

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\COOK Robin\Cook_R-Mozek.pdb

PDB Name: Mozek
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 25.5.2007
Modification Date: 25.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Robin Cook

Mozek

copyright (C) 1981 by Robin Cook

All rights reserved

translation (c) 1995,1997 by Jiřina Stárková jacket photo (C) 1995 by Martin Klimo jacket design 1995,1997 by Viera Fabianová Czech edition (C) 1995, 1997 by Ikar

Z anglického originálu Brain (New American Library New York 1982 přeložila Jiřina Stárková Redigoval Petr Hejný fotografie na obálce Martin Klimo Obálku navrhla Viera Fabianová Technická redaktorka Renáta Hrabušická Vydalo nakladatelství IKAR Praha, spol. s r. o. ve spolupráci s knižním klubem Praha, v roce 1997 jako svou 332. publikaci Vydání druhé vytiskly tlačiárne BB, spol. s r. o.. Banská Bystrica

VĚNOVÁNÍ

Tuto knihu věnuji s láskou Barbaře

MOTTO

Z mozku a jedině z mozku pramení naše potěšení, radost, smích a vtip, stejně jako bolest, strasti a pláč...
Hippokrates Posvátná nemoc Odd. XVII

ROBIN COOK 5

(1) 7. března Katherine Collinsová zdolala tři schody nad úroveň chodníku s lehkou nevolí a stanula před prosklenými dveřmi s ocelovým rámem. Zatlačila do nich, ale ani se nehnuly. Zaklonila hlavu a podívala se vzhůru. Na překladu dveří četla vyrytý nápis: "Hobsonovo fakultní léčebné centrum: Pro nemocné a churavé občany města New Yorku." Vyložila si to po svém: "Kdo k nám vstupuješ, vzdej se veškeré naděje."

Otočila se. Březnové ranní slunce ji přimělo přimhouřit oči; cítila nutkání utéct zpátky do svého útulného bytu. Jestliže na světě existovalo nějaké místo, kam se už nikdy nechtěla vrátit, byla to nemocnice. Ale než se stačila pohnout, vyšlo po schodech několik pacientů a protlačilo se kolem ní. Bez zaváhání otevřeli dveře hlavní kliniky a okamžitě je pohltila zlověstná masa budovy.

Katherine na okamžik zavřela oči a žasla nad vlastní hloupostí.

No ovšem, dveře se otvírají ven! Přitiskla si k boku sportovní tašku přes rameno, otevřela dveře a vešla do útrob kliniky.

Nejprve na ni zaútočil charakteristický zápach. Nic podobného za svých jednadvacet let nepoznala. Dominantní složkou bylo cosi ryze chemického - směs alkoholu a nechutně sladkého deodorantu. Odhadla, že alkohol slouží k tomu, aby zmínil pach chorob vznášející se ve vzduchu, a že deodorant má přebít biologický zápach provázející každého nemocného. Veškeré zbytky sebezapření, jež v sobě posbírala, aby se odhodlala k této návštěvě, se vypařily při náporu nemocničního pachu. Až do své první návštěvy nemocnice před několika měsíci si nikdy tak neuvědomila vlastní smrtelnost. Žít zdravě a bez obtíží brala jako svou povinnost. Teď to ovšem bylo něco jiného. Jakmile vešla na kliniku a začala vnímat onen zápach, zaplavily jí mysl všechny její předešlé zdravotní problémy. Aby udržela emoce v patřičných mezích, skousla zuby spodní ret a neochotně zamířila k výtahům.

Nemocniční tlačení snášela Katherine těžce. Toužila se stáhnout do sebe jako do ulity, aby se vyhnula dotykům, cizímu dechu a pokašlávání. Z pohledu na pokroucené tváře, loupající se a mokvající vyrážky jí nebylo moc dobře.

Ještě horší to bylo ve výtahu, kde stála natlačená na človecí hmotu, která jí připomínala změt lidských těl na Bruegelových obrazech. Zavrtala oči do světelného indikátoru pater a pokoušela se nevnímat okolí. V duchu si opakovala řeč, kterou se chystala přednést v přijímací kanceláři gynekologické kliniky: "Dobrý den. Jmenuji se Katherine Collinsová a už jsem tady byla čtyřikrát. Jedu domů, abych svůj zdravotní

6

stav konzultovala s rodinným lékařem, a proto od vás potřebuji kopii gynekologických záznamů ze své karty." Znělo to dostatečně jednoduše. Katherine zabloudila pohledem na obsluhu výtahu. Muž měl děsivě širokou tvář, ale když se k ní obrátil z profilu, spatřila plochou hlavu. Nevědomky zůstala na zrůdný obraz civět, a když se muž otočil, aby ohlásil třetí patro, zachytil její pohled. Jedním okem šilhal dolů a do strany. Druhé se zapíchlo se zlobnou úporností přímo do ní. Odvrátila zrak a cítila, jak rudne v obličej. Mohutný vlasatý muž se kolem ní protlačil ke dveřím. Rukou se zachytila stěny výtahu, aby neztratila rovnováhu. Sklonila hlavu a spatřila asi pětileté světlavé děvčátko. Jedno zelené oko jí oplátilo úsměv. Druhé zakrýval ohromný nafialovělý nádor.

Dveře výtahu se zavřely a kabina se dala do pohybu. Katherine se zmocnila závratí a zatočila se jí hlava. Nebyla stejná jako ta, která předcházela oba blížící se záchvaty, jež prodělala před dvěma měsíci, ale v těsném prostředí výtahové kabiny ji to patřičně vyděsilo.

Zavřela oči a bojovala s pocitem, že se v tom těsném prostoru udusí.

Kdosi za ní zakašlal a ona ucítila na krku vlhko. Kabina zastavila, dveře se otevřely a Katherine stanula na čtvrtém podlaží kliniky.

Pomalou došla ke stěně a opřela se o ni. Lidé hrnoucí se z výtahu do ní neomaleně vráželi. Závratí rychle mizela. Když pominula úplně, Katherine se otočila a zamířila nalevo do chodby, vymalované před dvaceti lety světle zelenou barvou. Chodba ústila do hlavní čekárny gynekologické kliniky. Byla plná pacientů, dětí a cigaretového kouře. Prošla jí a zabočila do chodby napravo. Fakultní gynekologická klinika, která sloužila všem fakultám i veškerému nemocničnímu personálu, měla vlastní čekárnu, i když nábytek a malba byly stejné jako v centrální místnosti. Když vstoupila do čekárny, zaznamenala, že na umělohmotných židlích s kovovými nohama už sedí sedm pacientek. Všechny nervózně listovaly starými časopisy. Za přijímacím stolem trůnila žena, která svým vzhledem připomínala nějakého ptáka. Mohlo ji být tak pětadvacet, měla odbarvené vlasy, bledou pleť a drobný obličej. Jmenovka, připevněná přísně na jejich plochých prsou, všem oznamovala, že se jmenuje Ellen Cohenová. Když Katherine přistoupila k jejímu stolu, vzhledla. "Dobrý den. Jmenuji se Katherine Collinsová. . ." Všimla si, že její hlas nezni zdaleka tak asertivně, jak si předsevzala. Po pravdě řečeno, když končila svůj proslov, uvědomila si, že působí, spíš jako kdyby o něco prosila. Úřednice se na ni na okamžik zadívala.

7

"Chcete svoje záznamy?" zeptala se. V hlase byla patrná směsice opovržení a nedůvěřivosti.

Katherine přikývla a pokusila se o úsměv.

"Tak to si o tom budete muset promluvit se sestrou Blackmanovou. Posadte se, prosím." Hlas Ellen Cohenové získal na autoritě a na příkrosti. Katherine se otočila a usadila se poblíž přijímacího stolu. Cohenová zašla do kartotéky a z kovové zásuvky vytáhla její kartu. Pak s ní zmizela ve dveřích vedoucích do jedné z několika vyšetřoven.

Katherine si začala roztržitě uhlazovat lesklé hnědé vlasy, takže jí na levé straně spadaly až na rameno. To gesto pro ni bylo charakteristické, zvlášť když se ocitla v tísní. Všeobecně ji považovali za přitažlivou dívku. Měla jasné, výrazné šedomodré oči a měřila stosedmapadesát centimetrů, ale díky svému energickému chování vypadala vyšší. Mezi spolužáky byla oblíbená hlavně pro svou upřímnou povahu. Rodiče, kteří ji hluboce milovali, trápilo, že se jejich jediná dcera ocitla úplně bezbranná uprostřed džungle velkoměsta, ale snad právě jejich přemrštěná péče a obavy ji vedly k tomu, že si pro svá studia zvolila vysokou školu v New Yorku.

Doufala, že městský život pomůže prosadit její osobnost a vrozenou sílu. Až dosud byla úspěšná a varování rodičů se vysmívala. New York jí přirostl k srdci a zbožňovala jeho pulsující vitalitu. Jenže pak začaly zdravotní obtíže. . .

Ellen Cohenová znovu zaujala své místo a věnovala se psacímu stroji.

Katherine se kradmo rozhlížela po čekárně. Hlavy ostatních mladých žen byly skloněné k zemi a jejich odevzdané čekání jí připomínalo nic netušící dobytčata jdoucí na porážku. Byla nesmírně ráda, že ji žádná prohlídka nečeká. S nechutí si připomněla vlastní zážitek, který absolvovala celkem čtyřikrát: poslední přesně před měsícem. Návštěva kliniky představovala v rámci jejich projevů nezávislosti ono nutné zlo. Ve skutečnosti by se mnohem raději podrobila prohlídce u rodinného gynekologa doktora Wilsona, k němuž chodila ve Westonu v Massachusetts. Byl prvním a jediným lékařem, který ji kdy vyšetřoval. Doktor Wilson, starší než lékaři na fakultní klinice, měl druh humoru, jenž zbavoval již tak dost nepříjemnou prohlídku ponižujícího nádechu a činil ji aspoň snesitelnou. Tady to bylo jiné. Klinika byla neosobní a nepřívětivá a ve spojení s prostředím velkoměstské nemocnice se každá návštěva měnila v noční můru. Ale Katherine vydržela. Její smysl pro nezávislost to vyžadoval - aspoň do té doby, než se uzdraví.

8

Ženská sestra, paní Blackmanová, vyšla z jedné vyšetřovny. Byla to podsaditá pětadvacítnice s černými vlasy vyčesanými do přísného drdolu na temeni hlavy. Měla na sobě neposkvrněný bílý stejnokroj, naškrobený do profesionální odměřenosti. Její oděv odrážel způsob, jakým by ráda řídila celou kliniku: s chladnou důsledností a

zdatností. V Léčebném centru pracovala jedenáct let.

Zastavila se u Ellen Cohenové a o něčem s ní hovořila. Katherine zaslechla své jméno. Sestra Blackmanová přikývla a na okamžik se na ni zadívala. Vzdor neosobnímu vzhledu působily její tmavě hnědé oči velmi hřejivým dojmem.

Katherine z ničeho nic napadlo, že mimo půdu kliniky by zřejmě mohla být mnohem příjemnější.

Ale sestra si s ní nepřišla promluvit. Místo toho pošeptala něco Cohenové a zmizela ve stejných dveřích, jimiž přišla.

Katherine cítila, jak se jí hrne krev do tváří. Získala dojem, že ji úmyslně ignorují; nemocniční personál tak nejspíš projevuje nelibost nad tím, že se rozhodla změnit lékaře. Nervózně sáhla po rok starém čísle časopisu pro ženy, kterému chyběla titulní stránka, ale nedokázala se na nic soustředit.

Pokoušela se zabít čas představami, jaké to bude, až dnes večer přijede domů. Už se viděla, jak stane na prahu svého starého pokoje. Doma se neukázala od Vánoc, přesto si byla jistá, že se od jejího odjezdu nic nezměnilo. Žlutý přehoz přes postel, závěsy podobné barvy, veškeré zbytky jejího dospívání bedlivě střežené matkou. Při vzpomínce na uklidňující matčinu tvář ji napadlo, že by měla rodičům zavolat a informovat je o svém příjezdu. Tento krok měl jednu výhodu: čekali by ji na letišti. Ovšem měl i svou nevýhodu: vynucené vysvětlení nečekaného příjezdu. A ona s nimi chtěla probrat své zdravotní potíže tváří v tvář, nikoli telefonicky.

Sestra Blackmanová se objevila asi za dvacet minut a znovu cosi tlumeným hlasem probírala s Cohenovou. Katherine předstírala, že se začetla do časopisu. Sestra konečně ukončila hovor a přistoupila k ní.

"Slečna Collinsová?" zjišťovala lehce podrážděným tónem.

Katherine vzhledla.

"Bylo mi řečeno, že žádáte své zdravotní záznamy."

"To je pravda," přikývla Katherine a odložila časopis.

"Jste snad s naší péčí nespokojená?"

"Ne, to vůbec ne. Jedu domů k rodinnému lékaři a chci s sebou kompletní kopii výsledků vašich lékařských vyšetření."

"To je poněkud neobvyklé," prohlásila sestra. "Zdravotní záznamy zasíláme pouze na požádání příslušného internisty."

9

"Odjíždím dnes večer a chci mu záznamy předat osobně, abychom neztráceli čas čekáním, až je pošlete."

"Tímto způsobem u nás rozhodně nepostupujeme."

"Ale já vím, že mám právo dostat kopie svých zdravotních záznamů."

Katherine cítila, jak se v čekárně po její poslední poznámce rozhostilo nepříjemné ticho. Nebyla na podobné troufalé jednání zvyklá. Sestra Blackmanová na ni zírala jako podrážděný rodič na vzpurné dítě. Tmavé oči ženské sestry ji probodávaly skrz naskrz, ale ona její pohled vydržela.

"Budete si muset promluvit s lékařem," řekla neočekávaně sestra. A aniž by čekala na odpověď, otočila se a zmizela v nejbližších dveřích, jež za ní neoddiskutovatelně zaklaply.

Katherine se zhluboka nadechla a rozhlédla se. Ostatní pacientky ji ostražitě pozorovaly, jako by s nemocničním personálem sdílely nesouhlas s jejím přáním porušit obvyklý postup. Katherine měla co dělat, aby si zachovala sebevědomí, a konstatovala, že asi začíná bláznit. Předstírala, že se znovu začetla do časopisu, ale cítila na sobě pohledy ostatních žen. Zatoužila schovat se do krunýře jako želva, nebo raději vstát a odejít. Ale nemohla dělat nic. Čas se bolestně vlekl. Do vyšetřovny zavolali několik dalších pacientek.

Ted' už nebylo pochyb, že ji ignorují.

O tři čtvrtě hodiny později se objevil ošetřující lékař v pomačkané bílé haleně a volných kalhotách. V ruce držel její kartu. Sestra na příjmu pokynula hlavou, doktor Harper se volným krokem vydal určeným směrem a stanul přímo před ní. Až na vějíř vlasů, které mu v rovině uší spadaly v drátovitých chuchvalcích do týla, byl holohlavý. Byl to týž lékař, který ji prohlížel při jejich posledních dvou návštěvách, a ona si jasně vzpomínala na jeho chlupaté ruce a prsty, které v poloprůhledných gumových chirurgických rukavicích působily tak nepřírozně.

Pohlédla mu do tváře v naději, že konečně najde alespoň záblesk vřelosti. Nenašla však ani stopu. Lékař místo toho mlčky rozevřel její kartu, kterou držel v levé ruce a ukazováčkem pravé ruky sledoval řádky textu. Tvářil se, jako by měl každou chvíli začít s kázáním.

Odvrátila pohled. Po celé délce levé nohavice se mu táhla série droboučkových stříkanců zaschlé krve. Na pravé straně pásku měl zavěšený kus gumové hadice, na levé straně přenosný telefon.

"Proč chcete své gynekologické záznamy?" zeptal se, aniž by vzhledl od karty.

Katherine znovu zopakovala svůj záměr.

10

"Řekl bych, že je to ztráta času," poznamenal doktor Harper, nepřestávaje listovat jejími záznamy. "Vážně, v té kartě není skoro nic. Pár mírně atypických CYTO, nějaký grampozitivní výtok způsobený nepatrnou erozí děložního krčku. Soudím, že tohle nikomu nepomůže. Tady vidím cystitickou příhodu, bezpochyby způsobenou stykem den před tím, než se objevily příznaky, ale vy jste připustila, že..."

Katherine zrudl obličej ponížením. Věděla, že všichni v čekárně je poslouchají.

"... podívejte, slečno Collinsová, vaše záchvaty nemají nic společného s gynekologií. Doporučuji, abyste zašla na

neurologickou kliniku. . ."

"Na neurologii jsem už byla," přerušila ho. "A odtud už výsledky mám." Bojovala se slzami. Obvykle nepodléhala emocím, ale když už došlo k tomu, že měla slzy na krajíčku, jen těžko se ovládala.

Doktor David Harper pomalu zvedl zrak od karty. Nadechl se a hlučně vypustil vzduch částečně sešpulenými ústy. Vypadal otráveně: "Slečno Collinsová, myslím, že tady se vám dostalo prvotřídní péče. . ."

"Já si nestěžuji na péči," prohlásila, aniž vzhledla. Měla oči zalité slzami a hrozilo, že začnou stékat po tvářích. "Chci jen své záznamy."

"Já jen říkám," pokračoval doktor, "že žádný další názor na svůj gynekologický stav nepotřebujete."

"Prosím, pronesla zvolna Katherine, "hodláte mi vydat moje záznamy, nebo mám jít k řediteli?" Pomalu zvedla hlavu a podívala se na lékaře. Kotníkem prstu zachytila slzu, která skanula přes spodní víčko.

Doktor nakonec pokrčil rameny, a když házel kartu na stůl před Ellen Cohenovou, která měla vyhotovit její kopii, Katherine zaslechla, jak tlumeně kleje. Bez pozdravu a jediného pohledu zmizel za dveřmi vyšetřovny.

Při oblékání zjistila, že se celá chvěje. Opět se o ni pokoušely mdloby. Zamířila k přijímacímu stolu, zachytila se za jeho okraj a plnou vahou se o něj opřela.

Blondýna s ptačím pohledem se ji rozhodla ignorovat a věnovala se psaní dopisu. Když vkládala obálku do stroje, připomněla si Katherine svou přítomnost.

"No dobře ještě okamžik, řekla Ellen Cohenová s podrážděným důrazem na každém slově. Když skončila, nadepsala obálku, vložila do ní dopis, zalepila ji a orazíktovala. Potom konečně vstala, vzala

11

její kartu a zmizela s ní za rohem. Po celou tu dobu se vyhýbala jejímu pohledu.

Než Katherine konečně držela v ruce obálku z manilového papíru, přišly na řadu další dvě pacientky. Podařilo se jí Cohenové poděkovat, ale té nestála za odpověď. Katherine to bylo jedno.

S obálkou v ruce a taškou přes rameno se otočila a téměř poklusem se zamíchala do vřavy hlavní čekárny gynekologické kliniky.

Přelila se přes ni dusivá vlna závratí. Musela se zastavit. Vzduch byl k nedýchání. Zamlžil se jí zrak a rukama zatápala do prázdna.

Zachytila opěradlo židle v čekárně. Obálka jí vyklouzla z ruky a spadla na podlahu. Místnost se bláznivě roztočila a Katherine se podlomila kolena. Celkové citové rozpoležení a náhlé fyzické vypětí způsobené rychlou chůzí vykonaly své.

Vnímala, jak ji v podpaží uchopily silné ruce. Slyšela, jak se ji kdosi snaží uklidnit a ujist'uje ji, že všechno zase bude v pořádku.

Chtěla říct, že by úplně stačilo, kdyby se na chvíli mohla někam posadit, určitě by se jí udělalo dobře, ale jazyk odmítal spolupráci.

Nejasně si uvědomovala, že ji nesou napravo do nějaké chodby a zaznamenala, jak bezvládně vleče nohy po zemi jako nějaká loutka.

Byly tam dveře, pak malá místnost. Nepříjemné motání hlavy nepřestávalo. Bála se, že bude zvracet, a na čele jí vyrazil studený pot. Cítila, jak ji pokládají na podlahu. Téměř okamžitě se zrak začal vyjasňovat a místnost se s ní přestala točit. Spatřila dva lékaře v bílém, kteří se jí snažili pomoci. S jistými obtížemi vyprostili její ruku z kabátu a navlékli na ni gumovou manžetu. Katherine byla ráda, že je pryč z přeplněné čekárny a že není vydána napospas zvědavým pohledům.

"Myslím, že už je mi líp," zamumlala a zamrkala víčky.

"To je dobře," usmál se jeden z lékařů. "Něco od nás dostanete."

"Co?"

"Něco na uklidnění."

Ucítila na jemné pokožce vnitřní strany předloktí vpich injekční jehly. Doktoři stáhli gumovou manžetu z paže a v konečcích prstů jí divoce zatepalo.

"Ale mně už je mnohem líp," protestovala. Pohnula hlavou a spatřila prsty stlačující píst injekční stříkačky. Skláněli se nad ní oba lékaři.

"Ale mně je dobře," řekla Katherine.

Ale odpovědi se nedočkala ani od jednoho. Jen se na ni dívali a tlačili ji k zemi.

"Ale mně už je opravdu líp," opakovala. Pohlédla z jednoho

12

doktora na druhého. Jeden měl ty nejzelenější oči, jaké kdy viděla.

Jako dva smaragdy. Snažila se pohnout. Stisk rukou zesílil.

Katherine se náhle zatmělo před očima a doktoři se rozplynuli v dálce. Téměř současně jí začalo zvonit v uších a v celém těle ucítila obrovskou tíhu.

"Je mi mnohem. . ." Její hlas zněl dutě a rty se pohybovaly těžce.

Hlava jí klesla ke straně. Ještě stačila zahlédnout, že leží na podlaze v nějakém skladu. Pak už byla jen tma.

13

(2)

14. března Manželé Collinsovi se vzájemně podpírali a čekali, až se odemknou dveře. Nejdřív se správci domu nepodařilo zasunout klíč do zámku. Vytáhl jej a prohlížel, aby se ujistil, že je to opravdu klíč od bytu číslo 92. Druhý pokus se zdařil a správce si uvědomil, že poprvé držel klíč opačně. Dveře se otevřely a on nakrok ustoupil, aby do bytu mohla vejít děkanka vysoké školy.

"Útulný byteček," poznamenala. Byla to drobná žena kolem padesátky, s velmi nervózními a prudkými pohyby. Na první pohled bylo zřejmé, že přemáhá stres.

Po děkance vstoupili do místnosti manželé Collinsovi a dva uniformovaní newyorští policisté.

Byl to malý dvoupokojový byt, z něhož měl být podle popisu v inzerátu výhled na řeku. Výhled na řeku sice byl, ale jen z miniaturního okna v koupelně. Policisté postávali stranou s rukama za zády. Paní Collinsová, dvaapadesátiletá žena, na prahu bytu zaváhala, jako by se obávala toho, co spatří uvnitř. Zato pan Collins vkulhal rovnou doprostřed pokoje. V roce 1952 prodělal obrnu.

Následky choroby poznamenaly pravé lýtko, nikoli však jeho pronikavé schopnosti v podnikání. Ve svých pětapadesáti letech byl mužem číslo dvě v První bostonské národní bance a za všech okolností vyžadoval respekt a rychlé jednání.

"Možná jsou vaše starosti předčasné," ozvala se děkanka. "Zatím je to jen týden."

"Neměli jsme Katherine do New Yorku vůbec pouštět," řekla paní Collinsová a nervózně si přitom pohrávala s prsty na rukou.

Pan Collins nevěnoval poznámkám obou žen žádnou pozornost.

Zamířil do ložnice a rozhlížel se.

"Na posteli nechala kufr."

"To je dobré znamení," usmála se děkanka. "Spousta studentů na pár dní přeruší školní docházku, aby se odreagovali jinde."

"Kdyby Katherine někam odjela, vzala by si kufr s sebou," poznamenala paní Collinsová. "A kromě toho by nám v neděli zavolala. Vždycky nám v neděli volá."

"Jako děkanka vím, že studenti čas od času potřebují pauzu, a to i tak dobrá studentka, jakou je Katherine."

"Katherine je jiná," ujistil ji pan Collins a zmizel v koupelně.

Děkanka stočila pohled k policistům v naději, že ji podpoří, ale oba muži zůstali neteční.

Pan Collins vkulhal zpátky do obývacího pokoje.

"Nikam neodjela," prohlásil rozhodně.

14

"Co tím chceš říct, miláčku?" zeptala se paní Collinsová s rostoucími obavami.

"Jen to, co jsem už řekl," odsekl pan Collins. "Bez tohohle by nikam neodjela." Na pohovku uprostřed místnosti hodil poloprázdnou krabičku s antikoncepčními pilulkami. "Je tady v New Yorku a já chci, abyste ji našli." Pohlédl na policisty. "Upozorňuji vás, že se postarám, aby se v té věci něco rychle podniklo."

15

(3)

15. dubna Doktor Martin Philips opřel hlavu o stěnu rozvodny; dotyk chladivé omítky mu dělал dobře. U skleněné přepážky přímo před ním se tísnil čtyři posluchači třetího ročníku medicíny a s úžasem sledovali přípravu pacienta na rentgenový snímek prováděný počítačovým axiálním tomografem, všeobecně označovaným zkratkou CAT. Byl to jejich první den na rentgenologickém oddělení a začínali neuroradiologii.

Philips je vzal záměrně nejprve na CAT, protože věděl, že na něj přístroj udělá dojem a srazí jim hřebínek. Někteří medicové totiž měli sklon tvářit se příliš přemoudře.

V místnosti za skleněnou přepážkou se technik skláněl nad pacientem a kontroloval polohu hlavy vzhledem k obrovskému prstencovitému snímacímu přístroji. Vzpřímil se, utrl dlouhý pás leukoplastu a připevnil jím hlavu pacienta k podložce.

Cestou k ovládacímu pultu vzal Philips ze stolu žádanku o vyšetření a pacientovu kartu. Oba dokumenty zběžně prohlédl, aby získal přehled o základních klinických informacích.

"Náš pacient se jmenuje Shiller," oznámil. Studenti byli tak zaměstnáni pohledem do sousední místnosti, že se při zvuku jeho hlasu žádný z nich neotočil. "Stěžuje si hlavně na pocit slabosti v pravé ruce a noze. Je mu sedmačtyřicet let."

Podíval se na pacienta. Ze zkušenosti věděl, že ten člověk je pravděpodobně k smrti vystrašený.

Lékař vrátil žádanku a kartu na své místo. Rentgenový technik uvedl stůl s pacientem do pohybu. Hlava pana Shillera pomalu zajižďela do ústí přístroje, jako by jím měla být pohlcena. Technik naposledy zkontroloval pohledem polohu hlavy, otočil se a vrátil se do rozvodny.

"Teď na chvíli odstepujte od okna," přikázal Philips. Čtyři medici se neprodleně přemístili vedle počítače, jehož kontrolky už dychtivě poblikávaly. Jak doktor předpokládal, zapůsobila na ně scéna tak mocně, že poslouchali na slovo.

Technik zabezpečil spojovací dveře obou místností a vzal do ruky mikrofon: "Pane Shillere, teď se nehýbejte. Vydržte v naprostém klidu." Poté stiskl ukazováčkem tlačítko START na ovládacím pultu. Ve vedlejší místnosti se nesmírná šedá masa přístroje obklopující hlavu pana Shillera začala náhle přerušovaně otáčet kolem své osy jako hlavní ozubené kolo gigantického hodinového stroje. Cvakání, jež provázelo pohyb, slyšel pan Shiller v plné síle, zatímco k pozorovatelům za sklem doléhalo jen tlumeně.

"Nyní probíhá zhruba toto," vykládal lékař. "Přístroj provádí

16

v každém jednotlivém stupni rotace dvě stě čtyřicet oddělených rentgenových snímků."

Jeden medik vyslal ke svému kolegovi výraz plný naprosté nechápavosti. Martin Philips grimasu ignoroval a zabořil tvář do dlaní, prsty přiložil na oči, promnul je a pak si důkladně promasíroval spánky. Dosud neměl svou ranní kávu a cítil se mizerně. Obvykle se zastavil v nemocničním bufetu, ale dnes na to kvůli studentům neměl čas. Jako vedoucí asistent neuroradiologické kliniky se vždy snažil, aby studenty medicíny osobně provedl úvodními lekcemi neuroradiologie. Postupem času se z toho stala obtížná povinnost, protože musel ukrajet hodiny z času vyhrazeného na výzkum.

Prvních dvacet až třicet přednášek ho bavilo ohromovat studenty svými nevyčerpatelnými znalostmi anatomie mozku, ale i to později ztratilo půvab. Teď to bylo zajímavé jen tehdy, když se objevil nějaký výjimečně bystrý medik, a to se na neuroradiologii nestávalo často.

Po několika minutách otáčivý pohyb tomografu ustal a počítač ožil. Tato působivá podívaná připomínala pohled na ovládací panel vesmírné lodi z nějakého vědeckofantastického filmu. Zraky všech přítomných se přesunuly z pacienta na blikající kontrolky. Všechny, s výjimkou Martina Philipse, který se věnoval svým rukám a pokoušel se odloupnout malý kousek ztvrdlé kůže podél nehtu na ukazováčku. Myšlenkami byl jinde.

"V příštích třiceti sekundách počítač vyřeší třiačtyřicet tisíc dvě stě rovnic získaných měřením hustoty tkáně," ozval se technik, celý žhavý převzít Philipsovu úlohu, který ovšem tuto snahu podporoval.

Ve skutečnosti poskytoval studentům jen metodické přednášky a praktickou výuku přenechal spolupracovníkům z neuroradiologie nebo těm nejlépe vyškoleným technikům.

Doktor zvedl hlavu a zadíval se na mediky stojící ochromeně před počítačem. Obrátil se ke skleněné přepážce s olověným filtrem. Z pana Shillera byly vidět jen bosé nohy. V této chvíli byl pacient jen zapomenutým účastníkem rozvíjejícího se dramatu. Pro mediky byl přístroj nesrovnatelně zajímavější.

Nad lékárníčkou viselo malé zrcadlo a Philips se do něho podíval.

Ještě se nestihl oholit a den staré strniště trčelo z tváře jako štětiny na kartáči. Do práce vždycky chodil o dobrou hodinu dříve než ostatní kolegové z oddělení a zvykl si holit se v šatně chirurgů.

Každé ráno mělo neměnný rozvrh: vstal, šel si zaběhat, v nemocnici se osprchoval a oholil a v bufetu si dal kávu. Tato rutina mu umožňovala nerušeně pracovat na úkolech výzkumu dvě hodiny bez přestávky.

17

S pohledem stále upřeným na svůj obraz v zrcadle si prohrábl pískové žluté vlasy a shrnul je dozadu. Rozdíl mezi světlými konečky a tmavší barvou u kořínků byl tak nápadný, až si ho některé sestřičky dobíraly, že si vlasy odbarvuje. Na tom ovšem nebylo ani za mák pravdy. Philips jen příležitostně přemýšlel o svém vzhledu a o vlasy se většinou staral sám, protože málokdy našel chvíli, aby zašel k holiči v budově nemocnice. I přes tento nezáměr o vlastní osobu byl Martin ve svých jednačtyřiceti pohledný muž. Jemné vrásky, které se mu v poslední době usadily v okolí očí a úst, jeho vzhled ještě vylepšily; předtím vypadal poněkud chlapecky. Teď získal tvrdší výraz a jeho poslední pacient poznamenal, že vypadá spíše jako kovboj z televizního seriálu než jako doktor. Ten postřeh mu zalichotil a nebyl tak zcela neopodstatněný. Philips měřil něco kolem sto osmdesáti centimetrů, měl štíhlou, ale atletickou postavu a v obličeji ničím nepřipomínal vědce. Jeho tvář byla kostnatá s výraznými ústy a rovným nosem jako podle pravítka. Oči měly živou světle modrou barvu a víc než kterýkoli jiný rys jeho obličeje vyjadřovaly vrozenou inteligenci. V roce 1961 absolvoval se všemi možnými i nemožnými vyznamenáními Harvard.

Obrazovka na výstupu ožila prvním obrázkem. Technik kvapně upravil šíři rámečku a jas, aby počítačová kresba byla co nejčitelnější. Medici se shlukli kolem malého monitoru připomínajícího televizor, jako by se chystali sledovat

fotbalovou ligu, ale kresba na obrazovce byla oválná, s výraznými konturami a zrnitou strukturou. Byl to počítačem sestrojený vnitřek pacientovy hlavy při pohledu shora, jako by panu Shillerovi odřízli vrchní část lebky. Martin Philips mrkl na hodinky. Bylo tři čtvrtě na osm. Spoléhal na to, že co nevidět dorazí doktorka Denisa Sangerová a postará se o jeho čtyři ovečky. On sám měl ve skutečnosti už od časného rána plnou hlavu blížící se schůzky s Williamem Michaelsem, který s ním spolupracoval na výzkumu. Michaels mu den předem telefonoval, že přijde hned po ránu, a prohlásil, že má pro něj malé překvapení. Už teď dosáhla jeho zvědavost nejvyšší míry a napjaté očekávání bylo nesnesitelné. Oba pracovali čtyři roky na programu, který by umožnil počítači klasifikovat rentgenové snímky lebky a tak plně zastoupit radiologa. Hlavní problém spočíval v naprogramování přístroje, aby byl schopen provádět kvalitativní úsudky o hustotě specifických oblastí RTG snímků. Kdyby se to podařilo, mělo by využití programu nedocenitelný význam. Protože interpretace snímků lebky provázely zcela totožné problémy jako čtení kterýchkoli jiných rentgenových snímků, mohl by se program případně upravit pro všechny oblasti radiologie. A kdyby i to dovedli ke zdárnému

18

konci. . . Martin Philips se čas od času nechal unést sny o vlastním výzkumném oddělení, a dokonce o Nobelově ceně. Na monitoru se objevila další kresba, která ho přinutila k návratu do skutečnosti.

"Tento řez je pořízený o třináct milimetrů výše než předcházející," ozval se opět technik a prstem ukázal na spodní oblast oválu.

"Tady máme cerebellum, tedy malý mozek, a. . ."

"Je tam anomálie," vpadl do toho Philips.

"Kde?" zeptal se technik sedící na malé stoličce před počítačem.

"Tady," odpověděl lékař a vmáčkl se mezi studenty, aby mohl místo ukázat. Prstem se dotkl oblasti, kterou technik právě popsal jako malý mozek. "To projasnění tady v pravé polovině je abnormální. To místo by mělo být stejně syté jako na druhé straně."

"Co je to?" zajímal se jeden medik.

"V této fázi těžko říct," pokrčil rameny Philips. Naklonil se dopředu, aby si problematickou oblast prohlédl zblízka.

"Zajímalo by mě, jestli si pacient stěžoval na nějaké potíže při chůzi."

"To ano," odpověděl technik. "Asi týden trpěl poruchami hybnosti."

"Pravděpodobně jde o nádor," řekl Philips a napřímil se.

Na tvářích všech čtyř studentů se okamžitě usadil vyděšený výraz a ohromeně zírali na nevinnou světlou skvrnu. Na jedné straně je vzrušil pozitivní nález, jenž odhalila moderní diagnostická technologie, ale zároveň je postrašila představa mozkového nádoru, který může mít prakticky kdokoli, tedy i oni.

Kresba pomalu mizela a byla nahrazena novou.

"Tady, ve spánkovém laloku je patrné další prosvětlení," řekl Philips a spěšně ukázal na zmíněnou oblast, protože na monitoru se objevovala další kresba. "Na dalším řezu to bude patrnější, ale budeme potřebovat kontrastní studii."

Technik vstal, aby do krevního oběhu pana Shillera vpravil kontrastní látku.

"Co ukáže kontrastní látka?" zeptala se Nancy McFadenová.

"Pomáhá prokreslit poškození - například nádor -, při němž hematoencefalická bariéra vypoví službu," řekl Philips a otočil se, aby zjistil, kdo přichází do místnosti. Zaslechl totiž, jak se dveře do chodby otvírají.

"Obsahuje kontrastní látka jód?"

Poslední dotaz Philips neslyšel, protože se blížila Denisa Sangerová, která se přes záda plně soustředěných studentů na Martina hřejivě usmívala.

Vyklouzla z krátkého bílého kabátu a natáhla s ním ruku k nej-

19

blížšímu věšáku vedle lékárníčky. To byl zase její zvyk, než se pustila do práce. Na Philipse to však působilo právě opačně. Sangerová měla na sobě růžovou, vpředu plizovanou blůzu, ukončenou u krku tenkou modrou stužkou uvázanou do mašle. Když natahovala ruku s kabátem k věšáku, přitiskla se její ňadra k blůze. Martin cenu toho okamžiku vysoce hodnotil, stejně jako zasvěcený znalec oceňuje umělecké dílo, protože byl přesvědčený, že Denisa je jedna z nejpůvabnějších žen, které kdy potkal. Tvrdila, že její velikost je pětáctýřicet, ale ve skutečnosti nosila dvaatřicet. Měla štíhlou postavu - padesát osm kilogramů - s nevelkými, zato pevnými a skvěle tvarovanými ňadry. Mohla se chlubit hustými hnědými lesklými vlasy, které obvykle nosila sčesané z čela a přichycené k hlavě jedinou sponkou. Její oči byly světle hnědé s šedými skvrnkami a dodávaly jí živý, uličnický výraz. Jen hrstka lidí odhadla, že před třemi lety absolvovala lékařskou fakultu jako nejlepší z ročníku a jen málokdo věřil, že jí je osmadvacet let. Když se Denisa postarala o svůj kabát, protáhla se kolem Philipse a přitom mu nenápadně stiskla levý loket. Bylo to tak náhlé, že nijak nezareagoval. Posadila se před monitor, upravila parametry obrazovky podle sebe a představila se studentům. Technik se vrátil od pana Shillera a oznámil, že byla aplikována kontrastní látka a že připravil tomograf pro další snímky.

Philips se naklonil dopředu, takže se jemně opíral o Denisino rameno, a ukázal na obrazovku: "Ve spánkovém laloku je léze.

Další, nejméně jedna - možná dvě - v čelním laloku." Obrátil se k medikům. "V pacientově kartě jsem se dočetl, že je

silný kuřák.

Co z toho všeho vyvozujete?"

Studenti upřeně civěli na kresbu a neodvažovali se ani pohnout.

Připadali si, jako by se ocitli v aukční místnosti bez peněz. Seběmenší pohyb mohl být považován za nabídku.

"Tak já vám trochu napovím," řekl Philips. "Prvotní mozkové nádory jsou obvykle ojedinělé, zatímco nádory s původem v jiných částech těla mohou být solitární nebo mnohočetné. Říkáme tomu metastázy."

"Rakovina plic," vyhrkl jeden medik, jako by se účastnil televizní soutěže.

"Velmi dobře," přikývl Philips. "V tomto stadiu si nemůžeme být stoprocentně jistí, ale já bych na to vsadil."

"Jak dlouho bude pacient žít?" zeptal se medik, očividně ohromený diagnózou.

"Kdo ho má na starost?" pohlédl Philips na Denisu.

"Je z neurochirurgické sekce Curta Mannerheima."

20

"Tak to nemusí žít moc dlouho," prohlásil Martin. "Mannerheim ho bude operovat."

Denisa se prudce obrátila: "Takový případ se operovat nedá."

"To neznáte Mannerheima. Ten operuje všechno a s obzvláštní oblibou nádory." Martin se znovu naklonil přes Denisino rameno a nadechl se nezaměnitelně vůně jejích čerstvě umytých vlasů. Byla pro něj jedinečná jako otisk prstu, a navzdory profesionální situaci pocítil slabý záchvěv vzrušení. Raději se narovnal a kouzlo porušil.

"Doktorko Sangerová, na okamžik," řekl náhle a odváděl Denisu do rohu místnosti.

Denisa mu ochotně, i když s nechápavým výrazem vyhověla.

"Podle mého profesionálního názoru. . .," začal Philips stejným formálním hlasem, pak se odmlčel a pokračoval spikleneckým šepotem, ". . . vypadáš dneska neuvěřitelně sexy." Denisin výraz se jen pomalu měnil. Trvalo chvíli, než si poznámku uvědomila. Když jí to došlo, málem se rozesmála: "Martine, tys mě teda pěkně nachytil. Znělo to tak přísně, až jsem si myslela, že jsem něco provedla."

"A taky že jo. Vzala sis na sebe tuhle sexy blůzu, jen abys mařila mou snahu pekelně se soustředit."

"Sexy! Jsem zapnutá až po hrtan."

"Na tobě vypadá všechno sexy."

"To jen v tvých chlípných představách, staříku!"

Martin se musel smát. Denisa měla pravdu. Kdykoli ji spatřil, bezděčně si vzpomněl, jak nádherně vypadá, když je nahá. Chodil s ní už přes půl roku a pořád si připadal jako vzrušený teenager.

Zpočátku si dávali veliký pozor, aby se o jejich poměru nikdo z nemocničního personálu nedozvěděl, ale jak ten původně nezávazný flirt přerůstal ve vážný vztah, přestalo jim na utajování záležet. Čím víc se vzájemně znali, tím menší se jim zdál jejich věkový rozdíl. A skutečnost, že Martin byl vedoucím asistentem neuroradiologické kliniky, zatímco Denisa si odbývala na radiologii teprve druhý rok, byla pro oba svým způsobem profesionální stimulací, zvlášť když před třemi týdny zahájila na jeho oddělení povinné kolečko. Ale už teď se mohla svými znalostmi rovnat dvěma Martinovým kolegům, kteří stáž na radiologii již ukončili. A navíc to bylo vzrušující.

"Tak stařík," zašeptal. "Ta urážka si zaslouží potrestání. Odevzdávám tyto mediky do tvých rukou. Kdyby se začali nudit, pošli je na angiografii. Než načerpají teorii, zahltní je klinickou praxí."

Rezignovaně souhlasila.

"A až skončíš ranní program na CAT," pokračoval stále šeptem

21

"přijď ke mně do kanceláře. Třeba se nám podaří proklouznout do bufetu."

Než stačila odpovědět, sáhl po svém dlouhém bílém plášti a odešel.

Na stejném podlaží jako radiologie byly i pokoje chirurgů, kam měl Philips namířeno. Na chodbě panoval čilý ruch, a aby se nemusel vyhýbat záplavě vozíků s pacienty čekajícími na fluoroskopii, zkrátil si cestu přes sál určený ke čtení rentgenových snímků. Byla to prostorná místnost tvořená četnými kabinkami, kterou neustále okupovalo asi tucet lékařů, zabraných do družného hovoru nad kávou. Denní přiděl RTG snímků zatím nedorazil, protože temná komora byla v provozu pouhou půlhodinu. Zpočátku jich bude jen pár, později hotová záplava. Až moc dobře si pamatoval na vlastní stáž v Léčebném centru, kdy v souladu s přísnou disciplínou jednoho z největších a nejváženějších oddělení radiologie ve státě strávil v této místnosti nespočet dvanáctihodinových pracovních dní.

Jeho úsilí bylo odměněno nabídkou stipendia pro postgraduální studium neuroradiologie. Po jeho ukončení prokázal v praxi natolik výjimečné schopnosti, že dostal místo ve zdejším lékařském týmu a navíc ještě možnost vedlejšího úvazku na fakultě. Toto výhodné postavení bylo snadným odrazovým můstkem pro jeho současnou funkci vedoucího asistenta na neuroradiologii.

Philips se na okamžik zastavil uprostřed místnosti. Na první pohled připomínali všichni přítomní lékaři přízraky s mrtvolně bledou pletí a prázdnými očními důlky. Způsobovalo to charakteristické osvětlení sálu prohlížecími boxy umístěnými na stěnách. Zářivky za matovanými skly vrhaly na všechno jakoby tajuplnou záři. Udivilo ho, že si toho doposud nikdy nevšiml. Podíval se na svoje ruce.

Měly stejné mrtvolné zabarvení.

Místnost opouštěl s podivným neklidem. Nebylo to toho roku poprvé, kdy na některé důvěrně známé věci v nemocnici pohlížel s pocitem zatrpklosti. Důvodem snad bylo lehké, ale čímsi neustále podněcované rozčarování z vlastní práce.

Odbornou náplň postupně zastínily administrativní povinnosti, a Philipsovi navíc připadlo, že jeho povýšení brání souhra náhod. Primáři neuroradiologie, Tomu Brocktonovi, bylo osmapadesát a o důchodu zdaleka neuvažoval. A primář radiologie byl shodou okolností také neuroradiolog. Philips se musel smířit s tím, že jeho raketový vzestup v rámci oddělení ustrnul na mrtvém bodě nikoli kvůli nedostatku iniciativy z jeho strany, ale protože obě vedoucí funkce nad ním byly pevně obsazeny. Téměř rok už v sobě zdráhavě živil myšlenku na odchod z Léčebného centra. V jiné nemocnici by měl místo primáře jisté.

22

Zahnul chodbou směrem na chirurgii. Prošel dvojími lítačkami s varováním Zákaz vstupu!, určeným návštěvníkům nemocnice. Po nich následovaly ještě několikery dveře vedoucí do místnosti, která sloužila jako přestupní stanice pro pacienty. Stála tu dlouhá kolona vozíků s vystrašenými tvářemi těch, kteří čekali, až na ně přijde řada na operačním sále. Na konci místnosti se tyčila bílá vestavěná umakartová přepážka střežící vstup do třiceti operačních sálů a na pokoje intenzivní pooperační péče. U stolu za přepážkou měly tři sestřičky v tmavě zelených chirurgických oblecích plné ruce práce s přidělováním pacientů na jednotlivé operační sály tak, aby se každý dostal pod nůž tomu "svému" chirurgovi. Vzhledem ke dvěma stům operací během čtyřadvaceti hodin to byla práce na plný úvazek.

"Může mi některá z vás říct něco o Mannerheimově případu?" zeptal se Philips, když došel k jejich stolu.

Tři sestřičky vzhledly a jako na povel spustily všechny najednou.

Martin byl na operačním sále vždy vítanou návštěvou. Když si sestry uvědomily, co se stalo, rozesmály se a pak předvedly přímo umělecky vypracovaný uvítací obřad, při němž se ukláněly jedna před druhou.

"Možná bych se měl obrátit na někoho jiného," předstíral Philips rozhořčení.

"To snad ne," ozvala se blondáta sestra.

"Mohli bychom si o tom popovídat tamhle za plentou," navrhla tmavovláska. Operační sál byl jediným místem v nemocnici, kde padaly všechny zábrany. Tady vládla naprosto odlišná atmosféra.

Martina napadlo, že to asi souvisí se zelenými uniformovanými obleky pyžamového stříhu, které nosili prakticky všichni, a neustálou hrozbou krizové situace. Nebylo divu, že špičkování a řečičky o sexu zde byly vítanou úlevou.

Philips si na to dobře pamatoval.

Než se rozhodl pro radiologii, strávil rok své stáže na chirurgickém oddělení.

"Který z Mannerheimových případů vás zajímá?" zeptala se blondýna. "Marinová?"

"Přesně tak."

"Tak ta je přímo za vámi."

Philips se otočil. Asi šest metrů od něho stál vozík s jednadvacetiletou dívkou přikrytou bílým prostěradlem. Závojem mlhy způsobeným předoperační zklidňující injekcí musela zaslechnout své jméno, protože k nim pomalu natočila hlavu. Měla ji úplně vyholenou a Philipsovi připomínala malého, ještě neopeřeného vrabečka.

Už ji viděl několikrát na předoperačních rentgenových vyšetřeních

23

a její nynější vzhled ho doslova šokoval, protože vypadala jako docela jiný člověk. Předtím si nikdy neuvědomil, jak je drobná a křehká. Očima opuštěného dítěte vyslala do svého okolí němé prosby. V této fázi už jí Philips nemohl být příliš nápomocný, a tak mu nezbyvalo nic jiného než se otočit a znovu zaměřit svou pozornost na sestřičky. Jedním z důvodů, proč se z chirurgie přeorientoval na radiologii, bylo zjištění, že nedokáže potlačit soucit s některými pacienty "Proč už na ní nezačali pracovat?" zeptal se. Zlobilo ho, že pacientku nechali v nejistotě a strachu.

"Mannerheim čeká na speciální elektrody z Gibsonovy nemocnice," odpověděla blondýna. "Z části mozku, kterou hodlá odoperovat, si chce pořídit nějaké záznamy."

"Aha. . .," zamručel Philips a rychle se pokoušel přeorganizovat svůj dopolední rozvrh. Že ale Mannerheim umí člověku udělat čáru přes rozpočet!

"Přijela za ním návštěva z Japonska," dodala ještě sestra, "a celý týden plánuje velkou podívanou. Ale určitě začnou během několika minut. Už si poslali pro pacientku, jenomže my zatím nemáme nikoho, kdo by ji odvezl na sál."

"Díky," řekl Philips, který se už vydal na zpáteční cestu kolem vozíků s nemocnými. "Až bude Mannerheim chtít její lokalizační snímek, zavolejte mi hned do kanceláře. Mohlo by to ušetřit pár minut."

Cestou z předoperačního oddělení si Philips uvědomil, že se dosud neholil, a zamířil k šatnám chirurgů. V 8.10 byly všechny téměř prázdné, protože první ranní operace běžely již od půl sedmé a ty, jež měly následovat, si ještě nějakou chvíli počkají. Jen v rohu u šaten sjednával nějaký lékař telefonicky podrobnosti se svým makléřem a přitom se roztržité škrabal ve vlasech. Philips kolem něho prošel do převlékárny a s použitím kombinace několika čísel na trezorovém zámku si otevřel skříňku, kterou mu kdysi dávno dovolil používat Tony, stařík, který měl na starost úklid na chirurgickém oddělení.

Nedlouho potom, co si nanesl na obličej holicí pěnu, zapípala jeho vysílačka. Leknutím přímo nadskočil. Neuvědomil si, že má nervy napjaté k prasknutí. Použil telefon na stěně před ním a snažil se, aby nepotřísnil sluchátko pěnou. Byla to jeho sekretářka Helen Walkerová. Sdělila mu, že pan William Michaels už dorazil a že čeká v jeho kanceláři.

Sdělení mu vlilo energii do žil a svou ranní toaletu dokončil s obnovenou chutí do života. Vzrušení z Williamova překvapení

se dostavilo v plné síle. Nastříkal na sebe kolínskou a nasoukal se zpět do bílého pláště. Když procházel chodbou vedoucí od šaten, všiml si, že lékař je stále zabrán do hovoru s makléřem.

Martin stanul na prahu své kanceláře a cítil se vyčerpaný jako po dlouhém běhu. Když se kolem Helen Walkerové mihl stín jejího šefa, spěšně vzhledla od psacího stroje. Napůl se zvedla ze židle a chystala se mu podat objemný balík korespondence a vzkazů, ale zarazila se v okamžiku, kdy za sebou nekompromisně práskl dveřmi. Pokrčila rameny a vrátila se ke své práci.

Philips se opřel o zavřené dveře a těžce oddychoval. Michaels nezúčastněně listoval v jednom radiologickém měsíčníku.

"Tak jsem tady," vyhrkl Philips. Michaels měl na sobě jako obvykle svoje nepadnoucí tvídové sako, které si koupil v průběhu studia třetího ročníku massachusettské Techniky. Bylo mu třicet, ale vypadal na dvacet. Jeho vlasy měly tak světlý odstín, že Philips vedle něj vypadal jako brunet. Rty zkrivil do spokojeného uličnického úsměvu a zamrkal světle modrýma očima.

"No a?" opáčil a předstíral, že ho zaujal časopis.

"No tak to neprotahuj. Já vím, že mě chceš jen naštvat. Ujišťuju tě, že se ti to až doposud dařilo."

"Nechápu, co...," začal Michaels, ale dál se nedostal. Philips se k němu bleskurychle vrhl a vytrhl mu časopis z ruky. Přestaň ze mě dělat blbec!" zavrčel. "Moc dobře víš, že když Helen prozradíš, že pro mě máš 'překvapení', nedočkavostí zešílím.

Moc nechybělo a zavolal jsem ti ve čtyři ráno. Teď toho lituju.

Zasloužil by sis to."

"Jo tak, to překvapení," dobíral si ho Michaels. "Málem jsem zapomněl." Sklonil se a chvíli se hrabal v aktovce. Asi po minutě vytáhl nevelký balíček v tmavě zeleném ozdobném papíru ovázaný širokou žlutou stuhou.

Martin se zarazil: "Co je to?" Očekával nějaké dokumenty, nejspíš sjetinu z počítače s převratnými výsledky jejich výzkumné práce. Dárek bylo to poslední, co předpokládal.

"Překvapení pro tebe," řekl Michaels a natáhl k němu ruku s balíčkem.

Philipsův zrak spočinul na dárku. Jeho rozčarování téměř hraničilo s hněvem: "Proč jsi mi, sakra, kupoval dárek?"

Protože se mi s tebou tak skvěle pracovalo," usmál se Michaels ruku s balíčkem stále nataženou k němu. "Na, vezmi si to.

Philips převzal dárek. Z počátečního šoku se vzpamatoval natolik, že se za svou nepřiměřenou reakci zastyděl. Ať už cítil cokoli, nechtěl Michaelse urazit. Přece jenom to bylo milé gesto.

Poděkoval, sevřel balíček v dlaních a chvíli jej potěžkával. Byl lehký, asi deset centimetrů dlouhý a na výšku měřil pouhé tři centimetry.

"Nepodíváš se dovnitř?" zeptal se Michaels.

"Jistě," přikývl Philips a na okamžik studoval přítelovu tvář.

Kupování dárků se neslučovalo s povahou tohoto geniálního mladého muže z oddělení počítačových věd. Ne že by se nechoval kamarádsky nebo nebyl dost velkorysý. Ale byl tak pohroužený do svého výzkumu, že podobná přátelská gesta obvykle přehlížel.

Po pravdě řečeno, za celé ty čtyři roky, co spolu pracovali, nikdy neviděl, že by se Michaels nějak věnoval společenským záležitostem. Philips došel k názoru, že geniální mozek jeho přítele asi nikdy nevypíná. Vždyť byl v necelých šestadvaceti letech jmenován vedoucím nově založeného univerzitního Oddělení umělé inteligence a doktorát na Technice získal už v šestnácti.

"Tak do toho," řekl Michaels nedočkavě.

Philips zatáhl za stuhu a obřadně ji odhodil mezi rozházené papíry na svém stole. Za ní následoval tmavě zelený papír.

V ruce mu zůstala černá krabička.

"Je v tom nádech symbolismu," řekl Michaels.

Jo?"

"Jo," papouškoval Michaels. "Vždyť víš, jak se psychologové dívají na mozek: jako na záhadnou černou schránku.

Teď se koukni dovnitř."

Philips se slabě usmál. Netušil, o čem Michaels mluví. Zvedl černé víčko a odstranil hedvábný papír. Ke svému překvapení vytáhl z krabičky kazetu nadepsanou Drby od Fleetwood Mac.

"Co to, k sakru, má znamenat?" usmál se. Neměl ani ponětí, proč mu Michaels kupoval nahrávku s hudbou Fleetwood Mac.

"A další kapka symbolismu," vysvětloval Michaels. "To, co je uvnitř, bude pro tvoje uši hudbou z ráje!"

Náhle celé to divadlo dávalo smysl. Philips otevřel s cvaknutím kryt a vyndal kazetu. Nebyla to hudební nahrávka. Byl to počítačový program.

Jak jsme s tím daleko?" zeptal se Philips téměř posvátným hlasem.

"Je to celé," odpověděl Michaels.

Ne!" vyjekl nevěřícně Martin.

"Vzpomínáš si na poslední materiál, který jsi mi dal? Fungovalo to jako mávnutím proutku. Vyřešilo to problém hustoty a interpretace mezních bodů. Ten program obsahuje všechno, cos zahrnul do svého technologického postupu. Přečte

jakýkoli rentgenový snímek

26

lebky, který mu zadáš, za předpokladu, že jej vložíš do tamhle té věcičky." Michaels ukázal do rohu Philipsovy kanceláře. Na pracovním stole stál elektronický přístroj velikosti televizoru. Na první pohled bylo zřejmé, že byl sestrojen spíš jako prototyp, a nikoli jako výrobní model. Přední stěnu tvořila hladká deska z nerezové oceli, jejíž přichytné šrouby trčely do stran. V levém horním rohu byl otvor, do něhož se vkládala kazeta s programem. Z boků byly vyvedeny dva kabely. Jeden končil v konektoru upraveného elektrického psacího stroje. Druhý vcházel do hranaté nerezové bedýnky se čtvercovým půdorysem, vysoké necelého půl metru. Na přední stěně tohoto přístroje byl podlouhlý otvor s viditelným vodicím systémem pro vkládání rentgenových snímků.

"Nemůžu tomu uvěřit," kroutil Philips hlavou. Měl strach, aby to nebyl nějaký další žertík.

"My taky ne," připustil Michaels. "Najednou to do sebe zapadalo." Přešel ke stolu a poplácal vrchní desku počítačové jednotky.

"Veškerá práce věnovaná vyřešení problematiky rozlišování radiologických struktur si nejen vynutila potřebu zcela nového přístroje, ale dokonce nám pomohla i s jeho konstrukcí. A tady je výsledek."

"Zvenku to vypadá jednoduše."

"Vzhled jako obvykle klame. Vnitřnosti této jednotky způsobí ve světě počítačů revoluci."

"A jen si představ, co to provede se světem radiologie, ovšem pokud to opravdu je schopné číst snímky," zapochyboval Martin.

"Jasně že je přečte," prohlásil Michaels, "ale i přesto může mít program svoje mouchy. Tebe teď čeká jediná věc: prohnat počítačem tolik rentgenových snímků lebky, kolik jich pod touhle střechou najdeš, a věnuj pozornost hlavně těm, které jsi už dřív prohlížel osobně. Pokud nastanou nějaké problémy, bude to zřejmě vinou chybných negativů. Tím chci říct, že program prohlásí snímek za 'normální', když na něm objeví patologickou změnu."

"Stejným způsobem to dělají radiologové," přikývl Philips.

"Myslím, že se toho budeme schopni v programu vyvarovat. To záleží na tobě. Aby ta věc začala něco dělat, stačí ji uvést do chodu.

Myslím, že to zvládne i doktor medicíny."

"Nepochybně," řekl Philips, "ale budeme potřebovat doktora z Techniky, aby to zapojil."

"No prima," rozesmál se Michaels. "Tvůj smysl pro humor se začíná třít. Až bude přístroj zapojený a ty ho spustíš, vložíš kazetu s programem do centrální jednotky. Na tiskárně se objeví pokyn, kdy můžeš zasunout snímek do laserového snímače."

"A co orientace snímku?" zajímal se Philips.

27

"Nezáleží na ní, ale film musíš vložit emulzí dolů."

"Fajn," přikývl Philips, zamnul si ruce a láskyplným pohledem spočinul na počítači jako hrdý otec na svém synovi.

"Pořád tomu nemůžu věřit."

"Já taky ne," souhlasil Michaels. "Kdo by před čtyřmi lety řekl, že se nám podaří takový skok dopředu? Dodnes vzpomínám na den, kdy jsi neohlášený přišel na oddělení počítačových věd a tklivě ses ptal, jestli se někdo zajímá o rozlišování struktur."

"A úplně náhodou jsem narazil na tebe. Tenkrát jsem si myslel, že ti ještě teče mlíko po bradě," oplatil mu to Philips.

"Dokonce jsem ani netušil, že existuje něco jako 'sekce umělé inteligence'."

"Náhoda hraje roli v každém převratném vědeckém objevu," souhlasil Michaels. "Ale za tou náhodou je spousta tvrdé práce.

Jako například ta, která teď čeká tebe. Nezapomeň, že čím víc snímků lebky si počítač prohlédne, tím bude chytřejší. A nejenže se vychytají mouchy. Ten program je totiž heuristický."

"Nezkoušej to na mě s velkými slovy," ohradil se Philips. "Co vlastně myslíš tím 'heuristický'?"

"Tak tobě nevoní vlastní medicína. smál se Michaels. "Ani ve snu by mě nenapadlo, že si nějaký doktor bude stěžovat na nepochopitelná slova. Heuristický znamená, že ten program je schopný se učit."

"Chceš mi namluvit, že ta potvora časem bude ještě chytřejší?"

"Přesně tak," řekl Michaels a vydal se ke dveřím. "Ale jak už jsem řekl, je to na tobě. A nezapomeň, že 'ta potvora' se bude chovat stejně i v ostatních oblastech radiologie. Takže ve svém volném čase - pokud nějaký máš - vypracuj harmonogram čtení mozkových angiogramů. Ještě si o tom promluvíme později."

Když se za Michaelsem zavřely dveře, přešel Philips k pracovnímu stolu a zadíval se na přístroj, který uměl přečíst rentgenové snímky.

Nejraději by s prací začal okamžitě, ale věděl, že břemeno jeho každodenních povinností to nedovoluje. A aby byla tato skutečnost oficiálně potvrzena, vešla do kanceláře Helen s hromadou korespondence, telefonních vzkazů a s radostnou zprávou, že rentgenový přístroj v jednom z angiografických sálů má poruchu. Philips se zdráhavě otočil k novému přístroji zády.

28

(4)

Lisa Marinová ozval se najednou hlas, který přinutil Lisu otevřít oči. Skláněla se nad ní sestra Carol Bigelowová, z jejíž tváře si Lisa mohla prohlédnout jen tmavě hnědé oči. Vlasy byly schované pod čepcem s drobnými kvítky, nos a ústa zakrývala chirurgická rouška.

Lisa cítila, jak jí sestra zvedá paži a otáčí jí, aby si mohla přečíst identifikační číslo na náramku na zápěstí. Pak paže opět klesla na vozík a sestřička ji povzbudivě poplácala: "Jste připravená odevzdat se do našich rukou, Liso Marinová?" zeptala se Carol. Nohou uvolnila brzdu na vozíku a odtáhla jej od stěny.

"Já nevím," přiznala se Lisa a pokoušela se zahlédnout obličej sestry. Ale Carol se zrovna otočila a manévrovala vozíkem kolem umakartové přepážky.

"Samozřejmě že jste," ujistila Lisu.

Automatické dveře se za nimi zavřely a Lisa nastoupila svou osudovou cestu chodbou na operační sál číslo 21.

Neurochirurgické operace se obvykle prováděly ve čtyřech sálech označených čísly 20,

21, 22, a 23. Tyto místnosti byly vybaveny všemi speciálními přístroji a pomůckami nezbytnými při operacích mozku.

Nad hlavami lékařů byly instalovány operační mikroskopy firmy Zeiss, na sále nechyběly videosystémy s uzavřeným okruhem a nahrávacími jednotkami a nezbytné speciální operační stoly. V operačním sále číslo 21 byl zasklený ochoz, odkud bylo možno sledovat průběh operace, a doktor Curt Mannerheim, primář neurochirurgie a předseda Oddělení pro spolupráci s lékařskou fakultou, v něm pracoval nejraději.

Lisa doufala, že v této fázi bude spát, ale skutečnost byla jiná.

Prostředí, v němž se ocitla, vnímala všemi smysly vybuzenými na maximum. Dokonce i sterilní chemický zápach jí připadal výjimečně pronikavý. Ještě je čas, napadlo ji. Vstane z vozíku a uteče. Nechtěla být operována, a už vůbec ne na tak citlivém místě, jako je hlava.

Když už to musí být, ať si ji operují kdekoli, jenom ne na hlavě.

Vozík se zastavil. Pohnula očima a spatřila, jak sestra zašla za roh.

Stála tu zaparkovaná jako auto u chodníku v dopravní špičce. Kolem ní přešla skupina lidí převážející pacienta, který zvracel. Jeden z nemocničních zřízců vozoucích vozík mu tlačil bradu dozadu.

Hlava muže v obvazech působila jako přízrak.

Po tvářích se jí začaly koulet slzy. Pacient jí připomněl vlastní, neodvratně se blížící utrpení. Centrální orgán její existence bude hrubě otevřen a znásilněn. Nejde o nějakou podružnou část těla jako ruka nebo noha, ale přímo o hlavu... kde sídlila její osobnost a duše. Zůstane po operaci stejná jako dřív?

29

Když bylo Lise jedenáct let, prodělala akutní zánět slepého střeva. Tehdy jí operace přirozeně připadala hrůzostrašná, ale nebylo to nic proti tomu, co prožívala teď. Byla přesvědčená, že přijde o svoji identitu, ne-li rovnou o život. V druhém případě ji rozřežou na kousky, o které se podělí různí doktoři a podrobí je zkoumání.

U vozíku opět stanula Carol Bigelowová.

"Tak, Liso, už jsme se na vás připravili."

"Prosím," zašeptala zoufale.

"No tak, Liso, přece byste nechtěla, aby vás doktor Mannerheim viděl plakat."

Nechtěla, aby ji kdokoli viděl plakat. Na dotaz sestry Bigelowové sice zavrtěla hlavou, ale uvnitř pocítila vlnu vzteku.

Proč se tohle všechno děje zrovna jí? To není fér. Ještě před rokem byla obyčejná vysokoškoláčka. Jako hlavní obor studia si zvolila angličtinu s tím, že se později přeorientuje na práva. Hodiny literatury se staly jejím koníčkem a byla vynikající studentkou, aspoň do té doby, než se seznámila s Jimem Conwayem. Věděla, že díky němu polevila ve studiu, ale trvalo to asi jen měsíc. Než poznala Jima, příležitostně se párkrát s někým vyspala, ale sex ji nikdy neuspokojil a vtálo jí hlavou, proč kolem toho všichni nadělají tolik řeči. Ale s Jimem to bylo jiné. Hned napoprvé věděla, že s Jimem je sex přesně takový, jaký má být. Lisa neponechala nic náhodě. Nevěřila na hormonální antikoncepci, a proto si s jistým sebezapřením pořídila pesar. Dosud měla v živé paměti, jak pro ni bylo těžké najít odvahu k první návštěvě gynekologické kliniky, kam se pak vracela, kdykoli to bylo potřeba.

Vozík dorazil do operačního sálu. Byla to místnost s dokonale čtvercovým půdorysem, jejíž jedna strana měřila kolem sedmi a půl metru. Stěny byly vyloženy šedými kachlíky až po zasklený ochoz.

Stropu vévodily dvě obrovské operační lampy s ocelovými kryty, které tvarem připomínaly obrácené kotle. Ve středu místnosti stál operační stůl. Byl to úzký, nevzhledný kus zařízení, jenž Lisa v duchu s odporem přirovnala k oltáři pro pohanské rituály. Na jednom konci stolu ležel okrouhlý kus buničiny s otvorem uprostřed. Lisa podvědomě tušila, že v tom místě bude spočívat její hlava. Bee Gees, jejichž kvílení se linulo z malého tranzistorového rádia v rohu místnosti, tvořili naprosto nepřiměřenou kulisu.

"Tak," začala Carol Bigelowová, "teď potřebuju, abyste se přesunula na tenhle stůl."

"Dobře," řekla Lisa. "Děkuju." Její odpověď ji znechutila. O nějakém děkování nemohla být ani řeč. Přesto usilovala o to, aby se nemocničnímu personálu zalíbila, protože na něm závisela veškerá

30

péče, již se jí mělo dostat. Jak přelézala z vozíku na operační stůl, křečovitě si držela na těle prostěradlo v marné snaze zachovat si aspoň kousek důstojnosti. Když se ocitla na stole, znehybněla a upřeně zírala do stropních chirurgických

světél. Pohnula očima a zahlédla skleněnou stěnu. Odras světla jí bránil, aby viděla skrz sklo, ale po chvíli rozeznala tváře obrácené k ní. Lisa zavřela oči.

Ještě ke všemu to má být podívaná.

Její život se změnil v přízrak. Všechno pokračovalo skvěle, až do toho osudného večera. Byla u Jima a společně se učili. Postupně si uvědomovala, že má potíže při čtení, zvlášť když narazila na větu začínající slovem na E. Byla si jistá, že to slovo zná, ale mozek odmítal spolupracovat. Musela se zeptat Jima. Místo odpovědi se na ni usmál v domněnání, že si z něho dělá legraci. Když trvala na svém, odpověděl jí. Ale i když jí Jim slovo zopakoval a ona se znovu podívala na jeho psanou formu, nic jí neříkalo. Vzpomněla si, jak ji zaplavila mocná vlna frustrace a strachu. A pak ucítila tu zvláštní vůni. Byl to nepříjemný zápach a ačkoli měla pocit, že jej odněkud zná, nedokázala říct, co jí připomínal. Jim popřel, že by cokoli cítil, a to bylo poslední, na co si pamatovala. Pak následoval její první záchvat. Očividně působil hrozivě, protože když přišla k sobě, třásl se Jim jako v zimnici. Prý ho zle poškrábala v obličeji a několikrát udeřila.

"Dobrý den, Liso," oslovil ji příjemný mužský hlas s anglickým přízvukem. Když vzhledla za sebe, setkal se její zrak s tmavě hnědýma očima doktora Bala Ranadea, indického lékaře, který přednášel na lékařské fakultě. "Vzpomínáte si, co jsem vám říkal včera večer?"

Přikývla.

"Žádné kašláni nebo náhlé pohyby," odpověděla okamžitě, aby ho uspokojila. Návštěvu doktora Ranadea měla v živé paměti. Přišel za ní po večeri a představil se jako anesteziolog, který ji bude mít na starost v průběhu operace. Pak se zajímal o její zdravotní stav a kladl jí dotazy, na které odpovídala už mnohokrát předtím. Rozdíl byl v tom, že ho její odpovědi nezajímaly. Jeho mahagonová tvář zůstala bez výrazu až do okamžiku, kdy se dostala k operaci slepého střeva, kterou podstoupila v jedenácti letech. Když odpověděla, že s anestezii by neměly být žádné problémy, doktor Ranade přikývl.

Jediné, co ho opravdu zajímalo, byla alergická reakce na anestetika a Lisa ho ujistila, že pokud si je vědoma, alergie toho druhu netrpěla. Opět pokýval hlavou.

Většinou raději jednala s otevřenými lidmi. Doktor Ranade byl pravým opakem. Nedával najevo žádné emoce, vyzařovalo z něj jen

31

tiché pracovní úsilí. Vzhledem k okolnostem jí jeho chladné reakce vyhovovaly. Byla ráda, že poznala člověka, který bere její utrpení jako každodenní rutinu. Ale lékař ji vzápětí šokoval. S týmž dokonalým oxfordským přízvukem poznamenal: "Předpokládám, že s vámi kolega Mannerheim probíral anestetickou techniku, kterou chceme použít."

"Ne," zavrtěla hlavou.

"To je divné," prohlásil doktor Ranade po delší odmlce.

"Proč?" zeptala se. Tušila potíže. Myšlenka, že by při komunikaci mezi pacientem a lékařem mohlo něco selhat, ji znepokojovala.

"Proč je to divné?"

"Při kraniotomii, otevření lebky, obvykle provádíme celkovou anestezii," vysvětloval lékař. "Ale doktor Mannerheim nás informoval, že požaduje místní umrtvení."

Lisa neslyšela, že by se o její operaci mluvilo jako o kraniotomii.

Doktor Mannerheim řekl, že se chystá "odkrýt plátek lebky". Udělá jí do hlavy okýnko, aby jím mohl vyjmout poškozený kousek pravého spánkového laloku. Sdílel jí, že nějakým způsobem došlo k narušení části jejího mozku a že se jedná právě o tu část, která má na svědomí ony nepříjemné záchvaty. Když se mu povede poškozený kousek tkáně odstranit, záchvaty přestanou. Prý provedl stovku takových operací s vynikajícími výsledky. V tu chvíli byla nadšená, protože než se objevil, lékaři jí byli schopni nabídnout jen rozpačité pohledy a soucitné pokyvování hlavou.

A ty záchvaty byly děsivé. Obvykle poznala, že se blíží, protože ucítila ten zvláštní povědomý zápach. Ale někdy se dostavily bez varování a srazily ji na zem jako lavina. Jednou si vyšla s Jimem do kina. Bylo to krátce potom, co se podrobila dlouhodobé léčbě a doktor ji ujistil, že má její chorobu pod kontrolou. A náhle ucítila ten strašlivý zápach. V panice vyskočila ze sedadla, prodrala se do uličky a rozběhla se k východu ze sálu. V tom okamžiku přestala své jednání ovládat. Když "přišla k sobě", byla opřená o stěnu v hale vedle automatu na bonbóny, s jednou rukou mezi nohama. Oděv měla částečně strhaný a divoce masturbovala jako kočka v říji.

Hlouček lidí na ni vyděšeně zíral, jako by byla úchylná. Mezi přihlížejícími byl i Jim, kterého pokousala a ztloukla. Později se dověděla, že napadla dvě dívky. Jedné způsobila taková zranění, že ji museli odvézt do nemocnice. V okamžiku, kdy "přišla k sobě", zavřela oči a rozplakala se, protože na nic jiného se nezmohla.

Nikdo se neodvažoval k ní přiblížit. Vzpomíná si, že z ulice k ní doléhala siréna sanitky. Myslela, že zešílela.

Její život dospěl k mrtvému bodu. Nebyla sice šílená, ale žádná

32

léčba ji nedokázala zbavit záchvatů. A tak když se objevil doktor Mannerheim, připadal jí jako spasitel. Až při večerní návštěvě doktora Ranadea si v plném rozsahu uvědomila, co se s ní vlastně má stát. U lůžka ho vystřídal noční sestra, která jí přišla oholit hlavu.

Od toho okamžiku se Lisa začala bát.

"Má nějaký důvod pro lokální anestezii?" zeptala se. Začaly se jí třást ruce. Anesteziolog pečlivě vážil svoji odpověď.

"Ano," řekl konečně. "Chce lokalizovat nemocnou část mozku a k tomu potřebuje vaši pomoc."

"To znamená, že budu při vědomí, když. . ." Nedokončila větu.

Hlas jí selhal. Ta představa jí připadala absurdní.

"Přesně tak," přikývl doktor Ranade.

"Ale on přece ví, kde je ta nemocná část mého mozku," protestovala.

"Ne tak docela. Ale nemějte strach. Budu u vás. Neucítíte žádnou bolest. Hlavně nezapomeňte, že nesmíte kašlat a dělat náhlé pohyby."

Lisino fantazírování přerušila bolest na levém předloktí. Když vzhledla, spatřila nad hlavou malou lahvičku, v níž se začínaly tvořit bubliny. Doktor Ranade začal s nitrožilní aplikací. Stejně opatření provedl na Lisině levé paži, do níž zavedl tenoučkou plastikovou hadičku. Pak upravil stůl do mírně skloněné polohy.

"Liso," ozvala se Carol Bigelowová, "teď vás budu katetrizovat."

Lisa zvedla hlavu a podívala se směrem ke svým nohám. Carol vybalovala ze sterilního obalu umělohmotnou krabici.

Nancy Donovanová, další sálová instrumentářka, odhrnula Lise prostěradlo od pasu dolů.

"Katetrizovat?" zeptala se Lisa.

Ano. To znamená cévkovat," odpověděla Carol Bigelowová a navlékla si volné gumové rukavice. "Zavedu do vašeho močového měchýře hadičku."

Lisa nechala klesnout hlavu zpátky na stůl. Nancy Donovanová se chopila jejích nohou a upravila je do takové polohy, že se chodidla vzájemně dotýkala a kolena byla široce roztažena. Teď ji vystavili na odív celé nemocnici.

"Budu vám podávat lék zvaný manitol," vysvětloval anesteziolog.

"Způsobuje také vyšší produkci moči."

Lisa přikývla, jako by pochopila, oč jde. Zaznamenala, že sestra Bigelowová začala s dezinfekcí jejích genitálií.

"Ahoj, Liso. Jsem doktor George Newman. Vzpomínáte si na mě?"

Otevřela oči a pohlédla do další maskované tváře. Měla modré

33

oči. Z druhé strany se nad ní skláněla další maska, tentokrát s hnědými očima.

"Jsem vedoucí lékař neurochirurgie," představil se doktor Newman, "a tohle je doktor Ralph Lowry, jeden z našich čtyř služebně mladších neurochirurgů. Jak už jsem vás informoval včera, oba budeme pomáhat doktoru Mannerheimovi."

Než mohla cokoli odpovědět, ucítila náhlou ostrou bolest mezi nohama, po níž následoval zvláštní pocit plnosti močového měchýře. Nadechla se. Cítila, jak jí někdo přilepil kousek leukoplastu na vnitřní stranu stehna.

"Teď se uvolněte," poradil jí doktor Newman, aniž čekal na odpověď. "Dáme vás dohromady, než se stačíte vzpamatovat."

Dva lékaři soustředili pozornost na sérii prosvícených rentgenových snímků, které lemovaly zadní stěnu sálu.

Tempo na operačním sále se zrychlilo. Nancy Donovanová se dostavila s tácem z nerez oceli, plným lesklých nástrojů.

Valila se z něj dosud pára. Nancy ho s hlasitým křachnutím položila na nedaleký stůl. Darlene Cooperová, třetí sálová sestra, která už měla na sobě operační stejnokroj a rukavice, brala jednotlivé nástroje do ruky a rovnala je na tácu podle předepsaného schématu. Když se jí v ruce objevila velká vrtačka, Lisa odvrátila hlavu.

Doktor Ranade ovinul horní část Lisiny pravé paže látkovou manžetou manometru. Carol Bigelowová ji odkryla hrudník a přilepila k němu koncovky elektrokardiogramu. Zanedlouho se sálem rozléhalo pípání monitoru připojeného k EKG, které téměř splývalo s rytmem písničky Johna Denvera.

Doktor Newman se vrátil od RTG snímků a natočil Lisinu oholenou hlavu do žádané polohy. Přidržel jí na nose ukazováček a na temeni palec své levé ruky, zatímco pravou rukou začal kreslit fixem křivky. První vedla od jednoho ucha přes temeno hlavy k druhému uchu. Druhá linie, která první křivku půlila, začínala uprostřed čela a mířila dozadu k týlní krajině.

"Liso, teď otočte hlavu doleva," požádal ji.

Nechala oči zavřeně. Cítila lehké poklepávání prstu na hraně kosti vedoucí od pravého oka k pravému uchu. Pak ucítila, jak fix vykroužil křivku ve tvaru smyčky, která začínala na pravém spánku, stoupala vzhůru a dozadu a končila za uchem. Tato křivka určovala oblast ve tvaru koňské podkovy s jejím uchem při základně. To asi měl být ten plátek, o němž mluvil doktor Mannerheim.

Tělem jí proběhla nečekaná ospalost. Bylo to, jako by vzduch v místnosti zhoustl do hmatatelné konzistence a končetiny a konečky prstů ztěžkly jako olovo. Stálo jí velké úsilí pohnout třeba

34

jen víčky. Shora se na ni usmívaly oči doktora Ranadea. V jedné ruce držel intravenózní katetr; ve druhé injekční stříkačku.

"Něco na uklidnění," oznámil jí.

Čas plynul v podivných skocích. Zvuky proplouvaly jejím vědomím sem a tam. Chtělo se jí spát, ale tělo se spánku nechtěně bránilo. Cítila, jak jí čísi ruce obražejí napůl na bok, nadzvedávají pravé rameno a zasunují pod ně polštář.

Lhostejně zaznamenala, jak jí připevňují zápěstí k nízkému okraji, který čněl v pravém úhlu nad oběma delšími hranami operačního stolu. Paže vážily nejméně tunu, takže by jimi tak jako tak nedokázala pohnout. Když ji připoutali koženým řemenem, který měl zabezpečit její tělo proti pohybu, ucítila na břicho mírný tah. Někdo ji unyl hlavu dezinfekcí a něčím natřel a pak ji upevnili mezi jakési svěráky, ještě předtím však pocítila ostré bodnutí několika jehel, doprovázené prchavou bolestí. Proti své vůli usnula.

Z ničeho nic ji probudila náhlá prudká bolest. Netroufala si odhadnout, kolik uplynulo času. Bolest sídlila nad pravým uchem.

A přišla zase. Z úst jí unikl výkřik a pokusila se pohnout. Až na tunel z mulu, který vyrůstal přímo před jejím obličejem, byla dokonale zakrytá vrstvami sterilních chirurgických roušek. U ústí tunelu spatřila tvář doktora Ranadea.

"Všechno je v pořádku, Liso," ujistil ji. "Nehýbejte se. Aplikujeme vám lokální anestetikum. Potrvá to jen chvíli."

Bolest se znovu a znovu vracela. Lisa měla pocit, jako by jí někdo strhával kůži z hlavy. Pokusila se zvednout paže, ale ucítila jen hradbu z plátna. "Prosím," vykřikla, ale její hlas byl sotva slyšitelný.

"Všechno je v pořádku, Liso. Uklidněte se."

Bolest přestala. Slyšela hlasité oddechování doktorů. Byli přímo nad jejím pravým uchem.

"Nůž," řekl doktor Newman.

Lisa se přikrčila. Cítila tlak, jako by jí někdo přitiskl prst na kůži a přejížděl jím po křivce vyznačené fixem. I přes záclonu roušek ucítila vzadu na krku teplou tekutinu.

"Hemostaty," požádal doktor Newman. Lisa zaslechla ostré kovové cvaknutí.

"Svorky," pronesl opět doktor Newman. "A zavolejte Mannerheimovi. Vyřídíte mu, že budeme hotovi za třicet minut."

Lisa se pokoušela nemyslet na to, co se děje s její hlavou. Místo toho se soustředila na nepříjemný pocit v močovém měchýři.

Přivolala doktora Ranadea a řekla mu, že se potřebuje vymočít.

"Vždyť máte v močovém měchýři katetr."

"Ale já potřebuju na záchod!"

35

"Jen se uklidněte, Liso," chlácholil ji doktor. "Dám vám ještě trochu něčeho na spaní."

Příští zvuk, který si uvědomila, bylo vysokoobrátkové hvízdání motoru na plynový pohon spojené s vibrací a pocitem tlaku na povrchu její hlavy. Ten zvuk ji děsil, protože věděla, co to znamená. Otvírali jí lebku pilou; nevěděla, že právě tomuto nástroji se říká kraniotom. Díky bohu to bylo bezbolestné, i když byla na bolest každým okamžikem připravená. Záclonou z mulu nad jejím obličejem pronikl zápach spálené kosti. Cítila, jak ji doktor Ranade vzal za ruce. Byla mu za tu spoluúčast vděčná a stiskla jeho dlaně, jako by znamenaly jedinou naději na přežití.

Zvuk kraniotomu odumřel. Náhlé ticho prořízlo rytmické pipání kardiomonitoru. Pak znovu ucítila bolest. Tentokrát spíš připomínala nepříjemnou tupou bolest hlavy. Nad ústím tunelu se objevily anesteziologovy oči. Díval se jí do tváře a ona současně cítila na paži nadouvající se manžetu tlakoměru.

"Kostní kleště," ozval se doktor Newman.

Lisa zaslechla a vnímala praskání kostí. Muselo to být velmi blízko jejího pravého ucha.

"Páky."

Ucítila ještě několikrát ostré bodnutí, po němž následoval zvuk, který jí připomínal hlasité lupnutí. Uvědomila si, že jí právě otevřeli hlavu.

"Vlhkou gázu," řekl nezúčastněně Dr. Newman.

Během důkladné očisty rukou se doktor Curt Mannerheim naklonil do dveří operačního sálu číslo 21, aby zkontroloval čas na hodinách na protější stěně. Bylo skoro devět. Právě v tom okamžiku spatřil,

jak vedoucí lékař neurochirurgie doktor Newman odstoupil od stolu, zkrřížil na prsou ruce v chirurgických rukavicích a přešel k sérii rentgenových snímků připevněných svorkami na prohlížeče a jeden po druhém je začal podrobně zkoumat. To mohlo znamenat jediné: byla provedena kraniotomie a čekalo se na primáře oddělení. Doktor Mannerheim věděl, že mu už nezbývá moc času. Zástupci vyšetřovacího výboru z Národního institutu měli dorazit v poledne. V sázce byla dotace na základní výzkum ve výši dvanácti milionů dolarů, která měla hradit jeho výzkumnou činnost v příštích pěti letech. Tu částku musí dostat. Kdyby se mu to nepodařilo, mohl by přijít o celou zvířecí laboratoř a s ní i o výsledky namáhavé čtyřleté práce. Byl si jistý, že má na dosah ruky lokalizaci konkrétního bodu v mozkové tkáni, jenž je zodpovědný za agresivní a zlostné reakce.

36

Když oplachoval mydliny z rukou, zahlédl Lori McInterovou, vrchní sestru operačního oddělení. Zavolal na ni: "Lori, zlatíčko. Mám tady dva japonské doktory z Tokia. Můžete mi poslat někoho, kdo dohlídne, aby si vzali sálové pláště a všechno ostatní?"

Lori McInterová přikývla, ale dala najevo, že není jeho prosbou příliš nadšená. Mannerheimovo pokřikování na chodbě ji rozcílovalo.

Zachytil její tichý nesouhlas a polohlasně ji proklel. Sestry mu začínaly pomalu ale jistě lézt na nervy.

Na operační sál vrazil jako býk do arény. Přátelská atmosféra se okamžitě vytratila. Darlene Cooperová mu podala sterilní ručník.

Nejdřív si osušil jednu ruku, potom druhou, a když otíral paže, naklonil se nad operační stůl, aby prohlédl otvor v lebce Lisy Marinové.

"Zatraceně, Newmane," zavrčel, "kdy se konečně naučíte dělat slušnou kraniotomii? Nestačilo, že jsem vám to řekl jednou. Musel jsem to opakovat tisíckrát, a stejně ty okraje nikdy pořádně nezkosíte. Kristepane, to je ale spoušť!"

Lisa pod přikrovem látky ucítila nový nával strachu. Při té operaci se něco nepovedlo.

"Já. . .," začal Newman.

"Nejsem zvědavý na žádné výmluvy. Buď svoji práci odvedete precizně, nebo si budete hledat nové místo. Přijdou mi sem nějací Japonci a jsem zvědavý, co si pomyslí, až uvidí tohle."

Po boku mu stanula Nancy Donovanová, aby od něho vzala použitý ručník, ale on ho raději hodil na podlahu. Rád kolem sebe vytvářel zmatek a jako malé dítě vyžadoval pozornost, kdekoli se objevil. A bohatě se mu jí dostávalo. Po technické stránce byl považován za jednoho z nejlepších, ne-li nejrychlejšího neurochirurga v zemi. S oblibou říkával: "Když už se jednou dostanete do hlavy, není čas na přešlapování na místě." Díky svým encyklopedickým znalostem záludností lidské neuroanatomie dosahoval jedinečné výkonnosti.

Darlene Cooperová už držela připravené speciální hnědé gumové rukavice, jež Mannerheim vyžadoval. Když do nich vsunul ruce, zadíval se jí do očí.

"Aaah," zasténal, jako by při styku s jemným gumovým materiálem prožíval tu nejvyšší slast. "Kotě, jste nepřekonatelná."

Když mu podávala vlhký ručník, aby jím setřel prášek z rukavic, vyhnula se pohledu jeho šedomodrých očí. Na jeho poznámky si už zvykla a z vlastní zkušenosti věděla, že udělá nejlíp, když je bude ignorovat.

37

Mannerheim se postavil k operačnímu stolu. Newman se ocitl po jeho pravém boku, Lowry po levém. Všichni se sklonili nad poloprůhlednou mozkomišní plenu pokrývající Lisin mozek. Newman opatrně zavedl sešivací nitě částečně ztlustými úseky pleny a upevnil je na okrajích otvoru vzniklého kraniotomie. Tyto stehy pevně přidržovaly plenu k vnějšímu povrchu lebky.

"Takže teď tu show pořádně rozjedeme," prohlásil Mannerheim.

"Plenový hák a skalpel."

Nástroje tvrdě přistály v jeho otevřených dlaních.

"Pomalu, kotě," řekl. "Nejsme v televizi. Nestojím o to, abych při každé žádosti o nástroje musel trpět takovou bolestí."

Sklonil se, obrátě nadzvedl hákem mozkomišní plenu a skalpelem v ní vytvořil malý otvor. Bylo jím vidět šedorůžovou masu obnaženého mozku.

Když se Mannerheim rozjel, jednal naprosto profesionálně. Jeho relativně drobné ruce se pohybovaly s ekonomickou rozvážností, pronikavé oči ani na okamžik nesklouzly z pacienta. Byl to člověk s výjimečně skvělou koordinací očí a rukou. Jemu samotnému vadil jen jeho malý vzrůst - měřil sto šedesát pět centimetrů. Měl pocit, že k fyzické dokonalosti, která by odpovídala jeho intelektuálním schopnostem, mu chybí tak deset centimetrů. Přesto se udržoval ve skvělé fyzické formě a vypadal mnohem mladší než na svých jednašedesát let.

Pomocí malých nůžek a buničitých proužků, jež vložil mezi plenu mozkovou a vlastní mozek jako ochranný prvek, zvětšil otvor v obalu Lisina mozku na velikost výřezu v lebce. Ukazováčkem pravé ruky jemně poklepal na spánkový lalok. Díky svým zkušenostem tak mohl rozpoznat i tu nejmenší anomálii. Intimní styk mezi konečkem jeho prstu a živým, pulsujícím lidským mozkem pro něj představoval nadšenou oslavu vlastní existence. Absolutní vzrušení, jež při svých operacích prožíval, bylo v jeho případě rovnocenné sexuální rozkoši.

"Teď zapojíme stimulator a EEG," prohlásil.

Doktoři Newman a Lowry se potýkali s klubkem slaboučkových drátů. Když je podávali Nancy Donovanové, Mannerheimově stále sálové instrumentárce, uchopila příslušné koncovky a zapojila je do odpovídajících zdiřek v přístrojovém panelu umístěném v blízkosti operačního stolu. Doktor Newman opatrně umístil jehlové elektrody paralelně nad sebou. První podél centrální části spánkového laloku a druhou nad jednu z hlavních mozkových žil. Ohebné elektrody se stříbrnými kuličkami zavedl pod mozek. Sestra Donovanová otočila spínačem a obrazovka elektroencefalografu vedle mo-

38

nitoru EKG ožila fluoreskujícími body, jež začaly opisovat klikaté řádky.

Do operačního sálu vešli doktoři Harata a Nagamoto. Jejich přítomnost Mannerheima netěšila proto, že by se u něho mohli něčemu přiučit, ale protože zbožňoval obecnost.

"Všichni víme," začal gestikulovat, "že odborná literatura se hemží spoustou zbytečných nesmyslů ohledně názorů na to, zda se má při spánkové lobektomii vyjmout vrchní část spánkového laloku.

Někteří doktoři se obávají, že by to mohlo zanechat následky na mluveném projevu pacienta. Já tvrdím - vyzkoušejme to."

S elektrickým stimulatorem v ruce připomínal dirigenta s taktovkou. Pokynul doktoru Ranadeovi, jenž se sehnul a nadzvedl roušku.

Liso!" zavolal.

Lisa otevřela oči. Zračilo se v nich zděšení z právě vyslechnuté konverzace.

"Liso," řekl doktor Ranade. "Teď potřebuji, abyste odříkala co nejvíc básniček."

Vyhověla mu. Doufala, že když vyjde doktorům vstříc, bude mít celou záležitost brzy za sebou. Spustila první dětskou říkanku, která jí napadla, ale jakmile začala, dotkl se doktor Mannerheim stimulatorem povrchu jejího obnaženého mozku. Zarazila se uprostřed slova. Věděla, co chce říct, ale nešlo to. V témže okamžiku jí myslí prolétl obraz člověka vstupujícího do dveří.

Mannerheim zaznamenal přestávku v Lisině projevu a řekl:

"A tady je odpověď! Této pacientce nadřazený spánkový gyrus neodejmeme."

Hlavy japonských doktorů chápavě přikyvovaly.

"A teď přistoupíme k té zajímavější části cvičení," ohlásil Mannerheim a vzal do rukou dvě hloubkové elektrody, jež obdržel z Gibsonovy nemocnice. "Mimochodem, zavolejte někdo na rentgen. Chci snímky těch elektrod, abychom později věděli, kde byly umístěné."

Pevné jehlové elektrody sloužily jako stimulator a zároveň jako registrační přístroj. Ještě před sterilizací Mannerheim vyznačil na každé elektrodě bod vzdálený čtyři centimetry od špičky jehly.

Malým kovovým pravítkem odměřil čtyři centimetry od předního okraje spánkového laloku, pak podržel elektrodu svisle k povrchu mozku a přesně vedeným pohybem ji lehce zasunul až po značku.

Mozková tkáň kladla minimální odpor. Vzal do ruky druhou elektrodu a umístil ji dva centimetry za první. Elektrody vyčnívaly asi pět centimetrů nad povrchem mozku.

Naštěstí se právě v tom okamžiku na scéně objevil Kenneth

39

Robbins, vedoucí rentgenový technik neuroradiologie. Kdyby se opozdil, počítal by ho Mannerheim jednou ze svých kousavých uvítačích formulí. Protože operační sál byl vybaven rentgenovým přístrojem, stačilo Robbinsovi k pořízení dvou žádaných snímků pouhých pár minut.

"Tak," řekl neurochirurg a pohlédl na nástěnné hodiny. Uvědomil si, že bude muset průběh operace poněkud urychlit.

"Teď budeme stimulovat hloubkové elektrody a uvidíme, jestli se nám podaří vytvořit v mozku epileptické vlny. Ze zkušenosti vím, že když se nám to povede, je naděje, že lobektomií spánkového laloku zlikvidujeme záchvaty, téměř stoprocentní."

Lékaři se shlukli kolem pacientky. "Doktore Ranade," pokračoval, "požádejte pacientku, aby nám popsala změny v pocitech a myšlenkové vjemy po stimulaci elektrod."

Doktor Ranade přikývl a zmizel pod okrajem roušky. Když se vynořil, pokynul Mannerheimovi, aby pokračoval.

Na Lisu působil stimul jako bezhlesý a bezbolestný výbuch bomby. Po chvilkovém pocitu prázdnoty, který mohl trvat zlomek sekundy, ale stejně tak i hodinu, se na pozadí anesteziologovy tváře na konci dlouhého tunelu rozvířil kaleidoskop obrazců. Nepoznávala ho, a ani nevěděla, kde se ocitla. Vnímala jen ten příšerný zápach, který signalizoval blížící se záchvat. Strašlivě se vyděsila.

"Co cítíte?" zeptal se jí doktor Ranade.

"Pomozte mi!" ječela. Pokusila se pohnout, ale řemeny jí v tom zabránily. Věděla, že dostane záchvat. "Pomozte mi."

"Liso," oslovil ji znovu anesteziolog, který zneklidněl. "Liso, všechno je v pořádku. Uklidněte se."

"Pomozte!" křičela, když měla pocit, že přestává ovládat své myšlenky. Fixace hlavy nepovolila a stejně spolehlivě držel i kožený řemen kolem pasu. Veškerá síla se soustředila do pravé paže, kterou nečekaně a s nadlidskou silou trhla. Řemínek kolem zápěstí se přetrhl a její osvobozená ruka se obloukem prodrala ven rouškou.

Mannerheim fascinovaně civěl na abnormální záznam na EEG, když koutkem oka zahlédl Lisinu paži. Kdyby reagoval rychleji, podařilo by se mu nehoďe zabránit. Takhle tam jen omráčeně stál, neschopný sebemenšího pohybu. Lisina ruka, která kolem sebe divoce tloukla ve snaze osvobodit tělo uvězněné na operačním stole, zasáhla vyčnívající elektrody a zarazila je přímo do mozku.

Philips právě telefonoval s pediatrem Georgem Reesem, když Robbins zaklepal a vešel do dveří. Philips mu mávnutím naznačil, aby

40

šel dál, zatímco se snažil rozhovor ukončit. Rees se ptal na výsledky rentgenového vyšetření lebky u dvouletého chlapce, který údajně spadl ze schodů. Martin musel dětskému lékaři říct, že má podezření na zneužití dítěte vzhledem ke starým zlomeninám žeber, které zjistil ze snímku pacientova hrudního koše. Byla to nepřijemná záležitost a Philips byl rád, když mohl zavěsit.

"Co pro mě máte?" zeptal se Robbinse a natočil k němu křeslo.

Robbins byl zkušený odborník, jehož na místo vedoucího technika neuroradiologie dosadil právě Philips. Mezi oběma muži panoval mimořádný vztah.

"Ty lokalizační snímky pro Mannerheima, o které jste mě požádal."

Philips přikývl a Robbins upevnil film do prohlížečky. Vedoucí technik obvykle neopouští oddělení, aby prováděl snímky na jiných pracovištích, ale Philips ho požádal o osobní asistenci u Mannerheimova případu, aby se vyhnul možným potížím.

Operační snímky Lisy Marinové se rozzářily na obrazovce. Na snímku lebky z boku byla patrná mnohostenná světlost v místě odstranění lebeční kosti. Na této ostře ohraničené partii vynikaly jasně bílé obrysy četných elektrod.

Nejnápadnější byly dlouhé, jakoby jehlovité hloubkové elektrody, jež Mannerheim zapustil do tkáně Lisina spánkového laloku. Philipse zaujala právě poloha obou přístrojů. Sešlápnutím pedálu uvedl do chodu motor, zvaný alternátor, připojený k prohlížečce rentgenových snímků. S nohou stále na pedále sledoval, jak se obraz před ním neustále mění. Do přístroje se dalo vložit libovolné množství snímků, jimiž jednotka listovala. Philips pokračoval tak dlouho, dokud nenašel obrazovku s předoperačními snímky Lisy Marinové.

Srovnáním nových snímků se starými teď dokázal určit přesnou polohu obou hloubkových elektrod. "Páni," prohlásil po chvíli, "vy ale umíte dělat nádherný snímky. Kdyby se mi povedlo vás nějakým způsobem naklonovat, vyřešil bych tím nejmiň polovinu svých problémů." Robbins pokrčil rameny jakoby nic, ale pochvala ho potěšila. Philips byl náročný, ale uznalý šéf. Martin použil jemně kalibrovaného pravítka, jímž změřil vzdálenosti drobných cév na starších rentgenových snímcích. Díky svým znalostem anatomie mozku a obvyklého umístění těchto cév si dokázal představit třírozměrný obraz oblasti, o níž projevil zájem. Když si tuto informaci promítl na nové snímky, určil polohu konečků elektrod. "Úžasné," poznamenal a narovnal se. "Ty elektrody jsou doko-

41

nale umístěné. Mannerheim je nepřekonatelný. Jen kdyby jeho úsudek odpovídal jeho technické dovednosti." "Chcete, abych ty snímky odnesl zpátky na operační sál?" zeptal se Robbins. Philips zavrtěl hlavou: "Ne. Odnesu je tam sám. Chci s Mannerheimem mluvit. A vezmu s sebou i ty starší snímky. Poloha téhle zadní mozkové tepny mi dělá trochu starosti." Philips sebral snímky a zamířil ke dveřím.

Ačkoli se situace na operačním sále číslo 21 vrátila zdánlivě do normálu, Mannerheim byl kvůli nehodě vzteky bez sebe. Jeho zlost neusměnila ani přítomnost japonských lékařů. Nejvíce nevybíravých poznámek se sneslo na hlavy Newmana a Lowryho, jako by je obviňoval z úmyslného zosnování celého incidentu. V okamžiku, kdy Ranade uvedl Lisu pod celkovou endotracheální anestezii, započal Mannerheim spánkovou lobektomií. Bezprostředně po Lisině záchvatu zavládla všeobecná panika, ačkoli všichni jednali s dokonalou profesionalitou. Neurochirurgovi se podařilo zachytit Lisinu poletující paži, dřív než mohla způsobit další škodu. Ranade, který z toho vyšel jako skutečný hrdina, reagoval okamžitě a píchl do žily uspávací dávku sto padesáti miligramů thiopentalu, po níž následoval d-tubokurarin, jenž ochromil svalové reakce pacientky. Ty léky nejenže Lisu uspaly, ale ukončily i její záchvat. Během pouhých několika minut zavedl Ranade endotracheální hadici, spustil kyslíčnický dusný a zapojil své kontrolní přístroje. Newman mezitím vytáhl obě nešťastnou náhodou hluboko zapuštěné elektrody, zatímco Lowry odstranil ostatní povrchové elektrody a zakryl obnažený mozek navlhčenou buničinou, přes níž ještě přehodil sterilní ručník. Pacientka byla přerouškována a lékaři si oblékli čisté pláště a rukavice. Na operačním sále se všechno vrátilo do obvyklých kolejí s výjimkou Mannerheimovy nálady. Do prdele," zaklel a narovnal se, aby ulevil ztuhlým záďům. "Lowry, jestli se rozhodnete dělat něco jiného, až dospějete, dejte mi vědět. Jinak koukejte držet ty retraktory tak, abych na to viděl." Lowry totiž stál na takovém místě, odkud těžko kontroloval polohu nástrojů ve svých rukou. Dveře do operačního sálu se otevřely a vešel Philips se svými rentgenovými snímky. "Dejte pozor," zašeptala Nancy Donovanová, "Napoleon má mizernou náladu." Díky za upozornění," řekl podrážděný Philips. Rozčílovalo ho,

42

že všichni tolerují Mannerheimovy adolescentní způsoby, jakkoli byl vynikající chirurg. S vědomím, že si ho neurochirurg všiml, upevnil snímky do prohlížečky. Uplynulo pět minut, než Philipsovi došlo, že ho Mannerheim vědomě ignoruje. "Doktore Mannerheime," zavolal na něho Martin ve snaze přehlušit zvuk pípajícího monitoru. Když se neurochirurg vzpřímil, oči všech se zvedly od práce. Mannerheim natočil hlavu tak, že svazek paprsků z reflektoru připevněného k hlavě dopadl radiologovi přímo do tváře. "Zřejmě jste si neuvědomil, že tady provádíme operaci mozku a že byste nás neměl vyrušovat," prohlásil Mannerheim s těžko skrývaným vztekem. "Objednal jste si lokalizační snímky," řekl Philips klidně, "a já považuji za svou povinnost poskytnout vám potřebné informace." "Považujte svou povinnost za ukončenou," odsekl Mannerheim a opět se sklonil nad řezem. Philips ho nemínil upozorňovat na polohu elektrod, protože ty byly umístěny perfektně. Ale zaujala ho orientace zadní, tedy hypokampální elektrody vzhledem k zadní mozkové cévě. "Chtěl jsem něco jiného," začal. "Já. . ." Mannerheim hrozivě vztyčil hlavu. Kužel světla z jeho reflektoru ostřeloval stěnu, potom strop. Jeho hlas zněl jako praskání bičem. "Doktore Philipsi, buďte tak laskav, seberte se i s vašimi snímky a vypadněte odsud, abychom mohli dokončit operaci. Až budeme potřebovat vaši pomoc, zavoláme vás." Pak normálním hlasem požádal instrumentářku o bajonetové kleště a věnoval se své práci. Martin suše sundal rentgenové snímky z prohlížečky a odešel z operačního sálu. V šatně se převlékl zpět do svých civilních šatů a bílého pláště. Snažil se příliš nepřemýšlet; tím se mu trochu ulevilo. Cestou na radiologické oddělení si stejně neodpustil zhodnocení střetu s Mannerheimem z hlediska svého smyslu pro zodpovědnost, kvůli němuž k nepříjemnosti vlastně došlo. Jednání s Mannerheimem vyžadovalo mobilizaci schopností, o nichž se Martinovi ani nesnilo, a už vůbec by ho nenapadlo, že budou nezbytné pro práci radiologa. Před dveřmi do své kanceláře

konstatoval, že nedošel k žádnému závěru.

"Na angiografii už na vás čekají," oznámila mu Helen Walkerová, když procházel kolem jejího stolu. Vstala a následovala ho do kanceláře. Helen byla výjimečně půvabná osmáctiletá černoška z Queensu, která mu dělala sekretářku už pět let. Mezi oběma panoval skvělý pracovní vztah. Děsilo ho pomyšlení, že by od něj

43

mohla někdy odejít, protože jako každá dobrá sekretářka měla jeho každodenní rozvrh v malíku. Dokonce i jeho současný styl oblékání měla na svědomí ona. Nebýt jí, nejspíš by nosil tytéž neforemné šaty jako během svých vysokoškolských studií. Helen si ho tak dlouho dobírala, až svolil k odpolednímu nákupu v obchodním domě Bloomingdale's. Výsledkem byl Philips změněný k nepoznání. Současný střih jeho obleků dokonale ladil s jeho atletickou postavou.

Philips hodil Mannerheimovy snímky na stůl, kam dopadly na hromadu ostatních snímků, papírů, časopisů a knih. Jeho stůl byl jedním z míst, kterých se sekretářka nesměla ani dotknout. Jeho pracovní plocha sice vypadala všelijak, ale Martin přesně věděl, kde má co hledat.

Helen si stoupla Philipsovi za záda a odrecitovala dlouhý seznam vzkazů, které považovala za důležité. Volal doktor Rees a žádal o CAT pro svého dvouletého pacienta. Rentgenový přístroj na druhé angiografické vyšetřovně byl opraven a fungoval normálně.

Volali z pohotovosti, že každou chvíli čekají příjem pacienta s vážným poraněním hlavy, u něhož bude nutné provést neodkladně CAT. Výčet byl nekonečný a veškeré vzkazy zahrnovaly běžnou praxi. Požádal ji, aby všechno zařídila sama. Hodlala to udělat tak jako tak a vrátila se ke svému stolu.

Svlékl si bílý plášť a uvázal zástěru s ochrannou ocelovou vložkou, kterou používal při jistých rentgenových vyšetřeních, aby ho chránila před zářením. Náprsenka zástěry byla ozdobená vybledlým monogramem Supermana. Kresba dokázala odolat veškerým pokusům o odstranění. Nakreslili mu ji tam před dvěma roky kolegové z radiologie. Věděl, že to bylo míněno jako pocta, a proto se na ně nezlobil.

Už se chystal k odchodu, když očima ještě přelétl plochu svého stolu, aby se ujistil, že kazeta s programem skutečně existuje a že Michaelsův dárek není výmyslem jeho fantazie. Kazetu nikde nezahlédl, a proto se vrátil ke stolu a chvíli se přehraboval v nejčerstvějších vrstvách písemností a rentgenových filmů. Kazeta ležela pod Mannerheimovými lokalizačními snímky. Philips se obrátil ke dveřím, ale znovu se zarazil. Sebral kazetu a operační snímky lebky Lisy Marinové. Přes zavřené dveře zakřičel na Helen, aby ujistila angiografii, že tam bude hned, a přešel k pracovnímu stolu u zadní stěny kanceláře.

Svlékl ochrannou zástěru a přehodil ji přes židli. Díval se upřeně na počítačový prototyp a byl zvědavý, jestli opravdu funguje, tak jak předeslal Michaels. Podržel operační snímky Lisy Marinové na světle, které vycházelo zpod okrajů prohlížečích obrazovky. Obrýsy

44

elektrod ho v této chvíli nezajímaly a vymazal je ze zorného pole.

Byl zvědavý, co počítač řekne na kraniotomii. Věděl, že tento pracovní postup nebyl do programu začleněn.

Spustil hlavní procesor. Rozsvítila se červená kontrolka a Martin pomalu vložil kazetu do příslušného otvoru. Ještě nebyla zasunuta ani ze tří čtvrtin, když ji přístroj sám pohltil jako hladový pes. V tom okamžiku ožila i připojená tiskárna.

Philips se přesunul, aby si přečetl pokyny na výstupu.

AHOJ! JSEM RADREAD-LEBKA I. UVEĎTE JMÉNO PACIENTA.

Pomocí ukazováčků obou rukou vyťukal jméno "Lisa Marinová."

DĚKUJI. UVEĎTE PŘETRVÁVAJÍCÍ OBTÍŽE.

Philips napsal: "chorobné záchvaty" a stiskl klávesu ENTER.

DĚKUJI. UVEĎTE PŘÍSLUŠNOU KLINICKOU INFORMACI, PROSÍM

Philips napsal: "Žena, 21 let, rok trvající anamnéza epilepsie spánkového laloku."

DĚKUJI. VLOŽTE FILM DO LASEROVÉHO SNÍMAČE PROSÍM.

Philips přistoupil ke snímači. Válečkového podavače u ústí úzkého dlouhého otvoru se začaly otáčet. Philips opatrně zavedl do otvoru rentgenový filmemulzi dolů. Válečky jej zachytily a vtáhly dovnitř.

Tiskárna začala něco vyťukávat a Philips se přemístil k jejímu výstupu. DĚKUJI. DEJTE SI ŠÁLEK KÁVY. Martin se usmál. Michaelsův smysl pro humor se ohlásil, když to nejméně očekával.

Laserový snímač tlumeně bzučel; tiskárna mlčela. Philips sebral ochrannou zástěru a vyšel z kanceláře.

Na operačním sále číslo 21 panovalo ticho. Mannerheim uvolnil Lisin pravý spánkový lalok a jemně jej nadzvedl. Na povrchu bylo patrných několik drobných cév spojujících preparát s žilními splavy.

Newman je obratně koaguloval a oddělil. Konečně byl lalok uvolněn a Mannerheim opatrně vyňal část mozku z lebky a odložil ji do misky z nerezavějící oceli, kterou držela sálková instrumentářka Darlene Cooperová již připravenou.

Mannerheim mrkl na hodiny.

Vedl si skvěle. Jak operace nabírala tempo, jeho nálada se pomalu měnila. V této chvíli byl právem potěšený vlastním

výkonem a překypoval dobrou náladou. Operaci zvládl v polovičním čase než obvykle. Byl si jistý, že v poledne bude ve své pracovně.

"Ještě jsme neskončili," řekl. Do levé ruky uchopil kovovou odsávačku, do pravé kleště. Sklonil se nad místem, kde býval pravý spánkový lalok, důkladně je prohlížel a zároveň odsával další moz-

45

kovou tkáň. Odstraňoval hmotu, kterou sám nazýval "hlubší základy". Byla to patrně nejriskantnější část celého výkonu, ale právě tento okamžik měl Mannerheim nejraději. S naprostou jistotou vedl odsávačku, vyhýbaje se živým strukturám.

V jedné chvíli otvor odsávačky krátce ucplala větší kulička mozkové tkáně. Než se kousek tkáně prodrál dovnitř a vzlétl trubicí, ozýval se slabý pisklavý zvuk.

"A je tady lecke hudby," prohlásil vesele. Bylo to běžné neurochirurgické žertování, ale když po přestálém napětí zaznělo z jeho úst, působilo vtipněji než obvykle. Všichni, včetně obou japonských lékařů, se rozesmáli.

Jakmile Mannerheim dokončil odsávání mozkové tkáně, Ranade zpomalil okysličování krve pacientky. Chtěl, aby její krevní tlak mírně stoupl, zatímco bude neurochirurg zjišťovat, zda dutina po lobektomii nikde nekrváčí. Po bedlivé kontrole Mannerheim spokojeně konstatoval, že operované místo je suché. Vzal do ruky držák jehel a začal uzavírat mozkovou plenu, pevný obal pokrývající mozek. V té chvíli začal Ranade pomalu odbourávat Lisinu anestezii. Chtěl, aby byl po ukončení zásahu schopen odstranit dýchací trubicí z průdušnice, aniž by se Lisa rozkašlala nebo pocítila zátěž. To vyžadovalo křehkou souhru všech léků, které použil.

V této fázi bylo nadmíru důležité, aby Lisin krevní tlak nestoupal.

Uzavření pleny probíhalo hladce. Obrátným pohybem zápěstí provedl Mannerheim poslední přerušovaný steh. Lisin mozek byl zase chráněný přirozeným obalem, přestože nad dutinou, vzniklou odebráním spánkového laloku, se plena propadala a získala tmavší barvu. Mannerheim hrdě vztyčil hlavu v němém obdivu nad svou ruční prací, o krok ustoupil a s lupnutím si stáhl gumové rukavice.

Zvuk se odrazil od stěn operačního sálu.

"V pořádku," prohlásil, "můžete ji uzavřít. Ale nepárejte se s tím až do večera."

Zamířil k japonským návštěvníkům a pokynul jim, aby ho následovali z operačního sálu.

Newman zaujal Mannerheimovo místo u Lisiny hlavy.

"Fajn, Lowry," řekl Newman, a jako by papouškoval po svém šéfovi, dodal: "Uvidíme, jestli mi pomůžete, nebo mě budete jen zdržovat."

Když plát lebeční kosti zapadl na své místo jako seříznutý vršek dýně a byly navázány šicí nitě, stál Newman připravený uzavřít řez.

Masívními zubatými kleštěmi pevně uchopil okraj shrnuté kůže a částečně ji obrátil lícem dolů. Potom zajel jehlou hluboko do neporušené části kůže, přesvědčil se, že nabral i okostici lebky

46

a zavedl jehlu zpět do rány. Přemístil držák z jeho původní pozice na těle jehly, uchopil nástrojem její špičku a nit vytáhl na povrch rány.

Naprosto stejnou technikou prošel druhou stranu rány a nit vyvedl do Lowryho připravené ruky, aby mohl vzniklý steh zavázat. Tento postup opakovali tak dlouho, dokud nebyl celý řez spojený řadou černých stehů, které z boku na Lisině hlavě vytvářely žebříkovitou strukturu připomínající velký zip.

V průběhu této části procedury doktor Ranade stále okysličoval Lisinu krev stlačováním AMBU vaku. Jakmile měl být proveden poslední steh, byl rozhodnutý dát Lise stoprocentní kyslík a tak odbourat svalové relaxans, které její tělo nestačilo přeměnit. Přesně podle plánu znovu stlačil rukou hrudní koš, ale tentokrát zjistily jeho zkušené prsty sotva znatelný rozdíl mezi touto a předcházející kompresí. Během posledních několika minut se Lisa začínala pokoušet o přirozené dýchání a tato snaha nepatrným, ale hmatatelným způsobem bránila v mechanickém okysličování. Poslední kompresi nebránilo nic. Doktor Ranade se zadíval na Lisin hrudník. Po přiložení stetoskopu usoudil, že Lisa náhle přerušila dýchací pokusy. Zkontroloval stimulator periferních nervů. Údaje prozrazovaly, že svalové relaxans přestává působit přesně podle plánu. Ale proč nedýchá? Ranadeův puls se znatelně zrychlil. Provádět anestezii pro něj znamenalo ocitnout se na bezpečné, ale úzké římse ve stěně propasti.

Rychle změnil Lisin krevní tlak. Stoupl na hodnotu 150/90. V průběhu operace byl stabilizovaný na 105/60. Něco není v pořádku!

"Počkejte," řekl doktoru Newmanovi a bleskově zkontroloval monitor srdeční činnosti. Ozvy byly pravidelné, ale zpomalovaly se a objevovaly se delší přestávky mezi vrcholy křivky.

"Co se děje?" zeptal se Newman, který si všiml obav v jeho hlasu.

"Nevím." Anesteziolog zkontroloval Lisin žilní tlak a začal připravovat injekci s dávkou léku zvaného nitroprucid, který měl krevní tlak snížit. Až dosud doufal, že změny v pacientčích životních projevech jsou způsobeny činností mozku, jenž reagoval na chirurgický zásah. Teď se ale začal obávat krváčení! Lisa možná krvácí a tlak v hlavě může ještě stoupnout. To by vysvětlovalo zjištěné nepravidelnosti. Znovu změnil krevní tlak. Vyšplhal na 170/100. Okamžitě aplikoval nitroprucid. Když odhazoval injekční stříkačku do odpadu, ucítil nepříjemný tlak v břišní krajině provázený hrůzou.

"Mám pocit, že krvácí," vysvětloval. Sklonil se nad Lisin obličej a nadzvedl oční víčka. Spatřil přesně to, čeho se

obával. Zřítelnice se rozšiřovaly. "Jsem si jistý, že krvácí!" vykřikl.

47

Oba doktoři na sebe vzájemně civěli přes pacientčino tělo. Jejich myšlenkové pochody byly totožné.

"Mannerheim zešílí vzteky," prohlásil doktor Newman. "Radši ho zavoláme. Jděte," pokynul Nancy Donovanové.

"Řekněte mu, že je to naléhavé."

Nancy Donovanová se rozběhla k telefonu a zavolala sestrám na příjmu.

"Neměli bychom ji znovu otevřít?" zeptal se Lowry.

"Nevím, řekl Newman nervózně. "Jestliže krvácí do mozku, bude lepší nechat okamžitě udělat CAT. Ale krvácí-li do operovaného místa, budeme ji muset otevřít."

Krevní tlak stále stoupá," oznámil Ranade zoufale, když odečetl hodnotu na manometru. Byl rozhodnutý podat další dávku léku na snížení tlaku.

Oba lékaři stáli jako přikovaní.

Krevní tlak pořád stoupá!" zařval na ně. "Proboha, dělejte něco!"

Nůžky," vyštěkl Newman. Pleskly mu o dlaň a on jimi přestříhl stehy, které před chvílí dokončil. Když se blížil na konec řezu, rána se spontánně otevřela. Jak odkrýval kůži, plát kosti, který oddělili při kraniotomii, nadskočil, jako by jej zespoda něco vyrazilo. Zdálo se, že samovolně pulsuje.

Privezte mi čtyři krevní jednotky, které jsou k dispozici!" křičel anesteziolog.

Doktor Newman přestříhl dva uvolněné stehy, které držely plát lebky na místě. Kost odpadla na operační stůl dřív, než ji stačil odklopit. Mozkovou plenu nadouval zlověstný tmavý stín.

Dveře operačního sálu se rozlétly a dovnitř vpadl doktor Mannerheim v rozepnutém plášti. Kalhoty držely na jednom knoflíku.

Co se tady sakra děje?!" rozkřikl se. Vtom zahlédl pulsující a nadouvající se mozkovou plenu. "Kriste pane! Rukavice! Dejte mi rukavice!"

Nancy Donovanová už měla připravený k navléknutí nový pár, ale Mannerheim jí rukavice vytrhl a nevydezinfikovanými rukama si je natáhl sám.

Ještě než bylo přestříženo prvních několik stehů, plena se násilně otevřela a Mannerheimovu hrud' zkropil proud jasně červené krve.

Než naslepo odstranil zbylé stehy, měl plášt úplně nasáklý krví.

Věděl, že musí najít zdroj krváčení.

Odsávačku!" křikl. S drsným zvukem začal přístroj odčerpávat krev. Okamžitě bylo zřejmé, že mozek se pohnul nebo nabyl na objemu, protože Mannerheimovi bránil v odsávání.

48

"Krevní tlak klesá, hlásil Ranade.

Mannerheim si řekl o retraktory, aby se jejich pomocí pokusil prohlédnout spodní část operovaného místa, ale jakmile odložil odsávačku, vyvalila se z otvoru krev.

"Krevní tlak. . ." polkl anesteziolog a na vteřinku se odmlčel. . . krevní tlak nezjistitelný."

Během celé operace byl zvuk vycházející ze srdečního monitoru beze změny, ale teď se nepřírozně zpomalil a nakonec docela ztichl.

"Srdeční zástava!" vykřikl Ranade.

Lékaři strhli z Lisina těla těžké chirurgické roušky a zároveň ji zakryli hlavu. Newman vylezl na židli vedle operačního stolu a stlačováním pacientčina hrudníku začal se srdeční resuscitací.

Doktor Ranade upevnil objednané krevní konzervy na stojany.

Všemi dostupnými nitrožilními katetry vháněl do Lisy co nejrychleji krev.

"Přestaňte!" zařval Mannerheim, který odstoupil od operačního stolu, ve chvíli, kdy Ranade ohlásil srdeční zástavu. S pocitem naprosté prohry odhodil mozkový retraktor na dlaždičky.

Okamžik tam stál bez pohnutí, s rukama svěřenými podél těla.

Z prstů mu odkapávala krev s kousky mozkové tkáně. "To stačí.

Nemá to smysl!" řekl konečně. "Patrně odešla některá hlavní céva.

Muselo k tomu dojít, když si ta zatracená holka vrazila elektrody do mozku. Pravděpodobně projely cévou, která se dostala do spasmu zamaskovaného záchvatem. Když spasmus pominul, praskla. Tu pacientku už nelze žádným způsobem resuscitovat."

Mannerheim si přidržel polorozepnuté kalhoty, aby mu nespadly, a obrátil se k odchodu. Ve dveřích se otočil na oba lékaře. "Chci, abyste ji uzavřeli stejným způsobem, jako by byla naživu. Rozumíte?"

49

(5)

"Jmenuji se Kristin Lindquistová," řekla mladá žena čekající na fakultní gynekologické klinice. Pokusila se o úsměv, ale koutky jejích úst se lehce chvěly. "Na čtvrt na dvanáct mám dohodnutou schůzku s doktorem Johnem Schonfeldem." Hodiny na stěně čekárny ukazovaly přesně jedenáct.

Ellen Cohenová vzhledla od svého paperbackového románu a spatřila nad sebou usmívající se tvář půvabné dívky. Každému stačil jediný pohled, aby zjistil, že Kristin Lindquistová má všechno, co Ellen Cohenová postrádá. Přirozeně blondaté vlasy, jemné jako hedvábí, drobný, nahoru zdvižený nos, hluboké modré oči a dlouhé, skvěle tvarované nohy. Ellen ji okamžitě začala nenávidět a v duchu ji zařadila mezi prohnané kalifornské coury. Na jejím úsudku by nic nezměnila ani skutečnost, že Kristin pocházela z Madisonu ve státě Wisconsin. Dlouze potáhla z cigarety, kouř vyfoukla nosem a očima přelétla knihu návštěv. Škrtla Kristinino jméno, řekla jí, aby se posadila, a jen tak mimochodem dodala, že Kristin bude jednat s doktorem Harperem, nikoli s doktorem Schonfeldem.

"Proč ne s doktorem Schonfeldem?" zeptala se Kristin. Doporučila jí ho jedna ze spolubydlících z koleje.

"Protože tady není. Stačí vám to jako důvod?"

Kristin přikývla. Ellen si toho nevšimla, protože se vrátila ke svému románu. Ale když Kristin odcházela, sledovala ji se zlobnou závistí.

Teď byl ten pravý čas, aby Kristin odešla. V jednom okamžiku o tom dokonce uvažovala. Došla k názoru, že by si nikdo nevšiml, kdyby prostě pokračovala stejným směrem, jakým sem přišla. Za tu krátkou chvíli si zošklivila zdejší zanedbané prostředí, které jí připomínalo nemoci a hnilobu. Doktor Walter Peterson doma ve Wisconsinu měl čistou a příjemnou ordinaci, a přestože Kristin nebyla z pravidelných půlročních prohlídek nijak nadšená, nepůsobilo to tam na ni aspoň tak depresivně.

Ale neodešla. Už to, že se na sjednanou schůzku vůbec dostavila, vyžadovalo určitou dávku odvahy, a proto byla odhodlaná dokončit, co z vlastní vůle začala. Posadila se tedy na barevnou vinylovou židli v čekárně, přehodila nohu přes nohu a čekala.

Ručičky nástěnných hodin se pohybovaly nepřírozeně pomalu.

Po čtvrt hodině zjistila, že má zpocené dlaně. Všimla si, že dostává čím dál tím větší strach, a přemýšlela, jestli je s ní po psychologické stránce všechno v pořádku. V malé čekárně bylo kromě ní ještě dalších šest žen a všechny se tvářily klidně. To ji ještě víc znervóz-

50

nilo. Při pomýšlení na své vnitřní orgány se jí dělalo zle a návštěva na gynekologii tyto představy ještě umocnila krutým a nesnesitelným způsobem.

Vzala ze stolu nějaký potrháný časopis a snažila se odvést myšlenky jinam. Ale bezúspěšně. Skoro každá reklama jí připomínala neodvratné utrpení. Potom uviděla fotografii muže a ženy a mysl jí zaplavila další starost: jak dlouho po styku je možné najít v pochvě sperma? Především byla na návštěvě u svého přítele, Thomase Hurona ze čtvrtého ročníku, a vyspali se spolu. Kristin věděla, že jestli se o tom doktor zmíní, propadne se hanbou.

Důvodem jejího rozhodnutí navštívit kliniku byla právě známost s Thomasem. Začali spolu chodit na podzim a ona u něj často přespávala. Jejich vztah byl stále vážnější a Kristin usoudila, že pokoušet se určit, kdy je to "bezpečné", zřejmě nebude nejrozumnější antikoncepční metoda. Thomas odmítal vzít na sebe jakoukoli odpovědnost a neustále ji nutil k častějšímu milování. Požádala o antikoncepční pilulky ve vysokoškolském středisku, ale bylo jí řečeno, že nejdřív musí zajít na fakultní kliniku na gynekologickou prohlídku. Kristin by dala přednost prohlídce u svého známého lékaře ve Wisconsinu, ale tam by její návštěva postrádala anonymitu.

Zhluboka se nadechla a uvědomila si, že má žaludek jako na vodě, a pocítila znepokojivé kručení ve střevech. To by tak ještě scházelo, aby ze samé nervozity dostala průjem! Pouhé pomýšlení na něco takového ji vyděsilo k smrti. Podívala se na hodiny. Toužebně si přála, aby už nemusela čekat moc dlouho.

Uplynulo půl druhé hodiny. Konečně ji Ellen Cohenová zavolala do jedné z vyšetřoven. Svlékala se v malé kabince za závěsem a linoleum ji studilo do chodidel. Na stěně objevila jen jeden háček, a tak na něj pověsila všechny části svého oděvu. Podle příkazu si oblékla nemocniční košili, která jí sahala do půlky stehů a zavazovala se vpředu na tkaničky, z nichž mnohé byly utržené. Když sklonila hlavu, všimla si, že jí chladem ztvdly bradavky a trčely pod prořídlou bavlněnou látkou jako dva knoflíky. Doufala, že než ji uvidí doktor, trochu se zahřeje.

Vykoukla zpoza závěsu a spatřila, jak sestra Blackmanová rovná nástroje na sterilním ručníku. Odvrátila oči, ale ještě stihla nechtěně zahlédnout velké množství nablýskaných nerezových nástrojů, včetně rozvíracího zrcadla a nějakých kleští. Stačil jediný pohled na všechny ty pomůcky a pokoušely se o ni mdlouby.

"Viborně." usmála se sestra. Jste rychlá, to se nám líbí.

Pojďte dál. Vylezte si sem nahoru." Poplácala roušku na vyšetřova-

51

cím stole. "Doktor přijde za chvíli," dodala a nohou přisunula ke stolu malou stoličku.

Kristin si oběma rukama přidržovala svůj chatrný oděv a zamyšleně se dívala na vyšetřovací stůl. S kovovými třmeny pro nohy po obou stranách vypadal jako nějaký středověký mučicí nástroj. Kristin vylezla na stoličku a posadila se čelem k sestře.

Paní Blackmanová se zajímala velice zevrubně o její zdravotní stav a Kristin udivilo, do jakých zachází podrobností. Nikdo si dosud nenašel čas provést tak kompletní statistiku, včetně dotazů na její rodinnou anamnézu. Když spatřila sestru Blackmanovou poprvé, znejistěla, protože se obávala, že bude stejně chladná a odměřená, jak naznačoval její

vzhled. Ale během vyplňování gynekologické karty se paní Blackmanová chovala vlídně a projevovala takový zájem, že se Kristin pomalu uklidnila. Ženská sestra si poznamenala, že během několika posledních měsíců trpěla Kristin slabým výtokem a snad už od čtrnácti let občasnou menstruační nepravidelností.

Tak to bychom měly. Ted' se připravíme na vyšetření," odložila paní Blackmanová kartu. "Položte se a nohy dejte do třmenů."

Kristin ji poslechla a přitom se marně snažila udržet přední díly košile u sebe. Bylo to prakticky nemožné a její klid se zvolna vytrácel. Kovové třmeny působily na dotek jako led a způsobily, že jí tělem projela mrazivá vlna.

Sestra Blackmanová s třepnutím roztáhla čerstvě vyprané prostěradlo a přehodila je přes Kristin. Nadzvedla okraj a podívala se pod ně. Kristin téměř cítila na svém úplně odhaleném rozkroku její pohled.

"Fajn," přikývla Blackmanová, "posuňte se až na kraj stolu."

Pomocí jakéhosi krouživého pohybu boků a půlek hýždí se Kristin posunula směrem ke třmenům.

Sestra nebyla spokojená a nespouštěla z Kristinina rozkroku oči:

Ještě kousek."

Kristin se posunula ještě kousek, ale to už cítila, jak jí půlka hýždí doslova visí ve vzduchu.

Tak je to správné," přikývla paní Blackmanová. "Ted' se uvolněte a čekejte na doktora Harpera."

Uvolněte se! pomyslela si Kristin. Jak se může uvolnit? Připadala si jako kus masa ve výloze, které čeká, až se o ně poperou zákazníci.

Za ní bylo okno a to, že záclona není tak docela zatažená, jí dělalo velké starosti.

Dveře vyšetřovny se bez zaklepání otevřely a do místnosti strčil hlavu nemocniční poslíček. Kde že jsou ty vzorky krve, které má

52

odnést do laboratoře? Paní Blackmanová řekla, že mu je ukáže, a odešla.

Kristin zůstala sama ve sterilní atmosféře, obklopená aseptickým pachem alkoholu. Zavřela oči a několikrát se zhluboka nadechla.

Čekání je vždycky ze všeho nejhorší.

Otevřely se další dveře. Kristin zvedla hlavu v naději, že konečně přichází doktor Harper. Ale místo něj stála na prahu Ellen Cohenová z příjmu a ptala se, kde je paní Blackmanová. Kristin jen potřásla hlavou. Ellen odešla a praskla za sebou dveřmi. Kristin položila hlavu a zavřela oči. Měla pocit, že už toho víc neunes.

Právě když ji napadlo, že vstane a odejde, otevřely se dveře a dovnitř vpochodoval doktor.

"Ahoj, zlato. Jsem doktor David Harper. Jak se vede?"

"Dobře," odpověděla Kristin sklesle. Někoho jako byl David Harper rozhodně nečekala. Na lékaře jí připadal moc mladý. Jeho tvář s nevyspělými chlapeckými rysy byla v rozporu s téměř holým temenem hlavy. Obočí měl tak husté, že vypadalo spíš jako umělé.

Doktor Harper přešel k malému umyvadlu a kvapně si umyl ruce.

"Studujete na univerzitě?" zeptal se a pročetl její kartu.

Ano."

Co studujete?"

"Umění," odpověděla. Věděla, že se ptá jen tak, aby se neřeklo, a bylo jí to jedno. Po tom nekonečném čekání pocítila úlevu, když si mohla s někým promluvit.

"Tak umění. To je hezké," řekl neurčitě. Když si osušil ruce, roztrhl igelitový sáček s latexovými gumovými rukavicemi. Před Kristin si je navlékl na ruce, s hlučným lupnutím je přetáhl přes zápěstí a upravoval jeden prst po druhém. Tento poměrně jednoduchý úkon prováděl s přehnanou pečlivostí jako nějaký rituál.

Kristin si povšimla, že mu porost kůže chybí jen na temeni, ostatní viditelné části těla byly hustě pokryté silnými tmavými chlupy.

Chlupaté hřbety rukou vypadaly pod průhlednými rukavicemi téměř vulgárně.

Doktor Harper přistoupil ke konci stolu a vyptával se na její slabý výtok a menstruační nepravidelnosti. Očividně ho nevzrušil ani jeden ze symptomů. Bez dalších průtahů usedl na stoličku a zmizel jí z očí. Jak se nadzvedl dolní okraj prostěradla, zachvátila ji panika.

"Dobrá," ozval se nezúčastněně. "Potřebuju abyste se kapku posunula směrem ke mně."

Když se chystala vyhovět jeho přání a málem přitom sklouzla ze stolu, otevřely se dveře vyšetřovny a vešla paní Blackmanová. Kristin to vzhledem k situaci potěšilo. Nohy měla roztažené až do

53

krajní polohy. Už si nemohla připadat zranitelnější a odhalenější.

Podejte mi Gravesovo zrcadlo," požádal doktor sestru.

Kristin neviděla, co se děje, ale slyšela ostré údery kovu o kov, které jí působily nepříjemný pocit v žaludeční krajině.

"Fajn," řekl gynekolog. "Ted' bych rád, abyste se uvolnila."

Než mohla něco říct, gumový prst rozevřel poševní vchod. Reflexivně stáhla stehenní svaly. Potom ucítila, jak dovnitř vniká studené kovové zrcadlo.

"No tak, uvolněte se! Kdy jste měla poslední CYTO?"

Kristin trvalo několik vteřin, než si uvědomila, že dotaz patřil jí.

"Asi před rokem." Měla pocit, jako by se uvnitř roztahovala.

Lékař mlčel. Kristin neměla tušení, co se děje. Se zrcadlem v pochvě se bála udělat sebemenší pohyb. Proč to trvalo tak dlouho? Zrcadlo se mírně pohnulo a ona zaslechla, jak si doktor něco mumlá. Je s ní snad něco v nepořádku? Zvedla hlavu a zjistila, že se na ni ani nedívá. Otočil se a kutil cosi na nízkém stolku, k čemuž potřeboval obě ruce. Sestra Blackmanová přikyvovala a něco šeptala. Kristin položila hlavu na stůl a přála si, aby si pospíšil a vytáhl zrcadlo ven. V té chvíli ucítila pohyb zrcadla doprovázený nepříjemným pocitem v dolní části břicha.

"Fajn," prohlásil konečně gynekolog. Zrcadlo vyklouzlo ven stejně rychle, jako vniklo dovnitř, a Kristin pocítila jen náhlou krátkou bolest. Ulehčeně si oddychla, ale čekala ji ještě druhá, díky bohu snesitelnější část vyšetření.

"Vaše vaječníky vypadají dobře," řekl nakonec doktor Harper.

Svlékl použité gumové rukavice a odhodil je do kovové nádoby s víkem.

To jsem ráda," odpověděla, ale spíš tím měla na mysli konec prohlídky.

Po rychlém vyšetření prsů jí lékař oznámil, že se může obléknout.

Jednal odměřeně a tvářil se přetíženě. Kristin vešla do kabinky a zatáhla za sebou závěs. Oblékla se co nejrychleji, protože se obávala, že by mohl odejít, dřív než si s ním promluví. Ještě neměla zapnuté všechny knoflíky u halenky, a už odhrnovala závěs. Bylo to dokonale načasované; gynekolog zrovna dopisoval její kartu.

"Doktore," začala Kristin, "ráda bych se zeptala na antikoncepci."

"A co byste chtěla vědět?"

"Chtěla bych vědět, která z dostupných metod by byla pro mě nejlepší."

Doktor Harper pokrčil rameny: "Každá metoda má svá pro a proti. Podle mě neexistuje ve vašem případě žádná kontraindikace."

54

ce pro použití kterékoli metody. Je to věc osobního výběru. Promluvte si o tom se sestrou."

Kristin přikývla. Chtěla se ještě zeptat na spoustu jiných věcí, ale gynekologovo strohé chování ji přivádělo do rozpaků.

"Prohlídka," pokračoval lékař, zasunul plnicí pero do kapsy svého saka a vstal, "byla v podstatě normální. Zaznamenal jsem lehkou erozi na děložním krčku, což by vysvětlovalo ten slabý výtok. Nic to není. Ale nejlepší bude, když za pár měsíců přijdete na kontrolu."

"Co je eroze?" zeptala se. Nebyla si však jistá, jestli to chce opravdu vědět.

"To je jen oblast postrádající obvyklé epitelové buňky," vysvětloval doktor Harper. "Máte ještě nějaké dotazy?"

Dal jí jasně najevo, že má naspěch a chce rozhovor ukončit.

Kristin zaváhala.

"No, mám ještě další pacientky," řekl rychle. "Jestli se chcete ještě něco dovědět o antikoncepci, zeptejte se sestry. Ta vám jako žena poradí nejlépe. Abych nezapomněl, po vyšetření se může objevit slabé krvácení, ale nedělejte si z toho hlavu. Tak na shledanou za pár měsíců." Věnoval jí poslední úsměv, poplácal ji po hlavě a odešel.

Za okamžik se otevřely dveře a dovnitř nahlédla paní Blackmanová. Zdálo se, že je překvapená, že doktor Harper už odešel.

"To byl fofr," prohlásila a sebrala ze stolu Kristininu kartu. "Pojďte se mnou do laboratoře, ať to máte za sebou a můžete jít domů."

Kristin následovala sestru do sousední místnosti, kde byly dva vyšetřovací stoly a dlouhé police zaplněné rozmanitou lékařskou výstrojí, včetně mikroskopu. U delší stěny stála kovová skříň s prosklenými dvířky a skleněnými policemi, na kterých byly srovnány různé děsivé vyhlížející gynekologické nástroje. Vedle skříně visela tabulka s postupně se zmenšujícími znaky, sloužící ke kontrole zraku. Kristin si jí okamžitě všimla, protože jediným znakem bylo pouze různě orientované písmeno E.

"Nosíte brýle?" zeptala se jí sestra.

"Ne."

"Dobře. Tak se teď položte a já vám odeberu vzorek krve."

Kristin udělala, co se po ní požadovalo.

"Při odběru krve se mi dělá trochu špatně," oznámila.

"To je běžné," odvětila paní Blackmanová. "Proto jsem vám řekla, abyste si lehla."

Kristin uhnula očima, aby se nemusela dívat na injekční jehlu.

Sestra Blackmanová byla velice zručná. Ještě jí změřila krevní tlak a puls a zatemnila místnost, prý pro jakousi zkoušku zraku.

55

Kristin se snažila přimět ji k rozhovoru o antikoncepčních metodách, ale ona její dotazy zodpověděla až po ukončení všech vyšetření, a stejně ji zase odkázala do Střediska plánovaného rodičovství při univerzitě s tím, že když má za sebou povinnou gynekologickou prohlídku v Léčebném centru, nebude mít se získáním antikoncepce žádné potíže. Udělala Kristin malou přednášku o erozi děložního krčku, aby jí bylo vše jasné. Pak ji požádala o telefonní číslo a sdělila jí, že kdyby byly výsledky testů sporné, sami si ji pozvou na další vyšetření.

Kristin spěchala z gynekologické kliniky s ohromnou úlevou.

Konečně to měla za sebou. Rozhodla se, že odměnou za prožité napětí vynechá odpolední přednášky. Když procházela centrem gynekologické kliniky, měla dojem, že ztratila orientaci a zapomněla, kterým směrem je východ. Rozhlížela se na všechny strany a pátrala po ukazateli do haly E, kde byly výtahy. Spatřila jej na stěně nejbližší chodby. Ale když obraz písmene E dopadl na sítnici jejího oka, odehrálo se v Kristinině mozku něco zvláštního. Přepadl ji divný pocit a zatočila se jí hlava. V témže okamžiku ucítila nepříjemný zápach. Ačkoli nedokázala určit jeho původ, byl jí silně povědomý. S neblahým tušením se Kristin snažila nebrat příznaky nevolnosti na vědomí a razila si cestu zalidněnou chodbou. Musí se dostat ven z nemocnice. Ale závrať zesílila a chodba se s ní roztočila. Kristin se podlomila kolena a v poslední chvíli se zachytila zárubně dveří.

Pevně stiskla víčka. Točení hlavy ustalo. Zpočátku se bála otevřít oči, aby se příznaky nevolnosti nevrátily. Když se k tomu konečně odhodlala, otvírala je postupně. Závrať se naštěstí nevracela a během několika vteřin byla schopná pustit se zárubně.

Než stačila udělat první krok, ucítila na paži sevření čísi ruky a polekaně sebou trhla. Oddychla si, když zjistila, že vedle ní stojí doktor Harper.

„Jste v pořádku?“ ptal se.

„Je mi fajn,“ řekla honem, protože jí připadalo trapné popisovat své potíže.

Jste si tím jistá?“

Přikývla a na důkaz svých slov uvolnila svou paži z Harperova sevření.

„Tak se nezlobte, že jsem obtěžoval,“ rozloučil se a vikročil chodbou směrem ke své ordinaci.

Chvilí se dívala, jak se ztrácí v davu lidí, pak se zhluboka nadechla a jistým krokem zamířila k výtahům.

56

(6)

Jakmile se Martin Philips ujistil, že lékař na angiografii zvládne práci bez jeho dohledu a že katetr byl vytažen z pacientovy arterie opustil místnost a bryskně prošel chodbou.

Když se blížil ke své kanceláři, doufal, že Helen odešla na oběd. Ale jen co zahrnul za poslední roh, zahlédla ho, jako kočka vyskočila ze židle a mávala na něho všudypřítomnou rukou plnou nálehavých vzkazů. Ne že by se s ní opravdu nechtěl potkat, ale správně tušil, že pro něj má příliš mnoho špatných zpráv.

„Na druhé angiografii je zase porucha,“ oznámila mu v okamžiku, kdy se jí podařilo přilákat jeho pozornost. „Tentokrát to není přímo v rentgenové jednotce, ale samotný přístroj prý posunuje filmem.“

Philips přikyvoval, zatímco si svlékal a věšel ochrannou zástěru.

Podobná porucha se vyskytla již několikrát a on si byl jistý, že se Helen už spojila se servisní firmou, s níž měla radiologie smlouvu.

Pohled mu padl na tiskárnu na pracovním stole a spatřil celou stránku textu vytvořenou počítačem.

„Pak tady máme problém s Claire O'Brienovou a Josephem Abbodanzou,“ řekla Helena. Claire a Joseph byli oba techniky na neuroradiologii a na oddělení pracovali s vynikajícími výsledky už několik let.

„Jaký problém?“

„Rozhodli se, že se vezmou.“

„No teda,“ rozesmál se. „Že by prováděli nedovolené pohyby v temné komoře?“

Ne!“ odsekla Helen. „Chtějí se v červnu vzít a na celé léto si berou dovolenou, protože odjíždějí na svatební cestu do Evropy.“

„Na celé léto?!“ vyjekl Philips. „To přece nemůžou udělat!“

I kdyby si chtěli oba vzít jen čtrnáct dní dovolené ve stejném termínu, těžko to bez nich zvládneme. Předpokládám, že jste jim to řekla.“

„Ovšemže jsem jim to řekla,“ ohradila se Helen, „ale oni mi odpověděli, že je jim to jedno. Prý tu cestu podniknou, i kdyby kvůli tomu měli dostat výpověď.“

„Kriste pane!“ chystal se za hlavu Philips. Věděl, že s jejich bohatými zkušenostmi a roky praxe si snadno najdou práci v kterémkoli větším lékařském středisku.

„Kromě toho volal děkan lékařské fakulty,“ pokračovala Helen.

„Informoval mě, že před týdnem na schůzi odhlasovali dvojnásobný počet mediků, kteří budou rotovat na neuroradiologii. Tvrdil, že studenti minulého ročníku vyhodnotili praxi u nás jako jednu z nejlepších mezi volitelnými obory.“

57

Philips zavřel oči a dlaněmi si masíroval spánky. Další studenti medicíny! To mu tak ještě chybělo! Pane bože!

„A poslední jobovka,“ oznámila Helen a zamířila ke dveřím.

„Volal Michael Ferguson ze správy budov, že musíme vyklidit místnost, kterou používáme jako sklad. Potřebují ji pro sociální službu.“

„A jak máme, prosím pěkně, naložit s těmi věcmi, co odtamtud vystěhujeme?“

„Položila jsem mu stejnou otázku,“ usmála se Helen. „Upozornil mě, že jste celou tu dobu věděl, že ta místnost neuroradiologii nepatří a že už něco určitě vymyslíte. Takže teď“ si rychle skočím na oběd. Za chvíli jsem zpátky.“

„Jistě,“ řekl Philips. „A nechte si chutnat.“

Počkal pár minut, až mu klesne krevní tlak na obvyklou hodnotu. Administrativní problémy se postupně stávaly nesnesitelnými. Přešel k výstupu tiskárny a vytrhl papír se zprávou.

Radread-Leóka I Marinová Lisa Klinická informace Žena, 21 let, rok trvající anamnéza epilepsie spánkového laloku. Jednoduchá levá boční projekce z přenosné rentgenové jednotky.

Promítnutý obraz se jeví vzdálený přibližně osm stupňů od skutečné boční polohy. V pravé spánkové krajině je patrná rozsáhlá světlost reprezentující oblast prostou lebeční kosti. Hranice této oblasti jsou ostré, prozrazující iatrogenní původ. Tento dojem je potvrzen přítomností oblasti měkké tkáně pod defektem kosti lebky svědčící o velkém plátu pokožky. Rentgenový snímek je pravděpodobně operační. Jsou pozorovány četné kovové prvky znázorňující povrchové elektrody. Dvě úzké cylindrické kovové elektrody se jeví jako hloubkové elektrody ve spánkovém laloku, jejich nejpravděpodobnější umístění: amygdala a hypocampus. Mozkové hustoty vykazují jemné lineární změny v týlním, temenním a bočním spánkovém laloku.

Závěr Operační rentgenový snímek s rozsáhlým defektem kosti v pravé spánkové krajině. Četné povrchové a dvě hloubkové elektrody.

Hojně rozšířené mozkové hustoty s vlastnostmi, které nebyly včleněny do programu.

Doporučení:

Pro lepší charakteristiku lineárních změn hustoty a lokalizaci hloubkových elektrod se doporučuje provést anteroposteriorní a šikmou projekci spolu s CAT. Doporučuje se získat angiografické údaje pro

58

upřesnění vzájemné polohy hloubkových elektrod a hlavních cév.

*** Program požaduje vložit do centrální paměťové jednotky význam lineárních změn hustoty.

Děkuji a prosím, zašlete šek Dr. Williamu Michaelsovi, CSc a MUDr. Martinu Philipsovi

Philips nemohl uvěřit tomu, co si právě přečetl. Bylo to dobré; bylo to víc než jen dobré, bylo to přímo fantastické. A s tou špetkou humoru na konci to bylo prostě nepřekonatelné. Philips znovu pročítal jednotlivé části zprávy. Činilo mu nemalé problémy, aby uvěřil, že drží v ruce zprávu pořízenou počítačem, a ne jiným neuroradiologem. A přestože přístroj nebyl naprogramován pro kraniotomii, zdálo se, že je schopný přizpůsobit vložená fakta svým vlastním informacím a dát dohromady správný výsledek. Ale vrtaly mu hlavou ty poznámky o změně hustoty. Neměl nejmenší tušení, co by to mohlo znamenat.

Vytáhl rentgenový snímek Lisy Marinové z laserového snímače a upevnil jej do prohlížečky. Mírně ho znepokojilo, když neviděl změny, na něž upozornila počítačová zpráva. Třeba se jejich nová metoda řešení hustoty, jež byla od samého začátku krokem do prázdna, vůbec neosvědčila. Uvedl do chodu alternátor a před očima se mu začaly mihat rentgenové snímky. Konečně našel angiogram Lisy Marinové. Zastavil alternátor a vyňal z něj jeden ze starších bočních snímků Lisiny lebky. Umístil jej do prohlížečky vedle operačního snímku a znovu pátral po změnách hustoty, které zjistil počítač. K jeho velkému rozčarování vypadal snímek normálně.

Dveře do kanceláře se otevřely a vešla Denisa Sangerová. Philips se na ni usmál, ale ihned se zase vrátil k započaté práci. Přeložil list papíru napůl a v místě ohybu vystříhl malý kousek. Když papír rozevřel, v jeho středu se objevil nevelký otvor.

"No tohle," řekla Denisa a objala ho kolem ramen. "Vidím, že máš spoustu práce s vystřihovánkami."

Věda se ubírá podivným a nevyzpytatelným směrem," usmál se.

"Od našeho ranního setkání se toho spoustu přihodilo. Michaels přinesl náš první přístroj, který umí číst snímky lebky. A tady je první zpráva."

Zatímco si ji Denisa pročítala, Martin položil list papíru s otvorem uprostřed na snímek Lisy Marinové, jenž byl stále upevněný v prohlížečce. Plocha papíru zakryla ostatní rušivé aspekty rentgenového filmu až na malou část viditelnou otvorem. Martin tu nepatrnou

59

plošku studoval velice pozorně. Odložil list papíru a požádal Denisu, aby se na snímek také podívala, a zeptal se jí, zda pozoruje něco abnormálního. Neviděla nic. Ničeho si nevšimla, ani když znovu zakryl snímek papírem. Ukázal jí tedy drobnou lineárně orientovanou skvrnku. Potom už byli oba schopni vidět nepravidelnost i bez pomoci papíru, protože jejich oči už popsaly jev předem očekávaly.

"Co si o tom myslíš?" zeptala se Denisa, která velice pozorně studovala film.

"Nemám nejmenší tušení, o co jde." Přešel k ovládacímu panelu a uvedl malý počítač do chodu. Do laserového snímače vložil jeden starší RTG snímek lebky Lisy Marinové. Doufal, že přístroj zaznamená stejné změny hustoty. Laserový snímač pohltil film s touž nedočkavostí jako v prvním případě. "Ale dělá mi to starosti," dodal. Vrátil se k výstupnímu agregátu, který začal spokojeně bzučet.

"Proč?" ptala se Denisa, jejíž tvář ozařovalo bledé světlo vycházející z laserového snímače. "Mně připadá ta zpráva fantastická."

"To taky je," souhlasil Philips. "A v tom to právě vězí. Svědčí to o tom, že program dokáže číst rentgenové snímky líp než jeho tvůrce. Těch změn hustoty jsem si nikdy nevšiml. To mi připomíná příběh o Frankensteinovi." Náhle se

rozesmál.

Co je tady k smíchu?" zajímala se Denisa.

"Michaels! Ta věcička je očividně naprogramovaná tak, že kdykoli jí zadám nějakou práci, doporučí mi, abych si dal pauzu, než s tím bude hotová. Poprvé mi napsala, že si mám uvařit kafe. Teď říká, že by neškodilo něco zakousnout." "To je docela dobrý nápad," prohlásila. "Co bude s tím romantickým posezením v nemocničním bufetu, o kterém jsi mluvil? Nemám moc času; musím zpátky na CAT."

"Já teď nemůžu odejít," pronesl omluvným hlasem. Věděl, že jí oběd slíbil a nechtěl ji zklamat. "Mě tohle opravdu fascinuje."

"Fajn," mávla rukou. "Já si koupím aspoň sendvič. Chceš taky něco přinést?"

"Ne, díky," zamumlal. Všiml si totiž, že tiskárna ožila.

"Jsem strašně ráda, že tvůj výzkum zaznamenal takový úspěch," řekla Denisa ode dveří. "Vím, jak je to pro tebe důležité." A byla pryč.

Jakmile tiskárna dopsala, vytáhl z ní potištěný list papíru. Stejně jako v prvním případě byla i tato zpráva naprosto dokonalá a k jeho nesmírné radosti počítač znovu popsal změny hustoty a doporučil pořídit rentgenové snímky z různých úhlů a další CAT.

60

Philips zaklonil hlavu, nadšením zaječel a zběsile začal bušit do stolu jako do tympánů. Několik snímků Lisy Marinové vyklouzlo z uvolněných svorek na prohlížeče a sneslo se k zemi. V okamžiku, kdy se otočil a sehnul, aby je posbíral, spatřil Helen Walkerovou.

Stála ve dveřích a zírala na něj jako na blázna.

"Jste v pořádku, pane doktore?" zeptala se.

"Jasně," přikývl, a když sbíral spadlé snímky, cítil, jak se mu hrne krev do tváří. "Je mi prima. Jen mě něco trochu rozrušilo. Myslel jsem, že jste odešla na oběd. . ."

"To jsem odešla," potvrdila Helen. "Koupila jsem si sendvič a sním si ho vedle u stolu."

"Byla byste tak hodná a vytočila mi číslo Williama Michaelse?"

Helen přikývla a odešla. Philips upevnil snímky do prohlížečky.

Zahleděl se na jemné předivo bílých skvrnek a přemítal, co asi znamenají. Na vápník to nevypadalo, a ani to nebylo orientované stejným způsobem jako cévy. Přemýšlel, jak bude postupovat při další determinaci. Potřeboval určit, zda se změny nalézají v šedé hmotě, čili buněčné oblasti mozku zvané kůra, nebo jsou v bílé hmotě, čili ve vláknité vrstvě mozku.

Zadrnčel telefon. Naklonil se k němu a zvedl sluchátko. Byl to Michaels. Když mu Martin popisoval neuvěřitelně úspěšné zahřívací kolo programu, jeho nadšení bylo bezmezné. Řekl, že program je zřejmě schopný objevit na snímcích jistý druh změn hustoty, který předtím nikdo nezpozoroval. Mluvil tak překotně, že ho Michaels musel požádat, aby se uklidnil.

"No, tak to mě těší, že program pracuje podle našeho očekávání," prohlásil Michaels, když se Martin konečně odmlčel.

"Podle našeho očekávání? Je to mnohem dokonalejší, než jsem si kdy dokázal představit."

"Tím líp," řekl Michaels. "Kolik starších snímků jsi otestoval?"

"Po pravdě řečeno jenom jeden," přiznal Martin. "Vlastně dva, ale oba patřily témuž pacientovi."

"Tak ty jsi mu zatím zadal jen dva snímky?" Z Michaelsova hlasu zaznělo zklamání. "Doufám, že tě to nevyčerpallo."

"Dobře, dobře. Já bohužel nemám v pracovní době na náš výzkum moc času."

Michaels ho ujistil, že to chápe, ale znovu mu kladl na srdce, aby programu zadal co možná nejvíc snímků lebek, které se mu během uplynulých dvou let dostaly do ruky, a nenechal se svést z cesty jedním pozitivním nálezem. Opět zdůraznil, že v této fázi jejich projektu je nejdůležitějším úkolem odstranit falešné negativní interpretace.

61

Martin poslouchal, ale nedokázal odtrhnout zrak od pavučinkovité kresby na rentgenovém snímku Lisy Marinové. Věděl, že trpěla chorobnými záchvaty a jeho exaktně pracující mozek se okamžitě ptal, jestli mezi záchvaty a tímto nepatrným nálezem na snímcích může být nějaká souvislost. Změny třeba představují nějakou roztroušenou neurologickou chorobu. . .

Ukončil rozhovor s Michaelsem další vlnou vzrušení. Vzpomněl si, že jednou z předběžných diagnóz Lisy Marinové byla roztroušená skleróza. Co když náhodou narazil na diagnózu oné choroby pomocí radiologie? Byl by to úžasný objev. Lékaři bádají nad laboratorní diagnózou roztroušené sklerózy už celou věčnost. Umínil si, že musí získat další rentgenové snímky Lisy Marinové, včetně snímků na CAT. Nebude to jen tak, protože se před chvílí podrobila operaci, a k dalším vyšetřením bude nutný Mannerheimův souhlas. Ale Mannerheim byl naštěstí také zatížený výzkumnou činností a Philips usoudil, že s ním promluví okamžitě.

Přes zavřené dveře zakřičel na Helen, aby ho s neurochirurgem spojila a vrátil se k snímkům Lisy Marinové. V radiologické terminologii nesly změny hustoty přídomek retikulární, ačkoli jemné linie se nejevily jako síťovité; byly spíš paralelní. Martin vzal na pomoc lupu a přemítal, zda schéma na snímcích mohla způsobit nervová vlákna. Ta myšlenka měla jisté slabiny, protože aby rentgenové záření proniklo lebkou, bylo nutné použít relativně vysokou dávku. Jeho myšlenkové pochody přerušilo bzučení. Na drátě byl Mannerheim.

Philips začal rozhovor obvyklými vtipky, jako by příhodu s rentgenovými snímky na operačním sále vůbec nebral na

vědomí.

U Mannerheima bylo vždycky lépe pustit takové střety z hlavy.

Martinovi připadal chirurg nezvykle zamlklý, proto přešel rovnou k věci. Vysvětlil mu, že volá kvůli dodatečnému nálezu na rentgenových snímcích Lisy Marinové.

"Podle mého názoru by se ty změny hustoty měly prozkoumat, a proto bych rád získal další snímky a nové vyšetření na CAT, jakmile toho bude pacientka schopná. Samozřejmě, pokud s tím budete souhlasit vy."

Následovalo mrazivé ticho. Philips se už chystal něco říct, když Mannerheim vyštěkl: "To má být nějaký vtip? Jestli ano, tak je krajně nevkusný!"

To není vtip," oponoval mu zmatený Martin.

"Koukejte zařval Mannerheim a neustále zvyšoval hlas. "Na to, aby si radiologie pořizovala teď snímky, už je zatraceně pozdě.

Sakra!"

62

Ozvalo se cvaknutí a pak bylo slyšet už jen oznamovací tón.

Mannerheimovo egocentrické chování zřejmě dosáhlo nových kvalit. Martin položil sluchátko a přemýšlel. Věděl, že do toho nesmí zatahovat emoce, a kromě toho se na to dá jít ještě jinak. Byl si vědom, že se Mannerheim nevěnuje tak důsledně pooperačnímu stavu pacientů a že ve skutečnosti nese veškerou zodpovědnost za každodenní péči o ně Newman, vedoucí lékař oddělení. Martin se rozhodl, že se s ním spojí a zjistí, je-li ta dívka ještě na jednotce intenzivní pooperační péče.

"Newman?" opáčila sestra. "Ten už je nějakou dobu pryč."

"Aha," řekl Philips. Přehodil si sluchátko ke druhému uchu. "Je Lisa Marinová ještě na pokoji intenzivní postoperační péče?"

"Ne," odpověděla mu sestra. "Bohužel se tam vůbec nedostala."

Vůbec se tam nedostala?" Philips okamžitě porozuměl Mannerheimovu chování.

"Zemřela na stole. Byla to tragédie. Zvláště když šlo o Mannerheimův první exitus."

Philips se otočil k prohlížeči. Místo rentgenového snímku Lisy Marinové viděl její tvář, jak si ji pamatoval z dnešního rána, když ležela na vozíku na chodbě před přijetím na operační sál. Vzpomněl si, že mu připomínala neopeřeného vrabečka. Rozrušilo ho to a raději se znovu soustředil na snímek. Přemýšlel, co bude možné za daných okolností zjistit. Sklouzl ze židle. Musí si prostudovat kartu Lisy Marinové; chtěl si ověřit, lze-li spojit nález na rentgenových snímcích s nějakými klinickými znaky nebo symptomy roztroušené sklerózy z jejího neurologického vyšetření. Rentgenové snímky to rozhodně nemůže nahradit, ale bude to aspoň něco.

Když procházel kolem Helen, která u svého stolu obědvala sendvič, požádal ji, aby zavolala na angiografii a vyřídila lékařům, že za nimi dorazí později a že mohou začít i bez něho. Helen rychle polkla sousto a zeptala se, co má vyřídít Michaelu Fergusonovi, který se bude zajímat, jak pokračuje vyklízení dočasného skladu. Neodpověděl jí. Předstíral, že nic neslyšel, ačkoli přesně věděl, co říkala.

"Ať jde Ferguson do prdele," řekl si pro sebe, když zahýbal hlavní chodbou na chirurgii. Zkušenosti ho naučily nemocniční úředníky ignorovat.

Když dorazil na chirurgii, stálo v předoperační místnosti ještě několik vozíků s pacienty, kteří čekali, až přijdou na řadu, ale atmosféra na oddělení měla daleko do ranního zmatku. Zhlédl Nancy Donovanovou, která právě vycházela z operačního předzále. Vyšel jí naproti a ona mu s úsměvem pokynula.

63

Byly nějaké problémy s případem té Marinové?" zajímal se účastně.

Sestře Donovanové zmizel úsměv ze rtů: "Bylo to příšerné. Prostě příšerné. Taková mladá holka. Je mi doktora Mannerheima tak líto. . ."

Přikyvoval, i když naprosto nechápal, jak může Nancy sympatizovat s takovým parchantem, jakým je Mannerheim.

"Co se stalo?" zeptal se jí.

"Úplně na konci praskla hlavní céva."

Chápavě pokýval hlavou. Naplnilo ho to hrůzou. Připomněl si těsnou blízkost elektrody u zadní cerebrální arterie.

"Kde bych našel její kartu?"

"To vám nepovím," přiznala Donovanová. "Zeptám se na příjmu."

Díval se, jak Nancy rozmlouvá se třemi sestrami za stolem před vstupem na operační sály. Když se vrátila, oznámila mu:

"Ony mají dojem, že zůstala na anestezii. Je to hned vedle čísla 21."

Philips se vrátil do šatny chirurgů, která už byla touto dobou slušně zalidněná, a převlékl se do předepsaného stejno kroje. Pak zamířil k operačním sálům. Hlavní chodba vedoucí mezi operačními sály vykazovala stopy ranních bojů. Kolem každého umyvadla se leskly louže vody, jejichž hladina opalizovala vrstvou mydlin. Na okrajích umyvadel a na dlaždičkách se povalovaly houby a kartáče. Na vozíku u stěny vespával nějaký chirurg. Pravděpodobně strávil celou noc na operačním sále, a když skončil, napadlo ho, že si na vozíku chvíli zdřímne. Místo toho tvrdě usnul a nic ho nedokázalo vyrušit.

Philips došel ke dveřím anestezie vedle operačního sálu číslo 21

a strčil do nich. Bylo zamčeno. Ustoupil a malým oknem nahlédl do operačního sálu. Místnost tonula ve tmě, ale když se opřel do dveří, povolily. Otočil vypínačem a jedna z masivních operačních lamp se problikala k životu s nezbytným tlumeným elektrickým bzučením.

Vrhala soustředěný kužel světla přímo dolů na operační stůl; zbytek místnosti zůstal v relativním šeru. S hrůzou zjistil, že od nešťastné operace Lisy Marinové nikdo na sále neuklízěl. Obzvlášť zlověstnou podívanou skýtal prázdný operační stůl s mechanickým podvozkiem.

Na dlaždičkách kolem jeho přední části se černaly kaluže zaschlé krve. Od nich se na všechny strany rozbíhaly krvavé šlápoty gumových chirurgických přezůvek.

Při pohledu na tu spoušť se mu udělalo zle. S nechutí si připomněl vlastní nepříjemné zážitky z medicíny. Oklepal se a nevolnost pominula. Záměrně se vyhnul sražené krvi, obešel stůl a lítačkami

64

prošel do anesteziologické místnosti. Nohou si přidržel dveře dokořán, aby viděl na vypínač, ale v místnosti zdaleka nebyla taková tma, jak očekával. Dveře do chodby byly z jedné třetiny otevřené a dovnitř proudilo slabé světlo.

Překvapený Philips rozsvítil stropní zářivky.

Uprostřed místnosti, o polovinu menší než operační sál, stál vozík se zahaleným tělem. Mrtvola byla celá přikrytá bílým prostěradlem, až na chodidla, jež trčela ven s téměř obscenní samozřejmostí.

Philips by pohled na vozík snesl celkem bez problémů, nebýt právě těch nohou. Oznamovaly, že beztvářý val je opravdu lidské tělo.

V místech, kde tušil břicho, ležela nedbale pohozená nemocniční karta.

Martin se nevědomky povrchně nadechoval, jako by pouhá přítomnost smrti byla nakažlivá. Obešel vozík a dokořán otevřel dveře do chodby. Spatřil spícího chirurga a několik uklízeček. Rozhlédl se chodbou oběma směry a v duchu se sám sebe ptal, zda předtím nevyzkoušel nesprávné dveře. Protože se mu však tuto nesrovnalost nedařilo rozluštit, pustil ji z hlavy a stanul nad kartou.

Už se chystal ji otevřít, když vtom pocítil nutkavé pokušení nadzvednout bílý rubáš. Věděl, že tělo té dívky vlastně nechce vidět, a přesto se jeho ruka natáhla a pomalu odhrnula prostěradlo.

Než se objevila hlava, zavřel oči. Když je zase otevřel, upřeně zíral přímo do strnulé porcelánové tváře Lisy Marinové. Jedno oko bylo pootevřené, víčko částečně krylo zeskelnatělou a nehybnou zřetelnici. Druhé oko bylo zavřené. Jeho pohled sklouzl na pravou stranu oholené hlavy, na pečlivě sešitou ránu ve tvaru koňské podkovy.

Hlavu po operaci úzkostlivě omyli, nikde nebyly patrné stopy po krvi. Philips by rád věděl, jestli to Mannerheim udělal proto, aby mohl říct, že zemřela až po operaci, a nikoli během ní.

Mrazivá neodvolatelnost smrti prolétla Martinovou myslí jako severák. Spěšně přikryl hlavu bez vlasů a s kartou v ruce přešel ke stolu. Jako většina pacientů fakultní nemocnice měla i Lisa Marinová poměrně silnou složku, ačkoli na klinice strávila pouhé dva dny. V záznamech nalistoval výsledky vyšetření sepsané různými doktory, a dokonce i mediky z lékařské fakulty. Zběžně přelétl rozvláčné konzultace z neurologie a oftalmologie. Narazil dokonce i na poznámku od Mannerheima, byla však naprosto nečitelná. Ale Martina zajímalo hlavně závěrečné shrnutí vedoucího neurochirurga doktora Newmana.

Pacientka je jednadvacetiletá žena, běloška s roční anamézou progresivní spánkové epilepsie; do nemocnice nastoupila, aby se pod-

65

robila lobektomií pravého spánkového laloku za lokální anestezie.

Její chorobné záchvaty odolávaly i plně nasazené léčebné terapii; byly stále častější a obvykle jim předcházela aura provázená pocitem nepříjemného zápachu. V jejich průběhu se pacientka chovala agresivně a byly zaznamenány poruchy sexuálního chování. Centrum záchvatů zjištěno v obou spánkových lalocích, ale dle EEG významnější měrou v laloku pravém.

Pacientce není známo, že by v minulosti utrpěla trauma nebo poranění mozku. Až doposud se těšila dobrému zdraví, zaznamenáno pouze několik atypických laboratorních výsledků CYTO.

Až na abnormální nález na EEG bylo celé neurologické vyšetření v mezích normálu.

Veškeré výsledky laboratorních testů, cerebrální angiografie a vyšetření CAT normální.

Pacientka uvedla jisté subjektivní poruchy vidění a vnímavosti, jež však nebyly neurologickým ani oftalmologickým vyšetřením potvrzeny. Prý rovněž opakovaně trpěla přechodnou parestézií a svalovou ochablostí, jež také zůstaly neprokázány. V úvahu vzata diagnóza roztroušené sklerózy provázené záchvaty, jež zůstává nepotvrzena. Pacientka prezentována při velké neurologicko-neurochirurgické vizitě, jejíž členové se sjednotili v názoru, že je vhodným kandidátem pro lobektomií pravého spánkového laloku.

(podepsán) George Newman

S přehnanou opatrností vrátil Philips kartu na tělo Lisy Marinové, jako by se bál, že to ucítí. Pak kvapně vyrazil do šatny, kde se převlékl do svých civilních šatů. Musel přiznat, že karta nebyla zdaleka takovým zdrojem informací, jak očekával. Byla v ní sice zmínka o roztroušené skleróze, ale jinak neposkytovala nic tak významného, co by dokázalo nahradit dodatečné rentgenové snímky nebo další CAT. Ani během převlékání nedokázal vymazat z mysli bledu

posmrtnou Lisinu masku. To mu připomnělo, že vzhledem k tomu, že zemřela během operace, pravděpodobně dojde k pitvě. Použil telefon na stěně chodby a zavolal na patologii svému dlouholetému kamarádovi a bývalému spolužákovi Jeffreymu Reynoldsovi a světil se mu s případem.

"Zatím o tom nic nevím," řekl Reynolds.

"Zemřela na operačním sále kolem poledne. Dali si pěknou práci, aby ji zašili."

"To není nic neobvyklého," opáčil Reynolds. "Někdy je taky honem honem odvezou na jednotku intenzivní péče, kde je prohlásí za mrtvé, jen aby si nepokazili operační statistiky."

66

"Bude se provádět pitva?"

"Těžko říct. To záleží na výsledku ohledání."

"Jestli k tomu dojde, víš přibližně kdy?"

"Zrovna teď máme plné ruce práce. Nejspíš někdy v podvečer."

"Tenhle případ mě strašně zajímá," vysvětloval Philips. "Hele, budu se potloukat po nemocnici tak dlouho, dokud nebude pitva hotová. Mohl bys ztratit slovo, aby mě zavolali, až se bude dělat mozek?"

"S radostí," slíbil Reynolds. "Objednáme si něco k snědku a uděláme si prima party. Dám ti vědět, kdyby se pitva nekonala."

Philips spěšně nacpal všechny věci do skříňky a vyběhl z šatny.

Už od doby svých vysokoškolských studií trpěl neopodstatněnou úzkostí, kdykoli něco nestíhal. Když cválal rušnou nemocnici zpět na oddělení, zase ho přepadl onen známý nepříjemný pocit. Věděl, že má zpoždění a že na angiografii už na něj lékaři dávno čekají; věděl, že musí zavolat Fergusonovi, ačkoli by se na toho parchanta nejraději vykašlal; věděl, že si bude muset promluvit s Robbinsem o těch dvou zatracených technicích, kteří si plánují dovolenou na celé léto; a věděl, že v kanceláři na něj čeká Helen s desítkou dalších neodkladných povinností.

Když poklusem míjel prostory tomografu, rozhodl se pro malou zastávku. Tak jako tak má dost velké zpoždění, a ty dvě minuty ho stejně nespasí. Při vstupu do místnosti ho uvítal závan chladného vzduchu z ventilačních agregátů, jež měly udržovat stálé klima při provozu počítačů. Denisa se čtyřmi studenty medicíny byli namačkání před monitorem a natolik soustředění, že nevnímali své okolí.

Za jejich zády stál George Newman. Philips se ke skupině nepozorovaně přiblížil a zadíval se na obrazovku. Sangerová právě popisovala rozsáhlý levý subdurální hematom a upozorňovala studenty na znatelný posun mozku k pravé straně lebky, způsobený krvavou sraženinou. Newman ji přerušil a podotkl, že se patrně jedná o krevní sraženinu intracerebrální. Podle jeho názoru by krev mohla být uvnitř mozku, a ne na jeho povrchu.

"Ne, doktorka Sangerová má pravdu," vložil se do toho Martin.

Všichni najednou se obrátili a překvapeně na něj civěli. Martin se naklonil a ukazováčkem přejížděl po klasických radiologických příznacích subdurálního hematomu. Nebylo pochyb, že Denisa uvažovala správně.

"No, tak to bychom měli," poznamenal rozverně Newman. "Asi udělám nejlíp, když tohle chlápka vezmu na chirurgii."

"Čím dřív, tím líp," souhlasil Philips. Ještě neurochirurgovi doporučil, na jakém místě by měl udělat otvor v lebce, aby co nejšetr-

67

něji odstranil sraženinu. Už se mu chystal položit pár otázek ohledně případu Lisy Marinové, ale v poslední chvíli si to rozmyslel a nechal ho odejít.

Než vystartoval na angiografii, vzal si Denisu stranou: "Poslyš, abych si nějak vyžehlil dnešní nevydařený oběd v poklusu, zvu tě na romantickou večeři."

Sangerová potřásla hlavou a usmála se na něj: "Ty máš něco za lubem. Moc dobře víš, že mám celou noc pohotovost v nemocnici."

"Vím," připustil. "Však jsem měl na mysli nemocniční bufet."

"Skvělý," prohlásila sarkasticky. "A co tvůj tenis?"

"Odvolal jsem ho."

"Tak to vážně máš něco za lubem."

Rozesmál se. Nebylo tajemstvím, že tenis rušil jen v národním zájmu. Požádal Denisu, aby se po skončení programu na CAT zastavila u něj v kanceláři, kde spolu projdou dnešní rentgenové snímky. Když budou mít medicí zájem, může je vzít s sebou. Rozloučili se a Philips zamířil na angiografii. Jeho rychlá chůze přešla v běh. Toužebně si přál nabrat takové tempo, aby se v okamžiku, kdy bude míjet Helen Walkerovou, změnil v nečitelný stín.

68

(7) Když se Lynn Anne Lucasová ocitla v nekonečné řadě před příjmem na pohotovost, napadlo ji, že to nebyl zrovna nejšťastnější nápad. Po obědě zavolala do studentského střediska, doufajíc, že postačí návštěva u vysokoškolského lékaře, ale bylo jí řečeno, že doktor odešel už ve tři a pokud trvá na okamžitém ošetření, nezbývá jí nic jiného, než zajít do nemocnice.

Lynn Anne probrala všechna pro a proti spojená s čekáním do druhého dne. Nezmohla se na víc, než vzít knížku a

pokusit se něco číst, jen aby se přesvědčila, že má jít hned. Měla hrozný strach.

V odpoledních hodinách bylo na pohotovosti tak rušno, že fronta, která čekala na zápis, se pohybovala šnečím tempem. Jako by si tady dal dostaveníčko celý New York. Muž stojící za ní byl opilý, oblečený v hadrech a páchnoucí vínem a zaslou močí. Pokaždé když se řada pohnula kupředu, vrazil do ní a zachytil se jí, aby neztratil rovnováhu. Před ní čekala mohutná žena s dítětem, dokonale zamaskovaným špinavou dekou. Žena i dítě bez hlesu čekaly, až na ně přijde řada.

Vlevo se otevřely dveře a celá fronta musela uhýbat před řadou vozíků s oběťmi autonehody, která se stala před několika minutami.

Ranění a mrtví byli přednostně a rychle dopravováni přes centrální místnost do nitra pohotovostních prostor. Čekající v nekonečné frontě vytušili, že čas strávený na příjmu se patřičně prodlouží o dobu, již si vyžádá ošetření tohoto naléhavého případu. V jednom rohu čekárny se portorikánská rodina nerušeně věnovala večeři.

Seděli kolem papírového košíku a pojídali z něj grilované kuře.

Zdálo se, že horečná aktivita v čekárně se jich vůbec netýká a že snad ani nezaznamenali příjezd obětí autonehody.

Konečně byla před Lynn Anne jen podsaditá žena s miminem.

Jakmile promluvila, bylo zřejmé, že je cizinka. Stěžovala si úředníkovi, že "mimino, ona už nepláče." Ten se jí snažil vysvětlit, že obvykle je problém právě opačný, ale ona vůbec nepochopila, co říká. Úředník ji požádal, aby mu dítě ukázala. Žena odhrnula okraje přikrývky. Odhalené nemluvně mělo barvu letní oblohy před bouří: temně šedomodrou. Bylo už zřejmě mrtvé dlouho, protože bylo ztuhlé jako prkno.

Lynn Anne byla natolik šokovaná, že když na ni přišla řada, nedokázala ze sebe vypravit ani hlásku. Úředník s ní sympatizoval a poznamenal, že oni tady musí být připraveni na všechno a na cokoli. Lynn Anne si shrnula kaštanové vlasy z čela a podařilo se jí odříkat jméno, studentské identifikační číslo a popsat své obtíže. Úředník jí poradil, aby se někam posadila, protože to bude

69

trvat ještě dlouho. Ujistil ji, že ji lékař prohlédne, jakmile to bude možné.

Po dvouhodinovém čekání si pro ni přišla sestra a odvedla ji dlouhou rušnou chodbou do malé čtvercové místnosti oddělené od sousední, o něco větší, flekatými nylonovými záclonami. Jiná, na první pohled zdatná sestra jí vložila do úst teploměr, změřila krevní tlak a někam zmizela za záclonou. Lynn Anne se posadila na kraj ošoupaného vyšetřovacího lehátka a zaposlouchala se do pestré směsi zvuků, jež k ní ze všech stran doléhaly. Strachy se jí potily dlaně. Bylo jí dvacet, studovala druhým rokem na vysoké škole a měla v plánu složit rozdílové zkoušky a přejít na medicínu. Ale teď, když se kolem sebe trochu porozhlédla, zaváhala.

Tohle rozhodně nečekala.

Lynn Anne dosud nikdy vážně nestonala a za svou jedinou zkušenost s nemocniční pohotovostí vdělila úrazu na kolečkových bruslích v jedenácti letech. Připadlo jí jako zvláštní souhra náhod, že skončila ve stejné místnosti jako tenkrát, kdy s rodiči bydleli poblíž nemocnice. Pak se odstěhovali na Floridu. Ale ona na tu příhodu nevzpomínala ve zlém. Připadlo jí, že od dob její tehdejší návštěvy se Léčebné centrum změnilo přibližně stejně jako jeho nejbližší okolí. Mladý lékař, doktor Huggens, který se objevil přibližně za půl hodiny, si na pohotovosti odbýval část své povinné roční absolventské stáže. Protože sám pocházel z West Palm Beach, viditelně ho potěšilo, že ona je z Coral Gables, a zatímco pročítal kartu, zavedl řeč na Floridu. Netajil se tím, že ho těší, že je Lynn Anne taková hezká a velmi americká dívka, protože pokud si dobře vzpomínal, jeho posledních tisíc pacientů se v tomto směru řadilo mezi horší průměr. Později ji dokonce požádal o telefonní číslo.

"Co vás přivádí na pohotovost?" začal se zpovědí.

"To se těžko popisuje. Stává se mi, že špatně vidím. Začalo to asi před týdnem, když jsem si četla. Najednou jsem měla problémy s určitými slovy. Dokázala jsem je přečíst, ale nic mi neřikaly. Současně mě hrozně rozbolela hlava. Tady." Položila si ruku na zátylek a přejela jí přes stranu hlavy až k určitému místu nad uchem. "Je to taková tupá, chvilková bolest," upřesnila.

Doktor Huggens přikývl.

"A přitom cítím takovou vůni," dodala ještě.

"Co cítíte?"

Lynn Anne se zatvářila rozpačitě: "Já nevím," přiznala. "Je to hrozně nepříjemný zápach, a i když mi připadá povědomý, nedokážu ho pojmenovat."

70

Lékař přikývl, ale bylo zřejmé, že popsané symptomy nepatřily do žádné jednoduché kategorie: "Ještě něco?"

"Trochu se mi točí hlava a ztěžknou mi nohy. Poslední dobou se mi to stává často. Vlastně pokaždé, když začnu něco číst."

Doktor odložil kartu a začal Lynn Anne prohlížet. Prohlédl si její oči a uši; podíval se jí do pusy a poslechl si srdce a plíce. Ověřil její reflexy, musela se dotýkat určitých předmětů, jít rovně se zavřenýma očima a měla si zapamatovat řadu čísel.

"Připadáte mi docela normální," prohlásil. "Snad byste si měla vzít dva doktory a přijít se na nás podívat s aspirinem." Zasmál se vlastnímu vtipu. Lynn Anne to vtipně nepřipadalo. Byla pevně odhodlaná nedat se jen tak snadno odbýt, zvlášť když musela na vyšetření tak dlouho čekat. Doktor Huggens si všiml, že na jeho vtip nereagovala. "Ale vážně.

Myslím, že byste si ty dva aspiriny měla vzít pro symptomatickou léčbu a zítra se tady přihlašte na neurologii. Snad dokážou na něco přijít."

"Já chci na neurologii okamžitě," trvala na svém.

"Tohle je pohotovost, nikoli klinika," upozornil ji odměřeně.

"To je mi jedno," prohlásila. Zakrývala své rozpaky útokem.

"Dobře, dobře!" ustoupil posléze. "Zavolám na neurologii. A aby měla dušička pokoj, zavolám i na oční, ale asi si pěkně počkáte."

Přikývla. Bála se promluvit, aby se její účinnost neutopila v slzách.

A také si počkala. Bylo krátce po šesté, když se zácloa znovu rozhrnula a ona spatřila vousatou tvář doktora Waynea Thomase.

Doktor Thomas ji trochu vyděsil, byl totiž černoch a Lynn Anne dosud žádný černý lékař nevyšetřoval. Ale záhy zapoměla na počáteční rozpaky a odpovídala na jeho všetečné dotazy.

Doktor zjistil ještě další skutečnosti, o nichž se domníval, že jsou podstatné. Před třemi dny měla Lynn Anne jednu ze svých "příhod," jak je nazývala. Okamžitě vyskočila z postele, na níž si četla.

Nevzpomíná si na nic jen že přišla k sobě až na zemi kde zřejmě omdlela. Při pádu se musela udeřit do hlavy, protože na pravé straně si nahmatala bolestivou a poměrně velkou bouli. Doktor Thomas si mimo jiné poznamenal, že podle laboratorních výsledků měla dva rozborů na CYTO atypické a v současné době byla za týden objednaná na další kontrolu na gynekologickou kliniku. Nedávno rovněž prodělala infekci močových cest, při níž se úspěšně léčila přípravky na bázi síry.

Když byl s anamnézou hotov, zavolal sestru a s její asistencí provedl velice zevrubné všeobecné vyšetření, o jakém se Lynn Anne ani nesnilo. Zopakoval všechno, co předtím doktor Huggens, a něco si dokonce přidal. Většina testů byla pro Lynn Anne

71

naprostou záhadou, ale jejich komplexnost jí dodávala odvalu. Jisté výhrady měla snad jen vůči lumbální punkci. Musela se položit na lehátko a kolena přitáhnout až k bradě. Potom ucítila ve spodní části zad vpich jehly, ale bolest netrvala dlouho.

Když byl Doktor Thomas se vším hotov, vysvětlil jí, že ještě potřebuje několik rentgenových snímků hlavy, aby se ujistil, že si při pádu neporanila lebku. Než odešel, řekl jí, že během vyšetření nepozoroval nic abnormálního, jen že na jejím těle objevil jisté oblasti, které jako by postrádaly cit. Přiznal, že si není jistý, zda se jedná o významné zjištění. Lynn Anne zase musela čekat.

Věřila bys tomu?" vzrušeně se zeptal Philips a vložil si do úst vrchovatou vidličku krocaního ragú. Rychle sousto rozkousal a polkl. "Mannerheimovo první úmrtí na operačním sále, a zrovna to musela být pacientka, které jsem chtěl dodatečně udělat pár snímků."

Bylo jí teprve pětadvacet, vid'?" zeptala se Denisa.

To je pravda." Martin si osolil a opeřil jídlo, aby mu dodal nějakou chuť. "Je to tragédie. Vlastně dvojitá tragédie, protože ty snímky už nezískám."

Martin s Denisou si odnesli tácy s obědem do nejvzdálenějšího kouta nemocniční jídelny. Pokoušeli se tak co možná nejvíc izolovat od ústavního prostředí, ale nebylo to snadné. Stěny nesly letitou vrstvu špinavé hořčičné žlutí; podlahu krylo šedivé linoleum; a běžné plastické bufetové židle měly ohavně žlutozelenou barvu. Pozadí k jejich rozhovoru obstarával nemocniční rozhlas se svým neustálým monotónním pípáním a vyvoláváním jmen lékařů a čísel linek, která mají zavolat.

Proč se podrobila té operaci?" zajímala se Denisa a párkrát d'obla do zeleninového salátu.

"Chorobné záchvaty. Ale není bez zajímavosti, že možná měla roztroušenou sklerózu. Když jsi odpoledne odešla, napadlo mě, že ty změny hustoty, které jsme pozorovali na snímcích, by mohly znamenat nějakou všeobecnou neurologickou chorobu. Prošel jsem její kartu. Roztroušená skleróza připadala v úvahu jako část diagnózy."

Už jsi prošel nějaké snímky pacientů s potvrzenou roztroušenou sklerózou?"

"Na to se chystám dneska večer. Abych vyzkoušel Michaelsův program, musím si prohlédnout co nejvíc rentgenových snímků lebky. Bude hrozně zajímavé, jestli se mi podaří objevit další případy se stejným radiologickým obrazem."

72

"To zní, jako by se tvůj výzkumný program konečně pohnul dopředu."

To doufám." Kousl do chřestu, ale usoudil, že nemá cenu po-

"kračovat v jídle. "Snažím se, abych se hned zpočátku nenechal příliš vyvést z míry, ale ten program pracuje přímo fantasticky. Proto mě tak zaujal ten případ Marinové. Slibovalo to cosi okamžitého a konkrétního. Vlastně zbývá ještě poslední možnost. Dneska večer proběhne pitva, a já se chci pokusit sladit radiologický obraz s pitvnými nálezy. Jestli je to opravdu roztroušená skleróza, pak jsem zpátky ve hře. Ale něco ti povím. Musím kápnout na něco, co mě dostane z tohotoh úmorného nemocničního kolotoče, i kdyby to mělo být jen na pár dnů týdně."

Odložila vidličku a zadívala se do jeho roztěkaných modrých očí.

"Vypadnout z kliniky? To přece nemůžeš udělat. Jsi jeden z nejlepších neuroradiologů. Pomysli na všechny ty

pacienty, kteří tolik získávají díky tvým schopnostem. Když necháš klinické radiologie, bude to opravdová tragédie." Martin položil přístroj a popadl ji za levou ruku. Bylo to snad poprvé, kdy mu nezáleželo, jestli se na ně dívá někdo z nemocničního personálu.

"Deniso," řekl něžně. "V současné době existují v mém životě jen dvě věci, na nichž mi skutečně záleží: ty a můj výzkum. A kdyby byl nějaký způsob, jak se uživit pouhou tvou přítomností, klidně bych se vzdal i svého výzkumu." Podívala se na něj. Nevěděla, jestli se má cítit polichocena nebo se mít na pozoru. Čím dál víc si byla jistá jeho citem, ale ani ve snu ji nenapadlo, že by pro něho znamenala tak silný závazek. Předtím, než spolu začali chodit, ohromoval ji jeho věhlas a očividná encyklopedická znalost radiologie. Pak pro ni byl zároveň milencem a profesionálním idolem, a nikdy si nepřipustila myšlenku, že by jejich vztah měl nějakou budoucnost. Nebyla si jistá, jestli je na to připravená. "Poslouchej," pokračoval Martin. "Teď není čas a tohle není vhodné místo pro takový rozhovor." Odstrčil talíř s nedojedeným chřestem, jako by za větou udělal rozhodnou tečku. "Ale je důležité, abys věděla, co mě k tomu vede. Ty jsi teprve na počátku své nemocniční praxe a máš možnost rozvíjet všechny svoje schopnosti. Veškerý čas můžeš věnovat studiu a styku s pacienty. Já bohužel strávím stejnou náplní minimum své pracovní doby. Většinu dne se pokouším zvládnout administrativní bořilavy a byrokratické nesmysly. Mám toho až po krk." Pohnula svou levou rukou, jež dosud pevně vězela v Martinově

73

dlani, a lehce přejela rty přes kotníky na hřbetě jeho ruky. Provedla to rychle a zadívala se na něho zpod svého tmavého obočí. Tvářila se záměrně koketně, protože věděla, že to ztlumí jeho náhlou zlost. Fungovalo to jako obvykle a Martin se rozesmál. Než její ruku uvolnil, lehce ji stiskl a rozhlédl se kolem, jestli si jejich kradmých gest někdo všiml.

Oba vylekalo pípání Martinovy vysílačky. Okamžitě vstal a zamířil k nemocničním telefonům. Denisa z něho nespouštěla oči. Přitahovalo ji to k němu od první chvíle a jak se jejich vztah prohluboval, zjistila, že miluje jeho druh humoru a překvapivou zranitelnost.

A když se jí teď svěřil, jak je nespokojený, pocítila jeho zranitelnost mnohem intenzivněji, což její city ještě znásobilo. Byla to ale skutečná zranitelnost? Nebyla Martinova výmluva na administrativní zátěž pouhým vykrucováním, aby vysvětlil rozčarování nad svými přibývajících roky, a to, že byl nucen přiznat, že po profesionální stránce je jeho život už předurčen? To nevěděla. Ale celou dobu, co ho znala, přistupoval ke svým povinnostem s takovým nadšením a odpovědností, že nikdy neuvažovala o nějaké nespokojenosti. Dojalo ji, že se jí svěřil se svými pocity. Muselo to znamenat, že věří, že jejich vztah je mnohem vážnější, než si sama myslela.

Jak tak pozorovala telefonujícího Martina, uznala, že známost s ním ji přinesla ještě něco. Dala jí sílu k ukončení předešlého vztahu, jenž byl naprosto rozkladný. Ještě jako studentka medicíny se seznámila s jedním neurologem, který ji dočista okouznil a šikovně manipuloval jejími city.

Vzhledem k neosobní izolaci ve školním prostředí potřebovala Denisa jistotu pevného závazku. Ve svých myšlenkách ani na okamžik nezapochybovala, že dokáže spojit rodinu s kariérou a s někým, kdo si byl tak dokonale vědom po-; žadavků lékařství. Její milenec Richard Druker byl natolik rafinovaný, že rozpoznal její pocity a podařilo se mu ji přesvědčit, že smýšlí stejně jako ona. Ale opak byl pravdou. Čtyři roky ji vedl za nos, vyhýbaje se vážnějšímu vztahu, ale zároveň mazaně pěstoval její závislost. Výsledkem bylo, že se od něj nedokázala odpoutat ani poté, kdy poznala jeho pravou povahu a vytrpěla ponížení díky několika jeho milostným románekům. Vracela se k němu jako starý pes pro další rány a urážky a marně doufala, že změní svůj postoj a stane se člověkem, za jakého se vydával. Naděje se změnila v zoufalství, když spíš než o jeho dospělosti začala pochybovat; o svém ženství. Dokud nepoznala Martina Philipse, nedokázala od Richarda odejít.

Jak se Martin vracel ke stolu, ucítila nával náklonnosti a vděč-

74

nosti. Ale zároveň si byla vědoma, že je to přece jenom muž, a obávala se, že předstírá závazek, který ve skutečnosti neexistuje.

"Dneska mám špatný den," oznámil Martin, když si sedal. "To byl Reynolds. Martinová se pitvat nebude."

"Myslela jsem, že pitvu budou muset provést," namítla udiveně a snažila se přeorientovat své myšlenky na medicínu.

"A tak by měli. Byl to případ pro lékařského ohledače, ale z úcty k Mannerheimovi předal tělo našemu oddělení patologie. Patologie požádala rodinu o svolení k pitvě a oni ho neudělili. Zřejmě se chovali dost hystericky."

"To je docela pochopitelné."

"Asi jo," přiznal sklíčeně. "Sakra. . . Zatraceně!"

"Tak zkus zadat programu snímek pacienta s potvrzenou diagnózou roztroušené sklerózy a podívat se, jestli najdeš stejné nebo podobné změny hustoty."

"Jo," povzdychl si.

"Měl bys spíš trochu myslet na tu dívku než na svoje zklamání."

Zůstal na ni několik minut nehnutě civět, až získala dojem, že překročila nepsanou hranici. Neměla v úmyslu moralizovat. Náhle se výraz v jeho tváři změnil a on se široce usmál.

"Máš pravdu! Právě jsi mi vnukla báječný nápad."

Přímo proti příjmu na pohotovost byly šedé dveře s nápisem LÉ-

KARSKÝ POKOJ. Šlo o jakousi odpočívárnu, již však k tomuto účelu zřídka kdy někdo využíval. V zadní části byly toalety a sprchy pro muže; ženy se musely sprchovat o patro výš v šatnách sester. Podél stěny byly tři kóje, v každé po dvou lehátkách, ale ta většinou zůstávala prázdná. Na dlouhé vyspávání nikdy nebyl čas.

Wayne Thomas se uvelebil do pohodlného - a jediného - křesla v celé místnosti: byla to stará kožená přišera a na mnoha místech se rozpáranými švy drala ven vycpávka jako z věčně otevřených rány.

"Myslím, že Lynn Anne je nemocná," řekl s přesvědčením.

Kolem něho stáli opření o stůl nebo seděli na rozvrzaných dřevěných židlích další doktoři, stážisté Huggens a Carolo Langone, neurochirurg Ralph Lowry, gynekolog David Harper, a očař Sean Farnsworth. Stranou od skupiny pročitali další dva doktoři výsledky EKG.

"Mně se zdá, že musíš být nadrženej," poznamenal Lowry s cynickým úsměvem. "Je to nejkrásnější kuřátko, co nám za den prošlo rukama a ty se snažíš najít nějakou výmluvu, jen abys ji mohl vídat častěji."

75

Všichni se rozesmáli, s výjimkou Thomase. Zůstal nehybně sedět, jen očima spočinul na Langonem.

"Ralph má pravdu," souhlasil Langone, "žádná zvýšená teplota, normální životní projevy, normální krevní obraz, normální moč a normální mozkomíšní mok."

"A normální rentgen lebky," dodal Lowry.

"Tak to bychom měli," snažil se případ uzavřít Harper a vstal ze židle. "Ať je to cokoli, s gynekologií to nemá nic společného. Měla sice pár atypických CYTO, ale to už si pohlídáme u nás na klinice."

Takže já vás teď nechám dorešit ten problém beze mě. Abych řekl pravdu, připadá mi, že je kapku hysterická."

"Moje řeč," přidal se Farnsworth. "Tvrdí, že má potíže s viděním, ale její oftalmologický nález je v normálu. Dokáže bez problémů přečíst i tu spodní řádku drobných číslic."

"A co její zorné pole?" zeptal se Thomas.

Farnsworth vstal a chystal se k odchodu: "Mně připadá normální."

Zítra ještě můžeme udělat Goldmanovo pole. Na základě žádosti z pohotovosti tohle vyšetření neprovádíme."

"A sítnice?"

"Normální. Díky za konzultaci. Bylo to bezva." Oftalmolog zvedl ze země tašku s přístroji a odešel z místnosti.

"Skvělý! Do prčic," rozhnil se Lowry. "Jestli se mi dneska připlete do cesty ještě jeden zatracenej cimprlich očař, a řekne mi, že v noci nedělají Goldmanovo pole, asi mu dám do nosu."

"Buď zticha, Ralphe," přisadil si Thomas. "Začínáš se chovat jako chirurg."

Langone vstal a protáhl se: "Já už taky musím jít. Thomasi, pověz mi, proč si myslíš, že je ta holka nemocná? Jen kvůli snížené citlivosti? Chci říct, že je to dost subjektivní."

"Prostě mám takový pocit. Má strach. Ale neřekl bych, že je hysterická. A kromě toho, její smyslové abnormality se často opakují. Nepředstírá to. V jejím mozku se děje něco divného."

Lowry se zasmál: "Jediná divná věc na tomhle případě jsou tvoje představy o tom, co bys s ní nejradši dělal, kdybys ji potkal za úplně jiných okolností. Hele, Thomasi, kdyby to byla fena, prostě bys ji řek, aby přišla ráno na kliniku."

Zbylí lékaři se vděčně rozesmáli. Thomas nad nimi jen mávl rukou a zvedl se z křesla: "S váma to vzdávám, vy šašci. Vyřídím to sám."

"Hlavně jí nezapomeň říct o telefonní číslo," dodal ještě Lowry, když se za Thomasem zavřely dveře. Huggens se zasmál. Už předtím ho napadlo, že to není tak špatný nápad.

76

Když se doktor Thomas vracel na ošetrovnu pohotovosti, rozhlédl se po čekárně. Mezi sedmou a devátou večer tady panoval relativní klid, jako by lidé chtěli povečeřet bez zbytečného rozruchu a dali volno svým bolestem a nemocem. Úderem desáté začnou přivázet opilce, oběti autonehod, krádeží a psychopatů; po jedenácté to budou zločiny z vášně. Thomasovi tedy moc času na přemýšlení o Lynn Anne Lucasové nezbývalo. Ten případ se mu pořád honil hlavou; připadalo mu, že postrádá nějaké důležité vodítko.

Zastavil se na příjmu a jednoho z úředníků se zeptal, jestli už dorazily z kartotéky záznamy Lynn Anne Lucasové.

Úředník prolístoval stoh písemností na svém stole, zavrtěl hlavou, ale ujistil ho, že tam ještě jednou zavolá. Doktor Thomas nepřítomně přikývl.

Napadlo ho, jestli ta dívka neužívala nějaké exotické drogy. Zahnul hlavní chodbou zpátky na ošetrovnu, kde stále čekala Lynn Anne Lucasová.

Denisa neměla sebemenší tušení, co měl znamenat onen Martinův báječný nápad." Požádal ji, aby za ním přišla kolem deváté. Bylo skoro čtvrt na deset, když se konečně odtrhla od čtení rentgenových snímků úrazů dovezených z pohotovosti. Schodištěm naproti zavřené nemocniční prodejně vyšla na radiologické oddělení. Chodba byla oproti dennímu provozu a zmatku nepřírozeně tichá. Docela na jejím konci nanášela uklízečka na zašlé linoleum práškovou leštěnkou.

Dveře do Philipsovy kanceláře byly otevřené a k Denise pronikl monotónní hlas diktátu. Když vešla, našla Philipse u diktafonu.

Dokončoval denní přiděl mozkových angiogramů. Před ním na alternátoru byla řada angiografických studií. Na každém

rentgenovém snímku lebky bylo patrné bílé předivo tisíců cév a céviček, jež připomínaly jemný kořenový systém stromu zasazeného do půdy korunou dolů. Během diktátu ukazoval Denise patologické změny na snímku, jenž právě popisoval. Dívala se a přikyvovala, ačkoli jí připadalo nepochopitelné, jak může znát názvy a normální velikost a polohu každé cévy.

"Závěr," zakončil Philips. "Mozková angiografie tohoto devatenáctiletého muže ukazuje rozsáhlou arteriovenózní malformaci v pravém bazálním gangliu. Tečka. Toto oběhové znetvoření je zásobováno pravou centrální mozkovou arterií přes lenticulostratu a pravou zadní mozkovou arterií přes thalamoperforatu a thalamogeniculatu. Tečka. Konec diktátu. Pošlete, prosím, kopii této zprávy doktorům Mannerheimovi, Princeovi a Clausonovi. Děkuji." Diktafon se s cvaknutím zastavil a Martin otočil k Denise křeslo.

77

Nasadil lišácký úsměv a zamnul si dlaně jako Shakespearovský ničema.

Dokonale načasováno," přivítal ji.

Co to do tebe vjelo?" zeptala se předstírajíc zděšení.

"Pojd' se mnou," řekl a vedl ji z kanceláře. U stěny stál vozík s infuzními lahvemi, prostěradly a polštářem. Usmívaje se jejímu překvapenému výrazu, opřel se do vozíku a zamířil dolů chodbou.

Dohonila ho až u výtahu pro pacienty.

Tak tenhle báječný nápad jsem ti vnukla?" zeptala se a pomohla mu zajet s vozíkem do výtahu.

"Přesně tak," přikývl. Zmáčkl tlačítko do suterénu a dveře se zavřely.

Vystoupili v samém nitru nemocnice. Do všech stran se rozbíhalo potrubí jako změť krevních vlásečnic, jež se kroutily a obtáčely jedna druhou jako v agonii. Všechno bylo natřeno šedou nebo černou, jako by v těchto místech byly jakékoli ostatní barvy popřeny. Ze stropních zářivkových žárovek chráněných drátěným pletivem a rozmístěných poměrně daleko od sebe vycházelo řídké světlo a vytvářelo v chodbě kontrastní skvrny bílé záře přerušované dlouhými úseky tmavých stínů. Na stěně proti výtahu byl nápis:

MÁRNICE: DRŽTE SE ČERVENÉ ČÁRY.

Čára, připomínající stopu krve, ubíhala středem chodby. Sledovala složitou trasu tmavými úseky a ostře zahýbala, když se chodba větvila. Rozhodně stékala po svažující se rovině, která Martinovi málem vytrhla vozík z rukou.

"Proboha živého, co v těchto končinách vůbec děláme?" zeptala se Denisa. Její hlas rezonoval v nehybném prostoru společně s jejich kroky.

"Uvidíš," odtušil Philips. Úsměv se mu vytratil z tváře a hlas zněl stísněně. Původní žertování ustoupilo nervozitě a přehnané starostlivosti o výsledek celé akce.

Chodba nečekaně vyústila do rozlehlé podzemní jeskyně. Osvětlení zde bylo stejně chudé jako v chodbě a strop, sahající do výše dvou pater, se ztrácel ve stínu. Zavřené dveře na levé stěně vedly do spalovny, odkud k nim doléhalo syčení hladových plamenů.

Před nimi byly dvojité lítačky tvořící vstup do márnice. Červená čára na podlaze před nimi byla jakoby náhle utáta.

Philips zaparkoval vozík a přistoupil ke dveřím. Otevřel pravé křídlo litačích dveří a nahlédl dovnitř.

"Máme štěstí," prohlásil, když se vrátil k vozíku. "Je to celé naše."

Denisa ho váhavě následovala.

78

Márnice byla velká zanedbaná místnost, viditelně ponechaná napospas chátrání a zkáze. Již v současné době připomínala jednu z odkrytých sloupových síní v Pompejích. Od stropu visela na holých drátech spousta lamp se stínidly, z nichž jen málokterá měla fungující žárovku. Podlahu pokrývalo zašlé a poskvrněné terako, zatímco obklad stěn tvořily popraskané a odštipnuté dlaždičky.

Uprostřed místnosti byla částečně zapuštěná prohlubeň se starým mramorovým pitevním stolem. Svému účelu nesloužil už od dvacátých let a jak tam stál obklopený troskami, vypadal jako starověký pohanský oltář. V současné době se pitvy prováděly na oddělení patologie ve čtvrtém patře, v moderním prostředí z nerez oceli.

Stěny místnosti lemovaly nesčetné dveře. Mezi nimi vynikaly jedny obzvlášť masivní, připomínající mrazírnu v řeznictví. Na opačném konci ústila do márnice stoupající chodba, jež vedla naprostou tmou nahoru ke dveřím, za nimiž začínal průchod do zadní části nemocničního komplexu. V místnosti panovalo mrtvolné ticho.

Zvukovou kulisu obstarával kapající kohoutek a jejich dutě znějící kroky.

Martin zaparkoval vozík a na stojan zavěsil infuzní láhev.

"Tak," řekl, když podával Denise roh jednoho čerstvě vypraného prostěradla a ukázal jí, jak je má zastrkat kolem gumové matrace.

Přešel k vysokým dřevěným dveřím, vytáhl kolík z petlice a s velkou námahou je otevřel dokořán. Dýchla na ně ledová mlha, která se usadila na terakové podlaze.

Když nahmatl vypínač, otočil se a zjistil, že Denisa zůstala stát na místě.

"Tak pojd'! A přivez ten vozík."

"Nehnu se, dokud mi neřekneš o co tady kráčí." prohlásila tvrdošíjně.

"Hrajeme si na patnácté století."

"Nerozumím ti."

"Ukradneme tělo pro účely vědy."

"Tělo Lisy Marinové?" zeptala se Denisa nevěřicně.

Přesně tak."

Tak toho se nehodlám ani v nejmenším účastnit." Ucouvla, jako by chtěla utéct.

"Nebud' směšná, Deniso. Vždyť si chce jen udělat CAT a pár rentgenových snímků. Pak to tělo okamžitě vrátíme. Snad si nemyslíš, že si ho nechám, nebo snad jo?"

"Já nevím, co si mám myslet."

"To je ale představitost," povzdychl si. Uchopil konec vozíku a vtáhl jej do starodávného mrazicího boxu. Kapačka cinkla o ko-

79

vový stojan. Denisa vstoupila dovnitř. Očima přejížděla interiér, jenž byl kompletně vyložený dlaždičkami: stěny, strop i podlaha.

Dlaždičky, kdysi bílé, teď měly neurčitou šedivou barvu. Místnost byla devět metrů dlouhá a šest metrů široká. Podél každé stěny stály vedle sebe seřazené staré dřevěné vozíky s velkými drátěnými koly.

Středem vedla ulička. Na každém vozíku leželo přikryté tělo.

Philips zvolna postupoval uličkou a rozhlížel se střídavě na obě strany. Když došel na konec, otočil se a cestou zpátky nadzvedával roh každého prostěradla. Denisu roztřásl vlhký chlad. Snažila se vyhnout pohledem nejbližším vozíkům, které nesly hrůzný výsledek nedávné dopravní nehody. Zpod jednoho prostěradla trčela obutá noha, zkroucená do nepřírozeného úhlu. Svědčilo to o tom, že noha byla zlomená v půli lýtky. Kdesi mimo jejich zorné pole se rozbíjel starý kompresor.

"Á, tady je," zaradoval se Philips, když nakoukl pod další prostěradlo. Byla mu vděčná, že je nechal na místě, když na ni kývl, aby přivezla vozík. Poslechla ho zcela automaticky.

"Pomoz mi ji zvednout," požádal.

Uchopila kotníky Lisy Marinové i s prostěradlem, aby se vyhnula přímému styku s tělem. Philips nadzvedl torzo. Raz, dva, tři přemístili tělo na vozík. Zjistili, že už je úplně ztuhlé. Denisa vozík táhla, Martin tlačil a společnými silami jej vyvezli před lednici. Philips zavřel dveře a opět je zajistil.

"K čemu je ta kapačka?" zjišťovala Denisa.

"Nechci, aby si lidi mysleli, že vezeme mrtvolu," vysvětloval. "A pro tento účel je infuze jako stvořená. Mistrovský kousek." Stáhl prostěradlo a objevila se bezkrevná tvář Lisy Marinové. Denisa se odvrátila. Martin nadzvedl hlavu a podsunul pod ni polštář. Pak zavedl prázdnou hadičku od nitrožilní výživy pod prostěradlo. Poodstoupil, aby zhodnotil své dílo. "Perfektní." Poplácal ztuhlou paži a řekl: "Teď už máte větší pohodlí?"

"Proboha, Martine, copak musíš být tak morbidní "Abych se přiznal, je to druh obrany. Nejsem si tak docela jistý, jestli jsme to vůbec měli dělat."

A to mi říkáš až teď!" zasténala. To už protahovali vozík dvojími lítačkami.

Vraceli se ve svých stopách podzemním bludištěm a nastoupili do výtahu pro pacienty. K jejich zděšení se zastavil hned v přízemí.

Otevřely se dveře. Stáli tam dva nemocniční zřízení s pacientem na kolečkovém křesle. Martin s Denisou na sebe zůstali na chvíli ohromeně civět. Denisa sklopila oči jako první a v duchu se proklínala, že se nechala zatáhnout do tak absurdního podniku.

80

Zřízení vjeli s kolečkovým křeslem do výtahu tak, že pacient zůstal otočený čelem k zadní stěně kabiny, což neměli dělat. Byli zabrání do rozhovoru o nadcházející baseballové sezóně, a kdyby si byli všimli vzhledu Lisy Marinové, určitě by se o baseballu nezmiňovali. Ale pacientovi neuniklo nic. Podíval se na hlavu Lisy Marinové a na boku spatřil velkou zašitou ránu ve tvaru koňské podkovy.

"Byla na operaci?" zeptal se.

"Jo," ucedil Philips.

"A pak už bude dobrá "

"Je jen trochu unavená," řekl Philips. "Potřebuje si odpočinout.

Pacient přikývl, jako by tomu rozuměl. Pak se dveře otevřely v prvním patře a oni se chystali vystoupit. Jeden zřízenec jim dokonce pomohl vytlačit vozík ven.

"To je šílenství," hartusila Denisa, když projížděli prázdnou halou. "Připadám si jako zločinec." Jeli do místnosti s tomografem. Rudovlasý technik je spatřil oknem z ovládací místnosti a přispěchal jim na pomoc. Philips mu řekl, že to má být snímek pro pohotovost. Technik upravil stůl a pak se postavil Lise Marinové za hlavu a paže vsunul pod její ramena připravený ji zvednout. Když ucítil ledově studené, mrtvé maso, uskočil.

"Vždyť je mrtvá," vydechl v hrůze.

Denisa si zakryla oči.

Řekněme, že má za sebou těžký den," řekl Philips. "A vy o téhle malé rozcvičce nebudete nikde mluvit.

"A i přesto chcete snímek z CAT?" ptal se technik nevěřícně.

Rozhodně ano."

Když se technik dal dohromady, pomohl Philipsovi přenést Lisu na stůl. Jelikož kožené řemeny k připoutání pacienta nebyly třeba, ihned uvedl stůl do chodu a Lisina hlava zajela do přístroje. Ještě zkontroloval polohu a pokynul oběma doktorům, aby přešli do ovládací místnosti.

"Je fakt, že je dost bledá," poznamenal, "ale pořád vypadá líp, než někteří pacienti, co se k nám dostanou z neurochirurgie." Stiskl tlačítko START a ohromný prstencovitý přístroj znenadání obživil a začal se otáčet kolem Lisiny hlavy.

Seskupili se před monitorem a vyčkávali. V horní části obrazovky se vynořila vodorovná čára, která se začala pohybovat dolů a postupně odhalovala první obrázek. Objevily se obrysy kostry lebky, ale uvnitř zatím nebylo možné rozlišit žádnou strukturu. Vnitřek lebky byl černý a homogenní.

"Co je, k sakru?" vyjel Martin.

81

Technik přistoupil k ovládacímu panelu a zkontroloval naprogramování. Vrátil se zpět potřásaje hlavou. Čekali na další obraz.

A zase byl patrný jen obrys lebky, zatímco její vnitřek zůstal ponořený ve tmě.

Ještě dneska večer to fungovalo?" zeptal se Philips technika.

"Perfektně," zněla odpověď.

Philips se natáhl a chvíli otáčel knoflíky na ovládacím panelu, potom upravoval parametry obrazu.

"Pane Bože," vydechl asi po minutě. "Víte, na co se to díváme?"

Na vzduch! Prostě tam není mozek. Je pryč!"

Nevěřicně civěli jeden na druhého, zasažení společným zděšením.

Martin se prudce otočil a vběhl do místnosti s tomografem. Denisa s technikem mu byli v patách. Martin uchopil oběma rukama Lisinu hlavu a nadzvedl ji. Vzhledem ke ztuhlosti se zvedlo ze stolu celé torzo mrtvol. Technik pomohl natočit tělo tak, aby si Philips mohl prohlédnout Lisinu hlavu zezadu. Musel studovat popelavě bledou pokožku velice pozorně, ale našel, co hledal: jemný řez ve tvaru písmene U, patrný při základně lebky, jenž byl uzavřený podkožním stehem, takže šití nebylo na první pohled vidět.

"Myslím, že bychom to tělo měli co nejrychleji odvézt zpátky do márnice," navrhl stísněně.

Zpáteční cesta probíhala rychle a mlčky. Denisa se už nechtěla do márnice vracet, ale věděla, že Martin bude potřebovat pomoc při zvedání Lisy z vozíku. Když dojeli ke spalovně odpadků, Martin se znovu přesvědčil, že márnice je prázdná. Podržel otevřené dveře a pokynul Denise, aby vjela dovnitř. Společně dotlačili náklad k lednici. Pak rychle otevřel masivní dřevěné dveře. Denisa se opřela do vozíku a dívala se, jak se Martinův přerývaný dech mění v chladném vzduchu v páru, zatímco couval uličkou. Zajeli s vozíkem těsně ke staré dřevěné káře a už se chystali přemístit tělo, když mrazivý vzduch prořzl příšerný zvuk.

Oba cítili, jak jim poskočila srdce v těle, a trvalo několik sekund, než si uvědomili, že je to Denisina vysílačka. V rozpacích ji spěšně vypnula, jako by to vyrušení byla její chyba, uchopila Lisiny kotníky, počítala s Martinem do tří a pomohla mu s tělem na vozík.

Venku na stěně je telefon," poradil jí a připravil si prostěradlo.

"Ohlaš se a já se zatím postarám, aby to tělo vypadalo stejně jako předtím."

Na víc už Denisa nečekala a s úlevou se rozběhla k východu.

V příštím okamžiku se stalo něco, na co nebyla absolutně připravená. Jak zahýbala k telefonu, vrazila přímo do nějakého muže, který se blížil k otevřeným dveřím lednice. Z úst jí unikl bezděčný

82

výkřik a musela zvednout ruce nad hlavu, aby neztratila rovnováhu.

"Co tady děláte?" zaútočil na ni onen muž. Jmenoval se Werner a patřil mezi nemocniční zřízence. Natáhl ruku a chňapl po jednom jejím zvednutém zápěstí.

Martin, jenž zaslechl cizí hlas, se objevil u dveří do podzemní svatyně.

"Jsem doktor Martin Philips a tohle je doktorka Denisa Sangerová." Snažil se, aby působil sebevědomě, ale jeho hlas zněl dutě a nevýrazně.

Werner pustil Denisino zápěstí. Byl to vyzábělý člověk s vysedlými lícními kostmi a propadlým obličejem. V pološeru byly jeho hluboko posazené oči téměř nerozeznatelné. Oční jamky vypadaly jako prázdné. Připomínaly díry vypálené do hlavy. Nos měl úzký a ostrý jako dravec. Měl na sobě černý rolák a černou gumovou zástěru.

"Co tady provádíte s mými těly?" zeptal se Werner a protáhl se kolem obou lékařů a prázdného vozíku. Vešel do lednice a počítal mrtvol. Ukázal na Marinovou a řekl: "Tohle tělo jste někam odváželi?"

Philips se už dostatečně vzpamatoval z počátečního šoku a pozastavil se nad majetnickým vztahem tohoto člověka k mrtvým. "Nepřipadá mi nejpřesnější používat výraz 'moje těla', pane. . ."

"Werner," doplnil zřízenec. Přiblížil se k Martinovi a zašermoval mu velkým ukazováčkem před obličejem. "Dokud si o ty těla někdo nenapíše, patří mně. Já jsem za ně zodpovědný."

Philips usoudil, že bude lepší se s ním nepřít. Wernerova ústa s úzkými, sevřenými rty tvořila přísnou, nekompromisní linku.

Muž připomínal stlačenou pružinu. Philips se chystal něco říct, ale místo slov se mu vydral z úst neurčitý skřek.

Odkášlal si a začal znovu: "Chtěli bychom si s vámi promluvit o jednom z těch těl. Jsme přesvědčeni, že bylo zneužito."

Denisina vysílačka se ozvala podruhé. Omluvila se a odběhla k telefonu, aby se ohlásila v centrále.

"O jakém těle mluvíte?" vyštěkl Werner. Ani na okamžik nespouštěl zrak z Martinovy tváře.

"Jde o tělo Lisy Marinové," upřesnil Philips a ukázal na částečně zahalené tělo. "Co o té ženě víte?"

Moc toho nevím," opáčil Werner a obrátil se k Lise. Vypadal o něco klidněji. "Vyzvedl jsem ji na chirurgii. Myslel jsem, že půjde pryč ještě dneska v noci nebo zítra brzo ráno."

A co tělo samotné?" Martin si všiml, že zřízenec má nakrátko ostříhané vlasy, po stranách hlavy vyčesané rovně nahoru.

"Pěkný," řekl Werner s pohledem upřeným na Lisu.

83

"Co tím chcete říct - pěkný?" otázal se Philips.

"Po dlouhý době nejhezčí ženská, co jsem tady měl," odpověděl Werner. Když se obrátil k Martinovi, zkrivil ústa do chlípného úsměvu.

Odbrojený Philips polkl naprázdno. Měl sucho v ústech a byl rád, když se Denisa vrátila. "Musím jít oznámila. Chtějí mě na pohotovosti u rentgenu. Mám zkontrolovat nějaký snímek lebky."

"Dobře," přikývl Martin a honem se snažil uspořádat myšlenky.

"Až budete volná, stavte se u mě v kanceláři."

Denisa přikývla a ulehčeně odešla.

Martin, očividně celý nesvůj, že s Wernerem v márnici osaměl, se odhodlaně vrátil k Lise Marinové. Stáhl z mrtvolýho prostěradlo, vzal ji za rameno a otočil na bok. Ukázal na pečlivě sešitý řez a zeptal se:

Co o tom víte?"

"O tomhle nevím vůbec nic," pospíšil si Werner s odpovědí.

Philips si nebyl příliš jistý, jestli zřízenec vůbec viděl, na co jej upozornil. Nechal Lisino tělo dopadnout zpět na vozík a pozorně se zadíval na Wenera. Nesmlouvavé vzezření tohoto muže mu připomínalo nacistickou šablonovitou tvář.

"Povězte mi," zkoušel to dál, "byl tady dneska někdo od Mannerheima?"

"To nevím," pokrčil Werner rameny. "Řekli mi, že žádná pitva nebude."

Tohle ale není pitevní řez," upozornil ho Philips. Sáhł po prostěradle a přetáhl je přes Lisu Marinovou. "Děje se tady něco divného. Jste si jistý, že o tom opravdu nic nevíte?"

Werner zavrtěl hlavou.

"To se uvidí," prohlásil Philips a vyšel z lednice. Vozík nechal stát na místě. Ať si s ním Werner poradí, jak umí.

Zřízenec počkal, až uslyší, jak za sebou Martin zavřel vnější dveře. Pak popadl rukojeť vozíku a prudce do něho strčil. Ten vylétl z lednice, pokračoval až doprostřed pitevně, kde narazil na roh mramorového pitevního stolu a s hlučným rachotem se převrátil. Infuzní láhev se roztříštila na tisíce střípků.

Doktor Wayne Thomas stál opřený o zeď, paže založené ve výši prsou. Lynn Anne Lucasová seděla na starém vyšetřovacím stole.

Jejich oči byly ve stejné úrovni; jeho bystré a zamyšlené, její prázdné a vyčerpané.

"Co ta nedávná infekce močových cest?" opáčil Thomas.

"Ustoupila po léčbě na bázi siry. Nevzpomínáte si na něco ohledně té nemoci, o čem jste nemluvila?"

84

"Ne," řekla Lynn Anne nejistě. "Jedině to, že mě poslali k urologovi. Ten mi řekl, že i po vyprázdnění zůstává v mém močovém měchýři dost moči a že bych měla zajít na neurologii."

"A zašla jste?"

"Ne. Ta věc se upravila sama od sebe, tak jsem usoudila, že by to bylo zbytečné."

Odhrnula se záclona a dovnitř strčila hlavu doktorka Sangerová.

"Promiňte, ale někdo mě volal na konzultaci snímku lebky."

Thomas se odlepil od stěny a ujistil Lynn Anne, že bude za okamžik zpátky. Cestou zpět do lékařského pokoje nastínil Denise v základních rysech případ Lucasové. Svěřil se jí, že má dojem, že rentgenový snímek je normální, ale potřebuje ověřit krajinu podvěsku mozkového.

"Jaká je diagnóza?" zeptala se Denisa.

"To je právě ta potíž," mluvil si bradu doktor Thomas a volnou rukou otevřel dveře místnosti. "Ta chudinka už tady je pět hodin, a já ne a ne to dát dohromady. Napadlo mě, že třeba užívá nějaké drogy, ale ona nekouří ani trávu."

Upevnil snímek na prohlížečce. Denisa jej běžným způsobem studovala, začala s kostmi lebky.

Zbytek posádky z pohotovosti si ze mě utahoval," řekl. "Prý se o ten případ zajímám jen kvůli samotné pacientce. Je totiž moc hezká. . ."

Odtrhla zrak od snímku a ostře se na něj zadívala.

"Ale není to pravda," vysvětloval. "Něco je v nepořádku s jejím mozkem. A ať je to cokoli, je to rozšířené."

Sangerová opět obrátila pozornost na snímek. Struktura kostí byla normální, včetně oblasti podvěsku mozkového. Prohlížela si nejasné stíny uvnitř lebky. Z orientačních důvodů se přesvědčila, zda je epifyza zvápněná. Nebyla. Už se chystala prohlásit snímek za normální, když zpozorovala velmi jemnou změnu textury. Pomocí obou rukou vytvořila malé okénko a pozorně zkoumala danou oblast. Byl to obdobný trik, jaký používal Philips s vystřiženým otvorem v papíru. Oddálila ruce ze snímku a rozbušilo se jí srdce.

Byla si jistá, že se nemýlí. Objevila další případ změn hustoty, jež jí Martin předtím ukázal na snímcích Lisy Marinové. "Chci, aby se na ten snímek podíval ještě někdo," řekla Denisa a sundala film z prohlížečky. "Našla jste něco?" zajímal se doktor Thomas s novou nadějí. "Myslím, že ano. Ještě tady pacientku zdržte, než se vrátím." Nežli stačil Thomas cokoli říct, byla pryč. O dvě minuty později už stála v Philipsově kanceláři.

85

Jseš si jistá?" zjišťoval " Jsem si zatraceně jistá." Natáhla k němu ruku se snímkem. Převzal od ní snímek, ale nezvedl jej k očím okamžitě. Zkoumal jeho okraje prsty. Báł se, že se bude muset vypořádat s dalším nezdarem. "No tak," naléhala. Nemohla se dočkat, až bude její domněnka potvrzená. Rentgenový snímek zajel pod svorky. Světlo v prohlížečce zablikalo a Philipsovo cvičené oko už přejíždělo po problematické oblasti. "Zdá se, že máš pravdu," přikývl. Znovu použil list papíru s otvorem uprostřed a zkoumal snímek ještě bedlivěji. Nebylo pochyb, že abnormální schéma změn hustoty, jaké zjistil na snímcích Lisy Marinové, se objevilo i na tomto filmu, jen s tím rozdílem, že nový nález byl méně zřetelný a méně rozsáhlý. Když Martin spustil Michaelsův počítač, snažil se ovládat své vzrušení. Natákal na klávesnici jméno. Obrátil se na Denisu s dotazem na pacientčiny současné potíže. Dověděl se, že Lynn Anne měla problémy při čtení, spojené s přechodnou ztrátou zraku. Vložil informaci do paměti a přešel k laserovému snímači. Jakmile se rozsvítilo malé červené světlo, zavedl do přístroje okraj filmu. Tiskárna cvakla a začala vyťukávat text: DĚKUJI! ZDRÍMNĚ- TE SI! Zatímco čekali, Denisa se s ním podělila o veškeré informace, jež se o Lynn Anne Lucasové dověděla od doktora Thomase. Martina vyváděla z míry skutečnost, že pacientka je naživu a čeká v ošetrovně na pohotovosti. Jakmile psací stroj ukončil své rychlé staccato, odtrhl pruh papíru se zprávou. Když četl, Denisa se mu dívala přes rameno. "Neuvěřitelné!" zvolal, když skončil. "Počítač rozhodně souhlasí s tvou domněnkou. A pamatuje si, že podobné schéma hustoty už viděl na snímku Lisy Marinové. No a ještě ke všemu po mně chce, abych mu vysvětlil, co ty sytostní změny znamenají! Tahle věcicka je naprosto úžasná! Chce se něco naučit! Je tak podobná člověku, až mě to děsí. Její další požadavek bude sňatek s počítačem tomografu a dva měsíce prázdnin." "Sňatek?" rozesmála se Denisa. Jen mávl rukou: "Personální problémy. Nechtěj, abych s tím začínal! Chci tady mít tu Lynn Anne Lucasovou a její tomografii a další snímky, které jsem nestihl udělat Lise Marinové." "Laskavě si uvědom, že už je trochu pozdě. Technik z CAT zavírá kram v deset a bezprostředně po tom odchází domů. Museli bychom

86

ho povolát zpátky. Víš jistě, že chceš tohle všechno stihnout ještě dneska?" Podíval se na hodinky. Bylo půl jedenácté. "Máš pravdu, Ale o tu pacientku nechci přijít. Postarám se, aby ji přijali aspoň na dnešní noc." Denisa ho doprovodila dolů na pohotovost. V jedné z větších ošetroven, kam vešli, zamířila přímo do pravého rohu místnosti a odhrnula záclonu, která ohraničovala menší prostor určený k vyšetření pacientů. Lynn Anne Lucasová k ní vzhledla zarudlýma očima. Seděla na židli vedle lůžka, o něž se opírala, a hlavu měla složenou na paži. Než ho Denisa stačila představit, zapípala její vysílačka. Odběhla a nechala Martina, aby si s Lynn Anne promluvil sám. Na první pohled bylo zřejmé, že dívka je velmi vyčerpaná. Povzbudivě se na ni usmál a zeptal se jí, zdali by jí nevadilo, kdyby zůstala v nemocnici přes noc, aby mohli hned ráno udělat nějaké speciální rentgenové snímky. Sdělila mu, že je jí to jedno, hlavně když ji odvede z pohotovosti někam, kde se bude moct vyspat. Pohladil dívku jemně po paži a ujistil ji, že se o to postará. V přijímací kanceláři se musel chovat jako makléř na burze; strkal se ve frontě, pokřikoval, a dokonce párkrát udeřil dlaní do přepážky, aby upoutal pozornost jednoho vlasatého úředníka. Zeptal se na kartu Lynn Anne Lucasové a chtěl vědět, kdo je její ošetřující lékař. Úředník prošel hlavní rozpis služeb a informoval ho, že je to doktor Wayne Thomas, který se teď nalézá na čísle 7 u infarktu. Jakmile vešel na ošetrovnu, stal se svědkem zástavy srdce. Pacientem byl obézní muž, jenž přetékal z vyšetřovacího lůžka jako obrovský kynoucí koláč. Na židli stál vousatý černý človíček-jehož Philips zanedlouho identifikoval jako doktora Thomase - a právě prováděl pacientovi masáž srdce. Při každém stlačení hrudníku zmizely jeho ruce v záhybech masa. Z druhé strany lůžka stál s defibrilátorem v ruce jiný lékař, který zároveň sledoval průběh srdeční funkce na monitoru. Nad pacientovou hlavou se skláněla anestezioložka a v souladu s Thomasovými pohyby vháněla muži do úst vzduch z AMBU vaku. "Počkejte," řekl lékař s defibrilátorem. Všichni ustoupili a on zatím umístil elektrody přístroje na vrstvu vodivé masti nanesené na pacientův nedefinovatelný

hrtan. Když stiskl tlačítko na vrchu přední hrudní elektrody, projela pacientovým hrudníkem vlna proudu, šířící elektrický impuls. Mužovy kon-

87

četiny se neúspěšně zatřepotaly jako křídla přetloustlého kuřete, které se snaží vzlétnout.

Anestezioložka okamžitě obnovila pomocné dýchání. Monitor se přizpůsobil a zaznamenal pomalý, ale pravidelný zápis.

"Mám hmatatelný srdeční puls," oznámila s rukou přitisknutou ke straně pacientova krku.

"Dobrá," kývl lékař s defibrilátorem. Nespouštěl zrak z monitoru, a jakmile se na grafu objevil první ektopický komorový vrchol, nařídil: "Sedmdesát pět miligramů lidokainu."

Philips přistoupil k Thomasovi a přivolał jeho pozornost poklepáním na nohu. Lékař slezl ze židle a couvl, nespouštěje ani na okamžik oči z pacienta.

Jde o vaši pacientku Lynn Anne Lucasovou," spustil Philips.

"Má jakýsi zajímavý rentgenový nález v týlní krajině, který zasahuje dopředu."

"Jsem rád, že jste něco našel. Intuice mi říkala, že s tou holkou není něco v pořádku, ale nemohl jsem přijít na to, co to má být."

Zatím vám toho k diagnóze moc neřeknu," pokrčil rameny Philips. "Ale zítra ráno se chystám udělat další snímky. Co říkáte přijetí na jednu noc?"

Samozřejmě," přikývl Thomas, "strašně rád, ale jestli nebudu mít pohromadě aspoň předběžnou diagnózu, čeká mě od kolegů zatraceně ostrá kritika."

"A co takhle roztroušená skleróza?"

Thomas se poškrábal na bradě: "Roztroušená skleróza. . . To je kapku překerní situace."

Existuje nějaký důvod, proč by to nemohla být roztroušená skleróza?"

"Ne," zavrtil Thomas hlavou. "Ale není k tomu ani pádný důvod."

"Řekněme, že jde o počáteční stadium choroby."

"Snad. Ale roztroušená skleróza se obvykle diagnostikuje později, když se plně projeví její charakteristické rysy."

"A v tom to právě vězí. My raději určujeme diagnózu dříve než později."

"Tak dobře," souhlasil Thomas, "ale v přijímací zprávě výslovně uvedu, že tu diagnózu naznačila radiologie."

Jen si poslužte," řekl Philips. "Hlavně zajistěte, aby na žádance o vyšetření bylo uvedeno, že se má zítra udělat CAT a polytomografie. Já to dám do rozpisu na radiologii."

Na centrálním příjmu se proboxoval k přepážce, aby si vyzvedl

88

nemocniční záznamy a kartu Lynn Anne Lucasové vystavenou na pohotovosti. Oba dokumenty vzal s sebou do opuštěného pokoje lékaře a usadil se do křesla.

Nejdřív si přečetl výsledky vyšetření doktorů Huggense a Thomase. Neobjevil v nich nic výjimečného. Potom přečetl kartu. Podle barevného označení okrajů stránek si všiml, že je v ní zpráva z radiologie. Nalistoval patřičnou stránku, na níž se dočetl, že v jedenácti letech byl proveden pacientce rentgen lebky po úrazu na kolečkových bruslích. Snímek četl lékař, kterého dobře znal. Byl o pár let mladší než on a teď je v Houstonu. Prohlásil snímek za normální.

Philips prostudoval záznamy z posledních dvou let. Pojednávaly o zánětu horních cest dýchacích. Pacientku léčil doktor na dívčí koleji. Zběžně přečetl zápisy z několika prohlídek na gynekologické klinice, při nichž byl zjištěn mírně atypický výsledek rozboru na CYTO. Musel si přiznat, že ty informace nebyly tak informativní, jak by měly, neboť s rozpaky shledal, že už se v obecné medicíně zdaleka neorientuje jako během studia na lékařské fakultě. Od roku 1969 do roku 1970 nebyly v kartě žádné záznamy.

Vrátil kartu za přepážku na pohotovosti a vydal se do své kanceláře. Schody bral po dvou, protože báječný uspokojivý pocit z výzkumné práce mu vlil energii do žil. Po zklamání s Marinovou ho objev Lucasové o to víc vzrušoval. Když dorazil do kanceláře, sundal z police zaprášenou učebnici vnitřního lékařství a vyhledal v ní roztroušenou sklerózu.

Jak si dosud pamatoval, byla diagnóza této choroby podmíněná okolnostmi. Neexistovalo odpovídající laboratorní vyšetření, s výjimkou pitvy. Na mysli mu opět vytanul nesmírný a naprosto zřejmý přínos radiologické diagnózy. Jak četl dál, dověděl se, že mezi klasické příznaky choroby patří i poruchy vidění a onemocnění močového měchýře. Po přečtení dvou prvních vět dalšího odstavce se Philips zarazil. Vrátil se na jejich začátek a nahlas předčítal:

V počátečním stadiu choroby je diagnóza nespolehlivá. Dlouhé latentní periody mezi méně významnými počátečními symptomy, jež mohou často uniknout lékařské pozornosti, a následným rozvojem charakteristických příznaků, mohou oddálit konečnou diagnózu.

Philips popadl sluchátko a vyťukal Michaelsovo telefonní číslo domů. Díky citlivé radiologické diagnóze se vyhneme oddálení diagnózy konečné.

89

Zlomek sekundy poté, co telefon začal zvonit, se podíval na hodinky. S hrůzou zjistil, že je dávno po jedenácté. Ale už v příštím okamžiku se na druhém konci linky ozvala Michaelsova žena Eleanor, s níž se dosud nesetkal. Ačkoli její hlas nezněl vůbec rozespale, spustil neprodleně vodopád omluv za tak pozdní telefonát. Eleanor ho ujistila, že nikdy nechodí spát před půlnocí, a zavolala manžela.

Když Michaels zjistil, že Martin je ještě v nemocnici, rozesmál se nad jeho adolescentním vzrušením, jak to nazval. "Měl jsem práce nad hlavu," vysvětloval Philips. "Udělal jsem si kávu, něco jsem zakousnul a trochu jsem se prospal." "Nenech ty sjetiny volně povalovat," varoval ho se smíchem Michaels. "Mimo jiného tam jsou naprogramované jisté nemravné návrhy."

Philips pokračoval a s nadšením Michaelsovi sdělil, že volá hlavně proto, že se mu podařilo objevit na pohotovosti další pacientku, Lynn Anne Lucasovou, na jejímž rentgenovém snímku našel totéž schéma hustoty, jaké poprvé pozoroval na snímcích Marinové. Také se mu svěřil, že z objektivních důvodů nemohl pokračovat s Marinovou, ale že ráno bude mít v ruce rozhodující filmy. Dodal, že ho počítač přímo požádal, aby mu řekl, co ty abnormální změny hustoty znamenají.

Ta zatracená potvora touží po vzdělávání!"

"Nezapomeň," upozornil ho Michaels, "že ten program pojímá radiologii stejně jako ty. Používá tvoji techniku."

"Jo, ale už teď je lepší než já. To on mě upozornil na ty změny hustoty. Já bych si jich vůbec nevšiml. Jestliže používá moji techniku, jak potom vysvětlíš tohle?"

"Jednoduše. Nezapomeň, že počítač digituje obraz na mřížku o obsahu dvě stě padesát šest krát dvě stě padesát šest obrazových bodů s rozlišovací schopností šedé barvy od nuly do dvou set. Když jsme testovali tebe, dokázal jsi to jen od nuly do padesátky. Pochopitelně že přístroj je mnohem citlivější."

"Už teď mě mrzí, že jsem se na to vůbec ptal," zavrčel Philips.

Zkoušel jsi program na nějakých starých rentgenech lebky?"

"Ne," přiznal Philips, "ale právě se na to chystám."

"Přece nemusíš všechno strhnout za jedinou noc. To nedokázal ani Einstein. Nechceš s tím počkat do rána?"

"Zavři zobák," odtušil Philips dobromyslně a zavěsil.

Vyzbrojený nemocničním číslem Lynn Anne Lucasové našel Philips obálku s jejími rentgenovými snímky poměrně snadno. Obsahovala jen dva snímky plic z poslední doby a sérii snímků lebky pořízených jedenáctileté Lynn Anne po nehodě na kolečkových

90

bruslích. Vedle čerstvého snímku z pohotovosti umístil na prohlížečku také jeden ze starých bočních snímků lebky. Zjistil, že abnormální hustota se od jedenácti let rozvinula. Aby si mohl být naprosto jistý, zavedl jeden ze starších filmů do počítače. Souhlasilo to.

Vrátil staré rentgenové snímky Lynn Anne zpět do obálky a na ni dal nové. Celou dokumentaci odložil na svůj stůl.

Věděl, že tam se Helen ničeho ani nedotkne. Dokud nebude mít v ruce nové studie Lynn Anne, nedá se s tím případem nic dělat.

Uvažoval, co by měl dělat. Věděl, že i přes pokročilou hodinu byl natolik rozrušený, že by stejně neusnul, a kromě toho chtěl počkat na Denisu. Doufal, že jakmile skončí práci - ať už je jakákoli -, přijde za ním do kanceláře. V náhlém popudu ho napadlo nechat ji vyvolat vysilačkou, ale rozmyslel si to.

Rozhodl se zkrátit si čekání vyhledáním starých snímků lebek v kartotéce, aby mohl začít testovat počítačový program. Pro případ, že by Denisa přišla dřív, než s tím bude hotov, nechal na dveřích vzkaz: "Jsem v centrální kartotéce radiologie."

Na jednom z terminálů nemocničního centrálního počítače s obtížemi vytřukal, co požadoval vytisknout: seznam a nemocniční čísla všech pacientů, kterým byl během posledních deseti let pořízen rentgenový snímek lebky. Když s tím byl hotov, stiskl klávesu EN-

TER a otočil se s židlí k výstupu z tiskárny. Trvalo chvíli, než se z přístroje začal sunout dlouhý pás papíru. Když se tiskárna konečně zastavila, shledal, že má v ruce seznam s tisícem jmen. Při pouhé představě té záplavy snímků pocítil mírnou nevolnost.

Neúnavný Philips vyhledal Randyho Jacobse, jednoho z večerních zaměstnanců oddělení, který měl za úkol zakládat každodenní přiděl rentgenových snímků a na druhý den připravit vyžádané filmy.

Byl to student farmacie a nadaný flétnista, jenž se otevřeně hlásil k tomu, že je gay. Martin zjistil, že je velice bystrý, temperamentní a vynikající pracovník.

Pro začátek požádal Randyho, aby mu našel snímky pacientů z první stránky seznamu. To obnášelo asi šedesát jmen.

Díky obvyklé Randyho výkonnosti měl Martin na svém alternátoru prvních dvacet bočních snímků lebky během necelých deseti minut. Na Michaelsovu žádost je měl projet na počítači, ale místo toho je začal velice pozorně prohlížet. Nedokázal odolat pokušení najít další abnormální hustoty, jaké objevil na snímcích Marinové a Lucasové. Jako prohlížeč pomůcku používal papír s otvorem, zkoumal jeden snímek po druhém, nohu připravenou na elektrickém pedálu alternátoru, jímž podle potřeby urychloval výměnu obrázků. Tak prošel asi polovinu filmů, když vešla Denisa.

91

"To bylo řečí, že skončuješ s klinickou radiologií, a teď tady málem o půlnoci koukáš na rentgeny."

"Asi je to pošetilé," řekl, opřel se zády o židli a promnul si oči kotníky prstů, "ale nechal jsem si vytáhnout tyhle staré

snímky.

Napadlo mě, že bych si mohl ověřit, jestli nenajdu stejný případ, jako byla Marinová a jako je Lucasová."

Denisa si stoupla za židli a začala mu masírovat šíji. Martin vypadal unaveně.

"Už jsi nějaké našel?"

"Ne," přiznal. "Ale zatím jsem prošel jen asi tucet snímků."

Zúžil jsi výběr?"

"Jak to myslíš?"

"Už jsi přece pracoval se dvěma případy. Oba nálezy jsou poměrně čerstvé, v obou případech se jedná o ženu a oběma je kolem dvaceti."

Zadíval se na stoh snímků před sebou a zamručel. Tak jí beze slov uděloval pochvalu za dobrý nápad. Divil se, že ho to nenapadlo už dřív.

Denisa ho doprovodila k hlavnímu počítačovému terminálu, nepřestávajíc hodnotit namáhavý a rušný večer a noc na pohotovosti.

Poslouchal ji na půl ucha a zadával přitom počítači příkaz. Požadoval jména a čísla pacientek ve věku od patnácti do pětadvaceti let, kterým byl proveden v průběhu posledních dvou let snímek lebky.

Tiskárna ožila a vytūkala jedinou řádku. Dozvěděl se, že databanka není uzpůsobena pro výběr snímků lebky podle pohlaví. Upravil tedy svoji původní žádost. Tiskárna se znovu rozjela a příšernou rychlostí vytūkávala znaky, naštěstí to netrvalo dlouho. Na seznamu bylo jen sto tři pacientů. Martin jej zběžně pročetl a odhadl, že žen je necelá polovina.

Také Randymu se nový seznam zamlouval. Poznamenal, že rozsah toho prvního byl demoralizující. Zatímco čekali, Randy vyhledal sedm obálek a poznamenal, že než dá dohromady ty ostatní, mohou na nich začít pracovat.

Když se vrátili do kanceláře, Martin přiznal, že je utahaný a že jeho dosavadní nadšení nahlodává únava. Před alternátorem nechal obálky se snímky spadnout na zem, ovinul paže kolem Denisy a přitáhl ji k sobě. Hlava mu klesla na její rameno. Denisa objetí opětovala s dlaněmi přitisknutými těsně pod jeho lopatkami. Chvilí tak zůstali mlčky stát a vzájemně se podpírali.

Konečně Denisa zvedla hlavu, zadívala se na něj a odhrnula mu z čela pramen světlých vlasů. Jeho oči zůstaly zavřené. Nestačilo by to pro dnešek?"

92

"Dobrý nápad," souhlasil a otevřel oči. "Co kdybys zašla ke mně do bytu? Nějak se nemůžu zbavit jistého stihomamu; potřebuju si popovídat."

"Popovídat?"

Cokoli."

"Naneštěstí jsem si téměř jistá, že mě zavolají z nemocnice."

Philips bydlel v nájemním domě zvaném Citadela, který dalo Léčebné centrum postavit v těsném sousedství nemocnice. Ačkoli jeho projektant uplatnil jen minimální tvůrčí schopnosti, byl aspoň nový, bezpečný a nadmíru komfortní. Tyčil se nad řekou a Martin měl to štěstí, že z oken jeho bytu byl výhled na stříbřitou vodní hladinu. Zato Denisa bydlela ve starém domě v hlučné ulici. Měla byt ve druhém patře a z okna se mohla kochat jen pohledem do věčně tmavé větrací šachty.

Zdůraznil, že jeho byt je od nemocnice stejně daleko jako místnost na ubytovně sester, která byla k dispozici pro lékaře ve službě, a třikrát blíže než její vlastní byt.

"Když tě zavolají, tak tě zavolají," uzavřel.

Zaváhala. Stýkat se s Martinem v době její služby znamenalo nový prvek a ona se obávala, že další stupňování jejich vztahu ji donutí učinit zásadní rozhodnutí.

"Uvidíme," pokrčila rameny. "Ale nejdřív skočím na pohotovost, abych se ujistila, že v nejbližší době nic nehrozí."

Aby si ukrátil čekání, začal upevňovat na prohlížečce některé z nových snímků. Když zavěšoval třetí, cosi přitáhlo jeho zrak k prvnímu snímku. Vyskočil ze židle a nosem málem narazil na hladký povrch filmu. Další případ! Na snímku spatřil známé droboučké tečkování, které začínalo v zadní části mozku, odkud pokračovalo dopředu. Podíval se na obálku.

Jméno: Katherine Collinsová; věk: dvacet dva let. Strojopisná zpráva s klinickou informací, nalepená v rohu obálky, obsahovala dvě slova: "Chorobné záchvaty."

Sundal z prohlížečky rentgenový snímek Katherine Collinsové, odnesl jej k malému počítači a zavedl do snímače. Pak popadl zbývající čtyři obálky a z každé vybral po snímku lebky. Začal je věšet na prohlížečku, ale ještě ani pořádně neupevnil první z nich, a už věděl, že má další případ. Ted' už byly jeho citlivé oči natolik vycvičené, že dokázaly rozeznat i tu nejmenější změnu. Ellen McCarthyová; dvaadvacet let; klinická informace: bolesti hlavy, poruchy vidění a pocit slabosti v pravé paži a noze. Ostatní snímky byly normální.

V obálce Ellen McCarthyové našel odpovídající pár bočních

93

! snímků lebky, jež byly pořízeny z mírně odlišných úhlů, a rozsvítil stereoprohlížečku. Při pohledu do okuláru měl velké problémy, aby vůbec nějaké skvrnky viděl. To, co spatřil, byla spíš povrchová; změna v mozkové kůře než hlouběji v nervových vlákních bílé hmoty. To bylo znepokojující zjištění. Léze způsobené roztroušenou sklerózou byly obvykle v bílé hmotě mozku. Philips vytrhl papír z tiskárny počítače a přečetl si zprávu. V záhlaví stálo: DĚKUJI!, jež patřilo Martinovi, když zavedl do přístroje film. Následovalo dívčíno jméno a smyšlené telefonní číslo. Další ukázka

Michaelsova humoru.

Zpráva jeho očekávání nezklamala. Popisovala změny hustoty a stejně jako v případě Lynn Anne Lucasové žádal počítač informace o nenaprogramovaných abnormalitách.

Téměř současně dorazila Denisa z pohotovosti a Randy s dalšími patnácti obálkami. Philips dal Denise mlaskavou pusou. Sdělil jí, že díky jejímu nápadu objevil další dva případy, dvě mladé ženy. Převzal od Randyho nové filmy, a už se chystal začít na nich pracovat, když mu Denisa položila ruku na rameno: "Na pohotovosti je teď klid. Ale kdo ví, jak to bude vypadat za hodinu."

Philips vzdychl. Připadal si jako dítě, které se na noc muselo vzdát své nové hračky. Neochotně odložil obálky stranou a Randymu řekl, aby mu vytáhl zbývající snímky z druhého seznamu jmen a narovnal mu je na stůl. A když bude mít dlouhou chvíli, může začít vyhledávat snímky z prvního seznamu a složit je na zem u zadní stěny kanceláře. Na poslední chvíli ho ještě požádal, aby zavolal do kartotéky a zajistil, aby mu nahoru poslali nemocniční karty Katherine Collinsové a Ellen McCarthyové.

Ještě před odchodem se Martin rozhlédl po kanceláři: "Jestlipak jsem tady něco nezapomněl?"

"Sám sebe," poznamenala Denisa podrážděně. "Jseš tady právě osmnáct hodin. Panebože, pojďme odtud."

Protože Citadela byla součástí Léčebného centra, spojoval ji s nemocnicí dobře osvětlený podzemní tunel vymalovaný veselými barvami. Akustické panely na stropě kryly rozvody tepla a proudu.

Ruku v ruce prošli oba nejprve pod starou lékařskou fakultou, pak pod budovou nové. Později minuli křižovátku podzemních chodeb, vedoucích do Brennerovy dětské nemocnice a do Goldmanova ústavu psychiatrie. Věž stála na samém konci tunelu a představovala nejzazší hranici rakovinného bujení Léčebného centra do okolních obytných čtvrtí. Byla s chodbou spojena krátkým schodištěm vedoucím přímo do vstupní haly činžovního domu. Vrátný za

94

neprůstřelným sklem poznal Philipse, zmáčkl bzučák a vpustil je dovnitř.

Citadela byla všeobecně považována za nóbl adresu. Obývali ji převážně lékaři a další zaměstnanci Léčebného centra. Bydlelo tu také pár univerzitních profesorů, ale bylo známo, že ti obecně vyhledávali nákladnější nájem. Lékaři byli většinou rozvedení, ale stále vzrůstající podíl mladých cizinců s jejich agresivními a kariérou posedlými manželkami zajišťoval příliv druhého pohlaví. Děti zde nebyly téměř žádné, s výjimkou víkendů, kdy přišla řada na tatínky. Martin věděl rovněž o několika psychiatrech a povšiml si i nezanedbatelného procenta gayů.

Sám patřil mezi ty rozvedené. Příhodilo se to před čtyřmi roky po šestiletém konvenčním manželství a chození v kruhu. Stejně jako většina jeho kolegů se i on oženil během své lékařské stáže, což byla určitá obrana proti náročnému akademickému životu. Jeho manželka se jmenovala Shirley a Martin ji miloval. Nebo si to alespoň myslel. Když od něho odešla, hluboce jím to otřásl a dlouho se nedokázal vzpamatovat. Naštěstí neměli děti. Depresi z rozvodu řešil svérázným způsobem: prodlužoval si pracovní dobu, pokud to vůbec ještě bylo možné. Jak šel čas, postupně se dokázal na onu trpkou zkušenost podívat s patřičným odstupem a uvědomit si, co se vlastně stalo. Ve skutečnosti se oženil s medicínou a Shirley byla jen milenkou. K odchodu zvolila období, kdy byl jmenován vedoucím asistentem neuroradiologie. Tehdy konečně porozuměla jeho stupnici hodnot. Než byl jmenován, omlouval svůj sedmdesátihodinový pracovní týden tím, že usiluje o místo vedoucího asistenta. Když se jím stal, zdůvodňoval stejný objem práce tvrzením, že je přece vedoucím asistentem. Shirley viděla varovné světlo, ale on zůstal slepý. Odmítala být vdanou, a přesto opuštěnou ženou, a proto od něho odešla.

"Došel jsi k nějakému rozumnému závěru ohledně chybějícího mozku té Marinové?" zeptala se Denisa, vracejíc ho tak do přítomnosti.

"Ne. Ale určitě za to bude nějakým způsobem zodpovědný Mannerheim."

Společně čekali na výtah pod ohromným křišťálovým lustrem.

Kobrec měl barvu páleného okru s navzájem se proplétajícími zlatými kruhy.

"Hodláš v tom něco podniknout?"

Vlastně ani nevím, co bych mohl. Ale nejsem proti tomu zjistit, proč ho někdo odstranil."

Na Philipsově bytu byl nejhezčí výhled na řeku s ladnou křivkou

95

klenoucího se mostu. Jinak nebyl nijak pozoruhodný. Stěhoval se tenkrát dost nečekaně. Byt sehnal telefonicky a nábytkem mu jej kompletně vybavila jakási firma. Takže měl, co potřeboval, pohovku, dva pracovní stoly, konferenční stůl, jídelní stůl, dvě křesla v obývacím pokoji a v ložnici postel s nočním stolem. Nebylo to nic moc, podle něj však šlo jen o dočasné řešení. Avšak skutečnost, že tu bydlel už čtyři roky, tomu nenasvědčovala.

Martin nepatřil mezi konzumenty alkoholu, ale tentokrát zatoužil spláchnout den douškem skotské s ledem. Ze slušnosti nabídl Denise, ale ta podle jeho očekávání zavrtěla hlavou. Pila jen víno nebo příležitostně gin s tonikem, ale pochopitelně nikdy ve službě. Místo alkoholu si nalila plnou sklenici chlazeného pomerančového džusu.

Usadili se v obývacím pokoji. Denisa jen na půl ucha vnímala jeho samomluvu a doufala, že mu brzy dojde dech.

Neměla náladu bavit se o výzkumu a chybějících mozcích. V mysli se jí stále vybavovala scéna, kdy jí vyznal lásku.

Vzrušovala ji možnost, že vyřčená slova myslel vážně, a díky tomu si dovolila přiznat i vlastní city.

"Život je někdy úžasný," říkal Martin. "V jediném dni dojde k tak převratným událostem. . ."

"Na co narážíš?" zajímala se doufajíc, že Martin začne hovořit o jejich vztahu.

"Ještě včera jsem neměl ani tušení, že vytvoření programu na čtení snímků máme na dosah ruky. Když to vyjde. . ."
Podrážděně vstala, vytáhla ho z křesla a začala z něho stahovat košili. Přitom poznamenala, že by si měl odpočinout a zapomenout na nemocnici. Zahledla se do jeho zmatené tváře a škádlivě se na něj usmála, takže cokoli mělo následovat, nevyústí v trapnou situaci.

Připustil, že je rozrušený a že mu nejlíp udělá rychlá sprcha.

Nebylo to přesně to, co měla na mysli, ale on ji pobídl, aby mu v koupelně dělala společnost. Dívala se na něj matnou zrnitou skleněnou stěnou sprchového koutu. Neostrý obraz otáčejícího se nahého těla se změkčenými liniemi působil pod proudem vody zvláštním erotickým kouzlem.

Upíjela pomerančovou šťávu, zatímco se Martin snažil pokračovat v rozhovoru i přes šumění vody. Neslyšela ani slovo, ale usoudila, že je to tak lepší. V té chvíli se raději dívala než poslouchala.

V prsou se jí vzedmula vlna lásky a zaplavila její tělo přílivem tepla.

Když byl Martin hotov, zavřel kohoutky, sňal z věšáku ručník a vystoupil ze sprchy. K Denisině roztrpčení nepřestal mlít o počítačích a doktorech. Mrzutě mu strhla ručník z beder a začala mu drhnout záda. Když skončila, obrátila ho čelem k sobě.

96

"Buď tak laskavý," zvolala v předstíraném hněvu, "a sklapni."

Pak ho popadla za ruku a táhla ho za sebou z koupelny. Popletený jejím náhlým výbuchem se nechal odvést do zšeřelé ložnice. A tam, před oknem s výhledem na klidnou vodní hladinu a dramatickou linii mostu, ho Denisa objala kolem krku a vášnivě políbila.

Martin jí okamžitě vyšel vstříc. Ale dřív, než mohl Denisu aspoň svléknout, zaplnilo místnost neodbytné pípání její vysilačky. Na okamžik zůstali v pevném objetí a vychutnávali vzájemnou blízkost oddalující nevyhnutelné. Nemuseli nic říkat, a oběma jim bylo jasné, že jejich vztah dosáhl nové hodnoty.

Bylo přesně 2.40 ráno, když na parkoviště před příjmem do Léčebného centra zahrnula městská sanitka. Před budovou parkovaly už dva podobné vozy a ten, který právě přijel, mezi ně zacouval a nárazníkem se přitiskl ke gumovému svodidlu. Motor škytl a z kabiny vystoupili řidič se spolucestujícím. Se skloněnými hlavami čelili vitrvalému dubnovému dešti, obešli sanitku a vyskočili na rampu. Štíhlejší muž s trhnutím otevřel zadní dvířka vozu.

Druhý, mohutnější sáhl dovnitř a vysunul prázdná nosítka. Na rozdíl od ostatních tato sanitka nepřivezla žádný naléhavý případ. Přijela si vyzvednout pacienta, což nebyla nijak výjimečná událost.

Muži uchopili nosítka každý z jedné strany a okamžitě se zpod nich vysunuly skládací nohy jako u žehlicího prkna a nosítka se změnila v úzký, ale funkční vozík. Společně jej provedli skleněnými dveřmi ovládanými fotobuňkou, minuli příjem na pohotovost a bez velkého otálení zamířili hlavní chodbou přímo k výtahům a vyjeli do čtrnáctého patra na lůžkovou část neurologického oddělení. Na patře měly službu dvě diplomované sestry a pět pomocných ošetřovatelek, ale jedna ze sester a tři pomocnice měly přestávku, takže Claudine Arnetteová, diplomovaná sestra, měla na starost celé oddělení. Hubenější muž jí předložil příkaz k převozu. Pacientka měla být přeložena do soukromého pokoje v Newyorské městské nemocnici, kde ji převezme do soukromé péče její lékař.

Paní Arnetteová zkontrolovala dokumenty a podepsala formulář drtic kletby mezi zuby, protože právě dokončila příjmovou kartu na lůžkové oddělení. Požádala Marii Gonzalesovou, aby oba muže doprovodila do pokoje číslo 1420. Pak se vrátila k rozpisu narkotik, jenž musel být hotov před její pauzou. I v tlumeném osvětlení sesterny si všimla, že řidič měl neuvěřitelně zelené oči.

Maria Gonzalesová otevřela dveře pokoje číslo 1420 a snažila se probudit Lynn Anne. Nebylo to snadné. Vysvětlila sanitním zřízcům, že dostali telefonický příkaz naordinovat pacientce dvojitou

97

dávku uspávacích léků spolu s fenobarbituráty, aby bylo nebezpečí záchvatu omezeno na minimum. Muži ujistili Marii, že to nevádí, přirazili vozík k lůžku a upravili příkryvku. Zkušenými, profesionálními pohyby zvedli mladou ženu z lůžka, přemístili ji na vozík a přikryli. Lynn Anne Lucasová se ani na chvíli neprobudila.

Muži poděkovali Marii, která už začala s převlékáním lůžkovin a vyvezli Lynn Anne na chodbu. Když míjeli sesternu, paní Arnetteová se ani neobtěžovala vzhlednout od papírů. Přivolali výtah, nastoupili a sjeli se svým nákladem do přízemí. O hodinu později sanitka odrazila od Léčebného centra. Nebylo nutné zapínat sirénu ani světelný maják, protože byla prázdná.

98

(8) Několik okamžiků před tím, než se měl rozřínčet zvonek, zamáčkl Martin tlačítko na budíku. Chvilí ještě zůstal ležet v posteli a díval se do stropu. Jeho organismus byl tak navyklý budit se v pět dvacet pět, že jen málokdy potřeboval pomoc, a přitom nezáleželo na tom, kdy se uložil ke spánku. Posbíral síly, vyskočil z postele a oblékl si sportovní dres. Noční déšť nasýtil vzduch vlhkostí a nad řekou nehybně visela opona provázkovité mlhy, na níž spočívaly vzpěry mostu jako na kouřových obláčkách. Vlhkost tlumila veškeré zvuky, takže ranní provoz k němu doléhal z milosrdné dálky a nerušil proud jeho myšlenek, které se týkaly převážně Denisy.

Vzrušení z romantické lásky pocítil naposledy před mnoha lety.

Prvních pár týdnů ani nedokázal pojmenovat důvod své nespavosti a nepochopitelné náládovosti, ale když se přistihl,

jak vzpomíná, co měla Denisa toho dne na sobě, realita mu otevřela oči se směsicí cynismu a uspokojení. Cynismus pramenil ze smíšených pocitů, jež prožíval při sledování svých kolegů, rovněž čtyřicátníků, kteří ze sebe dělali šašky ve společnosti mnohem mladších dívek. Uspokojení pramenilo ze samotného vztahu. Denisa Sangerová nebyla pouze mladá žena, jež měla posloužit k popření nevyhnutelně plynoucího času. Byla úžasnou kombinací uličnické vynalézavosti a pronikavé inteligence. A k tomu všemu byla ještě hezká. Philips musel přiznat, že je nejen zamilovaný až po uši, ale také se na ní stává závislým jako na záchranném pásu, který ho drží nad šedivou hladinou naplňujícího se prorocství, v němž se změnil jeho život.

Když dosáhl značky 4 km, otočil se a běžel zpátky. Teď už potkával více běžců. Některé z nich dobře znal, ale rozhodl se je ignorovat, podobně jako oni nedali najevo, že znají jeho. Dýchal se mu už trochu ztěžka, ale pokračoval dál rovnoměrným, poměrně rychlým tempem, dokud nestanul před dveřmi svého bytu.

Byl si vědom, že své zanícení pro medicínu používal jako výmluvu, jež ho měla chránit před nechtěným rozvojem ostatních životních aktivit. Rána, kterou mu zasadil odchod jeho ženy, byla největší a prakticky jedinou příčinou, proč si začal uvědomovat stav věcí. Jiná otázka byla, co s tím podniknout. Pro Martina se stal výzkum potenciálním vysvobozením. Zatímco zarputile plnil každodenní povinnosti, pracoval na rozšíření svého výzkumu doufaje, že mu nakonec vybojuje trochu svobody. Nechtěl se vzdát klinické medicíny; chtěl jen trochu povolit smyčku, kterou mu ovinula kolem krku. A teď, kdy mu do života vstoupila Denisa, byl ke svému povolání upnutý ještě víc. Zapřísahal se, že stejnou chybu už nikdy

99

neudělá. Když to mezi nimi bude klapat, stane se Denisa jeho ženou v plném slova smyslu. Ale aby se mohlo i toto přání stát skutečností, musí dotáhnout výzkum do úspěšného konce.

Ve čtvrt na osm už byl osprchovaný, oholený a stanul na prahu své kanceláře. Když vešel dovnitř, úžasem se zarazil. Jeho pracovna budila dojem, jako by se přes noc změnila ve skladiště starých rentgenových snímků. Randy Jacobs se svou obvyklou výkonností pro něho našel větší část vyžádaných filmů. Obálky z prvního seznamu byly narovnané do vratkých stohů za pracovním stolem.

Ty z druhého, útlejšího seznamu, se tísnily před alternátorem.

Randy vybral z každé obálky druhého seznamu boční snímek lebky a všechny založil do přístroje.

Philipsem zabloumala nová vlna nadšení a usedl před alternátor.

Neprodlene se pustil do prohlížení filmů, pátraje po abnormalitách podobných těm, které spatřil na snímcích Marinové, Lucasové, Collinsové a McCarthyové. Byl asi v polovině, když vešla Denisa.

Vypadala vyčerpaně. Její normálně lesklé vlasy mu připadaly mastné a z nezvykle bledého obličeje vystupovaly tmavé kruhy pod očima.

Kvapně ho objala a posadila se. Při pohledu na její ztrhané rysy navrhl, aby se pár hodin prospala. Až bude mít pocit, že se trochu zotavila, může se vrátit do práce. Najde ho na angiografii. To ovšem znamenalo, že s vyšetřením pacienta začne on.

"Tak moment," zarazila ho. "Žádné zvláštní výsady pro šéfovu milenkou. Dnes je na mozkové angiografii řada na mně, což znamená, že tam budu, a nezáleží na tom, jestli jsem spala deset hodin, nebo vůbec ne."

Martin si uvědomil, že šlápl vedle. Denisa bude svoje pracovní povinnosti vždycky brát jen profesionálně. Usmál se a pohlídl ji po ruce. Ujistil ji, že je rád, když se na to dívá takhle.

"Budu se muset osprchovat," řekla o něco smířlivěji. "Vrátím se asi za půl hodiny."

Díval se, jak odchází. Když se za ní zavřely dveře, otočil se v židli čelem k obrazovce. Během pohybu přelétl očima povrch pracovního stolu a v hromadě dokumentů jej upoutalo cosi nového. Přistoupil ke stolu a vzal do ruky dvě nemocniční karty se vzkazem od Randyho. Ujišťoval ho v něm, že zbylé rentgenové snímky vyhledá následující večer. Karty patřily Katherine Collinsové a Ellen McCarthyové.

Usadil se s nimi na židli před prohlížečkou a jako první začal studovat kartu Collinsové. Během několika minut měl pohromadě rámcové informace: Katherine Collinsová byla dvaadvacetiletá bě-

100

loška s nelokalizovanými neurologickými symptomy, u níž bylo provedeno rozsáhlé neurologické vyšetření bez potvrzené diagnózy; v úvahu připadala roztroušená skleróza.

Přečetl si důkladně celou kartu. Když došel na konec, povšiml si, že přibližně před měsícem Collinsová návštěvy na neurologii a laboratorní testy náhle přerušila. Do té doby bylo v kartě poměrně dost záznamů a některé z posledních svědčily o tom, že Collinsová se měla dostavit na další vyšetření. Bylo zřejmé, že už se neukázala.

Philips vzal druhou, o poznání slabší kartu, a pustil se do Ellen McCarthyové. Byla stejně stará jako Collinsová a její neurologická anamnéza zahrnovala dva záchvaty. Podle lékařských zpráv se u ní mělo začít s vyšetřením a testy, ale záznamy náhle skončily. To bylo před dvěma měsíci. Našel dokonce poznámku, že pacientka je na následující týden objednaná na EEG se spánkovou sekvencí, ale k vyšetření už nedošlo. Lékařská zpráva nebyla dokončená a v kartě nebyla ani zmínka o diagnóze, alespoň předběžné.

Dorazila Helen a okamžitě na něj zaútočila s nezbytnými vzkazy, ale než cokoli řekla, postavila před Martina šálek čerstvé kávy a koblihu, zakoupenou v přízemí v prodejně potravin. Potom se pustila do práce. Prý znovu volal Ferguson a vzkazuje, že sklad musí být bezpodmínečně vyklizený do oběda, nebo se veškeré věci ocitnou na ulici. Helen se odmlčela a čekala na odpověď.

Martin neměl ani zdání, co se vši tou výzbrojí provede. Už teď bylo celé oddělení stěsnané na poloviční ploše, než jakou by ve skutečnosti potřebovalo. Jen aby se té nepříjemné záležitosti aspoň dočasně zbavil, řekl Helen, aby se všechny věci ze skladu přenesly do jeho kanceláře a narovnaly podél stěny. Ujistil ji, že do konce týdne určitě vymyslí něco lepšího.

Spokojeně kývla a pokračovala s neřešitelným problémem dvou budoucích novomanželů. Philips ji poradil, ať vzkáže Robbinsovi, aby s tím něco udělal. Helen mu trpělivě vysvětlila, že právě Robbins jí ten nápad předložil a chtěl, aby s tím něco udělal on, Philips.

"Zatraceně," zaklel Martin. Tohle bylo opravdu neřešitelné. Už bylo příliš pozdě, aby začali školit nové techniky. A když jim dá výpověď, najdou si novou práci bez potíží, zatímco on bude mít se sháněním náhrady starosti. "Zjistěte mi přesně, na jak dlouho si plánují tu svatební cestu," pokoušel se zakrýt podráždění. Sám neměl dovolenou už dva roky. Helen otočila list ve svém poznámkovém bloku a sdělila mu, že písarka Cornelia Rogersová opět volala, že je nemocná a že už to je tento měsíc devátý den její absence. Na neuroradiologii pracovala všeho všudy pět měsíců a za tu dobu se jí dařilo vynechat každý

101

měsíc nejméně sedm dní. Helen zajímalo, co s tím Philips hodlá udělat.

Philips by tu holku nejraději přerazil vejpl, rozčtvrtil a utopil v East River.

"Co byste dělala vy?" opáčil a měl co dělat, aby se ovládal.

"Myslím, že bychom jí měli dát výstrahu."

"Prima, tak to udělejte."

Než Helen zamířila ke dveřím, připomněla mu ještě, aby nezapomněl, že má v jednu přednášet v posluchárně další skupině mediků o tomografu. Už se chystala odejít, když ji Philips zastavil:

"Poprosím vás o jednu laskavost. Na lůžkovém oddělení je pacientka jménem Lynn Anne Lucasová. Dohlédněte, aby ji dopoledne vzali na CAT a polytomografii. Kdyby s tím byly nějaké problémy, řekněte, že je to moje výslovné přání. A vyřídte technikovi, aby mi zavolal, než s tím začnou."

Helen si to poznamenala a odešla. Martin se vrátil ke svým kartám. Vypadalo slibně, že se u obou mladých žen projeví neurologické symptomy, zvláště když v případě Katherine Collinsové se o roztroušené skleróze přímo uvažovalo. Co se týkalo Ellen McCarthyové, musel se Philips podívat do učebnice všeobecného lékařství, jak často se v klinickém obraze roztroušené sklerózy objevují záchvaty. - Méně než z deseti procent, ale objevují se.

Ale proč obě dívky tak náhle přestaly docházet na kliniku? Martina posedly obavy, že v případě, jestliže vyhledaly jiného lékaře, nebo se dokonce odstěhovaly do jiného města či státu, bude problematické provést rentgenové snímky na jeho oddělení.

Zrovna v tom okamžiku mu Helen telefonem oznámila, že ho čekají na mozkové angiografii. Philips si oblékl zástěru s olověnou vložkou a s vybledlým logem Supermana, sebral karty Collinsové a McCarthyové a vyšel z kanceláře.

Zastavil se u Helenina stolu, požádal ji, aby obě pacientky vystopovala a vyzvala je, aby se dostavily na kliniku k diagnostickému rentgenu. Kladl jí na srdce, že je nesmí vystrašit, ale musí se přitom ujistit, že pochopily, jak je to důležité.

Dole na něj čekala Denisa. Osprchovala se, umyla si vlasy a převlékla se; byla to zázračná půlhodinová přeměna v jiného člověka. Už nejevila žádné známky únavy a její světle hnědé oči uličnický jiskřily nad chirurgickou rouškou.

Martin pocítil nutkavou touhu dotknout se jí, ale jen na ní místo toho spočinul pohledem o několik vzácných okamžiků déle.

Už měla za sebou pěknou řádku angiogramů, takže jí jen asistoval. Celá procedura probíhala mlčky. Denisa zacházela s katetrem

102

obratně a rychle jej zavedla do pacientovy arterie. Philips ji bedlivě sledoval, připravený v případě potřeby udělit rady. Nebylo třeba.

Pacientem byl Harold Schiller, kterého předešlý den vyšetřovali na tomografu. Jak Philips předem odhadl, Mannerheim nařídil cerebrální angiografii pravděpodobně před plánovanou operací, ačkoli tento případ byl očividně neoperovatelný.

O hodinu později byla Denisa hotová.

Pořád říkám," zašeptal jí, "že ti to jde líp než mně, a to jseš tady teprve pár týdnů." Zrudla, ale on věděl, že ji uznání těší. Nechal ji, aby případ dokončila a než odešel, požádal ji, aby ho k dalšímu pacientovi zavolala vysilačkou. Nejdřív ze všeho chtěl dokončit prohlížení snímků lebky na alternátoru, pak se chystal projet staré filmy na Michaelsově počítači. Usuzoval, že když se mu podaří zkontrolovat sto filmů denně, zvládne celý hlavní seznam během půldruhého měsíce. Rovněž doufal, že zároveň bude schopen oznámit Michaelsovi případné nesrovnalosti, a do doby než bude s prohlížením hotov, vychytají na programu všechny mouchy. A když zvládnou úspěšně i poslední etapu výzkumu, do července předhodí nicnetušící lékařské veřejnosti senzaci!

Ale když zatočil za roh ke své kanceláři, už na něj číhala v záloze Helen s nepříjemnou zprávou. Nepodařilo se jí vyříditi žádnou z jeho žádostí. Lynn Anne Lucasovou nelze rentgenovat ani poslat na CAT, protože byla v průběhu noci převezena do Newyorské městské nemocnice. Co se týče Katherine Collinsové a Ellen McCarthyové, podařilo se jí je vystopovat jen na univerzitu. Obě měly před sebou ještě dva roky studia. Ale Collinsovou pravděpodobně už

nesežene, protože před měsícem údajně utekla z koleje a od té doby je považována za pohřešovanou osobu. Ellen McCarthyová zemřela. Před dvěma měsíci měla na dálnici West Side vážnou autonehodu.

"Kriste pane!" vykřikl Philips. "Vy si snad děláte legraci!"

"Je mi líto," odtušila Helen. "Dělala jsem, co jsem mohla."

Potřásl nevěřičně hlavou. Byl tolik si jistý, že bude mít ke zkoumání alespoň jeden případ ze tří. Vešel do kanceláře, uprostřed místnosti se zastavil a zůstal tupě civět na protější stěnu. Jeho nutková povaha nebyla zvyklá na podobné zvraty.

Několikrát udeřil pěsti do dlaně, až se zvuk odrazil od stěn. Začal nervózně přecházet po kanceláři pokoušeje se něco vymyslet. Collinsová byla mimo hru. Když ji nedokázala najít policie, nemůže se to podařit ani jemu. A McCarthyová? Jestli zahynula při autonehodě, museli ji odvézt do nemocnice. Ale do které? A Lucasová. . . tu aspoň odvezli do Newyorské městské nemocnice, kde pracuje jeho

103

dobrý známý. Kdyby ji převezli do Bellevue, musel by to vzdát.

Požádal Helen, aby se pokusila vypátrat, proč byla Lynn Anne přeložena do jiné nemocnice, a pak aby ho spojila s doktorem Travisem z Newyorské městské nemocnice. Navíc ji poprosil, aby zjistila na policii, kam po nehodě odvezli Ellen McCarthyovou.

Pořád ještě v mizerné náladě, snažil se soustředit na rentgenové snímky lebek, jež se kupily před ním. Po stránce textury mu všechny připadaly normální. Když zašel za Helen, měla pro něj aspoň jednu dobrou zprávu. Doktor Travis je teď sice zaneprázdněn, ale Philipsovi zavolá sám. O Lucasové toho taky moc nezjistila, protože sestra, která měla v noci službu, odešla domů v sedm ráno a není k nalezení. Jediná povzbuzující zpráva zněla, že po nehodě byla Ellen McCarthyová převezena do Lékařského centra.

Než ji mohl požádat, aby se pustila dál po stopě McCarthyové, stanul ve dveřích údržbář s obrovským vozíkem naloženým krabicemi, papíry a dalším harampádím. Bez jediného slova vmanévroval do Philipsovy kanceláře a začal s vykládkou.

Co to má sakra znamenat?" vyjel Philips.

"To jsou zásoby ze skladu. Řekl jste, že je mají přivést sem," vysvětlovala Helen.

Do prdele," zaklel. Údržbář dál nerušeně vyrovnával krabice u stěny. Philips měl nepříjemný pocit, že se mu události vymykly z rukou.

Posadil se uprostřed toho zmatku za stůl a vytočil číslo přijímací kanceláře. Čím déle vyzváněl telefon na druhém konci linky, tím se jeho nálada zhoršovala.

"Máš pro mě chvilku?" To byl William Michaels. Opíral se o zárubeň otevřených dveří a jeho přátelský úsměv ostře kontrastoval s Martinovou zamračenou tváří. S naprostým zděšením se rozhlížel po kanceláři.

Na nic se mě neptej," zavrčel Martin, očekáváje nějakou ironickou poznámku.

"Můj Bože!" vydechl Michaels. "Koukám, že když se do toho dáš, rozhodně se neflákáš."

V tom okamžiku se na příjmu někdo konečně přihlásil, ale byl to jen brigádník, který Martina přepojil k někomu jinému. Ale dotyčný prý pacienty jen přijímá, a nemá na starost převozy ani propouštění.

Philips byl přepojen na další linku, jen aby se dověděl, že zodpovědná osoba si odskočila na kafe. Hluboce znechucený tou byrokracií zaúpěl: "Proč jsem se nevyučil instalatérem?" a zavěsil.

Michaels se zasmál a zeptal se ho, jak je daleko s jejich projektem. Philips mu řekl, že většinu snímků už má připravenou a ukázal

104

na hromadu obálek. Dodal, že doufá, že by s tím mohl být hotov za půldruhého měsíce.

"Výborně," pochvaloval si Michaels. "Čím dřív, tím líp, protože nová kapacita paměti a asociační systémy, na kterých pracujeme, vykazují výsledky, o jakých se nám ani nesnilo. Než tohle dokončíš, bude k dispozici centrální procesor k ovládání vyčištěného programu. Nemáš ani ponětí, jaká to bude senzace."

"Právě naopak," prohlásil Philips a zvedl se od stolu. "Na něčem už pracuju. Pojd' se podívat, co ten program objevil." Martin sňal z prohlížečící obrazovky pár filmů a na jejich místo upevnil snímky Lucasové, Collinsové a McCarthyové.

Nejdřív prstem, potom i pomocí otvoru v papíru se snažil Michaelsovi ukázat abnormální hustoty na každém snímku. "Mně připadají všechny stejné," přiznal Michaels.

"A v tom to právě vězí," usmál se Martin. "Ten systém je dokáže rozlišit." Pouhý rozhovor s Michaelsem mu vrátil dobrou náladu.

V tom okamžiku zazvonil telefon a Philips zvedl sluchátko. Byl to Donald Travis z Newyorské městské nemocnice.

Martin mu vysvětlil svůj problém s Lynn Anne Lucasovou, ale záměrně vynechal radiologické abnormality. Přímou se zeptal Travis, zda by mohl zařídit, aby pacientce udělali speciální rentgen včetně vyšetření na CAT.

Travis ho ujistil, že to zařídí, a zavěsil. Téměř okamžitě se telefon ozval znovu. Tentokrát to byla Helen se vzkazem, že Denisa je připravená provést další angiogram.

"Stejně už musím jít řekl Michaels. "Hodně štěstí s těmi snímky."

A nezapomeň, že teď je to jen na tobě. Tu informaci potřebujeme co nejdřív."

Philips vzal z věšáku zástěru a vyšel za Michaelsem z kanceláře.

105

(9) Jedno z velkých zářivkových těles upevněných přímo nad hlavou Kristin Lindquistové špatně fungovalo; poblikávalo s rychlou frekvencí a vydávalo stálý bzučivý zvuk. Snažila se nepohodlí nevnímat, ale nedařilo se jí to. Necítila se dobře už od rána, kdy se probudila s lehkou bolestí hlavy, a mrkající zářivka její stav ještě zhoršovala. Bolest byla tupá a vytrvalá a Kristin si všimla, že ji na rozdíl od jejích obvyklých bolestí hlavy v tomto případě fyzické vypětí nijak nenásobilo.

Pohlédla na nahou modelku na nízkém stupínku uprostřed ateliéru, potom zhodnotila vlastní výtvar. Kresba vypadala ploše, jakoby dvourozměrně, a bez života. Obvykle se při hodinách kreslení vyžívala, ale toho rána ji vyloženě nebavilo a na její práci to bylo patrné.

Kdyby aspoň to světlo přestalo blikat. Měla pocit, že se z toho zblázní. Levou rukou si zastínila oči. Bylo to o něco lepší. Vzala z krabičky čerstvý uhel a začala vytvářet sokl, na němž by postava spočinula. Svislým tahem uhlu po čtvrtce načrtla linku. Když uhel oddálila od podkladu, zarazilo ji, že na něm nezanechal žádnou stopu. Prohlédla si konec uhlu a spatřila zploštělý úsek, jímž předtím přejela po papíru. Napadlo ji, že to byl vadný kousek, mírně natočila hlavu a chystala se vyzkoušet uhel na okraji čtvrtky. Jakmile se pohnula, všimla si, že svislá čára, kterou právě nakreslila, se objevila na okraji jejího zorného pole. Pohlédla přímo na ni a linka znovu zmizela. Zvolna otáčela hlavou a čára se jakoby kouzlem objevila na svém místě. Kristin to ještě několikrát zopakovala, aby se ujistila, že nemá halucinace. Její zrak nebyl schopen zachytit svislou linku, když ji měla přímo před očima. Pokud pohnula hlavou nalevo či napravo, čára se zase objevila. To je zvláštní!

Kristin slyšela o migrénách, a ačkoli nikdy žádnou neměla, napadlo ji, že tohle asi bude ten případ. Odložila uhel, malířské potřeby narovnala do své skříňky a zašla za instruktorem, aby se omluvila, že se dnes necítí dobře, a odešla domů.

Když procházela univerzitním areálem, přepadla ji táž závrať jako cestou do ateliéru. Připadalo jí, že se svět náhle prudce otočil o několik stupňů, a ona cítila, že ztrácí rovnováhu. Závrať doprovázel nepříjemný, ale nejasně povědomý zápach a slabé zvonění v uších.

Kristin bydlela s kamarádkou Carol Danforthovou jeden blok od univerzitního areálu. Když šlapala do schodů k jejich bytu v druhém patře, cítila, jak jí ztěžkly nohy. Napadlo ji, že se o ni zřejmě pokouší chřipka.

106

Carol nebyla doma. Nepochybně seděla ve škole na nějaké přednášce. Na jednu stranu to tak bylo lepší, protože Kristin zatoužila po nerušeném odpočinku, ale na druhou stranu by jí Carolina účast udělala dobře. Vzala si dva aspiriny, svlékla se, vklouzla pod příkrývkou a na čelo si dala studený obklad. Téměř okamžitě pocítila nesmírnou úlevu. Byl to tak náhlý zvrat, že zůstala nehybně ležet, přesvědčená, že se při sebemenším pohybu příznaky vrátí.

Když ji u hlavy zadrnčel telefon, přivítala to, protože si potřebovala s někým popovídat. Ale nebyl to nikdo z jejích známých. Volali z gynekologické kliniky, aby ji upozornili, že výsledky testu na CYTO byly mírně atypické.

Kristin se musela ovládat, aby vyslechla zprávu s klidem. Bylo jí sice řečeno, že se nemusí zneklidňovat, protože abnormální CYTO není nic výjimečného, zvláště v souvislosti s lehkou erozí na děložním krčku, ale pro jistotu bude nutné, aby se ještě téhož odpoledne dostavila na kliniku k zopakování testů.

Kristin se pokusila protestovat poukazujíc na migrénu. Ale sestra byla neoblomná. Prý čím dříve, tím lépe. Odpoledne mají ordinace hodiny od 13.00 a Kristin bude hotová dřív, než se naděje.

Kristin neochotně potvrdila svou návštěvu. Třeba s ní opravdu není něco v pořádku a pokud to má něco společného s gynekologií, bude lepší chovat se zodpovědně. Ale hrozila se jít na kliniku sama.

Vytočila číslo svého přítele Thomase, ale ten samozřejmě nebyl doma. Kristin věděla, že je to nesmysl, ale na Léčebném centru jí připadalo cosi ďábelského.

Než Martin vešel na patologii, zhluboka se nadechl. Když byl ještě studentem medicíny, představovala pro něj služba v těchto místech bête noire. Jeho první pitva byla utrpením, na něž nebyl připravený.

Očekával, že to bude podobné jako studium anatomie v prvním ročníku, kdy mrtvola měla s lidskou bytostí asi tolik společného jako dřevěná socha. Zápach nebyl příjemný, ale aspoň to byla chemie. Kromě toho byla atmosféra anatomické laboratoře prosycená žertíky a vylomeninami, jež odbourávaly počáteční napětí. Na patologii to bylo jiné.

Jednou měli pitvat desetiletého chlapce, který zemřel na leukemii. Jeho tělo bylo bledé, ale vláčné a až příliš lidské. Když asistent mrtvolu hrubě otevřel a vyňal vnitřnosti jako by vyvrhoval rybu, Martinovi se rozklepaly nohy a zvedl se mu žaludek. Odvrátil se, aby se vyhnul zvracení, ale v jícnu ho pálily kyseliny trávicích šťáv. Profesor začal z obšírnou přednáškou, ale Martin z ní neslyšel ani slovo. Zůstal, ale trpěl a jeho myšlenky a srdce patřily mrtvému chlapci.

107

Otevřel dveře vedoucí na patologii. Zařízení zdaleka v ničem nepřipomínalo někdejší vybavení, jež měl ještě v živé paměti. Oddělení se přestěhovalo do nové budovy lékařské fakulty a sídlilo v ultramoderním prostředí. Místo malých a ponurých místností s vysokým stropem a mramorovou podlahou, jež nepřírozeně odrážely kroky, zářily nové prostory patologie čistotou a světlem. Z materiálů převládaly bílý umakart a nerez. Samostatné buňky byly nahrazeny kójemi oddělenými od sebe přepážkou ve výši ramen.

Stěny zdobily pestré reprodukce impresionistických malířů, především Moneta.

Sestra z přijímací kanceláře nasměrovala Martina do pitevní posluchárny, kde Jeffrey Reynolds pomáhal stážistům. Martin doufal, že ho zastihne v jeho kanceláři, ale sestra trvala na tom, aby šel do posluchárny, protože doktoru Reynoldsovi nebude vyrušení vadit.

Philips neměl obavy o Reynoldse, šlo mu spíš o vlastní pocity.

Nicméně se vydal směrem, kterým ukazoval její prst.

Měl si to rozmyslet dřív. Před ním na stole z nerez oceli leželo tělo jako kus hovězího. Pitva právě začala řezem ve tvaru ypsilon, vedoucím přes hrudník dolů ke stydké kosti. Pokožka a tkáň ležící pod ní byly odhrnuty do stran a odkrývaly hrudní koš a břišní orgány. Zrovna v okamžiku, kdy vešel, ozývalo se pitevnou hlučné cvakání provázející stříhání žeber.

Reynolds Philipse zahlédl a zamířil k němu. V ruce držel velký pitevní nůž, připomínající nůž řeznický. Martin těkal očima po místnosti, aby se vyhnul přímému pohledu na probíhající proceduru.

Místnost připomínala operační sál. Byla nová a moderní a kompletně obložená dlaždičkami, jež umožňovaly snadné mytí. Celkem tu stálo pět nerezových stolů. Na zadní stěně byla řada čtvercových dveří vedoucích do lednic.

"Zdravičko, Martine," přivítal ho Reynolds, utíraje si ruce do zástěry. "S tou Marinovou mě to moc mrzí. Rád bych ti pomohl."

"Já vím. Díky za snahu. Protože nemělo dojít k pitvě, chtěl jsem udělat CAT na mrtvole. Bylo to šokující. Víš, co jsem zjistil?"

Reynolds zavrtěl hlavou.

"Neměla mozek! Někdo odstranil mozek a ránu zažil tak, že prakticky nebylo nic poznat."

"Ne!"

"Jo" potvrdil Philips "Páni. Dovedeš si představit, jaká by to byla bomba, kdyby se to dostalo do spárů novinářům, nebo, nedej Bože, její rodině? Byli přece rozhodně proti pitvě."

"Proto si s tebou chci promluvit," řekl Philips.

108

Rozhostilo se nepříjemné ticho.

"Tak moment," promluvil konečně Reynolds. "Snad si nemyslíš, že by do toho byla patologie zapletená?"

"To nevím," pokrčil rameny Philips.

Reynoldsova obličej potměl a na čele vystoupily žíly. "Tak já tě ujišťuju, že ne. To tělo jsme tady vůbec neměli.

Odvezli ho přímo do márnice."

"A co neurochirurgie?" nadhodil Philips.

"No, Mannerheimovi hoši jsou kapku šílení, ale tohle je i na ně příliš."

Martin znovu pokrčil rameny. Pak prozradil Reynoldsovi pravou příčinu své návštěvy: chce se dovědět něco bližšího o pacientce jménem Ellen McCarthyová, kterou asi před dvěma měsíci přivezli na pohotovost už mrtvou. Philips by rád věděl, jestli byla provedena pitva.

Reynolds si s lupnutím stáhl rukavice a zamířil ke dveřím vedoucím do centrální části oddělení. Na počítačovém terminálu patologie vytiskl jméno Ellen McCarthyové a přidělené číslo. Na obrazovce se během okamžiku objevilo její jméno spolu s datem a pořadím, v jakém bylo tělo pitváno, včetně příčiny smrti: poranění lebky spojené s rozsáhlým nitromozkovým krvácením a vysunutím mozku kmene. Reynolds rychle vyhledal kopii pitevního nálezu a podal ji Philipsovi.

"Dělali jste mozek?" zeptal se ho Philips.

"Ovšemže jsme dělali mozek!" odpověděl téměř dotčeně Reynolds. Vytrhl Martinovi papír z ruky. "Copak si myslíš, že se na něj při poranění hlavy vykašleme?"

Philips si ho zkoumavě prohlížel. Od dob studii, kdy měli společné laboratorní práce, Reynolds přibral nejméně dvacet kilo a zátylek mu přetékal přes límec bílého pláště. Tváře měl zarudlé a nafouklé a pod pokožkou se rýsovala jemná síť krevních vlásečnic.

"Je možné, že těsně před nehodou dostala záchvat," poznamenal Reynolds, začtený do zprávy.

"Jak se to pozná?"

"Několikrát se kousla do jazyka. Je to pouhá domněnka, nic jistého. . "

Na Philipse to udělalo dojem. Věděl, že podobné jemňůstky je schopen odhalit pouze soudní patolog.

"Tady je to," řekl Reynolds. "Rozsáhlé krvácení. Ale našel jsem něco zajímavého. Jistá oblast kůry spánkového laloku vykazuje izolované mrtvé nervové buňky. Velice slabá gliová reakce. Nebyla vyslovena žádná diagnóza."

109

"A co týlní krajina?" zeptal se Philips. "Na snímku jsem našel jakési jemné abnormality."

"Udělali jsme jeden řez," odušil Reynolds, "a ten byl normální."

"Jenom jeden. Sakra, škoda že jich nebylo víc."

"Máš štěstí. Tady stojí, že ten mozek byl uchován. Počkej chvíli."

Reynolds přešel k lístkovému katalogu a vysunul zásuvku označenou písmenem M. Philips pocítil záchvěv naděje.

"Takže byl uchován a uložen, ale my ho nemáme. Požádala o něj neurochirurgie, tak bude asi nahoře v neurochirurgické laboratoři."

Nejprve se Philips zastavil na angiografii, kde Denisa bezchybně a zdatně prováděla angiogram jediné cévy, a pak zamířil na chirurgii. Protlačil se kolem pacientů na vozících a zastavil se až u vstupu na operační sály.

"Hledám Mannerheima," oznámil světlovlasé sestře. "Nemáte " tušení, kdy skončí?"

"To víme náhodou přesně."

"A kdy to bude?"

"Před dvaceti minutami." Zbylé dvě sestry se bláznivě rozesmály.

Práce na operačních sálech šla zřejmě od ruky, když byly tak dobře naložené. "Jeho kolegové to dokončují bez něho. Mannerheim je u sebe."

Philips našel Mannerheimův pokoj bez problémů. Oba japonští lékaři u něho stáli každý z jedné strany, usmívali se a v nepravidelných intervalech se ukláněli. Skupinu doplňovalo pět dalších chirurgů popíjejících kávu. Mannerheim držel v jedné ruce šálek i cigaretu.

S kouřením přestal někdy před rokem, což znamenalo, že si už nekupoval cigarety, ale od kdekoho si je půjčoval.

"Víte, co jsem řekl tomu mazanému právníkovi?" vykládal právě Mannerheim a dramaticky zašermoval volnou rukou.

"Jistě že si hraju na Boha. Nebo si snad myslíte, že moji pacienti stojí o to, aby se jim hrabal v hlavě nějaký popelář?"

Lékaři souhlasně zamručeli a začali se rozcházet. Martin přistoupil k Mannerheimovi a sklonil k němu zrak.

"Ale, ale, náš snaživý radiolog."

"Jsme vám k službám," řekl Martin mírně.

"Můžu vás ujistit, že ten váš včerejší telefonický vtípek jsem vůbec neocenil."

To nebylo myšleno jako žert," bránil se Philips. "Mrzí mě, že moje poznámka byla tak nevhodná. Nevěděl jsem, že Marinová zemřela. Objevil jsem na jejím snímku jisté drobné abnormality."

Možná byste se měl dívat na rentgenové snímky, než pacient zemře," prohlásil Mannerheim protivně.

110

"Podívejte, chci probrat následující záležitost: Marinové byl z těla odstraněn mozek."

Mannerheim vytřeštil oči a jeho kulatá tvář mírně zrudla. Vzal Philipse za paži a odvedl ho do bezpečné vzdálenosti od dvou japonských lékařů.

"Já vám něco povím," zavrčel. "Náhodou vím, že jste včera večer odvezl bez povolení tělo Marinové na rentgen. A řeknu vám jedno: nesnesu, aby se kdokoli poflakoval kolem mých pacientů. A už vůbec ne kolem těch problémových."

"Poslyšte," začal Martin a setřásl z paže Mannerheimovu ruku.

"Mně zajímají jediné ty zvláštní radiologické abnormality, které mi mohou pomoci vyřešit významný výzkumný úkol. Vaše problémy mě nezajímají."

"To bych vám taky radil. Jestli se s tělem Lisy Marinové stalo něco nezákonného, první podezření padne na vás. Vy jediný jste odvezl její tělo z márnice. Na to byste neměl zapomenout." Mannerheim výhružně zamával Martinovi ukazovákem před nosem.

Náhlá obava o profesní zranitelnost způsobila, že se Martin zarazil. I když mu to bylo silně proti mysli, musel přiznat, že Mannerheim má pravdu. Když vyjde najevo, že mozek Lisy Marinové byl odstraněn, bude na něm, aby dokázal, že to neudělal. Jediným svědkem mu bude Denisa, s níž udržuje víc než přátelské styky.

"Dobrá, na Marinovou zapomeneme," řekl nakonec. "Mám další pacientku s tímž radiologickým obrazem. Je to Ellen McCarthyová."

Bohužel zahynula při autonehodě. Ale pitva proběhla tady, v Léčebném centru a mozek byl fixován a předán neurochirurgii. Rád bych měl k tomu mozku přístup."

"A já bych byl rád, kdybyste mi dal pokoj. Já mám spoustu práce."

Mám totiž na starost skutečné pacienty a netrávím den prohlížením obrázků."

Mannerheim se odvrátil a měl se k odchodu.

Philipsem zacloumal vztek. Chtělo se mu zarvat: "Vy nafoukanej, primitivní parchante!" Ale neudělal to. Přesně tohle Mannerheim očekával, nebo to snad dokonce chtěl. Martin místo toho namířil na chirurgovu všeobecně známou Achillovu patu. Klidným, chápavým hlasem pronesl: "Doktore Mannerheime, vy potřebujete psychiatra."

Mannerheim se bleskurychle otočil, připravený k dalšímu střetu, ale Philips už byl za dveřmi. Pro Mannerheima ztělesňovala psychiatrie naprostý opak všeho, co vyznával. Podle něho to bylo bahno nadpojemových nesmyslů, a když mu někdo řekl, že potřebuje psychiatra, považoval to za nejhorší urážku své osoby. Zaslepený

111

vztekem vrazil do dveří převlékárny, strhl z nohou krví potřísněné gumové střevíce a mrštil jimi přes celou délku místnosti. S třesknutím narazily na dveře kovové skříňky a sklouzly na dlaždičky.

Potom strhl z telefonu na stěně sluchátko a provedl dva hlučné telefonáty. Nejdřív zavolał řediteli nemocnice, Stanleyemu Drakeovi, pak primáři radiologie, doktoru Haroldu Goldblattovi. V obou případech trval na tom, aby se něco provedlo s Martinem Philipsem.

Oba muži ho vyslechli s tichou úctou: Mannerheim znamenal v lékařských kruzích mocnou autoritu.

Philips nepatřil k lidem, kteří se snadno a často naštvou, ale než došel do kanceláře, vřelo to v něm vzteky.

Když stanul na prahu, Helen vzhledla od práce: "Nezapomeňte!"

Za čtvrt hodiny vám začíná přednáška pro mediky."

Bez jediného slova kolem ní prošel, mumlaje si tlumené kletby.

K jeho překvapení seděla před alternátorem Denisa a pročetla karty McCarthyové a Collinsové. Když vešel, vzhledla: "Co takhle zajít si na oběd, staříku?"
Na oběd nemám čas," odsekl a praštil sebou do židle.
Máš skvělou náladu."
Opřel se lokty o stůl a zakryl obličej dlaněmi. Na okamžik se rozhostilo ticho. Denisa odložila karty a vstala.
"Promiň," omlouval se. "Dnešní dopoledne bylo úmorné. Tahle nemocnice je schopná postavit neproniknutelnou zeď každému osvěcenému přání. Mohl jsem mít v kapse důležitý radiologický objev, ale vypadá to, že byrokratický nemocniční systém je rozhodnutý mi v tom všem prostředky zabránit."
"Hegel napsal: „Žádné velké věci nebylo dosaženo bez zapojení vášně," poznamenala Denisa a mrkla na Martina. Její specializací v přípravném ročníku byla filozofie a brzy přišla na to, že Martin oceňuje její schopnost citovat velké myslitele.
Philips konečně odtáhl ruce z obličeje a usmál se: "Asi jsem měl být včera v noci vášnivější."
"Interpretaci toho slova nechám na tobě. Ale takhle to Hegel asi nemyslel. Zkrátka, já se jdu naobědvat. Určitě se ti nechce jít se mnou?"
"V žádném případě. Za chvíli přednáším pro mediky."
Denisa zamířila ke dveřím: "Mimochodem, jak jsem tak pročetla ty karty Collinsové a McCarthyové, všimla jsem si, že obě měly atypické CYTO." Zastavila se na prahu dveří.
"Myslel jsem, že gynekologické vyšetření bylo normální," podivil se.

112

"Všechno bylo normální až na výsledky CYTO. Byly zkrátka atypické, což znamená, že nebyly přímo patologické, ale taky ne docela normální."
"Je to neobvyklé?"
"Ne, ale testy se musí opakovat tak dlouho, dokud nejsou normální. A v těch kartách žádné normální výsledky CYTO nejsou. No, asi to nic neznamená. Jen mě napadlo, že ti o tom řeknu. Ahoj!"
Zamával jí, ale zůstal sedět. Snažil se vzpomenout si, co četl v kartě Lisy Marinové. Připadalo mu, že o testech na CYTO v ní také byla zmínka. Naklonil se přes stůl do vedlejší kanceláře a přilákal Heleninu pozornost: "Připomeňte mi, abych dopoledne zašel na gynekologickou kliniku."
Vyzbrojen kotoučovým zásobníkem s diapositivy označeným štítkem CAT - úvodní přednáška, vešel ve 13.05 do Walowského zasedací síně. Místnost se ničím nepodobala ostatním prostorům radiologického oddělení, jež byly přísně účelné a stěsnané na nevyhovující ploše. Naproti tomu zasedací síň působila nadmíru přepychově a spíš než nemocniční posluchárnu připomínala hollywoodský promítací sál. Křesla, vypoistovaná měkkým manšestrem, byla uspořádána v řadách, takže z každého místa byl nerušený výhled na plátno. Když Philips vešel, místnost už byla zaplněná.
Umístil zásobník na diaprojektor a vyhoupl se na pódium. Studenti se rychle usadili do křesel, připraveni věnovat mu pozornost.
Philips zhasl světlo a promítl první diapositiv.
Přednáška byla vypilovaná; Philips ji odříkával už mnohokrát.
Úvodem promluvil o původu tomografu, jehož koncepci vytvořil Angličan Godfrey Hornsfield, pak následoval chronologický výčet postupného zdokonalování přístroje. Philips několikrát zdůraznil, že ačkoli byla použita rentgenová trubice, výsledný obraz je ve skutečnosti matematická rekonstrukce počítačově analyzovaných informací. Byl přesvědčený, že když studenti pochopí základní pojetí přístroje, bude hlavní bod přednášky splněn.
Během výkladu se jeho myšlenky toulaly jinde. Téma a materiál přednášky měl tak dokonale zažité, že si to mohl dovolit. Philipsův obdiv k lidem, kteří vynalezli tomograf, hraničil se závistí. Ale vzápětí si uvědomil, že pokud jeho výzkum dobře dopadne, bude i on vymřštěn vzhůru, do záře reflektorů vědeckého světa. Jeho práce možná bude mít ještě převratnější účinek na diagnostickou radiologii než počítačový tomograf. A bezpochyby se bude v souvislosti s jeho jménem uvažovat o Nobelově ceně.
Uprostřed věty, pojednávající o schopnosti tomografu odhalovat nádory, zapípala Philipsova vysílačka. Rozsvítil v sále, omluvil se

113

a vyrazil k telefonu. Věděl, že Helen by ho nevyvolala zbytečně. Ale telefonistka mu řekla, že je to hovor z venku, a než mohl něco namítnout, spojila ho s Donaldem Travisem.
"Donalde," začal Martin, napůl zakrýváje mikrofon dlaní. "Jsem uprostřed přednášky. Můžu ti zavolat později?"
"Tak to teda ne!" vykřikl Travis. "Věnoval jsem většinu dopoledne pátrání po tvém mytickém půlnočním převozu!"
"Ty nemůžeš najít Lynn Anne Lucasovou?"
"Ne. Aby bylo jasno, tak v průběhu celého týdne jsme neměli z Léčebného centra ani jeden převoz."
"To je divné. Bylo mi jasné řečeno Newyorská městská nemocnice. Já si tedy znovu promluví s příjmem, ale, prosím tě, podívej se po ní ještě jednou. Je to hrozně důležité."
Zavěsil, ale ruku nechal na okamžik položenou na sluchátku.
Jednat s úředníky bylo skoro stejné jako přijít do styku s lidmi Mannerheimova ražení. Když se vracel na pódium, v duchu se snažil navázat na předešlý výklad, ale už se nedokázal soustředit.

Bylo to poprvé, kdy se studentům vymluvil na naléhavý případ a přednášku předčasně ukončil.

Po návratu do kanceláře se Helen omlouvala za vyrušení, ale doktor Travis prý trval na tom, aby ho spojila. Philips ji ujistil, že to tak bylo v pořádku, a ona ho následovala do jeho pracovny a cestou odříkávala nekonečné vzkazy. Ředitel nemocnice, Stanley Drake, volal už dvakrát a chce, aby se mu Philips co nejdřív ozval sám. Z Houstonu telefonoval doktor Robert McNeally a ptal se, jestli bude Philips předsedat neuroradiologické sekci na výroční konferenci radiologů v New Orleansu. Prý chce odpověď do týdne. Už se chystala na další vzkaz, když ji Philips zarazil vztyčenou paží: "To by stačilo!"

"Ale to ještě není všechno!"

"Já vím, že to není všechno. Pokaždé toho je víc než dost."

Helen se vzdala: "Máte v úmyslu telefonovat panu Drakeovi?"

Ne. To uděláte vy a řeknete, že dneska mu kvůli neodkladným pracovním povinnostem zavolat nemůžu a že se mu ozvu zítra."

Helen věděla, kdy má vycouvat a nechat šéfa na pokoji.

Philips zůstal stát na prahu své kanceláře a rozhlížel se po místnosti. Nepořádek způsobený obálkami se snímky lebek byl zlikvidován a na jejich místě byly naskládány ranní angiogramy. Díky bohu, že jeho technik, Kenneth Robbins, drží věci pevně v rukou.

Jedině při práci se Philips dokázal uklidnit. Usadil se za stůl, vzal do ruky mikrofon a začal diktovat. Když se dostal k poslednímu angiogramu, uvědomil si, že kdosi vešel do kanceláře a stojí mu

114

za zády. Očekával Denisu, ale místo ní spatřil usmívající se tvář Stanleyho Drakea, ředitele nemocnice.

Philipsovi připomínal Drake uhlazeného, stylového politika. Ve svém tmavě modrém, jemně proužkovaném trojdielném obleku a se zlatým řetězem v kapsičce vesty vypadal vždy jako ze škatulky.

Hedvábné vázanky zdobil knoflíkem, takže mu věčně odstávaly od bělostné naškrobené košile. Byl to široko daleko jediný člověk, který ještě nosil masivní francouzské manžetové knoflíčky.

Nějakým způsobem se mu dařilo vypadat opáleně i v newyorském deštivém dubnu.

Philips se obrátil zpátky k angiogramu a pokračoval v diktování:

"Závěrem lze konstatovat, že pacient má rozsáhlou arteriovenózní malformaci levé spodní gangliové krajiny, která je zásobována levou střední mozkovou a levou zadní mozkovou choroidální tepnou.

Tečka. Konec diktátu. Děkuji."

Odložil mikrofon a otočil se čelem k řediteli. Rozčilovalo ho, že zaměstnanci nemocnice mají tak mizivý smysl pro soukromí, a že ani Drake se nerozpakuje vejít bez zaklepání do cizí kanceláře.

"Doktore Philipsi, rád vás vidím," začal Drake s úsměvem. "Jak se má vaše paní?"

Philips se na něj na okamžik zadíval. Nevěděl, jestli se má smát, nebo se zlobit. Nakonec řekl vyrovnaně: "Před čtyřmi roky jsme se rozvedli." Zvolil zlatou střední cestu.

Drake polkl, úsměv na zlomek sekundy znejistěl. Rychle změnil téma a liboval si, jak je od Philipsova jmenování ředitelství nemocnice spokojeno s bezproblémovým chodem neuroradiologického oddělení. Pak zavládlo mlčení.

Philips čekal. Věděl, proč za ním Drake přišel, a nehodlal mu to nijak usnadnit.

"Tak tedy," nadechl se ředitel a nasadil přísnější tón. Jeho drobná ústa se stáhla. "Přišel jsem s vámi probrat tu nešťastnou záležitost s Marinovou."

"Kterou záležitost?" řekl Philips.

"Skutečnost, že s tělem té ubohé dívky bylo neuctivě zacházeno a byla rentgenována bez svolení k posmrtnému vyšetření."

"A že jí byl odstraněn mozek," dodal Philips. "Rentgen hlavy a odstranění mozku nezapadá do téže kategorie!"

"Ano, to jistě ne. Tedy, v této chvíli není podstatné, zda jste ten mozek vzal, nebo nevzal. Podstatné je.."

"Tak moment!" Philips se vzpřimil na židli. "Chci v tom mít naprosto jasno. Přiznávám, že jsem to tělo rentgenoval. Ale nevzal jsem mozek."

"Doktore Philipsi, mě nezajímá, kdo ten mozek vzal. Mně jde

115

v první řadě o to, že ten mozek skutečně byl odstraněn. V této fázi je mou povinností bránit nemocnici a její zaměstnance před škodlivou publicitou a finanční zodpovědností."

"Tak to mě zase zajímá, kdo ten mozek vzal! Zvlášť tehdy, jestliže si někdo myslí, že jsem to byl já!"

„Doktore Philipsi, nezneklidňujte se. Nemocnice už jednala s márnici. Rodina té dívky se o této politováníhodné příhodě nedoví. Ale musím vám připomenout vaši nejasnou úlohu v celé záležitosti a zapřísahám vás, abyste se do té věci dál nevměšoval. Nic víc, nic méně."

To Mannerheim vás dostal do role inkvizitora?" zeptal se Philips. Pomalu mu docházela trpělivost.

"Doktore Philipsi, chápejte, prosím, moje postavení," usmál se Drake. "Jsem na vaší straně. Snažím se jen uhasit plamínek, dřív než vypukne požár a způsobí nenahraditelnou škodu. Je to v zájmu všech. Jen vás prosím, abyste se zachoval rozumně."

"Děkuji," řekl Philips a vstal. "Díky, že jste se u mě zastavil. Beru v úvahu váš komentář a zamyslím se nad ním." Philips vystrkal Drakea z kanceláře a zavřel za ním dveře.

V duchu si opakoval celý rozhovor a nemohl uvěřit, že k němu skutečně došlo. Přes zavřené dveře slyšel, jak Drake hovoří s Helen.

Nebyl to tedy sen. Zato to byla poslední kapka. Víc než kdykoli předtím byl pevně rozhodnutý vymanit se z bludného kruhu oddělení. Věděl, že výzkum musí dotáhnout do vítězného konce.

Ted, když získal jasnou motivaci, vzal do ruky hlavní seznam snímků lebek provedených v posledních deseti letech. Porovnal čísla na seznamu s čísly na vrchní obálce každého stohu a vzápětí odhalil systém, jakým byly poskládány na sebe. Vzal první obálku, přeškrtl jméno na seznamu a vyňal rentgenové snímky. Vybral dva odpovídající boční snímky lebky a ostatní filmy vložil zpět do obálky. Poté zadal počítači nezbytné informace a zavedl jeden ze snímků do laserového snímače. Druhý upevnil na prohlížečku. Starou rentgenovou zprávu položil vedle výstupu tiskárny.

Martin byl z těch lidí, kteří si sepisují fakta. Vzal papír a napsal pod sebe čtyři jména: Marinová, Lucasová, Collinsová a McCarthyová. V tom okamžiku zazvonil telefon. Byla to Denisa se zprávou, že první odpolední angiogram může začít. Na chvíli se zamyslel a pak řekl, že jeho přítomnost by byla zbytečným přepychem, a navrhl jí, aby začala se studii sama a pokračovala tak dlouho, dokud se bude cítit jistá. Jak předpokládal, jeho důvěra ji potěšila.

Vrátil se k právě vytvořenému seznamu. Škrtl Collinsovou.

K Marinové připsal: "márnice - promluvit s Wernerem." Martin

116

měl intenzivní pocit, že zřízenec ví, co se dělo s tělem Lisy Marinové. Za McCarthyovou poznamenal "neurochirurgická laboratoř."

Zbývala Lucasová. Rozhovor s Travisem ho přesvědčil, že v Newyorské městské nemocnici není, ledaže byla přijata pod cizím jménem. To ale nedávalo smysl, proto za její jméno napsal: "noční služba - západní křídlo - neuro -14".

Pak zvedl sluchátko a ještě jednou zavolal na příjem. Po šestatřicátém zazvonění telefon konečně někdo zvedl. A znovu byla dotyčná, s níž měl Philips jednat, nepřítomná. Udal své jméno a nechal tam vzkaz, aby mu sama zavolala.

Počítač zatím skončil svou práci. Philips si ohromeně přečetl zprávu a srovnal ji se starým nálezem. Potom si prohlédl film.

Počítač nejenže zaznamenal všechno, co bylo ve staré zprávě, ale dokonce našel v předních dutinách atypicky zesílenou kost a neprůsvitnost. Podíval se na snímek a musel dát počítači za pravdu. Bylo to úžasné.

Právě opakoval postup s druhým snímkem, když do dveří strčila hlavu Helen a omluvným tónem mu oznámila, že s ním chce co nejdříve mluvit "velký šéf".

Kancelář doktora Harolda Goldblatta byla umístěna na druhém konci oddělení, v křídle budovy, které čnělo do centrálního nádvoří jako malý čtyřúhelníkový nádor. Každý poznal, že vstupuje do jeho hájemství, protože na chodbách byly položeny koberce a běžnou malbu na stěnách vystřídal mahagonový obklad. Philipsovi to připomínalo pracoviště jedné z firem v centru města, na jejichž dopisních papírech bylo v záhlaví víc jmen než v telefonním seznamu.

Zaklepal na těžké dřevěné dveře. Goldblatt seděl za svým masivním mahagonovým stolem. Místnost měla okna ze tří stran a stůl stál proti dveřím. Podobnost s oválnou pracovnou v Bílém domě byla víc než jen náhodná. Goldblatt ctil atributy moci a po jistém období machiavellistického intrikářství se stal mezinárodně uznávanou osobou radiologického světa. Kdysi býval dobrým neuroradiologem; teď však představoval instituci a jeho profesionální znalosti načichly stářím, a byly proto omezené. Ačkoli Martin smýšlel o Goldblattově chápání inovací, jako je tomograf, dost skepticky, přece jen šéfa uznával. Jen díky jeho úsilí získala radiologie své současné prestižní postavení.

Goldblatt povstal, aby mu potřásl rukou, a nasměroval ho do křesla naproti stolu. Byl to vitální, mohutný čtyřiašedesátiletý muž. Oblékal se ve stejném stylu jako v roce 1939, kdy absolvoval Harvard. Jeho hranatý trojdielný oblek, včetně nepřírozeně volných kalhot se záložkami, které končily asi tři centimetry nad kotníky,

117

působil decentně a chladně. Místo kravaty si potrpěl na ručně vázané, a tudíž pokroucené a asymetrické motýlky. Téměř bílé vlasy nosil nakrátko zastřižené, jen kolem uší jim povolil mírně bujnější růst. Na Martina hleděl skrz brýle s drátěnými obroučkami, jimiž připomínal Benjamina Franklina.

"Doktore Philipsi," začal Goldblatt a usedl. Opřel lokty o desku stolu a ruce sepal v úrovni brady. "Převážet mrtvolu, které ještě docela nevystydly, z márnice na oddělení uprostřed noci se neslučuje s mou představou obvyklé lékařské praxe."

Philips připustil, že to zní absurdně a jako vysvětlení, nikoli omluvu, pověděl Goldblattovi nejprve o programu na čtení rentgenových snímků, jenž vyvinul spolu s Williamem Michaelsem, a pak o abnormální hustotě, kterou program zjistil na snímcích Lisy Marinové. Vysvětlil Goldblattovi, že k tomu, aby mohl abnormality charakterizovat, potřebuje další snímky, a považuje za svou povinnost tento problém vyřešit, protože pak bude možné realizovat koncept počítačového analyzátoru rentgenových snímků.

Když domluvil, Goldblatt se vlídně usmál a pokýval hlavou:

"Když vás tak poslouchám, Martine, zajímalo by mě, jestli vůbec víte, do čeho se pouštíte."

"To pevně doufám." Goldblattova poznámka ho překvapila. Bylo obtížné zůstat v defenzivě.

"Nemám na mysli technickou stránku vašeho úsilí. Poukazuji na eventuální dopad vaší práce. Upřímně řečeno, nemyslím, že by si oddělení mohlo dovolit podporovat projekt, jehož cílem je odcizení pacienta od lékaře, už i tak dost značné. Vždyť vy navrhujete metodu, při níž přístroj zcela nahradí práci radiologa."

Martin zůstal jako opařený. Nebyl přichystaný na to, že ho Goldblatt nepřímo obviní z kacířství. Takový postoj

očekával od některých nekompetentních a podprůměrných radiologů, jimiž se to na různých místech jen hemžilo. "Máte před sebou slibnou budoucnost pokračoval Goldblatt, "a já vám s radostí pomůžu ji dovršit. Ale zároveň je mou povinností bdít nad integritou všech oddělení v Léčebném centru. Je to můj osobní pocit, ale měl byste zaměřit vaše výzkumné sklony přijatelnějším směrem. V žádném případě už nebudete rentgenovat mrtvá těla bez povolení příslušné autority. To snad nemusím připomínat."

Philipsovi to bylo jasné. Mannerheim už za Goldblattem byl. Jiné vysvětlení neexistovalo. Ale Mannerheim byl primadona, která se nechtěla s nikým tísnit na výsluní. Proč najednou táhne za jeden provaz s Goldblattem a snad i s Drakem? To nedávalo smysl.

A ještě jedna věc," řekl Goldblatt a utvořil z prstů obou rukou

118

stříšku. "Byl jsem upozorněn, že chováte silné sympatie k jisté lékařce. Nemyslím, že by oddělení schvalovalo tento druh přátelství."

Philips prudce vstal, svaly v tváři napjaté, zúžené oči.

"Pokud není narušeno plnění profesionálních povinností," řekl zvolna, "nemá do mého soukromého života oddělení co mluvit."

Obrátil se a vyšel z kanceláře. Goldblatt za ním ještě pokřikoval cosi o reprezentaci oddělení, ale Philips se ani neotočil. Kolem Helen prošel se sklopenou hlavou, ačkoli okamžitě vyskočila, držíc v ruce nezbytné vzkazy. Práskl za sebou dveřmi, posadil se před alternátor a vzal do ruky mikrofon. Za daných okolností bude nejlepší ponořit se do práce a nechat rozbourané city trochu vychladnout. Zazvonil telefon, ale nevěnoval mu pozornost. Zato Helen ano a za okamžik ho upozornila bzučákem. Přešel ke dveřím a posuňky se jí zeptal, kdo volá. Řekla, že doktor Travis.

Travis mu oznámil, že v Newyorské městské nemocnici rozhodně žádnou Lynn Anne Lucasovou nemají. Prý prohledal celou nemocnici a vzal v úvahu všechny možné i nemožné způsoby, jakými by mohlo dojít při převozu k omylu. Pak se ho zeptal, co se dověděl v přijímací kanceláři.

"Skoro nic," odpověděl chabě Philips. Bylo mu trapné přiznat, že se vlastně moc nesnažil, když Trávise předtím donutil k takovému výkonu. Jakmile zavěsil, zavolal na příjem. Vytrvalost se vyplatila a konečně se mu poštěstilo promluvit si s ženou, která měla na starosti propouštění a příjmy. Zajímal se, jak je možné, že pacientka může opustit nemocnici uprostřed noci.

"Pacienti nejsou vězni," odtušila. "Byla přijata prostřednictvím pohotovosti?"

"Ano," potvrdil.

"Tak to není nic neobvyklého," prohlásila úřednice. "Pokud u nás nemá soukromý lékař výsadní práva, stává se často, že po příjmu pacientů z pohotovosti dochází k jejich převozu."

Philips chápavě zabručel a zeptal se na podrobnosti týkající se Lynn Anne Lucasové. Protože počítač na příjmu zpracovával údaje o pacientech na základě přiděleného čísla nebo data narození, žena prohlásila, že aby mohla obdržet nějaké informace, musí nejprve získat z pohotovosti číslo Lucasové. Zavolá mu, co možná nejdříve.

Martin se chtěl věnovat diktování, ale nedokázal se soustředit.

Přímě před ním ležely nemocniční karty Collinsové a McCarthyové.

Vzpomněl si na Denisinu poznámku o CYTO. Jeho znalosti o obecné gynekologii, nebo dokonce o cytologických testech byly mizivé.

119

Oblékl si dlouhý bílý plášť, vzal kartu Katherine Collinsové a vyšel z kanceláře. Helen řekl, že bude za chvíli zpátky, a aby ho vyvolala jen v naléhavém případě.

Jeho první kroky vedly do knihovny. Když prošel kolem několika ambulantních pacientů v navlhých a zablácených kabátech, rozhodl se, že použije tunel. K nové budově lékařské fakulty se zahýbalo doprava, stejně jako kdyby šel k sobě domů. Nacházela se hned za schody vedoucími do staré univerzitní budovy, která osiřela před dvěma roky, kdy byla dokončena nová stavba.

Budova staré fakulty byla určena k renovaci, aby se do ní posléze mohla přestěhovat stále bobtnající oddělení kliniky jako radiologie.

Ale vzhledem k nesmírným finančním výdajům došly peníze ještě před úplným dokončením nové školy. Ještě nyní, po jejím dvoutletém provozu, čekaly některé části stavby na dodatečný přísun financí, aby mohly být dohotoveny.

Přestavba staré lékařské fakulty byla tedy odložena na neurčito a oddělení kliniky odsouzena k dalšímu čekání.

Nová škola, a zejména knihovna, Philipsovi v ničem nepřipomínala zážitky z dob jeho studii. Na penězích se vskutku nešetřilo, což byl hlavní důvod, proč stará lékařská fakulta pomalu chátrala. Podlahu prostorné vstupní haly pokrývaly koberce a do prvního patra se stoupalo po dvou protilehlých točitých schodištích orámovaných zrcadlovou stěnou. Lístkový katalog knihovny byl umístěn pod převislým balkónem tvořícím mezipatro. Vyhledal si číslo standardních gynekologických skript. Třebaže by si rád přečetl něco bližšího o CYTO, čili o cytologickém testu, neměl zájem prokousávat se objemnými skripty o cytologii. O účinnosti testu věděl zhruba to, že šlo o dosud nejspolehlivější a nejjednodušší metodu zjišťování rakoviny. Vzpomněl si, jak ji jako student dokonce sám prováděl. Věděl, že je výjimečně snadná. Stačilo přejet plochou dřevěnou špachtlí, používanou ke stlačení jazyka při prohlídce hrtanu, po povrchu děložního krčku a otřít ji na podložní skličko. Jenom si nedokázal vybavit klasifikaci výsledků a jak se postupovalo v případě, že test vyšel jako "atypický." Naneštěstí mu skripta moc nepomohla. Byla tam jen zmínka o

tom, že každý podezřelý nález se má podrobit Shillerovu testu, což byla technika jodidových skvrn na povrchu děložního krčku, jejíž pomocí se určovaly abnormální oblasti, nebo mikroskopickému či kolposkopickému vyšetření. Nevěděl, co je to kolposkopie a musel se podívat do rejstříku. Ukázalo se, že jde o vyšetření děložního krčku prováděné přístrojem podobným mikroskopu. Snad nejvíc ho překvapilo, že deset až dvacet procent nových

120

případů rakoviny děložního krčku se vyskytuje u žen mezi dvacátým a devěťadvacátým rokem. Žil v klanném domnění, že rakovina děložního krčku je záležitostí starších věkových skupin. Neexistoval pádnější důvod pro pravidelné roční návštěvy u gynekologa.

Martin vrátil skripta a nasměroval své kroky na gynekologickou kliniku. Měl v živé paměti, že tento úsek medicínské výuky vybočoval z běžné praxe a pro studenty medicíny představoval něco, jako je nedosažitelná pečinka pro hladovou šelmu, nebo zdejší ženy většinou byly pohledné studentky jiných fakult. Medici měli k dispozici obstarožní ženy po několika dětech, které patřily k chodícímu inventáři kliniky, a do očí bijící kontrast učinil ze studentek objekty podobné dívkám z plakátů časopisu Playboy.

Když se blížil k sestře u příjímácké přepážky, připadal si poněkud nepatřičně. Jakmile stanul před ní, zamrkala, zhluboka se nadechla a vypjala plochý hrudník. Upřeně se na ni zadíval, protože na jejím obličejí bylo cosi zvláštního. Když si uvědomil, že to byly jen nezvykle blízko sebe posazené oči, sklopil zrak.

"Jsem doktor Martin Philips."

"A já Ellen Cohenová."

Zadíval se jí bezděčně do očí: "Chtěl bych mluvit s lékařem, který má službu."

Víčka Ellen Cohenové začala znovu pracovat: "Doktor Harper právě prohlíží pacientku, ale za chvíli bude hotov."

V každém jiném oddělení by Philips nejspíš rovnou zamířil na vyšetřovnu. Místo toho se obrátil čelem do čekárny s tímž trapným pocitem, jaký prožíval ve dvanácti letech, když čekal na matku v kadeřnictví. Na židlích sedělo šest mladých žen a všechny ho pátravě pozorovaly. V okamžiku, kdy se jejich oči střetly s jeho pohledem, sklonily hlavu nad časopis.

Usadil se na židli v těsné blízkosti příjímáckého stolu. Ellen Cohenová pokradmu sáhla po rozečteném paperbacku a nechala jej spadnout do jedné z otevřených zásuvek. Když se náhodou podíval jejím směrem, nasadila úsměv.

Vrátil se v myšlenkách ke Goldblattovi. Drzost, s jakou se onen člověk domníval, že může rozhodovat o jeho soukromém životě, či snad dokonce o zaměření výzkumu, byla nesmírná. Kdyby oddělení jeho výzkum financovalo, pak by bylo na místě jisté opodstatnění, ale skutečnost taková nebyla. Jediné, čím radiologie přispěla, byl jeho osobní čas. Veškeré peníze na hardwarové vybavení a vývoj programu pocházely ze zdrojů, které mělo k dispozici Michaelsovo oddělení počítačových věd.

Náhle si Martin uvědomil, že ke Cohenové přistoupila pacientka

121

a ptala se jí na význam atypického CYTO. Připadalo mu, že hovoří se značným úsilím a že se opírá o příjímáckou přepážku.

"Tak o tom si musíte, zlatíčko, popovídat se sestrou Blackmanovou," řekla úřednice. Okamžitě zaznamenala Philipsův zájem. "Já nejsem doktor," rozesmála se, hlavně kvůli němu. "Posadte se. Paní Blackmanová tady bude každou chvíli." Kristin Lindquistová už toho v tu chvíli měla dost.

"Bylo mi řečeno, že přijdu na řadu hned," prohlásila a začala Cohenové vysvětlovat, že už od rána trpí bolestí hlavy, závratěmi a má poruchy vidění, a proto nemůže čekat tak dlouho, jako předešlý den. "Prosím vás, řekněte hned teď sestře Blackmanové, že jsem tady. Sama mi volala a slíbila, že nebudu muset čekat."

Kristin se obrátila a namířila si to k židli naproti Philipsovi.

Pohybovala se pomalu, jako člověk, jenž si není jistý udržení rovnováhy.

Když Ellen Cohenová zachytila Philipsův pohled, obrátila oči v sloup, čímž chtěla naznačit, že ta holka je zbytečně náročná, ale přesto vstala a vydala se sestru hledat. Martin se otočil a zadíval se na Kristin. V duchu se snažil najít nějakou spojitost mezi atypickým CYTO a neurčitými neurologickými příznaky. Kristin zavřela oči a on ji mohl pozorovat, aniž by ji uvedl do rozpaků. Odhadl, že jí bude kolem dvaceti let. Rychle otevřel kartu Katherine Collinsové, chvíli v ní listoval, až našel stránku s počáteční neurologickou zprávou. Jako přetrvávající obtíže byly uvedeny bolesti hlavy, závratě a poruchy vidění.

Znovu pohlédl na Kristin Lindquistovou. Že by ta dívka před ním byla další případ s tímž radiologickým obrazem? Cítil, že je to pravděpodobné. Po všech potížích, na něž narazil při pokusech získat další rentgenové snímky jiných pacientek, byla představa objevení nového případu nadmíru lákavá. Veškeré potřebné snímky by mohl udělat hned. Nepotřeboval žádné další pobízení. Vstal, přistoupil ke Kristin a poklepal jí na rameno. Polekaně sebou trhla a odhrnula si pramen světlých vlasů z čela. Úlek v očích dodával jejímu vzezření zvláštní zranitelnosti a Martin si náhle uvědomil dívčin půvab.

Opatrně volil slova. Představil se jako doktor Philips z oddělení radiologie a prozradil, že náhodou vyslechl, jak se příjmové sestře zmiňovala o svých obtížích. Řekl, že si prohlížel snímky u čtyř mladých žen s podobnými příznaky a že podle jeho názoru bude jen ku prospěchu, když se podrobí rentgenovému vyšetření. Nezapomněl zdůraznit, že je to čistě preventivní záležitost a že si z toho nemusí dělat hlavu.

Pro Kristin znamenala nemocnice samé překvapení. Při první návštěvě předešlého dne musela čekat několik hodin, než přišla na řadu. A teď se setkala s lékařem, který se vysloveně snažil získat pacienty.

"Z nemocnic nejsem zrovna nadšená," přiznala. Chtěla ještě dodat, že ani z doktorů, ale připadalo jí to neomalené.

"Abych vám řekl pravdu, sdílím stejný pocit," ujistil ji Philips.

Usmál se na ni. Pociťl k této přitažlivé mladé ženě okamžitě náklonnost a vžil se do role ochránce. "Ale rentgen nebude trvat dlouho."

"Ještě pořád se cítím dost špatně a myslím, že udělám nejlíp, když se co nejrychleji dostanu domů."

"Bude to rychlé," sliboval. "To vám mohu zaručit. Osobně se o vás postarám."

Zaváhala. Na jedné straně cítila k nemocničnímu prostředí odpor.

Ale na druhé straně jí přece jenom nebylo dobře, a navíc byla ovlivněna Philipsovým zájmem.

"Tak co vy na to?" naléhal.

"No tak dobře," souhlasila nakonec.

"Výborně. Jak dlouho ještě budete tady na klinice?"

"Nevím. Bylo mi řečeno, že dlouho ne."

"Dobrá. Beze mě nikam neodcházejte," kladl jí na srdce.

Za pár minut zavolali Kristin do ordinace. Téměř současně se otevřely ještě jedny dveře a z nich vyšel doktor Harper.

Philips v něm poznal lékaře, kterého tu a tam potkával na půdě nemocnice. Dosud neměl tu čest se s ním poznat blíž, ale jeho lysé temeno bylo snadno zapamatovatelné. Vstal a představil se. Zavládlo nepřijemné ticho. Doktor Harper neměl jako řadový lékař svoji vlastní kancelář, a protože obě vyšetřovny byly obsazeny, nebylo kde si promluvit. Nakonec skončili v úzké chodbě.

"Čím vám mohu být nápomocný?" zeptal se Harper s lehkým podezřením. Nebylo zvykem, aby vedoucí asistent neuroradiologie navštívil gynekologickou kliniku, neboť zájmy a odborné zaměření obou oborů nenacházely styčné body.

Philips začal s poněkud neurčitými dotazy, vyjádřil zájem o vybavení gynekologie zaměstnanci, zeptal se Harpera, jak dlouho je na klinice a zda je s prací spokojený. Gynekologovy odpovědi byly strohé a jeho drobné oči nervózně těkaly po Philipsově tváři, když vysvětloval, že pro něj zdejší praxe znamená jakýsi odrazový můstek pro další postup.

"Podívejte," prohlásil nakonec Harper po krátké odmlce, "čeká na mě spousta pacientek." Martinovi došlo, že místo aby se gyne-

MozEK /123

kolog při jeho otázkách uvolnil, tvářil se o poznání nervózněji.

Mám jen jeden dotaz," řekl Philips. "Jak se obvykle postupuje, je-li výsledek CYTO klasifikován jako atypický?"

Přijde na to," opáčil Harper opatrně. "Existují dvě kategorie atypických buněk. První skupina sice není běžná, ale nesvědčí o nádoru, zatímco druhá je rovněž netypická, a o nádoru svědčí."

"Ale v obou případech by se mělo něco dělat, ne? Chci říct, že pokud to není normální, mělo by se pokračovat ve vyšetřeních."

Nemám pravdu?"

"To ano," přitakal Harper vyhýbavě. "Proč se mě na tohle všechno ptáte?" Dával jasně najevo, že se cítí zahnaný do kouta.

"Jen tak ze zvědavosti," uklidňoval ho Philips a ukázal na kartu Collinsově. "Narazil jsem na několik pacientek, kterým vyšel výsledek testu na CYTO atypický. Ale když jsem pročítal gynekologické záznamy, nikde nebyla zmínka o Shillerově testu, ani o biopsii či kolposkopii. . . prostě jen opakované nátěry. Není to. . . nezvyklé?"

Philips se podíval na Harpera a všiml si, že je celý nesvůj. "Podívejte, nejsem tady, abych někoho napadal. Prostě mě to zajímá."

"Dokud neuvidím kartu, nemůžu říct nic určitého," řekl Harper.

Doufal, že tou poznámkou ukončí konverzaci.

Philips podal Harperovi kartu Collinsově a sledoval, jak v ní lékař listuje. Když si přečetl jméno Katherine Collinsová, ztuhly mu rysy v tváři. Martin zvědavě sledoval, jak překotně otáčí listy; příliš rychle na to, aby si cokoli důkladně přečetl. Když došel na konec, vzhlédl a vrátil kartu Philipsovi.

"Nevím, co vám na to mám říct."

"Ale je to nezvyklé, vidíte?" dotíral Martin.

"Řeknu to takhle já bych to tak nedělal. A teď mě omluvte."

Musím se vrátit ke své práci." Protáhl se kolem Philipse, jenž se musel přitlačit ke stěně, aby mu udělal místo.

S údivem nad prudkým zakončením rozhovoru Martin sledoval, jak lékař honem zmizel ve dveřích jedné z vyšetřoven.

Philips neměl v úmyslu, aby jeho dotazy vyzněly osobně, a vrtalo mu hlavou, jestli jeho jednání nepůsobilo spíš jako obvinění. Ale i když gynekolog nahlédl do karty Katherine Collinsově, byla jeho odpověď každopádně podivná. O tom Martin nepochyboval.

Usoudil, že nemá cenu pokoušet se pokračovat s Harperem v konverzaci, vrátil se k přijímací přepážce a dotazoval se na Kristin Lindquistovou. Zprvu se Ellen Cohenová tvářila, jako by ho neslyšela. Když dotaz zopakoval, odsekla, že slečna Lindquistová hovoří se sestrou a bude hotová za okamžik. Cohenová, která pocítovala ke Kristin zášť už od

prvního okamžiku, ji začala nenávidět

124

ještě víc, když zjistila, že o ni Philips projevil zájem. Martin neměl ani ponětí o žárlivosti Ellen Cohenové, a přesto nevěděl, co si má o celé gynekologické klinice myslet.

O pár minut později vyšla Kristin z vyšetřovny v doprovodu sestry. Martin už sestru předtím někde viděl, nejspíš v jídelně, protože si připomněl její husté černé vlasy, vyčesané do přísného uzlu na temeni hlavy.

Když ženy došly k příjímací přepážce, vstal a zaslechl, jak sestra žádá úřednici, aby pacientku objednala za čtyři dny na vyšetření.

Kristin byla velice pobledlá.

"Slečno Lindquistová," zavolal na ni Martin. "Jste hotová?"

"Myslím, že ano," přikývla.

"Dáme se do toho rentgenu? Cítíte se na to?"

"Myslím, že ano," vypravila ze sebe znovu.

Z ničeho nic se u přepážky objevila černovlasá sestra.

"Doufám, že vám nevadí, když se zeptám, o jaký druh rentgenu se jedná."

"Boční snímek lebky," odpověděl Martin.

"Aha," kývla sestra hlavou. "Ptám se proto, že Kristin má abnormální výsledek CYTO a byli bychom raději, kdyby se vyhnula rentgenu břicha nebo pánve do té doby, než budou výsledky testu v normě."

"Žádný problém," opáčil. "Moje oddělení se zajímá jen o hlavy."

Nikdy neslyšel o souvislosti mezi CYTO testem a diagnostickými rentgenovými snímky, ale znělo to celkem rozumně.

Sestra přikývla a vzdálila se. Ellen Cohenová praskla kartičkou s datem a hodinou příští návštěvy do Kristininy připravené dlaně, otočila se a předstírala náhlé pracovní vytížení.

"Kalifornská coura," zamumlala polohlasně.

Martin odváděl Kristin pryč z horečného hemžení na chodbách kliniky. Prošli spojovacími dveřmi na půdu vlastní nemocnice a minuli požární východ. Ve srovnání s klinikou působil interiér budovy příjemným dojmem a Kristin netajila své překvapení.

"Tady jsou soukromé kanceláře některých chirurgů," vysvětloval jí, když procházeli dlouhou chodbou vystlanou kobercem. Čerstvě vymalované stěny dokonce zdobily olejomalby.

"Myslela jsem, že celá nemocnice je stará a zchátralá," přiznala se Kristin.

"To sotva." Philipsovou myslí prolétl obraz podzemní márnice který okamžitě splynul s nedávnou vizí gynekologické kliniky.

"Kristin, prozradte mi, co si vy jako pacientka myslíte o fakultní klinice?"

125

"To je těžká otázka," řekla Kristin. "Já totiž strašně nesnáším gynekologické prohlídky, takže vám asi neposkytnu přiměřenou odpověď."

A jak to hodnotíte vzhledem ke svým minulým zážitkům?"

"No, je to tady hrozně neosobní, nebo mi to tak aspoň připadalo včera u doktora. Ale dneska jsem jednala jen se sestrou a to bylo lepší. A navíc jsem nemusela čekat tak dlouho, jako včera. Znovu mi nabrali krev a zkontrolovali zrak. Naštěstí mě už nikdo neprohlížel."

Došli k výtahům a Philips stiskl tlačítko přivolávače.

Sestra Blackmanová si na mě udělala čas a vysvětlila mi můj výsledek CYTO testu. Zřejmě nedopadl špatně. Řekla mi, že je to jen typ II, který je běžný a téměř spontánně přejde do normálu. Prý je to pravděpodobně způsobené erozí děložního krčku a že bych se měla jen sprchovat a vyhnout se sexu."

Martina na okamžik přivedla do rozpaků Kristinina příměst. Jako většina doktorů i on žil v překvapující nevědomosti, že právě povolání lékaře odbourává u lidí přirozený ostych a svěří se prakticky se vším.

Když dorazili do rentgenové laboratoře, vyhledal Kennetha Robbinse a svěřil Kristin do jeho rukou. Měl u ní provést jednoduchý laterální snímek lebky. Bylo krátce po čtvrté, a proto byl na oddělení relativní klid a jedna z mnoha rentgenových místností byla prázdná. Robbins Kristin zrentgenoval a zmizel za dveřmi temné komory, aby vložil film do automatického vyvíječe. Zatímco Kristin čekala, Martin se postavil u otvoru v hlavní hale, kde se měl objevit film. Vypadáš jako kočka u myši díry," poznamenala Denisa, která se náhle zjevila za Philipsem a notně ho překvapila.

"A taky si tak připadám. Dole na gynekologii jsem narazil na pacientku s podobnými příznaky jako Marinová a ostatní, a napětím ani nedýchám, protože jsem zvědavý, jestli se na snímku objeví stejný radiologický obraz. Jak ti to šlo dneska odpoledne s angiogramy?"

"Dobře, děkuju za optání. Oceňuju, žeš mě nechal pracovat samotnou."

Neděkuj mi. Ty si to zasloužíš."

V tom okamžiku se objevil roh Kristinina snímku, pomalu se odlepil z válečku a dopadl do přihrádky. Martin po něm chňapl a umístil ho na prohlížečku. Prstem přejížděl sem a tam po oblasti, kde přibližně měla Kristin ucho.

"Sakra, zaklel. Je to čistý!"

126

"No, prosím tě!" protestovala Denisa. "Neříkej mi, že opravdu chceš, aby ta dívka měla patologický nález!"
"Máš pravdu," uznal. "Já to nikomu nepřeju, jen bych konečně chtěl mít případ, který bych mohl pořádně zrentgenovat."

Robbins vyšel z temné komory: "Chcete ještě další snímky?"

Martin zavrtěl hlavou, vzal s sebou snímek a šel do místnosti, kde čekala Kristin. Denisa vešla za ním.

"Dobré zprávy," volal Philips a zamával filmem. "Váš rentgen je normální." Potom Kristin ještě řekl, že pokud budou příznaky trvat udělají za týden další, kontrolní snímek. Požádal ji o telefonní číslo a sám ji napsal přímou linku do kanceláře pro případ, že by se chtěla na něco zeptat.

Kristin mu poděkovala a stoupla si, ale vzápětí se musela zachytit rentgenového stolu, protože ji ochromila závrať. Místnost se roztočila proti směru hodinových ručiček.

"Jste v pořádku?" ptal se Martin a položil jí ruku na paži.

"Myslím, že ano," přikývla Kristin a zamrkala. "To byla zase ta závrať. Ale už je to pryč." Neřekla, že znovu ucítila ten povědomý, nepříjemný pach. Připadalo jí to příliš absurdní, než aby se s tím někomu svěřovala. "Už jsem v pořádku. Raději půjdu domů."

Philips se nabídl, že zavolá taxi, ale ona trvala na tom, že to nebude nutné. Než se za ní zavřely dveře výtahu, zamávala, a na rtech se jí dokonce objevil úsměv.

"To byla ukázková finta, jak získat telefonní číslo přitažlivé dívky," přisadila si Denisa cestou do Philipsovy pracovny. Když zahýbali za roh, Martin s úlevou zjistil, že Helen už odešla. Denise stačil jediný pohled do jeho kanceláře a nevěřicně zalapala po dechu: "Co se to tady stalo?"

"Nic mi neříkej," umlčel ji a klestil si cestu ke stolu. "Život se mi hroutí před očima a vtipné poznámky mi nepomůžou." Vzal do ruky vzkazy, které tam nechala Helen. Jak předpokládal, Drakeovy a Goldblattovy telefonáty byly zatrženy červeně. Chvilí zíral na papír a pak jej nechal klesat elegantní spirálou do velkého ústavního odpadkového koše. Zapnul počítač a vložil do něj Kristinin snímek lebky.

"Tak co? Jak to jde?" ozval se od dveří Michaelsův hlas. Podle rozházených věcí usoudil, že od rána se toho moc nezměnilo.

"Přijde na to, na co narážíš," řekl Philips. "Jestli máš na mysli program, tak tomu to jde skvěle. Zatím jsem ho nechal zpracovat jen pár filmů, ale funguje se stodesetiprocentní dokonalostí."

"To je vynikající," přikývl Michaels a zatleskal.

"Je víc než vynikající," liboval si Philips. "Je fantastický! Je to

127

široko daleko jediná věc, která uspokojivě funguje. Jen mě mrzí, že jsem na něj neměl víc času. Bohužel nestihám ani své každodenní pracovní povinnosti. Ale dneska večer se tady chvíli zdržím a projedu co možná nejvíc filmů." Zhlédl, jak se Denisa otočila a zadívala se na něj. Snažil se rozluštit její výraz, ale jeho pozornost přilákalo hlasité tukaní psacího stroje, který rychle chrлил svou zprávu. Michaels si všiml, co se děje, postavil se za Martina a díval se mu přes rameno. Z Denisina úhlu pohledu vypadali ti dva jako pyšní rodiče.

"Právě přečetl snímek lebky pořízený před chvílí na jedné mladé ženě," vysvětloval Philips. "Jmenuje se Kristin Lindquistová. Napadlo mě, že u ní najdu tutéž abnormalitu jako u těch ostatních pacientek, o nichž jsem ti říkal. Ale není tam nic."

"Proč jseš tak posedlý tou jedinou abnormalitou?" zajímal se Michaels. "Osobně bych raději přivítal, kdyby ses věnoval samotnému programu. Na tuhle badatelskou zábavu bude čas později."

"To neznáš doktory," řekl Martin. "Až předvedeme ten počítač nicnetušící lékařské společnosti, bude to jako seznámení středověké katolické církve s Koperníkovým pojetím astronomie. Kdybychom to mohli doložit novým radiologickým znakem, který ten přístroj objevil, bylo by přijetí mnohem snazší."

Když tiskárna dopsala, Philips odtrhl papír se zápisem. Očima spěšně přelétl řádky a zarazil se u jednoho odstavce uprostřed stránky.

"To snad není možné!" Martin strhl film a ještě jednou ho umístil na prohlížečku. Pomocí obou rukou zakryl většinu rentgenového snímku a izoloval malou plochu v zadní části lebky. "Tady je to!"

Můj Bože! Já věděl, že ta holka má stejné příznaky. Program si zapamatoval předešlé případy a dokázal najít tenhle malinkatý vzorek stejné abnormality."

"A to jsme si mysleli, že na těch ostatních snímcích to je sotva patrné," poznamenala Denisa, když se mu podívala přes rameno.

"Tady je zasažena jen špička týlní oblasti, tedy nikoli spánková či temenní část."

"Možná jde jen o počáteční stadium vývoje choroby," nadhodil Philips.

"Jaké choroby?" zeptal se Michaels.

"To zatím nevíme," řekl Martin, "ale u několika dalších pacientek, u nichž byla na snímcích nalezena stejná změna hustoty, se uvažovalo o roztroušené skleróze. Je to krok do prázdna."

"Já na tom nevidím nic," přiznal Michaels. Přiblížil oči co nejbliž k filmu, ale nebylo to stejně nic platné.

128

"Je to otázka struktury," vysvětloval Martin. "Než dokážeš vnímat rozdíly, musíš nejdřív vědět, jak vypadá normální

struktura.

Věř mi, je to tam. Ten program si to nevymyslel. Zítřka té holce zavolám, pozvu si ji sem a soustředím se přímo na konkrétní oblast. Jestli se nám povede udělat lepší snímky, třeba to taky uvidíš."

Michaels poznamenal, že snad není životně důležité, aby tu abnormalitu potvrdil i on. Odmítl pozvání na večeři do nemocniční jídelny a s omluvou odešel. Ve dveřích ještě zapřisahal Martina, aby věnoval víc času prohlížení starých snímků, protože je dost dobře možné, že program najde různé druhy radiologických znaků, a pokud se Philips bude věnovat každému zvlášť, nebude program nikdy prostý případných chyb. Pokynul jí rukou a odešel.

"Je jako na trní, vid'?" prohodila Denisa.

"A taky k tomu má důvod. Dneska mi prozradil, že pracují na novém procesoru s mnohem výkonnější pamětí, který bude řídit tento program. Očividně s tím budou brzy hotovi. Jestli k tomu dojde v nejbližší době, a já nebudu s tímhle hotov, budu je zbytečně zdržovat."

"Takže máš v úmyslu pracovat přes noc?"

"Samozřejmě." Podíval se na ni a poprvé si uvědomil, jak je vyčerpaná. Předešlou noc se vůbec nevyspala a pracovala od samého rána.

"Doufala jsem, že budeš mít zájem přijít ke mně na menší večeři a snad i dokončit, co jsme včera začali."

Vědomě zapojila do hovoru erotiku. Martin byl snadný terč.

Sexuální uvolnění by byl nádherný způsob, jak se vypořádat se zklamáním a nepříjemnostmi dne. Ale věděl, že musí pokročit s prací a Denisa pro něj znamenala mnohem víc, než aby s ní mohl naložit jako se sestrami, s nimiž se stýkal, když pracoval jako internista a potřeboval se zbavit napětí.

"Musím dohnat, co jsem zameškal," řekl konečně. "Co kdybys šla domů dřív? Zavolám ti a snad se u tebe objevím."

Ale Denisa trvala na tom, že aspoň počká, dokud nezkontroluje dnešní angiogramy a snímky z CAT, které zpracovávali kolegové z radiologie. Ačkoli se jeho jméno na zprávách neobjevilo, Philips kontroloval vše, co se na oddělení udělalo. Bylo tři čtvrtě na sedm, když odsunuli židle od stolu a vstali, aby se trochu protáhli. Martin se obrátil k Denise, ale ona sklopila hlavu.

"Co se stalo?"

"Nemám ráda, když mě vidíš tak unavenou a ošklivou."

129

Nevěřicně potřásl hlavou, natáhl paži a pokusil se zvednout ji bradu, ale ona jeho ruku setřásla. Připadalo mu ohromující, jak se dílem okamžiku změnila z nadšené akademičky v citlivou ženu.

Podle něj sice vypadala unaveně, ale byla přitažlivá jako obvykle.

Snažil se jí to říct, ale ona mu stejně nevěřila. Letmo ho políbila a řekla, že jde domů dát si dlouhou koupel a doufá, že ho ještě dneska uvidí. A byla pryč jako vlaštovka v letu.

Martinovi chvíli trvalo, než se vzpamatoval. Denisa měla tu moc, že mu způsobila v mozku zkrat. Byl zamilovaný a byl si toho vědom.

Z kapsy pláště vylovil lístek s Kristininým telefonním číslem, vytočil je, ale nikdo nebyl doma. Rozhodl se, že s sebou na večeři do jídelny vezme balík korespondence a aspoň zběžně ji přečte.

Bylo čtvrt na deset, když dodiktoval poslední zprávu a vyřídil nejnnutnější korespondenci. Současně dokázal projet na plynule fungujícím počítači pětadvacet starých snímků. Randy Jacobs se zatím několikrát vrátil z archivu s náručí dalších obálek. Sice s sebou odnášel zpátky obálky s prohlédnutými filmy, ale protože současně donesl asi stovku nových, vypadala Philipsova pracovna mnohem chaotičtější a nepřehlednější než předtím.

Philips použil telefon na svém stole a vytočil znovu Kristinino číslo. Ohlásila se po druhém zazvonění.

"Je mi to trochu trapné," začal, "ale když jsem si váš snímek prohlédl pozorněji, našel jsem velice omezenou oblast, která by si zasloužila podrobnější vyšetření. Napadlo mě, že byste sem mohla zajít třeba zítra ráno."

"Ráno ne," odmítla Kristin. "Už jsem zameškala dva dny po sobě a zítra už nechci chybět."

Dohodli se na půl čtvrtou a Martin ji ujistil, že nebude muset čekat. Až přijde, má jít přímo do jeho kanceláře.

Zavěsil a zvrátil se v židli. Hlavou mu vířily události uplynulého dne. Rozhovory s Mannerheimem a Drakem byly sice pobuřující, ale aspoň v souladu s povahou obou mužů. Rozhovor s Goldblattem byl však něco docela jiného.

Neočekával takový útok od někoho, kdo býval jeho učitelem. Byl si naprosto jistý, že za jeho jmenováním vedoucím asistentem neuroradiologie stál před lety právě Goldblatt. Nedávalo to smysl. Jestliže Goldblattův nepřátelský vztah k počítačům pramení z podnětu někoho jiného, dostali se s Michaelsem do mnohem větších potíží, než si kdy dokázali připustit. Ta myšlenka přiměla Philipse, aby se vzpřimil a hledal na stole seznam pacientek s potenciálně novým radiologickým znakem. Potvrzení nové diagnostické techniky získalo na závažnosti. Když seznam našel, připojil k němu jméno Kristin Lindquistové.

130

Pominul-li Goldblattovu nechut' k nové počítačové jednotce, stejně si jeho chování nedokázal rozumně vysvětlit.

Svědčilo to o tajné dohodě s Mannerheimem a Drakem. A pokud se Goldblatt skutečně spřáhl s Mannerheimem, dělo se něco neobvyklého. Něco velmi, velmi podivného.

Philips se narovnal a vrhl se na svůj seznam: Marinová, Lucasová, Collinsová, McCarthyová a Lindquistová. Za McCarthyovou napsal "neurochirurgická laboratoř." Když se Mannerheim může chovat všelijak, tak proč ne Philips? Vyšel z přítmi pracovny do jasně osvětlené chodby. Před místnostmi, kde se prováděla fluoroskopie, našel, co hledal:

vozíky s výzbrojí uklízejí čety.

Protože byl zvyklý pracovat dlouho do noci, měl mnohokrát příležitost seznámit se s jejími členy. Často uklízeli kancelář v jeho přítomnosti a dobírali si ho, že tajně bydlí pod stolem. Byla to zvláštní společnost sestávající ze dvou asi tak pětadvacetiletých mužů, jednoho černocha a bělocha, a dvou starších žen, Portorikánky a Irky. Philips chtěl mluvit s Irkou. Pracovala na středisku už patnáct let a stala se neoficiální vedoucí skupiny.

Objevil je v jedné místnosti pro fluoroskopii. Měli právě přestávku a popíjeli kávu.

"Poslechněte, Zlato," oslovil Irku. Zlato byla její přezdívka, protože tak každého oslovovala. "Můžete se dostat do neurochirurgické laboratoře?"

"Já se v týhle nemocnici dostanu kamkoli, jen ne do skříní s narkotikama," odpověděla Zlato pyšně.

"To je výborné," pochválil ji Martin. "Učiním vám nabídku, kterou nemůžete odmítnout." Vysvětlil jí, že si na čtvrt hodiny půjčí její paklíč, aby si v neurochirurgické laboratoři vyzvedl vzorek, který chce zrentgenovat. Na oplátku jí udělá snímek na CAT.

Trvalo celou minutu, než se Zlato přestala otřásat smíchy. "Neměla bych ho nikomu půjčovat, ale když si vezmu, kdo jste. . . Ale musíte být zpátky, než doděláme radiologii. To bude tak za dvacet minut."

Do Watsonova výzkumného ústavu se Philips dostal tunelem.

V opuštěné hale čekal výtah. Nastoupil do kabiny a stiskl příslušné tlačítko. Ačkoli se nalézal v rušném lékařském středisku uprostřed lidnatého a rozrůstajícího se města, připadal si odloučený a sám.

Ve výzkumných laboratořích se pracovalo od osmi do pěti a v tak pozdní hodinu byla budova prázdná. Jediný zvuk obstarávala kabina výtahu stoupající vzhůru šachtou.

Otevřely se dveře a Philips vystoupil do slabě osvětlené haly.

Prošel požárními dveřmi a vkročil do ústí dlouhé chodby ubíhající

131

po celé délce budovy. I tady se šetřilo energii a téměř všechna světla byla zhasnuta. Zlato mu nedala jen jeden klíč, ale rovnou celý svazek klíčů na velkém mosazném kruhu, jejichž řinčení protínalo ticho budovy.

Do neurochirurgické laboratoře vedly třetí dveře nalevo, blíž k opačnému konci chodby. Jak se k nim Martin blížil, zmocňovalo se ho napětí. Dveře do laboratoře byly kovové, jen v jejich střední části byla zasazená tabulka matového skla. Než vsunul paklíč do zámku, ohlédl se obezřetně přes rameno. Dveře se otevřely. Rychle vešel dovnitř a zavřel za sebou. Snažil se zlehčit svou zbytečnou opatrnost, ale nebylo to nic platné. Jeho nervozita vzrostla do té míry, že neodpovídala důležitosti samotné akce. Usoudil, že by byl mizerný zloděj.

Při stisknutí vypínače se ozvalo velice hlasité cvaknutí. Prostornou laboratoř zaplavilo světlo z řady stropních zářivek. Středem místnosti se táhly dva pulty s výlevkami z nerez, plynovými přívody a policemi s laboratorním sklem, které zasahovaly do poloviny laboratoře. Ve vzdálenější části byl prostor určený k chirurgickým zákrokům na zvířatech. Připomínal moderní, asi o čtvrtinu menší operační sál se stropním chirurgickým světlem a malým operačním stolem, nechyběly ani moderní anesteziologické přístroje. Nebyl od laboratoře nijak oddělen, lišil se od ní jen vydlážděnými stěnami. Se vším všudy to byly působivé kulisy a sloužily jako pocta Mannerheimově schopnosti získat dotace pro výzkum.

Philips neměl ani zdání, kde má vzorek mozku hledat, tušil však, že by někde mohla být celá sbírka, a proto nahlížel jen do větších skříní. Jeho snaha vyšla naprázdno, ale povšiml si, že vedle operačního prostoru jsou další dveře. Byly vyplněné drátěným sklem.

Opřel se o ně a nahlížel do tmavé místnosti. Hned za dveřmi spatřil řadu dřevěných polic se skleněnými válci; v mnoha nádobách byly mozky ponořené do konzervační tekutiny.

Jeho strach vzrůstal každou vteřinou. V okamžiku, kdy spatřil mozky, si přál najít ten, jenž patřil McCarthyové, a zmizet. Strčil do dveří a rychle pročítal štítky. Na jeho nos zaútočil silný zvířecí zápach. Nalevo ve tmě vytušil obrysy klecí. Ale jeho zajímaly pouze válce; každý byl opatřen štítkem se jménem, číslem a datem.

Usoudil, že datum označuje den pacientovy smrti. Rychle se pohyboval podél dlouhých polic se vzorky. Protože jediné světlo proudilo dovnitř skleněnou výplní ve dveřích, musel se při každém kroku naklonit až k válci. Mozek

McCarthyové byl úplně na konci řady, u zadního východu z místnosti.

Naklonil se pro vzorek. V té chvíli ho vyděsil nelidský skřek, při

132

němž tuhla krev v žilách a který malou místnost zlověstně naplnil ozvěnou. Následovalo třesnutí kovu o kov.

Philipsovi podklesly nohy, jak se obrátil připravený k obraně, a narazil ramenem do stěny. Vzduch rozechvěl další skřek, ale to bylo všechno. Místo do tváře tušeného protivníka zíral Martin do obličejové opice za mřížemi klece. Zvíře bylo nepřičetné vzteky. Oči mu žhnuly jako dva uhlíky, pysky stažené dozadu odkrývaly zuby, z nichž dva už se zlomily při marných pokusech prokousat se mřížemi klece. Z temena hlavy opice vyrůstala řada elektrod jako pestrobarevné špagety.

Philips si uvědomil, že se dívá na jedno ze zvířat, jež Mannerheim a spol. proměnili ve vřiskající přízrak. V lékařském středisku bylo všeobecně známo, že Mannerheim se v současné době snaží přesně lokalizovat v mozku místo způsobující zuřivě reakce. Mannerheima neodstrašilo ani to, že ostatní vědci byli přesvědčeni o existenci několika center.

Když jeho zrak přivykl tmě, spatřil spoustu klecí. V každé byla jedna opice s různě znetvořenou hlavou. Některé měly

místo zadní části lebky polokouli z plexiskla, již procházely desítky zapuštěných elektrod. Některá zvířata se chovala naprosto apaticky, jako by u nich byla provedena lobotomie.

Philips získal ztracenou rovnováhu. Nespouštěje zrak ze zuřícího zvířete, které nepřestávalo vřeštět a hlučně trást klecí, zvedl válec s částečně rozřezaným mozkem McCarthyové. Za válcem leželo několik preparátů sepnutých pryžovou páskou. Vzal je také. Už byl připravený k odchodu, když zaslechl, jak se vnější dveře laboratoře otevřely a zavřely a následovaly jakési tlumené zvuky.

Martin zpanikařil. Jednou rukou se snažil udržet válec, preparáty a svazek klíčů, druhou otevřel zadní východ zvěřince. Před ním střemhlav klesalo požární schodiště v nekonečné řadě ztrácejících se úhlů. Zarazil se na nejvyšším schodě a uvědomil si, že útěk není žádným řešením. Než se dveře stačily zaklapnout, zachytil je a vrátil se do laboratoře.

"Doktor Philips," vydechl překvapeně bezpečnostní strážce Peter Chobanian. Byl členem basketbalového mužstva Léčebného centra a Philips si s ním už několikrát v noci povídal. "Co tady nahoře děláte?"

"Měl jsem chuť na malou svačinku," prohlásil Martin s vážnou tváří a zvedl válec se vzorkem.

"Fuj," odvrátil se Chobanian. "Než jsem dostal místo tady, myslel jsem, že jen psychiatři jsou blázni."

"Ale vážně," pokračoval Philips a popošel blíž. Nohy měl jako z rosolu. "Chci ten vzorek rentgenovat. Chtěl jsem se pro to stavět přes

133

den, ale nestihl jsem to. . ." Pokynul druhému strážci, kterého neznal.

"Měl byste dát vědět, když se chystáte sem nahoru," řekl Chobanian. "Z týchle budovy vypochovalo už pár mikroskopů, tak musíme trochu přitvrdit."

Philips požádal radiologického technika, který měl noční službu, aby za ním mezi dvěma případy na pohotovosti přišel na neuroradiologii a sdělil mu svůj názor. Nejprve položil částečně rozřezaný mozek McCarthyové na arch papíru a tak jej zrentgenoval, ale bylo to bezúspěšné. Ať se snažil sebevíc, snímky dopadly mizerně. Na filmu bylo obtížné rozlišit vnitřní strukturu mozkové tkáně. Zkusil zredukovat kilovolty, ale nepomohlo ani to. Technik se podíval na mozek a zezelenal. Když odešel, přišel Martin konečně na to, v čem je problém. I když byl mozek uchován ve formaldehydu, došlo k rozpadu vnitřní struktury natolik, že byl znemožněn jakýkoli radiologický popis. Philips jej vrátil do válce a spolu s preparáty ho odnesl nahoru na patologii.

Laboratoř sice nebyla zavřená, ale už tam nikdo nebyl. Jestli má někdo zájem krást mikroskopy, měl by zajít sem, pomyslel si. Otevřel dveře do pitevny, ale ani tam nikoho nenašel. Prošel středem místnosti kolem dlouhého stolu s mnoha mikroskopy. Vedle každého ležel diktafon. Vzpomněl si na hrůzu, s níž poprvé prohlížel vlastní krev. Měl v živé paměti, jak hystericky pátral ve vzorku po stopách leukemie. Medicína nabízela prostor všem imaginárním chorobám a on na sobě našel příznaky většiny z nich.

V rohu místnosti spatřil Bunsenův hořák pilně ohřívající kádinku s vodou. Odložil válec a preparáty na stůl a čekal. A dočkal se brzy.

Dovnitř se vkolébal silně otlý patolog. Společnost rozhodně nečekal, protože si ještě ve dveřích zapínal poklopec. Jmenoval se Benjamin Barnes.

Philips se představil a zeptal se Barnese, zda by mu mohl udělat laskavost.

"Jakou laskavost? Chci mít tuhle pitvu za sebou, abych odsud mohl taky někdy vypadnout."

"Mám tady pár preparátů. Nemohl byste se mi na ně rychle podívat?"

"Tamhle je dost volných mikroskopů. Proč to neuděláte sám?"

Byl to podivný způsob chování k vedoucímu asistentovi, třebaže z jiného oddělení nemocnice, ale Martinovi se podařilo potlačit podráždění.

Už je to pár let," řekl. "A kromě toho jde o mozek a ten mi nikdy moc nešel."

134

"Radši byste měl počkat do rána, až přijde neuropatolog."

"Mně jde o okamžitý názor," naléhal Martin.

Philips nikdy nepovažoval tlusté lidi za žoviální a tento exemplář jeho dojem jen dotvrzoval.

Barnes od něho neochotně vzal jeden preparát a umístil jej pod mikroskop. Prohlédl si ho a sáhl po dalším. Uběhlo deset minut, než byl se všemi hotov.

"Zajímavé," poznamenal. "Pojďte se podívat." Ustoupil stranou aby se Philips mohl sklonit nad přístroj.

"Vidíte ten prázdný prostor?"

"Jo."

"Tam byla nervová buňka."

Philips pohlédl na Barnese.

"Všechny preparáty označené červeně obsahují místa, kde neurony buď zcela chybí, nebo jsou poškozeny," vysvětloval patolog.

"Přijde mi divné, že tam je velmi nepatrný, nebo téměř žádný zánět."

Vůbec mě nenapadá, co to může být. Popsal bych to jako 'mnohohožiskový, nespojitý úhyn neuronů', příčina neznámá."

"Ani se nepokusíte odhadnout příčinu?" snažil se ho přimět k odpovědi.

"Ne."

A co takhle roztroušená skleróza?" vystřelil.

Barnes se zatvářil zaraženě a svažtil čelo: "Možná. U roztroušené sklerózy se občas vyskytnou léze v šedé hmotě, i když většinou se všechny najdou v bílé hmotě. Ale takhle to nevypadá. Byl by tam větší zánět. Ale abych si mohl být jistý, musel bych použít myelinové barvivo."

"A co kalcium?" zeptal se Philips. Věděl, že hustotu oblastí rentgenového snímku ovlivňuje jen málo faktorů a že kalcium je jedním z nich.

"Nevšiml jsem si ničeho, co by svědčilo o kalcii. Říkám, že musím udělat test."

"A ještě něco," řekl Philips. "Rád bych, kdybyste mi udělal nějaké preparáty z týlní oblasti." Poklepal na válec.

"Myslel jsem, že jen chcete, abych se podíval na ty hotové " namítl Barnes.

"Správně. Když se budete dívat na mozek, nebude mi to k ničemu. Potřebuju ho rozřezat." Martin měl za sebou perný den a neměl náladu dohadovat se s líným patologem.

Barnes vycítil, že bude lepší mlčet. Vzal skleněný válec a odvalil se do pitevny. Philips se vydal za ním. Barnes naběračkou podebral mozek, vyňal jej z formaldehydu a položil na nerezový pult vedle

135

výlevky. Uchopil velký pitevní nůž a Philips mu ukázal, v které části má udělat řez. Pak odřízl několik centimetrových plátků tkáně a ponořil je do parafínu.

Řezy budou připraveny zítra. Jaké mám udělat testy?"

"Všechny, které vás napadnou. A ještě něco. Znáte toho zřízence, co dělá noční služby v márnici?"

Myslíte Wernera?"

Philips přikývl.

"Jen povrchně. Je kapku podivínský, ale je to pracant a je na něj spolehnutí. Už je v nemocnici dlouho."

Myslíte, že po něčem jde?"

"Nemám zdání. Po čem by mohl podle vás jít?"

"Může to být cokoli. Růstové hormony z hypofýzy, zlaté zuby, cokoli."

To opravdu nevím. Ale vůbec by mě to nepřekvapilo."

Po nepřijemném zážitku v neurochirurgické laboratoři bylo Philipsovi obzvlášť zatěžko sledovat červenou čáru směřující k márnici v podzemí. Obrovská, tmavá místnost před vstupem do márnice, připomínající jeskyni, by tvořila dokonalou kulisu pro nějaký středověký horor. Čtvercové okno ve dveřích spalovny zářilo do šera jako oko kyklopa. Propánaboha, Martine, co je to s tebou?" plísnil se Philips, když se pokoušel posílit svou slábnoucí odvalu. Márnice vypadala úplně stejně jako předešlého večera. Stínítka bez žárovek visící na holých drátech od stropu dodávala scéně nepřirozený nádech. Vzduch slabě páchl plísní. Dveře do lednice byly pootevřené a mezerou proudilo slabé světlo a chuchvalce studené mlhy.

Wernere!" zavolal Philips. Jeho hlas se odrazil od stěn vydlážděkové místnosti. Žádné odpovědi se nedočkal. Vešel dovnitř a dveře se za ním nekompromisně zavřely. "Wernere!" Ticho rušil jen kapající kohoutek. Philips se ostražitě přiblížil k lednici a nahlédl dovnitř. Werner se potýkal s mrtvým tělem, které očividně spadlo z vozíku, protože zřízenec zvedal nahou, ztuhlou mrtvolu a neobratně se ji pokoušel položit zpět na pohyblivé lehátko. Určitě by neodmítl pomocnou ruku, ale Philips zůstal stát na místě a jen se díval. Když se Wernerovi podařilo umístit tělo na vozík, Martin vstoupil do lednice.

Wernere!" Martinův hlas zněl dutě.

Zřízenec pokrčil kolena a zvedl paže nad hlavu jako šelma, která se chystá zaútočit. Philips ho vylekal.

Chci s vámi mluvit," řekl Philips. Byl rozhodnutý chovat se

136

autoritativně, ale hlas ho zradil. Uprostřed mrtvých těl jeho obrana selhala. "Chápu vaše postavení a nechci vám způsobit žádné potíže, ale potřebuju jisté informace."

Když Werner poznal Philipse, uvolnil se, ale zůstal nehybně stát.

Prerývaný dech vycházel jeho pootevřenými ústy v obláčcích husté Páry.

"Musím najít mozek Lisy Marinové. Nezajímá mě, kdo nebo proč jej vzal. Jen se na něj chci podívat z vědeckých důvodů."

Werner byl jako socha. Nebýt viditelného dechu, mohl být jedním z mrtvých.

"Podívejte," zkoušel to Martin, "zaplatím vám." Dosud nikdy se nikoho nepokoušel podplácet.

"Kolik?" zeptal se Werner.

"Sto dolarů."

"O mozku té Marinové nic nevím."

Philips se zadíval na jeho strnulé rysy. Za těchto okolností nemohl víc dělat. "Kdybyste si náhodou vzpomněl, zavolejte mi na radiologii." Otočil se a vyšel ven, ale jakmile se ocitl v chodbě, rozběhl se k výtahům.

Philips vešel do domu, v němž bydlela Denisa, a zběžně pročetl jmenovky na zvoncích. Věděl, kde přibližně je ten její, ale jmen bylo tolik, že musel pokaždé chvíli hledat. Stiskl černý knoflík a s rukou na vnitřních dveřích čekal, až ho bzučákem vpustí dovnitř.

V útrokách domu to páchlo, jako kdyby všichni nájemníci smažili k večeři cibuli. Pohlédl na schodiště. V domě sice byl výtah, ale pokud zrovna nečekal v přízemní hale, trvalo celou věčnost, než přijel. Denisa bydlela jen ve druhém poschodí a Philipsovi nevadilo šlapat pěšky. Přesto si na posledním odpočívadle uvědomil, jak je vyčerpaný. Měl za sebou dlouhý, namáhavý den.

Denisa znovu prodělala proměnu. Už nevypadala unaveně a ujistila ho, že si po koupeli na hodinku zdřímala. Lesklé vlasy jí v jemných vlnách volně splývaly z hlavy. Měla na sobě růžový saténový třičtvrtěční kabátek a pod ním růžové kalhoty nad kolena z téhož materiálu, jež ponechávaly patřičný prostor fantazii. Jako zázrakem odpadla z Martina část únavy. Vždy ho ohromovalo, s jakou lehkostí dokázala Denisa odhodit svou precizní nemocniční osobnost, i když věděl, že důvěřovala svým intelektuálním schopnostem natolik, aby dokázala popustit uzdu své ženské představivosti. Byla to vzácná a báječná rovnováha.

Objali se hned za dveřmi a pak bez jediného slova vešli ruku v ruce do ložnice. Martin ji položil na postel. Zpočátku ho přijímala

137

pasívně, vychutnávajíc jeho nedočkavost, ale potom se připojila, nechala svou vášeň vytrysknout v plné síle a oba splynuli v uspokojujícím objetí.

Nějakou chvíli zůstali nehybně ležet, těšili se ze vzájemné blízkosti a toužili zachovat v mysli rozkoš, již si navzájem odevzdali.

Konečně se Martin vztyčil na lokti a prstem přejížděl po Denisině jemně řezaném nose a pootevřených rtech.

"Řekl bych, že tenhle vztah se mi naprosto vymyká z rukou," přiznal s úsměvem.

"Souhlasím."

"Už pár týdnů na sobě pozoruju příznaky, ale diagnózou jsem si jistý teprve poslední dva dny. Miluju tě, Deniso."

V dané situaci pro ni znamenalo takové vyznání víc než kdykoli předtím. Martin se dosud o lásce nezmiňoval, ačkoli ji neustále opakoval, co pro něj znamená.

Lehce se políbili. Vlastně ani nemusel nic říkat, a oba přesto věděli, že jejich vztah dospěl do nové úrovně.

"Na jednu stranu mám strach z toho, že jsem se ke své lásce přiznal," pokračoval Martin po chvíli. "Medicína můj předešlý vztah zničila a děším se, že by se to mohlo opakovat."

"Neřekla bych."

"Já ano. Jistým způsobem si dokáže udržet jednoho rukojmího za stále vzrůstajících požadavků."

"Ale já ty požadavky chápu."

"Tím si nejsem tak jistý. Aspoň prozatím." Cítil, že ta poznámka vyzněla blahosklonně, ale byl si vědom toho, že v současném stadiu Denisiny lékařské kariéry ji bude nemožné přesvědčit, že povinnosti vedoucího oddělení dokáží proměnit každodenní medicínu v chrtí dostihy podobné práci ve většině podnikatelských firem. A ten Goldblattův protest týkající se jejich známosti měl také dosud v čerstvé paměti, a proto ty obavy nebyly pouze hypotetické.

"Myslím že tomu rozumím víc než si myslíš," namítla Denisa.

"Připadá mi, že ses od rozvodu změnil. Tenkrát jsi v sobě živil jakousi mužnou víru, že ti tvoje kariéra poskytne většinu životní náplně. Teď je to jiné. Jsem přesvědčená, že si uvědomuješ, že valná část tvé spokojenosti vzejde z tvých mezilidských vztahů."

Rozhostilo se ticho. Martina ohromila vlastní průhlednost, ale zároveň obdivoval Denisinu jasnozřivost. Denisa promluvila jako první: "Nechápu jedinou věc. Když máš zájem trávit víc času mimo nemocnici, proč nepolevíš v tempu svého výzkumu?"

"Protože právě výzkum může být klíčem k mé svobodě," řekl a přitáhl ji k sobě. "Ty budeš po skončení mou odměnou, a výzkum

138

má onu moc obstarat mi to, co od medicíny chci. A zbyde mi víc času na tebe."

Políbili se s pocitem bezpečí a novou dimenzí vzájemné náklonnosti. Ale jak tak leželi v těsném objetí, pomalu na ně dolehla únava a rozhodli, že se půjde spát.

Denisa si ještě šla vyčistit zuby a Martin zatím v duchu marně řešil záhadné zmizení Lynn Anne Lucasové. Mrkl na zavřené dveře od koupelny a vytočil číslo nemocnice. Připomněl sestře, že Lynn Anne byla přijata přes pohotovost a okamžitě převezena jinam. Stala krátce poté, co dokončila vyplňování přijímacích formulářů.

Martin se jí zeptal, jestli si také vzpomíná, kam byla pacientka převezena, ale sestra odpověděla záporně. Poděkoval ji a zavěsil.

Když Denisa ulehla vedle něho, přitiskl se k jejím zádům, ale spánek nepřicházel. Začal jí vyprávět o nepříjemném zážitku v laboratoři a o opicích s elektrodami v hlavě, a ptal se jí, jestli si myslí, že informace, kterou Mannerheim získá, stojí za ty oběti. Denisa, už v polospánku, jen něco zabručela, ale Martinův přetažený mozek přepnul na návštěvu na fakultní gynekologické klinice.

"Hele, už jsi někdy byla na gynekologické klinice v nemocnici?"

Vztyčil se na lokti a převrátil Denisu na záda. Pohyb ji probudil.

"Ne, nebyla."

"Zato já jsem tam byl dneska a mám z toho divný pocit."

"Jak to myslíš?"

"Sám nevím. Těžko se to vysvětluje, ale je fakt, že moc gynekologických klinik jsem neprošel."

"Je tam skvělá zábava," podotkla sarkasticky a otočila se na bok, k Martinovi zády.

"Mohla bys mi udělat laskavost a zajít tam?"

"Myslíš jako pacient?"

"To je jedno. Rád bych znal tvůj názor na tamější personál."

"No, máš štěstí, že jsem trochu zanedbala pravidelnou roční prohlídku. Nevidím důvod, proč bych nemohla zajít tam. Zítra se objednáám."

"Díky," řekl Martin a konečně se uložil ke spánku.

139

(10) Když se Denisa probudila, hrábla po budíku a zděsila se ukazoval, že je krátce po sedmé. Byla zvyklá, že Martin vstává před šestou, a kdykoli u ní trávil noc, neobtěžovala se s nařizováním zvonku. Odkopla příkrývku a spěchala do koupelny, aby se rychle osprchovala. Philips otevřel oči právě ve chvíli, kdy její nahé pozadí mizelo v chodbě. Tak krásně mu den už dlouho nezačínal!

Vůbec ho netrápilo, že zaspal, a považoval to za úmyslné gesto neposlušnosti vůči starému způsobu života.

Rozkošnický se protahoval ve vyhřáté posteli. Napadlo ho, že by si mohl ještě pospat, ale nakonec rozhodl, že společná sprcha s Denisou je lepší nápad.

Když vešel do koupelny, zjistil, že ona je už skoro hotová a nemá náladu na laškování. Stoupl si k ní do sprchovacího koutu a zatarasil jí cestu, ale nedůtklivě ho upozornila, že v 8.00 musí předstoupit před vizitu s rentgenovými snímky.

"Proč se už nechceš milovat dotíral. "Napíšu ti omluvku, že jsi byla u lékaře."

Hodila mu na hlavu vlhký ručník a vystoupila na rohožku před sprchou. Otírala se a snažila se přitom překřičet šumění vody:

"Když dneska skončíš v rozumnou hodinu, pozvu tě k sobě na večeři."

"Úplatky nepřijímám!" zvýšil hlas. "Hodlám zjistit, co říkali patologové na preparáty z mozku McCarthyové, a doufám, že se mi podaří udělat Kristin Lindquistové pár polytomografií a CAT. Kromě toho musím prohnat počítačem stoh starých filmů. Dnešní výzkumná práce provede konečné zúčtování."

"Mám pocit, že jsi mírně tvrdohlavý," odtušila Denisa.

"Obsedantní," řekl Martin.

"Kdy chceš, abych zašla na gynekologii?"

"Co možná nejdřív."

"Dobře. Objednám se na zítřek."

Denisa pustila fén, takže se v rozhovoru nedalo pokračovat.

Philips dokončil sprchování a oholil se jejím žiletkovým strojkem na jedno použití. V těsné koupelně kolem sebe museli navzájem různě poskakovat, aby ranní hygieně učinili zadohodu.

Denisa se naklonila k zrcadlu, aby si naličila oči, a přitom se zeptala: "Co myslíš, že způsobuje změny hustoty na těch snímcích?"

"To vážně nevím," přiznal a pokoušel se přčesat své husté světlé vlasy. "Proto jsem si nechal udělat na patologii ty preparáty."

Denisa se napřímila, aby zhodnotila své úsilí.

"Připadá mi, že prvním krokem k úspěšnému vyřešení té záhady

140

bude odpověď právě na tuhle otázku. Zatím asi nemá smysl snažit se spojit abnormality s určitou chorobou, jakou je třeba roztroušená skleróza."

"Máš pravdu," přikývl. "Ta myšlenka pochází z nemocničních karet. Byl to krok do prázdna. Ale chceš něco vědět?"

"Právě jsi mi vnukla další nápad."

Philips se dostal do staré budovy lékařské fakulty tunelem. Vchod z ulice byl už dávno nedobytně uzavřený. Když zdolával schody do haly, s překvapivou sentimentálníostí si vzpomněl na doby, kdy za budoucnost jeho života byl zodpovědný pouhý slib. Došel k důvěrně známým dřevěným dveřím s ošoupanými koženými výplněmi a zastavil se. Pečlivě provedený nápis LÉKAŘSKÁ FAKULTA byl téměř nečitelný a zneuctěný nedbale přitlučeným prknem. Pod ním držel na dvou připínáčcích hnědý karton, na němž bylo upozornění:

Lékařská fakulta je umístěna v Burgerově budově."

Za majestátními starými dveřmi dřímala dávno vyčichlá sláva.

Bývalý foyer byl polorozbořený a jeho dubové táflování prodáno v aukci. Finance určené na renovaci vyschly dřív, než byla dokončena demolice.

Martin se pustil stezkou lemovanou harampádím, která vedla kolem někdejší informační kabinky a pokračovala zaprášeným schodištěm. Při pohledu přes foyer spatřil zatarasené dveře vedoucí do ulice. Obě jejich masivní křídla byla spojena řetězem.

Philipsovým cílem byla Barrowova posluchárna. Když stanul přede dveřmi, všiml si, že byly opatřeny novým nápisem: Oddělení počítačových věd: Úsek umělé inteligence. Otevřel dveře, přistoupil k železným trubkám, které tvořily zábradlí, a shlédl dolů do polokruhové posluchárny. Sedadla zmizela. Na různých velkých, pravidelně uspořádaných

hromadách ležely poskládány rozličné součástky. Dole na pódiu stály dvě velké počítačové jednotky sestavené podobně jako onen menší přístroj, který Michaels donesl do Philipsovy kanceláře. Na jedné z nich pracoval mladík v bílém plášti s krátkými rukávy. V pravé ruce třímal pájku, v levé drát.

Můžu vám nějak pomoci?" zavolal.

Hledám Williama Michaelse," odpověděl Philips.

Ještě nepřišel." Muž odložil pájku a razil si cestu k Philipsovi.

Chcete mu nechat nějaký vzkaz?"

"Jen mu řekněte, aby zavolal doktora Philipse."

"Tak to vy jste doktor Philips. Rád vás poznávám. Já jsem Carl Rudman, jeden z Michaelsových studentů." Rudman prostrčil ruku zábradlím. Philips ji uchopil a přehlížel přitom působivé zařízení.

141

Docela dobře jste to tu zabydleli." Martin dosud nebyl v žádné počítačové laboratoři a nedokázal si představit, že by mohla být tak rozlehlá. "Když jsem v téhle místnosti, mám divný pocit," přiznal se.

"V jednašedesátém jsem tady chodil na fakultu a v této posluchárně jsme mívali přednášky z mikrobiologie."

"No...," protáhl Rudman, "aspoň to slouží dobré věci. Kdyby nedošly peníze na renovaci lékařské fakulty, nejspíš bychom se ocitli na ulici. A tohle místo je pro práci na počítačích jako stvořené, protože sem vůbec nikdo nechodí."

"Zůstaly mikrobiologické laboratoře vzadu za posluchárnou v původním stavu?"

"Buďte bez obav. Abych byl přesnější, používáme je pro náš výzkum paměti. Izolace je dokonalá. Vsadím se, že si ani nedovedete představit, kolik špionáže hrozí ve světě počítačů."

To jste uhodl," přikývl Philips. Vzápětí se neodbytně rozpíjala jeho vysilačka. Vypnul ji a zeptal se: "Víte něco o programu na čtení snímků lebky?"

"Jistě. To je náš prototyp programu umělé inteligence. Všichni o něm víme dost."

"Tak to mi možná budete moci odpovědět vy. Chtěl jsem se Michaelse zeptat, jestli se dá podprogram pracující s hustotami odděleně vytisknout."

"Samozřejmě. Stačí o to počítač požádat. Udělá vám téměř všechno, s výjimkou čistění bot."

Ve čtvrt na devět byl provoz na patologii v plném proudu. Před čtvrt hodinou došla z chirurgie dodávka zmrazených preparátů, a tak měli všichni napilno. Martin našel Reynoldse v jeho malé kanceláři, jak se sklání nad skvěle vybaveným mikroskopem s pětatřicetimilimetrovým fotoaparátem na vrcholu, takže cokoli prohlížel, si také mohl vyfotografovat.

Máš chvíli?" zeptal se ho.

"Jistě. Na ty řezy, které jsi přinesl včera, jsem se už díval. Ráno mi je sem přinesl Benjamin Barnes."

Prívětivý člověk," poznamenal Martin sarkasticky.

"Je to mrzout, ale výtečný patolog. Jsem rád, když se tady potlouká. Vedle něho mám pocit, že jsem hubený."

Co jsi našel na preparátech?"

"Je to velmi zajímavé. Chci, aby se na to podíval někdo z neuropatologie, protože nevím, co by to mohlo být. Všechny ohniskové nervové buňky buď vypadly, nebo jsou porušeny a mají tmavé, rozpadající se jádro. Je tam malý, nebo žádný zánět. Nejpozoruhodnější je, že zničení nervových buněk se děje v úzkých sloupcích

142

kolmých k povrchu mozku. Něco takového jsem v životě neviděl."

"A jak dopadly ty skvrny? Co naznačují?"

"Nic. Žádný vápník ani těžké kovy, jestli máš tohle na mysli."

"Takže tam nevidíš nic, co by se ukázalo na rentgenových snímcích?" zeptal se Philips.

"Absolutně nic," odpověděl Reynolds. "Rozhodně ne ty mikroskopické sloupky mrtvých buněk. Barnes říkal, že ses zmiňoval o roztroušené skleróze. Tak to tedy rozhodně ne. Změny myelinu nebyly žádné."

"Kdybys měl plácnout nějakou diagnózu, co by to bylo?"

"To je tvrdý oříšek. Řekl bych, že virus. Ale ruku do ohně bych za to nedal. Vypadá to podivně."

Když Philips dorazil do kanceláře, čekala tam Helen v plné polní.

Vyskočila od stolu a snažila se zahradit vstup rukou plnou pošty a papírků s telefonickými vzkazy. Ale Philips naznačil jako fotbalista pohyb doleva, a obešel ji zprava. Ani na chvíli se nepřestával křenit. Noc strávená s Denisou ho celého změnila.

"Kde jste byl? Je skoro devět." Helen začala odříkávat jména a telefonní čísla osob či institucí, kam musí ještě okamžitě zavolat, zatímco Martin se prohraboval v papírech pokrývajících jeho stůl a hledal mezi nimi snímek Lisy Marinové. Byl pod nemocničními kartami, které ležely pod hlavním seznamem pacientů s rentgenem lebky. S filmem v podpaží přešel k počítači a spustil jej. Helen znechuceně sledovala, jak vyklepává na klávesnici informace. Zadal přístroji, aby vytiskl postup klasifikace hustot.

"Sekretářka doktora Goldblatta volala už dvakrát," řekla Helen, "a vy tam máte zavolat, jakmile se tady objevíte."

Tiskárna ožila a ptala se Martina, jestli si přeje digitální, nebo analogové znázornění. Philips nevěděl, tak si řekl o obojí. Byl požádán, aby vložil film.

Helen se nedala odradit: "Dále volal doktor Clinton Clark, přednosta gynekologie, tedy nikoli sekretářka, ale šéf

osobně, a připadal mi dost navztekáný. Chce, abyste mu zavolal. A pan Drake si s vámi taky přeje mluvit." Tiskárna zabzučela a počala chrlit stránku za stránkou, všechny poseté číslicemi. Philips se na to díval se vzrůstajícím zmatkem.

Vypadalo to, jako by ta malá potvůrka dostala drobný nervový šok.

Helena zvýšila hlas ve snaze přehlušit rychlé staccato tiskárny.

"Volal William Michaels. Říkal, že ho mrzí, že nebyl přítomen v době, kdy jste poctil jeho počítačovou laboratoř přepadovou návštěvou. Chce, abyste mu zavolal. Taký volali z Houstonu ohledně

143

vašeho předsedání neuroradiologické sekci na národní konferenci.

Tvrdili, že to potřebují vědět ještě dnes. Copak tady máme dál. . ."

Zatímco Helen listovala vzkazy, Philips nabral do náruče nepředstavitelný stoh počítačového papíru pokrytého tisíci znaků. Tiskárna konečně přestala chrlit číslice a vyhotovila schéma bočního průřezu lebky, na němž byly jednotlivé oblasti označeny písmeny. Philips pochopil, že když si zvolí nějaký písmenný kód, může najít stránku s odpovídajícími oblastmi, která ho zajímala. Ale tiskárna ještě neskončila. Vyprodukovala schémata různých oblastí lebky a hodnoty hustoty vytištěné v odstínech šedé. To byl analogový výtisk a bylo jednodušší se v něm orientovat.

"Jo," vzpomněla si Helen, "druhá angiografie bude celý den mimo provoz, protože tam instalují nový zásobník filmů." V té chvíli ji Philips vůbec neposlouchal. Při srovnání oblastí z analogového schématu zjistil, že abnormální oblasti mají celkovou hustotu slabší než okolní, normální oblasti. To bylo překvapení, protože i když byly změny neznatelné, měl mylný dojem, že hustota bude vyšší. Podíval se na digitální schéma a okamžitě pochopil, proč tomu tak je. V digitální podobě bylo zřejmé, že mezi hodnotami sousedních znaků byly velké skoky, a proto se také domníval, že na snímcích by mohly být drobnoučké skvrny vápníku nebo jiného pevného materiálu. Ale počítač mu sdělil, že abnormální oblasti byly celkově méně syté, čili jasnější než normální tkáň, což znamenalo, že tudy prošly rentgenové paprsky snáze.

Vzpomněl si na zánik nervových buněk, který viděl na patologii, ale bylo zřejmé, že to absorpci rentgenových paprsků nemohlo ovlivnit. Byla to záhada, kterou nedokázal vysvětlit.

"Podívejte se na to," řekl a ukázal digitální záznam Helen. Přikývla a předstírala, že rozumí.

"Co to znamená?" zeptala se.

"Nevím, ledaže. . ." Zarazil se uprostřed vě "Ledáže co?" vyzvíдалa Helen.

"Sežeňte mi nůž. Jakýkoli." Philips byl rozrušený.

Helen mu bez řeči došla pro nůž, jímž si mazala na chleba arašídové máslo, ale v duchu se pozastavovala nad nápady svého podivínského šéfa. Když se vrátila do kanceláře, zalapala po dechu nad tím, čeho se stala svědkem. Philips vyndával z válce s formaldehydem lidský mozek a položil jej na noviny. Důvěrně známé zvrásněné záhyby se leskly, ozářené světlem z prohlížečky. Helen bojovala z nevolností, ale přesto sledovala, jak Philips odřezává plátek ze zadní části exempláře. Když vrátil mozek do formaldehydu, zamířil ke dveřím i s kouskem mozku na novinovém papíře.

144

"Taky na vás čeká na myelogramu žena doktora Thomase " vyrazila ze sebe, když viděla, že Philips odchází.

Martin neodpověděl. Rychle mizel chodbou směrem k temné komoře. Trvalo chvíli, než se jeho zrak přizpůsobil tlumenému červenému světlu. Když se rozkoukal, našel nějaké neexponované rentgenové filmy, položil na ně plátek mozkové tkáně a všechno uložil do skříňky na polici. Skříňku zajistil lepicí páskou a opatřil nápisem: "Neexponovaný film! Neotvírat! Dr. Philips."

Jakmile skončila porada po velké vizitě, zavolala Denisa na gynekologickou kliniku. Usoudila, že personál lépe ohodnotí, neuvede-

-li, že je lékařka, a sestře jen naznačila, že patří k zaměstnancům fakulty. Překvapilo ji, když ji sestra na příjmu přepojila ještě jinam.

Následující rozhovor na ni zapůsobil množstvím požadovaných údajů, jež musela sestře nadiktovat ještě před prohlídkou. Chtěli znát její celkový zdravotní stav, včetně neurologického a stručnou gynekologickou anamnézu.

"Rádi vás u nás uvidíme," řekla konečně sestra. "Dnes máme i odpolední ordinaci."

"To nezvládnou," prohlásila Denisa. "Co zítra?"

"Dobře," souhlasila sestra. "Vyhovuje vám tři čtvrtě na dvanáct?"

"Výtečně," odpověděla Denisa. Když zavěsila, vrtalo jí hlavou, odkud pramení Martinova nedůvěra vůči klinice. Její první dojem byl víc než kladný.

Philips se musel naklonit k prohlížečce, aby se podle snímku myelogramu pokusil přesně určit, co ortoped prováděl s páteří paní Thomasové. Vypadalo to jako rozsáhlá laminektomie postihující čtvrtý bederní obratel.

V tom okamžiku se dveře kanceláře rozlétly a dovnitř vrazil rozrušený Goldblatt. Obličej měl zarudlý a brýle mu sklouzly na samu špičku nosu. Martin se na něj podíval a hned se vrátil k rentgenovému snímku.

Philipsovo okázalé ignorování Goldblattovi ještě dodalo.

"Vaše drzost je nestoudná!" zaburácel.

"Pane, určitě jste sem vešel bez zaklepání. Já jsem vaši kancelář taky respektoval jako soukromou pracovnu. Rád bych podobný postoj viděl i u vás."

"Váš vztah k soukromému majetku poslední dobou nesvědčí o podobné zdvořilosti z vaší strany. Hned zrána mi volal Mannerheim a řval, že jste se mu vloupal do výzkumné laboratoře a ukradl jeden exemplář. Je to tak?"

145

"Vypůjčil jsem si jej," opravil ho Philips.

"Vypůjčil! Kriste pane!" hřímal Goldblatt. "A včera jste si taky jenom vypůjčil mrtvolu z márnice! Co to do vás, sakra, vjelo, Philipsi? Toužíte snad po profesionální sebevraždě? Pokud ano, dejte mi vědět. Bude to pro nás oba jednodušší."

"To je všechno?" opáčil Philips s ledovým klidem.

"Ne! Není to všechno!" ječel Goldblatt. "Clinton Clark si mi stěžoval, že jste zastrašoval jednoho z nejlepších lékařů gynekologické kliniky. Nezbláznil jste se, Philipsi? Vždyť vy jste přece radiolog! A kdybyste nebyl tak dobrý radiolog, na hodinu bych vás vyhodil!"

Philips mlčel.

"Potíž je," pokračoval Goldblatt hlasem, jenž postupně ztrácel energii, "že jste vynikající neuroradiolog. Podívejte, Martine, chci, abyste se nějakou dobu držel při zemi, co vy na to? Já vím, že Mannerheim dokáže jít člověku pěkně na nervy. Prostě se mu vyhýbejte. A proboha, nelezte mu do laboratoře. Nesnese tam nikoho cizího ani přes den, natož v noci!"

Během své přítomnosti se poprvé Goldblatt rozhlédl po Philipsově kanceláři, která vypadala jako po výbuchu. Nad tím neuvěřitelným zmatkem mu pomalu poklesla čelist údivem. Když se zase otočil k Martinovi, celou minutu na něj zůstal tiše hledět.

"Ještě minulý týden jste se choval normálně a odváděl jste práci na výbornou. Uvažuji o vás jako o kandidátovi na vedoucí místo."

Chci, aby z vás zase byl ten starý Martin Philips. Vaše chování nechápu a rovněž nechápu, proč vaše kancelář vypadá jako po boji. Ale řeknu vám jedno: jestliže se nedáte dohromady, budete se muset poohlédnout po jiném místě."

Goldblatt se otočil a vyšel z místnosti. Philips zůstal sedět a díval se na zavřené dveře. Nevěděl, jestli má vybuchnout vzteky, nebo se rozesmát. Po všech těch snech o nezávislosti byla představa vyhození strašlivá. Na zbytek dne se změnil v neuvěřitelně výkonného a precizního vedoucího asistenta. Prošel celé oddělení a zkontroloval všechny případy, na nichž se už začalo pracovat, a kde bylo potřeba, udílel rady. Přečetl všechny nahromážené dopolední snímky. Potom osobně provedl angiogram levé části mozku u obtížného případu a výsledek jednoznačně prokázal, že pacient nepotřebuje chirurgický zákrok. Sehnal dohromady mediky a udělil jim přednášku o tomografu, po níž byli buď naprosto oslněni, nebo naprosto zmateni, což záleželo na stupni jejich soustředění. Mezi touto horečnou činností zaměstnával Helen vyřizováním pošty a vzkazů, které se nashromáždily za uplynulých několik dní. A navíc ještě sehnal zří-

146

zence, který mu hromadu obálek se snímky systematicky uspořádal, takže do tří odpoledne dokázal projet Michaelovým počítačem šedesát starých filmů a porovnat výsledky se starými zprávami.

Program pracoval výtečně.

V půl čtvrté vystrčil hlavu z kanceláře a zeptal se Helen, jestli náhodou nevolala Kristin Lindquistová. Zavrtěla hlavou. Cestou na rentgen se zastavil u Kennetha Robbinse s dotazem, zda už se u něj dívka ukázala. Odpověď zněla záporně. Do čtyř Philips zvládl prověřit program na dalších šesti snímcích.

Přístroj znovu dokázal, že je lepším radiologem než on, protože našel stopu zvápenatění, která svědčila o meningiomu, nádoru.

Když se Philips podíval na film znovu a pozorně, nezbylo mu než souhlasit. Dal snímek stranou. Později požádá Helen, aby se pokusila pacienta vypátrat.

Ve čtvrt na pět vytočil číslo Kristin Lindquistové. Po druhém zazvonění se ozvala Kristinina spolubydlící.

"Je mi líto, doktore Philipsi, ale Kristin jsem neviděla od rána, kdy odešla do Metropolitního muzea. V jedenáct měla být na přednášce a neukázala se ani na další, ve čtvrt na dvě. A to jí není podobné."

"Kdyby se vám podařilo ji někde zachytit, mohla byste jí vyřídit, aby mi zavolala?" požádal.

"Ráda. Víte, začínám o ni mít starost."

Ve tři čtvrté na pět za ním přišla Helen s dopisy, které měl podepsat, aby je mohla cestou domů odnést na poštu. Krátce po půl páté vešla Denisa.

"Zdá se, že tady zavládl trochu pořádek," poznamenala, když se rozhlédla po místnosti.

"To je jen zdání," usmál se, zatímco laserový snímač zhltl další snímek.

Zavřel dveře kanceláře a prudce ji objal. Vůbec se mu nechtělo od ní odtrhnout, a když ji konečně pustil, vzhledla k němu a zeptala se: "Jé, čím jsem si to zasloužila" Myslím jsem na tebe celý den a oživoval jsem minulou noc."

Zoufale si s ní chtěl popovídat o nejistotě, kterou v něm Goldblatt to dopoledne probudil, a toužil jí říct, že s ní chce zůstat celý zbytek života. Potíž byla v tom, že mu nezbyl čas k přemýšlení, a ačkoli nechtěl, aby odešla, potřeboval být aspoň na chvíli sám. Když mu připomněla, že slíbila uvařit večeri, zaváhal. Ale při pohledu na její zraněný výraz řekl:

"Napadlo mě, že když mi půjde čtení starých snímků od ruky, možná bychom si v sobotu večer mohli vyjet na výlet na ostrov."

147

"To by bylo báječné," souhlasila smířlivě. "Abych nezapomněla, volala jsem na gynekologii a objednala jsem se na zítřek kolem poledne."

"Prima. S kým jsi mluvila?"

"To nevím. Ale byli strašně ochotní a zdvořilí a očividně je potěšilo, že mi mohou vyhovět. Kdybys náhodou skončil dřív, můžeš ke mně zajít."

Asi hodinu po Denisině odchodu se ukázal Michaels. Byl potěšený, když shledal, že Philips konečně začal seriózně pracovat na programu.

"Překonalo to moje veškeré očekávání," řekl Martin. "Dosud se neobjevila jediná zdánlivě negativní interpretace."

"Skvělé," přikývl Michaels. "Možná jsme dál, než si oba myslíme."

"Rozhodně to tak vypadá. Když to bude pokračovat tímhle tempem, budeme mít funkční, komerčně dostupný program už začátkem podzimu. Mohli bychom jej představit na výroční radiologické konferenci." Philips se na okamžik zasnul a představil si, jaký to vyvolá ohlas. Dopolední zpochybnění jeho profesionality mu náhle připadalo absurdní.

Když Michaels odešel, Philips se dal znovu do práce. Podařilo se mu zdokonalit systém zakládání starých filmů do počítače a celý proces tím urychlit. Ale ani práce nedokázala vypudit z hlavy stále vzrůstající obavy o Kristin Lindquistovou. Počáteční podrážděnost pro její zřejmou nespolehlivost postupně vystřídal pocit zodpovědnosti. Byla by příliš velká náhoda, kdyby se i této dívce přihodilo něco, co by mu zabránilo udělat vytožené snímky.

Kolem deváté vytočil opět Kristinino číslo. Její spolubydlící se ozvala téměř okamžitě.

"Je mi líto, doktore Philipsi. Určitě bych vám zavolala, ale nikde nemůžu Kristin sehnat. Celý den ji nikdo neviděl. Uvědomila jsem dokonce policii."

Zavěsil. Snažil se nebrat skutečnost na vědomí a uklidňoval se, že se určitě nic nestalo. To přece není možné. . .

Marinová, Lucasová, McCarthyová, Collinsová a teď Lindquistová! Ne. To není možné.

To bylo šílenství. Najednou si vzpomněl, že se mu neozval nikdo z příjmu. Vzal do ruky sluchátko, vytákl číslo příslušné linky a téměř ho vyděsilo, když se po čtvrtém zazvonění ozval něčí hlas.

Ale ta žena, která měla případ na starost, prý odešla v pět hodin a objeví se až následující den v osm ráno. A už není přítomen nikdo, kdo by mu mohl poradit. Philips praštil sluchátkem.

"Sakra!" zařval. Vstal ze stoličky a začal přecházet po místnosti.

148

Náhle si vzpomněl na řez z mozku McCarthyové zavřený v temné komoře.

Nejdřív musel počkat, až technik dokončí nějaké snímky pořízené pro pohotovost. Když se komora uvolnila, Martin otevřel skříňku a vyndal z ní film a již vyschlý plátek mozkové tkáně. Nevěděl, co s řezem, tak ho prostě hodil do odpadkového koše. Neexponovaný film putoval do vyvolávače.

Martin postával u otvoru, kde se každou chvíli měl objevit jeho film, a dumal, zda je Kristinino zmizení jen další náhoda. A když ne, co si o tom má myslet? A co v tom může podniknout?

V tom okamžiku spadl snímek do přihrádky. Martin očekával, že film bude úplně tmavý, ale když jej upevnil na prohlížečku, byl doslova šokovaný: "Kriste pane!" Zděšením mimoděk otevřel ústa. Na snímku byla světlá skvrna přesně ve tvaru řezu. Philips věděl, že příčina může být jen jedna. Radiace! Abnormální hustota na rentgenových snímcích byla způsobena významným množstvím radiace.

Celou cestu na oddělení nukleární medicíny běžel. V laboratoři vedle betatronu našel, co potřeboval: detektor radiace a prostornou schránku s olověným štítem. Schránku sice uzvedl, ale protože nebyla dvakrát lehká, položil ji na vozík.

Nejprve se zastavil ve své kanceláři. Válec s mozkem byl v největším podezření, tak si natáhl aspoň gumové rukavice a celý exemplář vložil do schránky. Odněkud vyhrabal i noviny, na které předtím mozek položil, a rovněž je hodil do schránky. Poohlédl se dokonce po noži, jímž krájel mozek, a i ten skončil na dně schránky. Potom prošel kancelář s detektorem radiace v ruce. Místnost nebyla kontaminovaná.

Philips zašel do temné komory, vzal odpadkový koš a obsah vyprázdnil do schránky. Když zkontroloval prázdný koš, byl spokojený. U sebe v kanceláři si stáhl gumové rukavice, hodil je do schránky a uzavřel ji. Znovu prošel místnost s detektorem a s uspokojením konstatoval, že zjistil pouze nevýznamné množství radiace.

Jako další krok vyňal film z dozimetru, který nosil zavěšený na opasku, a připravil jej ke zpracování. Chtěl přesně vědět, kolik radiace získá z plátku mozku.

Během vši té horečné činnosti se snažil spojit nesourodá fakta: pět mladých žen, pravděpodobně všechny s poměrně vysokým obsahem radiace v mozku a možná i v jiných částech těla. . . neurologické symptomy připomínající roztroušenou sklerózu. . . všechny navštěvovaly gynekologickou kliniku a u všech bylo zjištěno atypické CYTO.

149

Nenacházel pro tato fakta vysvětlení, ale připadalo mu, že radiace byla nejdůležitější. Zdůvodnil si to tím, že vysoké dávky obecné radiace mohou způsobit změny buněk děložního krčku a následně i výsledky CYTO. A znovu se mu přičilo vysvětlení specifického jevu náhodou. Ale jaké se nabízí jiné vysvětlení?

Když byl s ozářeným materiálem hotov, dopsal na svůj seznam nemocniční čísla Collinsová a McCarthyové a data jejich návštěv na gynekologii. Pak pospíchal hlavní chodbou radiologického oddělení a zkratkou přes místnost

určenou ke čtení rentgenových snímků.

U výtahů stiskl se vzrůstajícím pocitem naléhavosti knoflík označený šipkou směřující dolů. Došel k názoru, že Kristin Lindquistová je pochoduující časovanou bombou. Pokud se radiace projevila na obvyklém snímku, musí mít v těle vysokou dávku. A když se mu podaří Kristin najít, dokáže vyřešit všechny záhady minulého týdne.

Ke svému překvapení našel Benjamina Barnese skloněného nad mikroskopem. Patolog sice neměl nejpříjemnější povahu, ale Martin musel obdivovat jeho obětavou oddanost.

"Co vás sem přivádí dvě noci po sobě?" otázal se lékař.

"Test CYTO," odpověděl Philips bez zaváhání.

"Já myslím, že pro mě máte nějaký neodkladný preparát," poznamenal Barnes sarkasticky.

"Ne. Jen potřebuji jisté informace. Rád bych věděl, jestli radiace může způsobit atypický výsledek CYTO."

Než Barnes odpověděl, na okamžik se zamyslel. "Z diagnostické radiologie jsem o tom nikdy neslyšel, ale radioterapie každopádně může ovlivnit buňky děložního krčku, a tedy i výsledek CYTO."

"Kdybyste viděl atypické CYTO, poznal byste, jestli je to následek radiace?"

"Možná," opáčil Barnes.

"Vzpomínáte si na ty preparáty, které jste viděl včera v noci?" pokračoval Philips. "Ty řezy mozkové tkáně. Mohla by ty léze nervových buněk způsobit radiace?"

"To pochybuju," řekl Barnes. "To by záření muselo působit teleskopicky. Nervové buňky v těsném sousedství těch narušených vypadají normálně."

Philipsova tvář pobledla, jak se znovu pokoušel poskládat různorodá fakta. Pacientky byly vystaveny takové dávce radiace, která se projevila na snímcích, ale na buněčné úrovni došlo k destrukci jediné buňky, zatímco sousední buňky byly v pořádku.

"Uchovávají se exempláře cytologických nátěrů?" vypravil ze sebe konečně.

"Myslím, že ano. Nějakou dobu určitě, ale ne tady. Jsou tamhle

150

v cytologické laboratoři, kde je pracovní doba jako v bance. Laborantky tady budou až ráno po deváté."

"Díky," řekl s povzdechem Philips. Přemýšlel, jestli by se neměl pokusit dostat se do laboratoře ihned. Snad kdyby zavolal Reynoldsovi. Už byl na odchodu, když si vzpomněl ještě na něco. "Když se odečítají testy na CYTO, znamená výsledek v kartě jen klasifikaci, nebo popisuje patologickou změnu?"

"Spíš to druhé," pokrčil rameny Barnes. "Výsledky se uchovávají na páse. Stačí číslo pacienta a zprávu si můžete přečíst sám."

"Vřelé díky," usmál se Philips. "Vím, že máte práci nad hlavu."

Jsem vám zavázán."

Barnes lehce kývl na pozdrav a sklonil se nad svým mikroskopem.

Terminál počítače na patologii byl od laboratoře oddělený řadou umakartových přepážek. Martin odsunul židli a usedl před přístroj.

Byl podobný terminálu na radiologii, s velkou obrazovkou jako u televizoru přímo nad klávesnicí. Philips vytáhl z kapsy seznam s pěti pacientkami a vytřel jméno Katherine Collinsové, její číslo a kód cytologického testu. Chvilí se nedělo nic, ale pak se začala na obrazovce objevovat písmena, jako kdyby někdo psal na stroji.

Nejprve se rychlým sledem písmen utvořilo jméno Katherine Collinsové, pak se přístroj odmlčel. Konečně si mohl přečíst datum prvního nátěru a rozbor:

Přiměřený nátěr, uspokojivá fixace a normální vybarvení. Buňky vykazují normální vyzrání a diferenciaci. Estrogenový efekt normální: 0/20/80. Pozorováno několik kandid. Výsledek: negativní

Philips zkontroloval datum prvního CYTO, zatímco přístroj zapisoval další zprávu. Datum se shodovalo s tím, jež si napsal na seznam.

Pohlédl na obrazovku. Jako ve snách si přečetl, že druhý test CYTO vyšel u Collinsové rovněž negativně!

Smazal obrazovku a rychle vložil jméno Ellen McCarthyové, její číslo a patřičný kód. Když se začala na monitoru objevovat laboratorní zpráva, stáhl se mu žaludek. Výsledek byl - negativní!

Vracel se dočista omráčený. Během praxe si zvykl věřit tomu, co bylo zapsáno v kartách a zvláště velký důraz přikládal laboratorním zprávám, protože obsahovaly objektivní údaje, zatímco příznaky popisované pacientem a úsudky lékařů byly subjektivní. Byl si jistý, že je mizivá naděje, aby se stala chyba v laboratorních testech, stejně jako věděl, že existuje možnost přehlédnutí nebo mylné interpretace nějaké drobnosti na rentgenovém snímku. Ale nízká

151

pravděpodobnost omylu měla daleko do úmyslného falšování. To vyžadovalo jistý druh konspirace a on si to vzal osobně.

V kanceláři se zhroutil za stůl, obličej zabořil do dlaní a mnul si oči. Nejdřív ho napadlo, že zavolá na ředitelství nemocnice, ale to znamenalo jednat se Stanleyem Drakem, takže to raději zavrhl. Předem věděl, že Drake by dělal, jako že neslyší, a snažil by se všechno zamaskovat. A policie? V duchu si promítl hypotetický rozhovor:

"Dobrý večer! Já jsem doktor Martin Philips a chci ohlásit, že se v Hobsonově fakultním léčebném centru děje něco

divného. Mladým děvčatům vychází normální CYTO, ale do karet se zapisuje jako atypické." Philips zavrtěl hlavou. Znělo to příliš absurdně.

Než do toho zatáhne policii, potřebuje získat víc informací. Intuitivně cítil, že se to týká radiace, ačkoli nenacházel žádný smysl.

Usoudil, že radiace může mít za následek atypický výsledek CY-

TO, a kdyby se někdo chtěl vyhnout odhalení zdroje radiace, zaznamenal by atypická CYTO jako normální, a nikoli naopak.

Martin začal znovu přemýšlet o zřizenci z márnice. Od nevydařeného setkání předešlé noci byl přesvědčený, že Werner ví o mozku Lisy Marinové víc, než by byl ochotný prozradit. Možná bylo sto dolarů málo. Třeba by mu měl nabídnout víc. Stejně se celý případ už dávno nepodobal vysokoškolskému cvičení.

Martin došel k názoru, že bylo nemožné vést s Wernerem úspěšné jednání v prostorách márnice. Ve společnosti mrtvých byl Werner ve svém živlu, zatím co jeho to prostředí silně zneklidňovalo.

Věděl, že má-li donutit Wernera ke spolupráci, musí se chovat asertivně a sebevědomě. Philips pohlédl na hodinky. Bylo za pět minut půl dvanácté. Werner měl nejspíš noční službu, od čtyř do půlnoci. Martin se bezmyšlenkovitě rozhodl, že půjde za Wernerem domů a nabídne mu pět set dolarů.

S jistou nervozitou vytočil Denisino číslo. Až po šestém zazvonění se ozval její rozespalý hlas: "Přijdeš ke mně?"

"Asi ne," odpověděl vyhýbavě. "Mám něco rozdělaného a chci to dokončit."

"Tady je pro tebe příjemné, vyhřáté místočko."

"Vynahradíme si to o víkendu. Přeju sladké sny."

Vytáhl ze skříně tmavě modrou lyžařskou bundu a nasadil si řeckou kapitánskou čepici, kterou našel v kapse. Byl sice duben, ale mrholivé počasí přineslo ze severovýchodu mrazivý vítr.

Z nemocnice odešel přes pohotovost. Z rampy seskočil na parkoviště, topící se v kalužích, ale místo aby vyšel na ulici, zahnul doprava, za roh hlavní budovy nemocnice, a zamířil uličkou, jejíž druhou stěnu tvořilo severní čelo Brennerovy dětské nemocnice.

152

Po padesáti metrech ulička vyústila do vnitřního dvora Léčebného centra.

Nemocniční budovy vyrůstaly do vlhké noci jako holé útesy, vytvářející nepravidelné cementové údolí. Léčebné centrum bylo postaveno závrtným tempem, aniž by někdo navrhl rozumný plán celého komplexu. Tato skutečnost nejvíc bila do očí právě ve dvoře, kde budovy narážely do prostoru ve zmatených úhlech a výstupcích.

Philips rozeznal malé křídlo, v němž sídlila Goldblattova kancelář.

Posloužilo mu jako orientační bod. Za necelých pětadvacet metrů našel neoznačenou rampu, o níž věděl, že vedla do hlubin márnice.

Nemocnice nerada inzerovala, že má co dělat i se smrtí, a těla byla potají převážena do čekajících černých dodávek daleko mimo zorné pole veřejnosti.

Opřel se o zeď a vrazil ruce do kapes. Během čekání se snažil uspořádat nepochopitelné události, jež se odehrály od okamžiku, kdy mu Kenneth Robbins ukázal snímek lebky Lisy Marinové. Neuběhly ani dva dny, ale Martinovi to připadalo jako dva týdny. Počáteční vzrušení, jež prožíval při spatření zvláštní radiologické abnormality, se změnilo v prázdny strach. Téměř se hrozil odhalit, co se děje v nemocnici. Bylo to jako choroba v rodině. Medicína pro něj znamenala život. Napadlo ho, že nebýt náhlého pocitu zodpovědnosti za Kristin Lindquistovou, patrně by na celou věc prostě zapomněl.

V uších mu zněla Goldblattova tiráda o profesionální sebevraždě.

Werner se objevil téměř na minutu přesně. Obrátil se, aby za sebou zamkl dveře. Philips se naklonil dopředu a v šeru si zastínil zrak, aby se přesvědčil, že jde skutečně o Wernera. Zřízenec se převlékl do tmavého obleku s bílou košilí a kravatou. K Martinově údivu teď vypadal spíš jako úspěšný prodáváč, který večer zamyká obchod. Jeho ponurá tvář, jež v márnici připomínala ďábelskou masku, mu dodávala téměř aristokratický výraz.

Werner se otočil a na okamžik se zarazil. Napřáhl paži s dlaní obrácenou nahoru, aby zjistil, zda prší. Spokojeně přikývl a vydal se směrem k ulici. V pravé ruce nesl černou aktovku, na ohnutém předloktí se kýval pevně složený deštník.

Martin ho sledoval z bezpečné vzdálenosti a okamžitě si povšiml jeho zvláštní chůze. Nekulhal, spíš podivně poskakoval, jako by měl jednu nohu mnohem silnější než druhou. Ale pohyboval se rychle a udržoval stejnoměrné tempo.

Martin doufal, že Werner bydlí nedaleko nemocnice, ale jeho naděje se rozplynula, když zahnul za roh na Broadway a sešel po schodech vedoucích k podzemní dráze. Philips zrychlil krok a bral schody po dvou, aby se mu Werner neztratil. Zpočátku ho neviděl.

153

Werner měl pravděpodobně známku. Philips si kvapně koupil také jednu a prošel turniketem. Pohyblivé schody mezi nástupišti byly mimo provoz, takže musel seběhnout svažujícím se tunelem na první nástupiště. Když zahýbal za roh, zahlédl, jak Wernerova hlava právě mizí pod schodištěm k dalšímu nástupišti.

Philips vytáhl z odpadkového koše noviny a předstíral, že si čte.

Werner byl jen asi deset metrů od něj. Seděl na jedné z tvarovaných plastických židlí, zabraný do knihy s názvem Zahajovací šachové tahy. V bledém světle podzemního tunelu mohl Philips lépe zhodnotit Wernerovo oblečení. Jeho oblek byl tmavě modrý, v edwardovském stylu. Krátce zastřižené vlasy měl pečlivě učesané s vysoko posazenými

lícími kostmi a opálenými tvářemi vypadal Werner jako pruský generál. Celkový dojem kazily jen boty. Měly silně sešlapané podrážky a potřebovaly vyčistit.

Protože byl zrovna čas střídání služeb v nemocnici, postávalo na nástupišti plno sester, uklízeček a techniků. Do stanice vburácela souprava a zastavila. Werner nastoupil a Philips ho následoval.

Zřízenec se usadil na lavici a znehybněl jako socha. Jeho hluboko posazené oči tékaly tam a zpět po řádcích otevřené knihy. Aktovku, spočívající dnem na podlaze vozu, svíral koleny. Philips si našel místo uprostřed vagonu, naproti pohlednému španělskému mladíkovi v polyesterovém obleku.

Na každé zastávce byl Martin připravený vystoupit, ale Werner se ani nepohnul. Když přejeli Padesátou devátou ulicí, Philips zneklidněl. Třeba Werner nejede přímo domů? Z nějakého nepochopitelného důvodu na takovou možnost vůbec nepomyslel. Oddechl si, když na Dvačtyřicáté mohl se zřízencem vystoupit. Teď už nezáleželo na tom, jestli jde Werner přímo domů nebo ne. V popředí Philipsova zájmu byla otázka, jak dlouho hodlá setrvat na místě, kam má namířeno. Když vyšel na ulici, byl znechucený a připadal si hloupě.

I přes pokročilou hodinu a mrazivé vlhko poskytovala Dvačtyřicátá ulice křiklavou podívanou. Noční život byl v plném proudu.

Elegantně oblečený Werner nevšímavě procházel kolem bizarních a směšných lidiček, kteří se vzájemně postrkovali před vchody promítacích sálů s pornografickými filmy a obchody s pornografickou literaturou. Zdálo se, že ho žádné psychosexuální úchylinky nemohou překvapit. Zato u Philipse to bylo jiné. Jako by ten cizí a podivný svět záměrně narušil jeho pohyby, nutil ho motat se a otáčet, a dokonce chvílemi sejít z chodníku, když měl spleené skupinky lidí a zároveň se snažil neztratit Wernera z dohledu. Ten nečekaně vešel do obchodu určeného jen pro dospělé.

154

Martin zůstal na ulici. Rozhodl se, že Wernerovi dá na jeho toulky hodinu. Když zřízenec ani po uplynutí této doby nezamíří domů, Martin to vzdá. Ale záhy přišel na to, že pro houfy bezdomovců, podomních obchodníků a žebráků je snadnou kořistí. Neodbytně na něho zaútočili, a aby se vyhnul jejich naléhání, rozmyslel si to a vešel dovnitř.

Přímo za dveřmi, téměř u stropu, na balkoně připomínajícím kazatelnu, trůnila žena s odhodlaným výrazem a levandulově modrými vlasy a shlížela na Philipse. Její propadlé oči rámované tmavými kruhy po něm přejížděly a hodnotily, zda může vejít dál.

Martin se od ženy v rozpacích odvrátil, doufaje, že ho v takovém prostředí neuvidí nikdo známý, a vydal se nejbližší uličkou. Wernera nikde nespasil.

Kolem Philipse se protlačil zákazník s pažemi mrtvolně svěšenými podél boků, takže mu jeho ruce přejely po hýždích. Až když byl muž pryč, Martin si uvědomil, co to mělo znamenat. Udělalo se mu z toho nanic, málem odporem vykřikl, ale připoutat na sebe pozornost bylo poslední, po čem toužil.

Prošel se po obchodě, aby se přesvědčil, že se Werner neskrývá za žádnou polici s knihami ani za stojanem s časopisy. Zdálo se, že levandulová žena ve vraním hnězdě sledovala každý jeho pohyb.

Aby nevzbudil podezření, sáhl po jednom časopise, ale zjistil, že je zavařený v plastickém obalu, a tak jej vrátil zpět. Na obalu byla fotografie dvou souložících mužů v neuvěřitelně krkolomné pozici.

Werner se z ničeho nic vynořil ze dveří v zadní části obchodu a prošel kolem překvapeného Philipse, který se honem odvrátil a přehraboval se v nějakých pornografických videokazetách. Ale Werner jako by měl na očích klapky, nedíval se napravo ani nalevo a vzápětí vyšel z obchodu.

Martin se chvíli zdržel, ale ne tak dlouho, aby nechal Wernera zmizet. Nechtěl, aby bylo zřejmé, že někoho sleduje, ale když otvíral dveře, žena na balkoně se naklonila a dívala se, jak vychází na ulici.

Věděla, že má něco v úmyslu.

Martin se ocitl venku právě včas, aby zahlédl, jak Werner nastupuje do taxíku. V obavách, že by ho po vynaloženém úsilí mohl ztratit, vběhl do vozovky a zběsile zamával na taxi. Přes ulici mu jeden zastavil a on musel kličkovat mezi auty, aby do něho mohl nastoupit.

"Sledujte ten taxík s kostkovaným pruhem tamhle za autobusem," přikázal vzrušeně.

Řidič si ho nechápavě změřil.

"No tak jedte," trval na svém Philips.

155

Muž pokrčil rameny a nastartoval: "Co jste zač? Nějaký polda?"

Martin neodpověděl. Usoudil, že čím méně se bude vybavovat, tím líp. Werner vystoupil na rohu Dvaapadesáté ulice a Druhé avenue;

Martin opustil svého řidiče asi třicet metrů od křižovatky a rozběhl se za Wernerem na konec bloku. Muž zmizel ve dveřích jednoho obchodu.

Když Martin přecházel ulici, stačil si místo prohlédnout. Podnik nesl název Sexuální pomůcky a od obchodu pro dospělé na Dvačtyřicáté se výrazně lišil usledým exteriérem. Philips se rozhlédl.

Všiml si, že podnik je v těsné blízkosti obchodů ze starožitnostmi, luxusních restaurací a nákladných módních salónů. Při pohledu vzhůru odhadl, že domy obývají nájemníci středních vrstev. Nebylo to nejhorší sousedství.

Werner se objevil ve dveřích ve společnosti jiného muže, jenž se hlasitě smál a jednou rukou držel zřízence kolem ramen. Werner se také usmál, potřásl mu pravicí a vydal se po Druhé avenue. Philips se za něj zavěsil v bezpečné vzdálenosti.

Kdyby býval tušil, že při sledování Wernera bude muset navštěvovat podobná místa, nikdy by se do toho nepustil. Ale teď mu nezbylo než doufat, že dobrodružné putování brzy skončí. Ale Werner měl jiné plány. Přešel na Třetí avenue a zamířil k Pětapadesáté ulici, kde vešel do nízké budovy schoulené ve stínu proskleného mrakodrapu. Byla v ní nálevna jako vystřížená z fotografií z dvacátých let.

Po chvíli váhání Martin Wernera raději následoval, protože se obával, že když ho ztratí z očí, ztratí ho úplně. Martina překvapilo, že i přes pokročilou hodinu byl podnik plný čilých zákazníků, a dovnitř se musel doslova prodrat. Byl to oblíbený bar pro nezadané, a pro Philipse tedy další neznámý svět.

Jak se rozhlížel po Wernerovi, šokovalo ho, že stojí téměř v jeho těsné blízkosti. Držel v ruce sklenici piva a opětoval úsměv jakési blondaté sekretářky. Philips si narazil čepici ještě hlouběji do čela.

"Co děláte?" zajímala se sekretářka zvýšeným hlasem, aby překřičela hluk v místnosti.

"Jsem doktor," řekl Werner. "Patolog."

Vážně?" opáčila sekretářka. Očividně to na ni udělalo dojem.

"Má to taky svoje pro a proti," pokračoval Werner. "Obvykle pracuju do noci, ale možná byste někdy zašla na skleničku."

"Hrozně ráda," křikla žena.

Martin se protlačil k pultu přemítaje, jestli ta dívka vůbec tuší, do čeho se žene. Objednal si pivo a razil si cestu ke zdi, kde objevil místo, odkud mohl Wernera nerušeně pozorovat. Upíjel pivo a za-

156

smušile hodnotil neuvěřitelnou situaci, v níž se ocitl. Po dlouhých letech studia a vzdělávání skončil uprostřed noci v podniku pro osamělé a špehoval podezřelého člověka, který se mu nakonec jevil docela normální. Po pravdě řečeno, když se rozhlédl, byl překvapený, jak hladce Werner zapadl mezi podnikatele a advokáty.

Werner si od sekretářky vyžádal telefonní číslo, dopil pivo, sebral aktovku a deštník a chytíl na Třetí avenue taxíka.

Martin musel chvíli přesvědčovat jiného řidiče, aby vůz následoval, nakonec to spravila pětidolarová bankovka.

Jízda probíhala bez jediného slova. Philips sledoval světlá nočního města, dokud je nerozostřil náhlý prudký liják.

Stěrače na předním skle vozu se činily. Přejeli Sedmapadesátou, z Kolumbova náměstí pokračovali severně na Broadway a zahrnuli na Amsterdamskou avenue. Když míjeli Columbijskou univerzitu, Philips rozeznal její obrysy. Déšť přestal tak náhle, jako začal. Na Sto čtyřicáté první zahrnuli doprava. Philips se naklonil dopředu a zeptal se, v jaké části města se nalézají.

"Hamilton Heights," odpověděl řidič, zahrnul doleva na Hamilton Terrace a zpomalil.

Wernerův taxík před nimi konečně zastavil. Philips zaplatil a vystoupil. Jak mířili na jih od Amsterdamské avenue, vzhled ulic se měnil k horšímu, ale Philips nyní shledal, že se ocitl ve velice půvabné čtvrti. Ulici lemovaly po obou stranách malebné domy, jejichž pestré fasády odrážely snad všechny architektonické styly od dob renesance. Většina budov byla viditelně zrenovovaná, jiné se právě opravovaly. Na konci ulice ústící na Hamilton Terrace vešel Werner do bílého domu s průčelím z vápence, jehož okna byla zarámována benátsko-gotickou výzdobou.

Než Philips došel k budově, za okny druhého patra se rozsvítila světlá. Zblízka nevypadal dům zdaleka tak honosně, jak se zdálo, ale sešlost neubírala nic z celkově příznivého dojmu. Na Philipse zapůsobil zašlou vznešeností a v duchu oceňoval Wernerovu schopnost se o sebe postarat.

Když Martin vešel do haly, zjistil, že Wernera nebude moci překvapit zaklepáním přímo na dveře. Podobně jako v domě, kde bydlela Denisa, byly na konci haly zamčené dveře se zvonky jednotlivých nájemníků. Jméno Helmuta Wernera bylo na třetím zvonku odspodu.

Philips položil prst na tlačítko a zaváhal. Nebyl si tak docela jistý, zda chce celé záhadě přijít na kloub. Dokonce ani nevěděl, jak má začít, ale myšlenka na Kristin Lindquistovou mu dodala odvahu.

Stiskl zvonek a čekal.

157

"Kdo je to?" z malého reproduktoru zazněl Wernerův nevýrazný hlas.

"Doktor Philips. Mám pro vás peníze, Wernere. Hodně peněz."

Okamžik bylo ticho a Martin cítil vlastní tep.

"Kdo je s vámi, Philipsi?"

"Nikdo."

Kdysi luxusní halu naplnilo chrčivé zabzučení a Philips zatlačil do dveří. Zamířil ke schodišti a vyšel nahoru. Slyšel, jak se za jedinými dveřmi v patře odemyká několik zámků. Pak se dveře pootevřely a na Philipsovu tvář dopadl proužek světla. Spatřil, jak si ho prohlíží jedno z Wernerových zapadlých očí s obočím povytaženým neskrývaným překvapením. Werner uvolnil řetěz a dveře se otevřely.

Martin bryskně vešel dovnitř a přinutil tak Wernera, aby ustoupil, pokud se chtěl vyhnout srážce. Zastavil se až uprostřed místnosti.

"Nevadí mi, že vám budu muset zaplatit příteli," zahájil Martin co nejútočněji tísnivý rozhovor. "Ale chci vědět, co se stalo s mozkem Lisy Marinové."

"Kolik jste ochotný mi zaplatit?" Wernerovy ruce se rytmicky otevíraly a zavíraly.

"Pět set dolarů." Snažil se, aby suma zněla lákavě, aniž by si připadal nemožně.

Wernerovy úzké rty se stáhly do úsměvu a na jeho propadlých tvářích se vytvořily vrásky. Měl drobné, pravidelné

zuby.

"Jste určitě sám?" zjišťoval.

Philips přikývl.

"Kde jsou peníze?"

"Mám je s sebou." Philips si poklepal na náprsní kapsu.

"Dobrá," přikývl Werner. "Co chcete vědět?"

"Všechno," prohlásil Philips Werner pokrčil rameny. "Je to dlouhá historie."

"Já mám času dost."

"Zrovna jsem chtěl něco sníst. Dáte si taky?"

Philips zavrtěl hlavou. Měl žaludek jako zauzlovaný.

"Udělejte si pohodlí." Werner se otočil a svým charakteristickým krokem zmizel v kuchyni. Philips šel za ním a cestou zběžně zhodnotil byt. Stěny pokrývala vybledlá červená sametová tapeta, nábytek byl ve viktoriánském stylu.

Místnost působila povrchní, těžkopádnou elegancí, již ještě zdůrazňovala lampa s průhledným batistovým stínítkem. Na stole ležela Wernerova aktovka. Vedle ní Martin spatřil polaroid a hromádku fotografií, které zřejmě byly ještě před chvílí v tašce.

158

Kuchyně byla nevelká místnost s dřezem, nízkým sporákem a staříčkou lednicí. Philips podobnou naposledy viděl, když byl ještě dítě. Měla porcelánový povrch a nahoře válcovité vinutí. Werner ji otevřel a vyndal sendvič a láhev piva. V zásuvce pod dřezem na nádobí vyhrabal otvírák a s cvaknutím pivo otevřel. Otvírák vrátil na své místo.

Werner pozvedl láhev a řekl: "Dáte si taky?"

Philips zavrtěl hlavou. Zřízenec vyšel z kuchyně a Philips z ní vycouval. V obývacím pokoji Werner odsunul polaroid a fotografie k jedné straně stolu a pokynul Martinovi, aby si sedl. Sám se dlouze napil piva a s hlasitým řihnutím postavil láhev na stůl. Čím déle otálel, tím byl Martin neklidnější. Ztratil svou počáteční výhodu překvapení. Aby nebylo vidět, jak se mu chvějí ruce, položil je na kolena. Oči zapíchl do Wernera a sledoval každý jeho pohyb.

"Nikdo nedokáže žít z platu zřízence," podotkl Werner.

Philips přikývl a čekal. Werner kousl do sendviče.

"Víte, pocházím ze Starého světa," začal Werner s plnými ústy.

"Z Rumunska. Není to zrovna pěkné vyprávění, protože nacisti mi zabili rodiče a mě odvezli do Německa, když mi bylo pět. Už v tomhle věku jsem dostal na starost mrtvoly v Dachau. . ." Werner pokračoval ve svém vyprávění a nevynechal jediný hrůzný detail jak byli jeho rodiče zavražděni, jak byl přinucen žít se smrtí. Příšerný příběh pokračoval a Werner neušetřil Martina jediné odpuzující podrobnosti. Philips se několikrát pokusil děsivé líčení přerušit, ale Werner se jen tak nedal a on cítil, jak jeho předsevzetí, s nímž přišel, taje jako vosk na rozžhaveném uhlí.

"A pak jsem přijel do Ameriky," pokračoval Werner a s hluchým srkáním dopil pivo. Odsunul křeslo a zašel do kuchyně pro další láhev. Philips, omámený vyprávěním, ho pozoroval od stolu. "Lékařská fakulta mi sehnala práci v márnici," pokřikoval Werner, když otvíral zásuvku pod dřezem. Pod otvírákem bylo několik velkých pitevních nožů, které Werner vynesl z márnice ještě v době, kdy se pitvy prováděly na velkém mramorovém stole. Jeden vzal a ostřím napřed jej zasunul do levého rukávu svého saka. "Ale potřeboval jsem víc peněz." Otevřel láhev s pivem a vrátil otvírák na místo. Zavřel zásuvku, obrátil se a vracel se ke stolu.

"Mě zajímá jen Lisa Marinová," ozval se slabě Martin. Wernerův životní příběh způsobil, že si náhle uvědomil, jak je vyčerpaný.

"Už jsem u toho," řekl Werner. Loknul si čerstvého piva a láhev postavil na stůl. "Prachy bokem jsem si v márnici začal vydělávat v době, kdy byla anatomie ve větší oblibě, než je teď. Pak jsem připadl na nápad s fotkami. Prodávám je na Dvaadvacáté. Dělá

159

to už roky." Werner mávl jednou paží po místnosti, jako by představoval svůj byt.

Philipsovy oči začaly tékat po slabě osvětleném pokoji. Předtím si nejasně uvědomoval, že sametové stěny jsou pokryty nějakými obrázky. Když se teď podíval pozorněji, zjistil, že jsou to děsivé fotografie nahých mrtvých žen. Jen pomalu stočil zrak k poťouchle se šklebícímu Wernerovi.

"Lisa Marinová byla jednou z mých nejlepších modelek," řekl Werner. Sáh po hromádce fotografií vedle polaroidu a hodil je Philipsovi do klína. "Jen se podívejte. Za jednu dostanu poctivý dolar. Hlavně na Druhé avenue. Nespěchejte. Stejně musím jít do koupelny. To je tím pivem, prostě mnou jen proteče."

Werner prošel kolem ohromeného Philipse a zmizel za dvěma ložnicemi. Martin se neochotně podíval na sérii nechutně sadistických fotografií mrtvoly Lisy Marinové. Děsil se jich jen dotknout, jako by duševní úchylka, již odhalovaly, mohla proniknout do jeho těla konečky prstů. Werner si Martinův zájem zřejmě špatně vyložil.

Možná že zřízenec o zmizení mozku neví vůbec nic a jeho podezřelými mrtvých těl. Philipse zaplavila vlna nevolnosti.

Werner prošel přes ložnici do koupelny. Pustil vodu do vany proudem, který připomínal močení, opatrně sáhl do rukávu a vytáhl dlouhý tenký pitevní nůž. Uchopil jej do pravé ruky jako dýku a potichu se vracel ložnicí do obývacího pokoje.

Philips seděl zády k ložnici, asi pět metrů od Wenera, a se skloněnou hlavou se díval na snímky ve svém klíně. Werner se zastavil těsně před prahem obývacího pokoje. Štíhlé prsty se sevřely kolem ohlazené dřevěné rukojeti nože a rty se stáhly do úzké rýhy.

Philips vzal snímky a chystal se je položit na stůl lícem dolů. Ruka s fotografiemi strnula v úrovni prsou, když si uvědomil pohyb za svými zády. Chystal se otočit. Ozval se výkřik.

Čepel nože se vnořila do těla hned vedle pravé klíční kosti těsně pod krkem, projela horním plicním lalokem a proťala pravou plicní arterii. Krev proudící do otevřené průdušky vyvolala reflexivní křečovitý kašel, který způsobil, že zpěněná krev vytřyskla balistickým obloukem přes Philipsovu hlavu a zkopírovala stůl před ním.

Martin jednal pudově jako zvíře. Vyskočil, vrhl se doprava a hmátl po láhvi s nedopitým pivem. Když se bleskurychle otočil, naskytl se mu pohled na potácejícího se Wenera, který se rukou marně snažil zachytit tenkou dýku, jež trčela v jeho krku až po rukojet. Z hrdla mu vyšlo jen zachrčení, zatím co jeho zmítající se

160

tělo padlo na stůl a svezlo se na zem, kde zůstalo nehybně ležet.

Pitevní nůž, který Werner svíral v ruce, zarachotil o desku stolu, sklouzl dolů a s tupým bouchnutím dopadl na koberec. "Nehýbejte se a na nic nesahejte," křičel Wernerův vrah, který vešel otevřenými dveřmi do předsíně. "Ještě že jsme vás dali hlídat." Byl to Španěloameričan s mohutným knírem. Na sobě měl polyesterový oblek, který si Philips pamatoval z podzemní dráhy.

"Účelem je zasáhnout buď hlavní tepnu, nebo srdce, ale tenhle chlapík mi nenechal moc času." Muž se předklonil a pokoušel se vytáhnout nůž z Wenerova krku. Werner zemřel s hlavou nakloněnou k pravému rameni a nůž zůstal uvězněný. Vrah se nad nehybným tělem rozkročil, aby mohl zbraň lépe uchopit.

Philips se z počátečního šoku zotavil natolik, aby dokázal zareagovat v okamžiku, kdy se muž sklonil ke své oběti. Martin se rozpráhl láhvi s nedopitým pivem, zamířil na útočnickovu hlavu a vši silou udeřil. Muž postřehl blížící se předmět a v poslední chvíli stačil nepatrně uhnout, takže láhev částečně zasáhla rameno. Přesto byl úder tak prudký, že ho srazil na Wenerovo bezvládné tělo.

V záchvatu naprostého zmatku se Philips dal na útěk, stále svíraje láhev v ruce. Ale u dveří se mu zdálo, že z haly v přízemí zaslechl nějaké zvuky a s hrůzou ho napadlo, že vrah nepřišel sám. Rukou se odrazil od dveřního knoflíku a proběhl Wenerovým bytem. V obývacím pokoji viděl, že muž se již postavil na nohy, ale zřejmě byl ještě omráčený, protože si držel obličej v dlaních.

Martin spěchal k zadnímu oknu v ložnici a vysunul okenní křídlo.

Snažil se otevřít drátěnou síť, ale nedařilo se mu to, tak ji jednoduše vykopl. Konečně byl na požárním schodišti a střemhlav se řítit dolů.

Byl zázrak, že neklopýtl, protože jeho ústup připomínal spíše kontrolovaný pád. Když se ocitl na zemi, neměl na vybranou, jakým směrem se vydat; musel běžet na východ. Hned za sousední budovou vběhl na zahrádku na nezastavěném pozemku. Napravo se tyčil plot s hustým pletivem, který mu uzavíral cestu zpět na Hamilton Terrace. Půda se mu začala prudce svažovat pod nohama a zjistil, že klouže a smeká se po příkrém svahu plném kamení. Světla ulice zůstala za ním a on se řítit do tmy. Zanedlouho narazil na drátěný plot. Za plotem byla třímetrová zídka a pod ní vrakoviště automobilů. Za ním slabě zářila Třída sv. Mikuláše. Philips se už chystal přelézt nízký plot, když zjistil, že je v něm otvor. Pohodlně se jím protáhl a skočil z betonové zídky. Poslední metr padal naslepo.

Nebylo to skutečné vrakoviště, jen prázdný pozemek, kam byla odtažena opuštěná auta a kde postupně rezivěla. Martin se opatrně

161

proplétal mezi zkroucenými kusy karosérii směrem k osvětlené ulici před ním. Každým okamžikem očekával dupot nohou svých pronásledovatelů.

Když se konečně ocitl na ulici, mohl běžet rychleji. Chtěl být co možná nejdál od Wenerova bytu. Marně pátral po policejní hlídce.

Žádné auto neviděl. Budovy po obou stranách ulice vypadaly zchátrale, a jak se Philips kolem sebe rozhlížel, zjistil, že mnohé domy jsou vypálené a opuštěné. V temné, mlhavé noci připomínaly vysoké prázdné činžáky kostry. Na chodnících se válelo smetí a odpadky.

Náhle si uvědomil, kde je. Namířil si to přímo do Harlemu.

Zjištěná skutečnost ho přiměla zpomalit tempo. Temné a liduprázdné místo ještě znásobilo jeho strach. O dva bloky dál narazil na skupinu černých ostrých hochů, kteří byli mírně řečeno překvapeni jeho běžící postavou. Přerušili své handlování s drogami a vyjeveně zírali na potrhleho bělocha, který kolem nich proběhl a mířil do samotného černého srdce Harlemu.

Ačkoli byl Martin v dobré tělesné kondici, strhující tempo ho vyčerpalo. Měl pocit, že se každou chvíli musí zhroutit k zemi, protože každé nadechnutí mu působilo bodavou bolest v prsou.

A pak, v naprostém zoufalství se vrhl do tmavého vchodu bez dveří. Dýchal přerývaně a klopýtal o cihly. Ulevilo se mu, až když se opřel o hrubou vlhkou zeď. Na jeho nosní sliznici okamžitě záutočil ohavný zápach, ale nevěnoval tomu pozornost. Byl rád, že se mohl na chvíli zastavit.

Opatrně se vyklonil a pokoušel se zjistit, jestli ho někdo pronásleduje. Bylo ticho. Hrobové ticho. Philips ucítil pach

člověka, dřív než se z temných hlubin budovy natáhla čísi ruka a uchopila ho za paži. Hrdlem mu stoupal výkřik, ale z úst mu unikl zvuk připomínající spíše zoufalé bečení jehněte. Vypotácel se z chodby a přitom zuřivě třepal paží, jako by se ocitla v sevření jedovatého červa.

Majitel ruky byl nemilosrdně vytažen z chodby a Martin zíral do tváře zdrogovaného narkomana, který se jen taktak držel na nohou.

Kriste pane!" vyjekl Philips. Otočil se a vrhl se do noci.

Rozhodl se, že se už nebude zastavovat a nasadil své obvyklé tréninkové tempo. Byl beznadějně ztracený, ale usoudil, že když poběží přímo, nakonec bude muset narazit na nějakou obytnou čtvrt.

Spustil se drobný déšť. Ve světle nečetných pouličních lamp vířil vzduchem jako jemný závoj.

O dva bloky dál Philips našel svou oázu. Vběhl do široké ulice a hned na rohu spatřil bar s nočním provozem a zářící neonovou

162

reklamou na Budweiser, jež vysílala na pustou křižovatku krvavě rudé záblesky. V nejbližších vchodech se choulilo několik postav, jako by červený nápis poskytoval jakési útočiště před světem plným násilí a beznaděje.

Když si Martin pročísl rukou vlhké vlasy, ucítil, že lépi. V záři světelného nápisu si ruku prohlédl a pochopil, že je to Wernerova krev. Nechtěl, aby vypadal jako po rvačce, a tak se rukou snažil odstranit krev z vlasů. Když po několikrát prohrábnutí přestaly lepit, opřel se do dveří a vešel.

Vzduch v baru byl těžký a nasycený kouřem. Ohlušující diskotéková hudba vibrovala tak hlasitě, že cítil každý úder v žaludku.

V místnosti bylo asi dvacet návštěvníků, všichni v pokročilém stupni opilosti a všichni černí. Kulisu k ryčné hudbě tvořily výstřely linoucí se z malého barevného televizoru, kde vysílali gangsterský film z roku 1930. Jediný člověk, který sledoval obrazovku, byl statný barman v bílé umouněné zástěře.

Tváře všech návštěvníků se obrátily k Philipsovi a vzduch byl náhle plný napětí jako statické elektřiny před bouřkou. Okamžitě to vytušil, ačkoli byl otupený hrůzou. Žil sice v New Yorku téměř dvacet let, ale zavíral oči před beznadějnou chudobou, která reprezentovala město stejně jako okázalý přepych.

S nastraženými smysly pomalu postupoval k nálevnímu pultu útok očekával každým okamžikem. Když míjel stoly, vzhlížely k němu hrozné tváře všech přítomných a sledovaly jeho pohyby.

Před ním se otočil na barové stoličce vousatý muž, sklouzl na zem a postavil se mu přímo do cesty. Byl to svalnatý černoch s tělem, z něhož v tlumeném osvětlení vyzařovala živočišná síla.

"Tak poď, bělásku," zavrčel.

"Flashi!" okřikl ho barman. "Zklidni se!" Philipsovi řekl: "Pane, co tady, sakra, pohledáváte? Chcete, aby vás někdo zabil?"

"Potřebuju si zatelefonovat," vypravil ze sebe Philips.

"Telefon je vzadu," řekl barman a nevěřicně potřásl hlavou.

Když Martin procházel kolem muže jménem Flash, mimoděk zadržel dech. Z kapsy vylovil deseticent a rozhlížel se po telefonu.

Jeden našel vedle toalety, ale byl obsazený mužem, který se o něčem dohadoval se svou dívkou: "Koukej, zlato, tak co vlastně chceš, a proč brečíš?"

Ještě před chvílí by se Martin pokusil vykrotit mu sluchátko z ruky, ale teď se alespoň částečně ovládal. Vrátil se do baru, stoupl si až do samého rohu a čekal. Atmosféra se trochu uklidnila a znovu se rozproudil hovor.

Barman chtěl zaplatit předem, teprve pak přinesl Martinovi

163

brandy. Ohnivá tekutina mu zklidnila rozjitřené nervy a přispěla ke koncentraci myšlenek. Poprvé od neuvěřitelné Wernerovy smrti byl schopen uvědomit si, co se vlastně stalo. V okamžiku napadení si myslel, že je pouze náhodným účastníkem a že se ta záležitost týkala jen Wenera a jeho vraha. Ale pak ten člověk řekl něco, co svědčilo o tom, že Philipse sledoval. To bylo přece absurdní! To on přece sledoval Wenera. A jasně viděl Wernerův nůž. Že by se zřízenec chystal ho napadnout? Čím víc o celé věci přemýšlel, tím měl v hlavě větší zmatek. Toho vraha přece předtím viděl v podzemní dráze. Dopil brandy a zaplatil si další. Zeptal se barmana, v jaké části Harlemu přesně je. Názvy ulic Philipsovi nic neříkaly.

Černý chlapík, který hovořil se svou dívkou, prošel kolem Philipse a odešel z baru. Martin se svezl ze stoličky a s nedotčenou skleničkou brandy v ruce zamířil do zadní části baru. Připadal si mnohem klidnější a usoudil, že už bude schopen střízlivě vysvětlit celý případ policii. Pod aparátem byla úzká policička a Philips na ni postavil svou sklenici. Vhodil minci do otvoru a vytočil 911.

I přes hlasitou hudbu a zapnutou televizi slyšel vyzvánění na druhém konci linky. Přemítal, jestli se má zmiňovat také o svém pátrání a o nemocnici, ale došel k závěru, že by do již tak dost zmateného případu vnesl ještě víc nejasností. Byl rozhodnutý své lékařské zájmy nechat stranou, ledaže by byl přímo tázán, co dělal ve Wernerově bytě uprostřed noci. Vtom se ohlásil hutný znuděný hlas.

"Šesté oddělení. U telefonu seržant McNeally."

"Chci oznámit vraždu," spustil Martin. Snažil se udržet klidný hlas.

"Kde?" zeptal se seržant.

"Adresu neznám přesně, ale kdybych ten dům znovu viděl, poznal bych jej."
"Jste teď v bezprostředním nebezpečí?"
"Neřekl bych. Jsem v baru v Harlemu. . ."
"V baru! Tak fajn, chlapče," přerušil ho seržant. "Kolik jsi toho vypil?"
Philips pochopil, že ho policista považuje za blázná. "Poslouchejte mě. Viděl jsem, jak probodli člověka nožem!"
"To je v Harlemu na denním programu, kamaráde. Jak se jmenujete?"
"Doktor Martin Philips. Jsem radiolog v Hobsonově fakulním léčebném centru."
"Říkal jste Philips?" Seržantův hlas se změnil.

164

"Přesně tak," potvrdil Martin, překvapený nečekanou policistovou reakcí.
"Proč jste to neřekl hned? Víte, čekali jsme, až nám zavoláte.
Mám vás okamžitě převést na Úřad. Nezavěšujte! Jestli nás přeruší, ihned zavolejte znovu! Rozuměl jste?"
Policista nečekal na odpověď. Ozvalo se cvaknutí, jak byl hovor přepojen jinam. Martin odtáhl sluchátko od ucha a zadíval se na něj, jako by tam hledal klíč k podivnému rozhovoru. Jasně slyšel, jak seržant řekl, že čekali na jeho telefonát. A co měl znamenat ten úřad? Jaký úřad?
Po několikerém cvaknutí následoval dlouhý tón a na druhém konci linky se ozval čísi hlas. Naléhavý a plný obav.
"Tak, Philipsi kde ste"
"V Harlemu. Kdo jste vy?"
"Agent Sansone. Jsem zástupce ředitele městského Úřadu."
"Jakého úřadu?" Philipsovy zjitřené nervy se zachvěly, jako by byly napojené na galvanický článek.
"FBI, vy idiote! Poslouchejte, nemáme moc času. Musíte se odtamtud nějak dostat."
"Proč?" Martin byl popletený, ale Sansoneův hlas zněl vážně.
"Nemám čas na dlouhé vysvětlování. Ale ten člověk, kterého jste praštil do hlavy, byl jedním z mých lidí, kteří se vás pokoušeli chránit. Právě jsme od něho dostali hlášení. Copak to nechápete?
Werner se do toho připlétl jen čistou náhodou."
"Ničemu nerozumím," zařval Philips.
"Na tom teď nezáleží," odsekl Sansone. "Jde o to, abyste se z toho baru dostal co nejdřív. Zavěšte. Musím si ověřit, jestli to je spolehlivá linka."
Další cvaknutí, a Philips musel znovu čekat. Cívil na němé sluchátko. Jeho vzrušení dosáhlo takové úrovně, že pomalu začal pociťovat vztek. Celá záležitost mu připadala jako krutý žert.
Spojení není bezpečné," oznámil Sansone, když aparát znovu ožil. "Řekněte mi číslo a já vám zavolám."
Philips mu nadiktoval číslo a zavěsil. Vztek se zvolna vytrácel a vystřídal jej strach. Přece jen to bylo FBI.
Telefon pod Philipsovou rukou zařinčel. Martin se vyděsil. Byl to Sansone: "Dobrá, Philipsi. Poslouchejte. Odhalili jsme spiknutí, do kterého je zapojené Hobsonovo fakulní léčebné centrum. Celá aféra musí zůstat utajená."
"A taky je do toho zapojená radiace," vyhrkl Philips. Začínalo to dávat smysl.
"Jste si jistý?"

165

"Absolutně," ujistil ho Martin.
"Dobrá. Poslyšte, Philipsi. My vás při tom vyšetřování budeme potřebovat, ale obáváme se, že jste sledován. Musíme s vámi mluvit.
Potřebujeme někoho z Centra, chápete?" Sansone od Philipse žádnou odpověď nečekal. "Nemůžete sem jen tak přijít. Co když vás někdo sleduje? Nechceme, aby se dověděli, že je jím na stopě FBI.
Čekejte."
Sansone se odmlčel, ale Martin zaslechl v pozadí diskutující hlasy.
"Park u Cloisters, Philipsi. Víte, kde to je?" zeptal se Sansone, když se vrátil k aparátu.
"Jistě," přitakal vyjevený Philips.
Sejdeme se tam. Vezměte si taxík a vystupte u hlavního vchodu.
Vůz pošlete pryč. Je to jediná možnost, jak zjistit, jestli jste čistý."
Čistý?"
"Že vás nikdo nesleduje, proboha! Udělejte, jak jsem řekl, Philipsi."
Martin držel v ruce němé sluchátko. Sansone neočekával dotazy ani souhlas. Jeho pokyny nebyly radou, byly to příkazy. Philipsovi nezbylo než smeknout před agentovou dokonalou profesionalitou.
Zašel za barmanem a požádal ho, jestli by mu zavolal taxík.
"V noci do Harlemu taxík jen tak nedostanu," pokrčil barman rameny.
Pětidolarová bankovka změnila jeho názor, a tak na telefonním aparátu za pokladnou vytočil číslo dispečinku. Martin si všiml pažby pětačtyřicítky uložené pod pultem.
Než řidič potvrdil, že přijede, musel mu Martin slíbit desetidolarové spropitné a jako cíl udat Washington Heights.
Potom strávil nervy drásajících patnáct minut před vchodem, než konečně vůz přijel. Martin nastoupil a taxikář závratnou rychlostí projel kdysi exkluzivní ulicí. Jakmile se rozjeli, požádal řidič Martina, aby zajistil všechny dveře.
Když ujeli asi deset bloků, čtvrt' nepůsobila už zdaleka tak výhružně. Zanedlouho se ocitli v oblasti, kterou Philips znal,

a zdemolované domy vystřídaly osvětlené výkladní skříně obchodů. Po ulici se dokonce pohybovalo pár chodců pod deštníky.

Takže kam to bude?" zeptal se řidič. Očividně se mu ulevilo jako by zachránil někoho z ohniska nepřátelské palby.

Ke Cloisters," řekl Philips.

"Cloisters! Člověče, je půl čtvrtý ráno. Tam bude pusto jako na hřbitově."

"Zaplatím vám," slíbil Philips, protože se nechtěl dostat do hádky.

166/ RoBIN cooK

"Tak moment," řekl řidič, když zastavili na červenou, a podíval se skrz přepážku z plexiskla. "Nestojím o žádné potíže. Nevím, co máte za lubem, ale rozhodně se nechci dostat do potíží."

"Žádné potíže nenastanou. Chci jen, abyste mě vysadil před hlavním vstupem. Pak můžete jet, kam chcete."

Blikla zelená a řidič sešlápl plynový pedál. Martinův komentář ho musel uspokojit, protože si už nestěžoval a Philips byl vděčný, že může chvíli nerušeně přemýšlet.

Sansoneovo autoritativní chování bylo ku prospěchu. Za daných okolností nebyl Martin schopný dospět k rozumnému rozhodnutí.

Všechno bylo tak neuvěřitelné! Od okamžiku, kdy opustil nemocnici, sestoupil do světa, kde neplatila normální pravidla reality.

Jednu chvíli měl dokonce dojem, že se mu to jen zdá, ale skvrny od Wernerovy krve na bundě byly skutečné. Svým způsobem to bylo uklidňující zjištění; aspoň si mohl být jistý, že nezešlel.

Díval se z okna a pozoroval tančící světla nočního velkoměsta.

Nevěděl, co si má myslet o nepochopitelném vstupu FBI do děje.

Z nemocniční praxe získal zkušenost, že velké organizace fungují zásadně ve svůj vlastní prospěch, nikoli ve prospěch jednotlivce.

Pokud tato záležitost - ať už jakákoli - byla pro FBI tak důležitá, jak může Martin očekávat, že budou brát ohled na něho? Na to spoléhat nemůže! Podobné myšlenky způsobily, že na noční setkání před klášterem začal pohlížet se značnou nedůvěrou. Takové odlehle místo. . . Podíval se zadním okénkem vozu a pokoušel se rozeznat, zda jej někdo sleduje. Provoz byl slabý a zdálo se nepravděpodobné, že by se na ně někdo zavěsil, ale také se to nedalo vyloučit. Už chtěl požádat řidiče, aby změnil směr, když si se zoufalou bezmocností uvědomil, že pro něj zřejmě nikde neexistuje bezpečné místo. Napjatě sledoval okolí, a když byli skoro na místě, naklonil se k řidiči a řekl:

"Nezastavujte. Jeďte dál."

"Ale vy jste říkal, že chcete vysadit před hlavním vchodem," protestoval řidič.

Vůz právě vjel na oválné prostranství dlážděné kočičími hlavami, které sloužilo jako hlavní přístupová komunikace. Nad středověkou bránou se houpala velká pouliční lampa, jejíž světlo se třpytilo na vlhkém žulovém chodníku.

"Ještě jednou projedte kolem," poručil Philips a provrtával očima okolí. Ve tmě se ztrácely dvě příjezdové cesty. Nad hlavou spatřil vnitřní osvětlení budovy. V noci získal celý komplex děsivý nádech Drakulova zámku.

Řidič zaklel, ale vydal se po kruhové cestě, která otvírala výhled

167

na Hudson. Řeku sice nebylo vidět, ale Martin spatřil Washingtonův most s jeho ladnými parabolami vystupujícími proti tmavé obloze.

Martin si mohl hlavu vykrotit, jak pátral po sebemenších projevech něčí přítomnosti. Široko daleko bylo pusto, chyběli dokonce i milenci v zaparkovaných autech u řeky. Buď bylo příliš pozdě, nebo byla velká zima - nebo obojí. Když dokončili oblouk u hlavního vstupu, vůz zastavil.

"Zatraceně, co po mně budete chtít teď?" zaútočil řidič a podíval se na něj do zpětného zrcátka.

"Jedeme jinam," řekl Philips.

Řidič odpověděl šlápnutím na plyn a auto vystřelilo od budovy.

"Počkejte. Zastavte!" vykřikl Martin a řidič dupl na brzdu. Philips totiž zahlédl tři tuláky stojící a zírající přes kamennou zídku lemující vstupní příjezdovou cestu. Zaslechli kvílení brzd. Vůz zastavil a tuláky nechal asi třicet metrů za sebou.

Kolik?" zeptal se Martin a pohlédl směrem ke třem tmavým postavám.

"Nic. Hlavně vypadněte."

Položil do příhrádky z plexiskla desetidolarovou bankovku a vystoupil. V okamžiku, kdy za sebou zabouchl dveře, vůz odstartoval.

Zvuk motoru rychle mizel ve vlhkém nočním vzduchu. Kolem zavládlo tísňivé ticho, rušené jen občasným hukotem aut z nedaleké dálnice Henryho Hudsona. Zamířil k tulákům. Napravo uhýbala z chodníku dlážděná cesta a mizela mezi pučícími stromy. Philips nejasně viděl, že se cesta rozdvíjí a jedna její větev se klikatí zpět a ztrácí se pod klenbou stromů nad příjezdovou cestou.

Pustil se po cestě a nahlédl pod nadjezd. Tuláci nebyli tři, ale čtyři. Ten čtvrtý ležel na zádech a hlasitě chrápal. Jeho kamarádi seděli na zemi a hráli karty. V jejich středu plápolal malý ohýnek, který ozařoval dvě prázdné litrové láhve od vína. Chvilí je pozoroval. Chtěl se ujistit, že skutečně jsou těmi, za které je považoval, prostě tuláky. Chtěl je nějakým způsobem využít jako spojky mezi sebou a Sansonem. Nepředpokládal, že by ho snad měli zavřít, ale předešlé zkušenosti z jednání s institucemi ho nutily k obezřetnosti.

Potřeboval předem zjistit, co od nich může očekávat. Za daných okolností nepřišel na nic jiného, než použít jednoho z

tuláků jako prostředníka. Ačkoli do sebe všechno jakž takž zapadalo, noční schůzka na tak odlehlém místě nesplňovala jeho představu o kontaktu s FBI.

Nějakou chvíli si skupinku ještě prohlížel a pak nejistým krokem, jako by byl mírně přio opilý, vešel do klenutého průchodu. Tři po-

168

budové se na okamžik zadívali jeho směrem, ale když usoudili, že nepředstavuje žádné nebezpečí, vrátili se ke svým kartám.

"Chce si někdo vydělat deset babek?" zavolal na ně Martin.

Tři vandráci k němu vzhledli podruhé.

"A co bysme za deset babek měli udělat?" zeptal se nejmladší.

"Pár minut bejt mnou."

Tuláci se na sebe podívali a rozesmáli se. Ten nejmladší se vyhrabal na nohy.

"Jo, a co mám dělat, až budu ty."

"Půjdeš ke Cloisters a budeš se tam procházet. Když se tě někdo zeptá, kdo jseš, řekneš, že Philips."

"Ukaž mi těch deset babek."

Philips vytáhl peníze z kapsy.

"A co já?" ozval se starší muž a s obtížemi se postavil.

"Drž hubu, Jacku," okřikl ho mladík. "Tvoje celý jméno, kámo."

"Martin Philips."

"Fajn, Martine, plácne se si."

Martin si svlékl kabát a sundal čepici a pokynul mladíkovi, aby si obě části oděvu oblékl a čepici narazil hluboko do čela. Pak od něj vzal kabát a začal se neochotně soukat do rukávů. Byl to starý ošumělý volný plášť s krytými knoflíky a úzkým sametovým límcem. V kapse nahmatal zbytek rozdrobeného sendviče.

I přes Martinův protest trvali druzí dva muži na tom, že je budou doprovázet. Chechtali se a vtipkovali, ale pohrozil jim, že jestli nebudou zticha, dohoda se ruší.

"Mám jít rovně?" zeptal se mladík.

"Jo," kývl Martin, který už začal o celé šaškárně pochybovat.

Cesta vedla na nádvoří pod hlavní příjezdovou cestou. Těsně před dlážděným prostranstvím byl svah s lavičkou pro unavené návštěvníky parku na vrcholu. Kamenná zídka lemující vstup prudce končila na křižovatce cest. Přimo naproti se tyčil hlavní vchod do kláštera Cloisters.

"Dobrá," zašeptal Martin. "Teď běž k těm dveřím, pokoušej se je otevřít, vrať se zpátky a deset babek je tvých."

"Jak víš, že nevezmu roha s tvým kabátem a čepicí?" řekl mladík.

"Je to risk. Ale stejně bych tě chytil," ujistil ho Philips.

"Jak že se jmenuješ?"

"Philips. Martin Philips."

Tulák si stáhl čepici ještě více do čela, takže když chtěl vidět na cestu, musel zaklonit hlavu. Začal se škrábat do svahu, ale ztratil rovnováhu. Martin ho postrčil do zad, mladík dopadl na všechny čtyři a lopotil se vzhůru do svahu až na úroveň vozovky.

169

Martin se píd' po pidi plížil za ním a opatrně vykoul nad kamennou zidku. Tulák už měl za sebou silnici a vstoupil na kočičí hlavy.

Nepravidelný povrch ho na okamžik zbavil rovnováhy, ale vzpamatoval se, dřív než se stačil poroučet k zemi. Obešel středový ostrůvek, jenž sloužil jako autobusová zastávka, a zamířil ke dřevěným vratům. "Je někdo doma?" zavolal.

Jeho hlas se ztrácel ozvěnou na nádvoří. Vkloupytal doprostřed dvora a vykřikl: "Jsem Martin Philips!"

Bylo mrtvé ticho, jen déšť, který se právě spustil, tiše pleskal o dláždění. Starobylý klášter s hrubě otesaným ochranným valem dodával výjevu neskutečný, nadčasový nádech. Martina znovu napadlo, že se stal obětí obrovské halucinace.

Náhle proťal ticho výstřel. Tulák na nádvoří byl nadzdvížen do vzduchu a vržen na žulovou dlažbu. Účinek byl stejný, jako když prudce letící střela zasáhne zralý meloun. Vstup kulky připomínal chirurgický řez, výstup představoval hrůznou tříštivou sílu, jež utrhlá muži téměř celý obličej a rozprášila jej na vzdálenost deseti metrů.

Philips a jeho dva průvodci ztuhli. Když jim došlo, že tuláka někdo zastřelil, obrátili se a dali se na útěk dolů po strmém svahu odvráceném od budovy, klopýtajíc a zakopávajíc jeden o druhého.

Dosud nikdy nepocítil Martin tak čiré zoufalství. Takovou hrůzu neprožíval ani při útěku od Wenera. Každým okamžikem očekával výstřel z pušky a spalující bolest smrtící kulky. Věděl, že ať byl střelcem kdokoli, neopomene si prohlédnout mrtvé tělo na nádvoří a okamžitě zjistí svůj omyl. Musí se mu podařit utéct.

Ale kamenitý sráz představoval nebezpečí sám o sobě. Philipsovi podklouzly nohy a padl jako podřátý, jen o vlasek minul vyčnívající balvan. Když se zvedl, spatřil cestu stáječící se doprava. Nízkým podrostem se prodíral směrem k ní. Po druhém výstřelu následoval bolestný výkřik. Martin měl srdce až v hrdle. Když se vymotal z křoví, rozběhl se, jak nejrychleji uměl, a řítit se po cestě do tmy.

Ani si nestačil uvědomit, co se stalo, a odrazil se do prázdná na vrcholu schodiště. Než zase dopadl na zem, připadalo

mu, že uplynula neuvěřitelně dlouhá doba. Instinktivně přepadl dopředu, aby zachytil náraz, sklonil hlavu k hrudi a udělal salto jako gymnasta.

Přistál na zádech a posadil se celý omráčený. Ale přinutil se rychle vstát, protože za sebou na cestě zaslechl dupot běžících nohou.

Znovu se rozběhl a nějakou chvíli musel přemáhat závratě.

Tentokrát zahlédl schodiště včas a zpomalil. Bral schody po třech a po čtyřech a znovu nasadil ostré tempo, ačkoli měl nohy jako

170

z rosolu. Cesta protínala jinou stezku pod pravým úhlem. Rozcestí se objevilo tak nečekaně, že Martinovi nezbyl čas k rozhodnutí, zda má změnit směr.

Na další křižovatce cesta končila. Na okamžik zaváhal. Viděl, že před ním a napravo les končí. Na jeho okraji rozeznal jakýsi balkon s cementovou balustrádou. Z úvah ho vyrušily kroky a tentokrát zněly, jako by jeho pronásledovatelů bylo víc. Nebyl čas na rozmyšlenou. Otočil se a sprintoval k balkonu. Pod ním se do vzdálenosti asi sta metrů táhla vybetonovaná plocha s houpačkami a lavičkami, uprostřed hřiště byla prohlubenina, která pravděpodobně sloužila v létě jako brouzdaliště. Za hřištěm začínala ulice a Martin zahlédl projíždět žlutý taxík.

Běžící kroky se přibližovaly. Rozběhl se dolů po širokých cementových schodech, které se na jedné straně balkonu svažovaly k hřišti.

V okamžiku, kdy zaslechl dusající kroky, si uvědomil, že se přes otevřené prostranství nedokáže dostat dřív, než jeho pronásledovatelé dorazí k balkonu. Byl by pro ně snadným cílem.

Nedbaje zápachu staré moči, skrčil se bleskurychle do tmavého výklenku pod balkonem. V té chvíli zaslechl, že namáhavé kroky vběhly na plošinu. Poslepu postupoval hlouběji do výklenku, dokud nenarazil na zeď. U ní se otočil a pomalu klesl do podřepu. Současně se snažil zklidnit hlasité lapání po dechu.

Sloupky nesoucí balkon vystupovaly proti nejasnému pozadí hřiště, jehož vzdálený konec slabě ozařovalo matné světlo z městské čtvrti za ním. Těžkopádné kroky přeběhly plošinu a sbíhaly po schodišti. Náhle se Martinovi před očima vynořil ostrý obrys postavy muže v hadrech, jehož horečný pisklavý dech doléhal až do výklenku. Muž vevrával na plochu hřiště a mířil k osvětlené ulici.

Nahoře na balkoně zazněla řada lehčích kroků. Philips zaslechl tlumený hovor. Pak se rozhostilo ticho. Postava na hřišti se pohybovala úhlopříčně brouzdalištěm.

Nad Philipsovou hlavou zahřměl výstřel a téměř současně padla prchající postava na hřišti tváří k zemi a zůstala nehybně ležet. Muž byl okamžitě mrtev.

Martin se odevzdal do rukou osudu. Už neměl kam utéct. Byl zahnán do kouta jako liška při lovu. Zbývala jen rána z milosti.

Kdyby nebyl tak vyčerpaný, možná by uvažoval o odporu, ale takhle jen zůstal tiše sedět a poslouchal lehké kroky, které přešly balkon a sestupovaly po schodech.

Philips zadržel dech. Každým okamžikem očekával, že před ním mezi sloupky stanou obrysy několika postav.

171

(11) Denisa Sangerová se probudila uprostřed noci. Ležela bez hnutí a téměř bez dechu a naslouchala zvukům noci. Cítila ve spáncích puls bušící dávkou adrenalinu vyslaného do jejího organismu. Věděla, že ji probudil nějaký nezvyklý zvuk, ale už se neopakoval. Slyšela jen hučení své staříčké lednice. Její dech se pomalu zklidnil. Pak se lednice s cvaknutím vypnula a byt se pohroužil do ticha.

Převalila se na bok a usoudila, že ji nejspíš vyrušil zlý sen. Pak si uvědomila, že bude muset jít na záchod. Tlak v jejím močovém měchýři zvolna vzrůstal a byl tak nepříjemný, že už ho nemohla déle ignorovat. A třebaže to pomyšlení bylo krajně nepříjemné, nezbylo jí než vstát.

Neochotně se vyhrabala z teplé postele a vydala se do koupelny.

Vykasala si noční košili, schumlala ji do balíčku na klíně a posadila se na studené sedátko toaletní mísy. Nerozsvítila si, ani za sebou nezavřela dveře.

Zdálo se, že adrenalin v jejím organismu zablokoval činnost močového měchýře, a tak musela několik minut čekat, než se dokázala vymočít. V okamžiku, kdy byla hotova, zaslechl tupé bouchnutí, které zřejmě způsobil někdo v sousedním bytě úderem na společnou stěnu.

Nastražila uši, pátrajíc po nějakém dalším zvuku, ale v bytě bylo ticho. Sebrala odvalu a potichu se plížila chodbou k místu, odkud se jí otevřel pohled na dveře na chodbu. Když zjistila, že bezpečnostní zámek je zajištěný, znatelně se jí ulevilo.

Otočila se a vydala se zpátky do ložnice. Tehdy ucítila při zemi průvan a zaslechl lehké šustění papírů s poznámkami připevněnými na domácí nástěnce. Změnila směr, vrátila se do před síně a nakoukla do potměšlého obývacího pokoje. Okno vedoucí na požární schodiště ve větrací šachtě bylo otevřené!

Snažila se bezvýsledně zachovat klid. Možnost, že jí do bytu vnikne nezvaný člověk, pro ni znamenala největší hrozbu od prvního dne, kdy se přestěhovala do New Yorku. Skoro měsíc po příjezdu měla velké problémy se spaním. A teď, když stanula před otevřeným oknem, se zdálo, že se její nejstrašnější noční můra naplnila.

Někdo je v jejím bytě!

Vteřiny ubíhaly. Denisa si uvědomila, že má dva telefonní aparáty. Jeden hned u postele, druhý na stěně v kuchyni, kousek od místa, kde stála. Jedním krokem překonala chodbu, staré hrbolaté linoleum jí studilo do chodidel. Když mýjela

dřez, uchopila malý nůž.

172

Na jeho úzké čepeli se blesklo matné světlo. Drobná zbraň jí poskytla zdánlivý pocit bezpečí.

Natáhla se kolem lednice a vzala do ruky sluchátko. V tom okamžiku se uvedl do chodu letitý kompresor chladničky a se zvukem podobným hučení podzemní dráhy zahájil svou činnost. Denisa se k smrti vyděsila. Nervy měla už tak napjaté k prasknutí. Přestala se ovládat, pustila sluchátko z ruky a otevřela ústa k výkřiku.

Ale než ze sebe mohla vypravit sebemenší zvuk, čísi paže ji sevřela pod krkem a obrovskou silou nadzvedla. Denisu opustily veškeré síly, paže jí zůstaly viset podél těla a nůž s řinčením dopadl na zem.

Útočník ji smýknutím otočil jako hadrovou pannu a rychle vlekl chodbou. Nohama se téměř nedotýkala země. Když tak vešli do ložnice, zahlédla několik záblesků a kolem hlavy ucítila žhavý závan provázený několikerým třesknutím pistole s tlumičem.

Kulky pleskly o hradbu příkrývek v její posteli. Když něčí ruce odhodily příkrývky na zem, jiné srazily Denisu na kolena.

"Kde je?" zavrčel jeden z útočníků, zatím co druhý muž otvíral dveře skříní.

Denisa, choulící se vedle postele, zvedla hlavu. Před ní stáli dva muži v černých kabátech s širokým koženým páskem.

"Kdo?" vypravila ze sebe chvějícím se hlasem.

"Váš milenec, Martin Philips"

"Nevím. V nemocnici."

Jeden z mužů se sklonil, zvedl Denisu a hodil ji na postel.

"Tak si na něj počkáme."

Martinovi plynul čas jako ve snu. Po výstřelu z pušky zavládlo ticho.

Nikde se nepohnul ani lísteček, jen po nedaleké ulici za hřištěm chvílemi projelo auto. Uvědomil si, že dýchá klidněji a tep je v normálu, ale stále se mu nedařilo uspořádat myšlenky. Až v okamžiku, kdy se vycházející slunce sotva postřehnutelně dotklo betonového prostranství, začal jeho mozek zase pracovat. S přibývajícím světlem byl schopný rozeznat detaily parku. Všiml si cementových odpadkových košů, které byly zhotoveny a umístěny tak, aby připomínaly okolní přírodní kameny a skály. Náhle se parkem začal rozléhat ptačí zpěv a k roztaženému tělu v prázdném brouzdališti se přitočilo pár holubů.

Pokusil se rozhýbat ztuhlé nohy. Vtom si uvědomil, že mrtvé tělo na hřišti představuje další hrozbu. Zanedlouho někdo zavolá policii, a po uplynulé noci měl Martin z policistů pochopitelnou hrůzu.

S námahou se vytáhl na nohy a opíral se o stěnu, dokud se v jeho

173

těle neobnovil pravidelný oběh krve. Když obezřetně stoupal po schodišti balkonu a obhlížel okolí, cítil kašdický sval. Spatřil před sebou cestu, na níž před několika hodinami skončil svůj strašidelný pád. Nedaleko zahlédl muže venčího psa. Nepotrvá dlouho a tělo v brouzdališti někdo najde.

Seběhl po schodech a svižným krokem zamířil ke vzdálenému konci parku. Prošel nedaleko nehybného těla tuláka. Holubi hodovali na kouscích organické hmoty rozmetané kulkou. Martin odvrátil pohled.

Vyšel z parku, zvedl úzký límec pláště, jenž získal výměnou od vandráka, a přešel ulici, v níž rozeznal Broadway. Na rohu byl vstup do podzemní dráhy, ale Martinovi se zajíдалa myšlenka být uvězněný pod zemí. Nemohl vědět, jestli jeho pronásledovatelé nepročesávají okolí parku.

Zašel do vchodu a zkoumal ulici. Každou minutou přibývalo světla a provoz začal houstnout. Philips se hned cítil líp. Čím víc lidí, tím bude bezpečnější. Ujistil se, že se v dohledu nepotloukají muži s pátravými pohledy a nesedí ani v zaparkovaných autech.

Přímo před ním zastavil před křižovatkou taxík. Martin vyběhl ze vchodu a pokoušel se otevřít zadní dvířka. Byla zamčená. Řidič se otočil, aby si ho prohlédl, a i přesto, že svítila červená, šlápl na plyn.

Martin zůstal jako opařený a civěl na vzdalující se vůz. Ve chvíli, kdy se vracel do svého úkrytu ve vchodu a zachytil svůj obraz ve výkladní skříní, pochopil, proč ho řidič odmítl. Vypadal jako skutečný pobuda. Vlasy měl beznadějně rozčuchané, na straně potřísněné zaschlou krví a kousky listí. V obličejí byl špinavý a na tvářích a bradě mu rašilo den staré strniště. Potrhaný plášť dodával jeho vzhledu vzezření tuláka.

Sáhl po náprsní tašce a s úlevou nahmatal její obrysy v zadní kapse kalhot. Vyndal ji a spočítal hotovost. Měl třicet jedna dolarů. Kreditní karty mu za daných okolností byly k ničemu. Vytáhl pětidolarovou bankovku a vrátil tašku do kapsy.

Asi za pět minut projížděl kolem další taxík. Tentokrát se k němu Philips blížil zepředu, takže ho řidič mohl včas spatřit. Dlaněmi si jakž takž upravil vlasy a rozeplnul plášť, aby jeho vandrácký zjev nebyl na první pohled tak patrný. A co bylo nejdůležitější - držel v ruce pětidolarovku. Řidič mu pokynul, aby si nastoupil.

"Kam to bude, pane?"

"Rovně," řekl Philips. "Prostě jedte rovně."

Ačkoli si ho taxikář podezíravě měřil ve zpětném zrcátku, na zelenou vystartoval a rozjel se po Broadwayi do centra. Philips se zavrtěl na sedadle a vyhlédl zadním okénkem. Park

Fort Tryon s malým hřištěm mu brzy zmizel z očí. Nebylo mu dosud jasné, kam má jet, ale, věděl, že v davu se bude cítit jistější.

"Chci jet na Dvačtyřicátou ulici," rozhodl konečně.

"Proč jste to neřekl hned?" stěžoval si řidič. "Mohli jsme zahnout na Riverside Drive."

"Ne," zavrtěl hlavou Philips. "Tudy jet nechci. Chci, abyste to vzal přes East Side."

"Tak to bude stát deset babek, pane!"

"To je v pořádku," přikývl. Vytáhl náprsní tašku a řidiči, který mrkl do zpětného zrcátka, ukázal deset dolarů.

Když se taxík zase rozjel, Martin se uklidnil. Pořád nemohl uvěřit, co všechno se seběhlo během posledních dvanácti hodin. Jako by se mu celý jeho svět zhroutil k nohám. Musel přemáhat přirozený popud svěřit se s celým případem policii. Ale proč ho hodili do spárů FBI? A pro všechno na světě - proč by právě jeho chtěli zlikvidovat, aniž by se ho na něco zeptali? Když se vůz vzdaloval Druhou avenue, zachvátil ho obnovený pocit hrůzy.

Dvačtyřicátá ulice poskytovala anonymitu, po níž toužil. Ještě před šesti hodinami bylo její okolí pusté a vzbuzovalo strach. Teď ho tytéž aspekty uklidňovaly. Tito lidé nosí své psychózy jako štít a neskrývají se za masku obyčejného člověka. Tady lze nebezpečí zavčas rozeznat a vyhnout se mu.

Martin si koupil velký čerstvý pomerančový džus a vypil jej až do dna. Pak si dal ještě jeden. Vydal se po Dvačtyřicáté ulici. Potřeboval čas k přemýšlení. Pro všechno musí existovat rozumné vysvětlení. Jako lékař věděl, že nezáleží na tom, kolik odlišných symptomů a příznaků provází nemoc, protože podle nich lze vždy vystopovat jednu konkrétní chorobu. Poblíž Páté avenue zašel do parčíku za knihovnou. Vyhledal prázdnou lavičku a zamířil k ní. Přitáhl si k tělu špinavý plášť, co nejpohodlněji se usadil a pustil se do rekapitulace událostí uplynulé noci. Všechno to začalo v nemocnici.

Když se Martin probudil, slunce mu stálo skoro nad hlavou.

Rozhlédl se kolem sebe, jestli ho někdo nepozoruje. V této denní době byl park plný lidí, ale jemu nikdo nevěnoval pozornost. Oteplilo se a pořádně se potil. Když vstal, uvědomil si svůj intenzivní vyzrálý pach. U východu z parku se podíval na hodinky a s hrůzou zjistil, že už je půl jedenácté.

O několik bloků dál narazil na řeckou restauraci. Starý kabát sbalil do koule a položil pod stůl. Měl hrozný hlad, a tak si objednal vejce, domácí koblihy, slaninu, toasty a kávu. Zašel na malou pánskou toaletu, ale rozhodl, že se neumyje.

Kdyby chtěl někoho pře-

svědčit, že je lékař, neuvěří mu. Jestli ho bude někdo hledat, nemohl si vybrat lepší převlek.

Když dopil kávu, vyhledal po kapsách zmuchlaný seznam s pěti pacientkami: Marinovou, Lucasovou, Collinsovou, McCarthyovou a Lindquistovou. Je možné, že by tyto dívky a jejich anamnézy nějak souvisely s onou absurdní skutečností, že je pronásledován úřady? A pokud ano, tak jak do toho zapadá radiace? A proč je do toho zapleteno FBI? Možná je spiknutí celonárodní a týká se všech nemocnic v zemi.

Objednal si ještě jeden šálek kávy. Byl přesvědčený, že řešení leží za zdmi Hobsonova fakultního léčebného centra.

Uvědomoval si však také, že nemocnice bude první místo, kde ho budou hledat.

Jinak řečeno, znamenala pro něj nemocnice sice to nejméně bezpečné, ale současně jediné místo, kde mohl přijít na kloub událostem posledních několika dní. Odsunul šálek a zamířil dozadu k telefonnímu automatu. Nejprve zavolal Helen.

"Doktore Philipsi! To jsem ráda, že jste se ozval. Kde jste?" Její hlas zněl stísněně.

Jsem mimo nemocnici."

"To mě taky napadlo. Ale kde?"

Proč?"

Jen jsem to chtěla vědět."

"Povězte mi, nehledal mě někdo. . . třeba. . . FBI?"

"Proč by vás, proboha, mělo hledat FBI?"

Teď byl důvodně přesvědčený, že Helen je pod dohledem. Neměla ve zvyku odpovídat na dotaz dotazem, a už vůbec ne na tak podivný, týkající se FBI. Za normálních okolností by mu prostě řekla, že se zbláznil. Musel s ní být Sansone nebo některý z jeho mužů. Philips prudce zavěsil. Bude muset vymyslet jiný způsob, jak získat ze své kanceláře karty a ostatní informace, které potřeboval.

Potom zavolal do nemocnice a nechal si vyvolat Denisu. Teď mu nejméně ze všeho záleželo na tom, aby šla na gynekologickou kliniku. Ale Denisa se nehlásila a Martin se bál nechávat jí nějaký vzkaz. Zavěsil a vytočil číslo Kristin Lindquistové. Kristinina spolubydlící zvedla sluchátko po prvním zazvonění, ale když se Philips představil a ptal se po Kristin, dívka mu sdělila, že mu nemůže nic říct a že bude lepší, když přestane volat. A zavěsila.

Martin se vrátil ke stolu a rozložil před sebou seznam pacientek.

Vyndal pero a napsal: "Silná radioaktivita v mozku mladých žen (? jiné části těla); výsledky CYTO označené jako netypické, ačkoli byly normální; neurologické symptomy připomínající roztroušenou sklerózu." Zůstal hledět na čerstvě napsané řádky. Mysl mu ho-

rečně pracovala. Pod to připsal: "Neurologie - gyn. klinika - policie - FBI" a konečně "Werner: nekrofilie." Připadalo mu, že mezi těmito veličinami nemůže existovat žádná souvislost, ale zdálo se, že gynekologická klinika je středem dění. Kdyby se mu podařilo zjistit, proč byly testy CYTO označené jako abnormální, možná by na něco přišel. Nečekaně ho zalila vlna zoufalství. Bylo zřejmé, že je na stopě něčeho velkého, co jen stěží může zvládnout. Jeho starý svět s každodenními bolístkami mu zdaleka nepřipadal tak hrozný. Jak rád by se spokojil s nudnou rutinou, jen kdyby večer mohl ulehnout s Denisou v náručí. Rozhodně nebyl věřící, ale přistihl se, jak se pokouší smlouvat s Bohem: Když ho On zachrání před touto noční můrou, do konce života si nebude na nic stěžovat. Sklonil hlavu nad papír a zjistil, že má oči naplněné slzami. Proboha, proč si ze všech lidí vybralo FBI zrovna jeho? Nedávalo to smysl.

Vrátil se k telefonu a znovu se pokoušel dosáhnout Denisu, ale na výzvu neodpovídala. V zoufalství zavolal na gynekologickou kliniku a chtěl hovořit s někým na příjmu.

"Byla dnes Denisa Sangerová na prohlídce?"

"Ještě ne," odpověděla úřednice. "Ale čekáme ji každou chvíli."

Martin musel jednat rychle: "Tady je doktor Philips. Až přijde, vyřídte jí, že jsem tu schůzku zrušil a že má zajít za mnou."

"Řeknu jí to," slíbila žena a Martin vytušil, že byla upřímně zmatená.

Vrátil se do parčíku a posadil se. Shledal, že není schopen dospět k žádnému rozumnému rozhodnutí. Přičilo se zdravému rozumu, že člověk, který věřil v řád a autoritu, nebyl schopen spojit se s policií poté, co po něm někdo vystřelil.

Odpoledne plynulo v křečovitém spánku a bdělém zmatku. Jeho neschopnost jakkoli se rozhodnout se stala rozhodnutím sama o sobě. Nadešlo období dopravní špičky. Pak houfy lidí začaly řídnout a Martin zašel do restaurace na večeri. Bylo krátce po šesté.

Objednal si sekanou a zatímco se připravovala, pokoušel se dovolat Denise do nemocnice. Nehlásila se. Když dojedl, rozhodl se, že jí zavolá domů. Uvažoval, jestli o něm ví policie tolik, aby ji dali sledovat.

Ozvala se po prvním zazvonění.

"Martine?" její hlas zněl zoufale.

"Ano, jsem to já."

"Díky Bohu! Kde jseš?"

177

Martin tuto otázku ignoroval a řekl: "Kde jsi byla? Sháněl jsem tě celý den."

"Nebylo mi dobře. Zůstala jsem doma."

"Ale neuvědomila jsi spojovatelku v nemocnici."

"Já vím, já..." Denisin hlas se nečekaně změnil. "Nechod'." vykřikla.

Byla umlčena a Philips zaslechl tlumené zvuky zápasu. Krve by se v něm nedořezal.

Deniso!" vykřikl. Všichni návštěvníci kavárny ztuhli a otočili se směrem k němu.

"Philipsi, tady je Sansone." Telefon převzal agent. Martin stále slyšel, jak se Denisa pokouší křičet. "Moment, Philipsi," řekl Sansone. Odvrátil se od sluchátka a někomu přikázal: "Odved'te ji pryč, a ať je zticha!" Vrátil se k aparátu a pokračoval: "Poslyšte, Philipsi. ."

"Zatraceně, Sansone, co se to děje?" ječel Philips. "Co provádíte s Denisou?"

"Uklidněte se, Philipsi. Ta holka je v pořádku. Jsme tady, abychom ji chránili. Co bylo s vámi včera v noci u Cloisters?"

"Co se mnou bylo? Zbláznil jste se? Vždyť jste mě chtěli odstřelit!"

"To je nesmysl, Philipsi. Věděli jsme, že ten člověk na nádvoří nejste vy. Mysleli jsme, že už vás dostali."

Kdo jsou oni?" zeptal se zmatený Philips.

"Philipsi! O těchto věcech nemůžu mluvit po telefonu!"

"Tak mi sakra řekněte, co se děje!"

Lidé v místnosti na něho nehnutě zírali. Byli to sice Newyorčané, kteří jsou na ledacos zvyklí, ale ne ve své místní restauraci.

Sansone byl odměřený a lhostejný: "Je mi líto, Philipsi. Budete muset přijít sem, a to okamžitě. Tím, že se někde pohybujete sám, nám celou věc jen ztěžujete. A patrně už jste zjistil, že v sázce je pár nevinných životů."

"Dejte mi dvě hodiny!" zařval Philips. "Jsem dvě hodiny jízdy od centra."

"Dobrá. Dvě hodiny, ale ani o vteřinu déle."

Ozvalo se nekompromisní cvaknutí a aparát oněměl.

Philipse zachvátila panika. Během jediného okamžiku byla jeho nerozhodnost tatam. Hodil na stůl pětidolarovou bankovku a vyběhl ven směrem k podzemní dráze na Osmé avenue.

Mířil do Léčebného centra. Zatím přesně nevěděl, co podnikne, až se tam dostane, ale určitě půjde do nemocnice. Měl na to dvě hodiny, během nichž musel získat odpovědi na své otázky. Ještě

178

existovala možnost, že Sansone mluvil pravdu. Možná si skutečně mysleli, že ho zlikvidovala nějaká tajná organizace. Ale nemohl si tím být jistý a nejistota ho děsila. Intuice mu napovídala, že Denisa je v bezprostředním nebezpečí. Přestože dopravní špička dávno skončila, souprava mířící do centra byla plně obsazená, ale Philipsovi jízda jen

prospěla. Přestal zmatkovat a získal čas k přemýšlení. Než vlak dorazil do určené stanice, vymyslel způsob, jak se dostat do Léčebného centra, a přesně věděl, co podnikne, až tam bude.

Vystoupil a nechal se unášet davem lidí mířícím po schodišti nahoru na ulici. Nejdřív se zastavil v obchodě s lihovinami. Když jeden z prodavačů zhodnotil jeho nevábny vzhled, vystartoval zpoza pultu a chtěl ho vyprovodit ven, ale v okamžiku, kdy Martin vytáhl z kapsy peníze, upustil od svého snažení.

Trvalo jen třicet sekund, než si vybral půllitrovou láhev whisky a zaplatil u pokladny. Z Broadwaye zahrnul do postranní ulice, kde našel úzký průchod s nádobami na odpadky. Tam otevřel láhev whisky, dlouze se napil a tekutinou si vykloukl. Trochu nápoje polkl, ale většinu vyplivl na zem. Pak použil whisky jako kolínskou a dlaněmi si ji naplácal na tváře a na krk. Do poloviny vyprázdněnou láhev zasunul do kapsy kabátu. Přeskobrtal kolem všech popelnic a vybral si jednu z posledních docela vzadu u zdi. Byla plná písku, který se zřejmě v zimě používal k sypání chodníků. Vyhrabal v něm mělkou díru, do níž ukryl svou náprsní tašku. Zbytek peněz vložil do kapsy k láhvi whisky.

Druhou zastávkou byla malá, ale rušná samoobsluha. Když vešel, lidé se mu už zdaleka vyhýbali. Obchod byl nabitý zákazníky a Martin se musel kolem několika lidí protlačit, aby našel místo, odkud bylo dobře vidět k pokladnám.

"Ááách," vykřikl, začal se dusit, zhroutil se na podlahu a při pádu na sebe strhl pyramidu plechovek s fazolemi.

Plechovky se rozkutálely na všechny strany a Philips se svíjel jakoby ve velkých bolestech. Když se nad ním sklonil jeden z kupujících a ptal se, jestli je v pořádku, vypravil ze sebe: "Moje srdce! Bolest. . ."

Sanitka byla za okamžik na místě. Na krátkou jízdu do Hobsonova fakultního léčebného centra dostal Martin na obličej kyslíkovou masku a k hrudi mu byl připevněn koncovky EKG k zaznamenání pulsu. Jeho původní normální EKG bylo předběžně analyzováno rádiem a bylo rozhodnuto, že nebude třeba aplikovat žádné léky na srdce.

Když ho nemocniční zřízcenci provázeli vchodem na pohotovost, všiml si dvojice policistů stojících na rampě. Ti ale vandrákovi na

179

vozíku nevěnovali jediný pohled. Zřízcenci odvezli Philipse do jednoho z hlavních pokojů a přenesli ho na lůžko.

Zatímco mu jedna ze sester prohledávala kapsy ve snaze najít nějaký identifikační doklad, internista mu udělal další záznam na EKG. A protože křivka byla normální, srdcaři se rozešli a přenechali ho v péči internisty.

"Tak jak je to s tou bolestí, kamaráde?" zeptal se a sklonil se nad Philipsem.

Potřebuju Maalox," chroptěl Martin. "Když se napiju něčeho laciného, pomůže mi to."

"To mi připadá rozumné," přikývl lékař.

Maalox podala Philipsovi zatvrzelá pětaticetiletá sestra, kterou nenapadlo nic jiného, než vyplísnit ho za to, v jakém zbědovaném stavu chodí po světě. Zapsala si ve zkratce jeho anamnézu. Martin udal jméno Harvey Hopkins. To byl jeho někdejší spolubydlící z koleje. Sestra mu oznámila, že ho chvíli nechají odpočívat a vyčkají, jestli se bolest znovu objeví. S těmi slovy zatáhla plentu kolem lůžka.

Philips pár minut počkal, potom sklouzl z lůžka. Na dvojkolovém vozíku u stěny našel preparační žiletku a malý kousek mýdla, používaného k čistění ran. Naštěstí tam ležela také chirurgická čepice a maska a několik ručníků. Vzal si, co potřeboval, a takto vyzbrojen vykoukl zpoza závěsu.

V tuto večerní hodinu se prostory pohotovosti jako obvykle topily v beznadějném chaosu. Fronta na příjmu se táhla až k hlavnímu vchodu a sanitky se střídaly na rampě v pravidelných intervalech. Martin prošel bez povšimnutí hlavní chodbou a otevřel šedivé dveře naproti obležené příjmací přepážce. V hale byl pouze jeden lékař, zahloubaný do výsledků EKG, takže Philips mohl nerušeně projít ke sprchám.

Rychle se umyl a oholil. Svě šaty nechal v rohu místnosti. Vedle umyvadla našel složené sterilní chirurgické obleky, jež patřily k oblíbenému pracovnímu oděvu při službě na pohotovosti. Oblékl si košili a kalhoty, vlhké vlasy zakryl chirurgickou pokrývkou hlavy.

Dokonce si uvázal i roušku. Stalo se běžným zvykem, že nemocniční personál používal roušku i mimo operační sál, zejména pokud někoho sužovaly bolesti dutin při nachlazení.

Zhodnotil svůj vzhled před zrcadlem a došel k závěru, že by ho mohl identifikovat jen ten, kdo ho velmi dobře zná. Nejenže pronikl nepozorovaně do nemocnice, ale navíc vypadal jako její stálý zaměstnanec. A co se týče Harveyho Hopkinse - nebylo neobvyklé, že jistý druh pacientů pokaždé z pohotovosti uteče. Zkontroloval čas.

Zbývala mu hodina.

180

Vyrazil z haly, proběhl prostory pohotovosti a minul další dva policisty. Do prvního patra vyšel po požárním schodišti za jídelnou.

Potřeboval detektor radiace, ale usoudil, že zajít k sobě do kanceláře by bylo příliš riskantní, a proto se musel poohlédnout po jiném přístroji na oddělení radioterapie. Když jej našel, seběhl po schodech do přízemí a spěchal do budovy nemocnice.

Výtahy patřily ke staršímu typu, k jejichž provozu byla nezbytná obsluha, a vzhledem k pokročilé hodině byly mimo provoz. Do třetího patra, kde byla gynekologická klinika, musel vyjít po schodech. Už v podzemní dráze, zmáčknutý mezi dva zachmuřené podnikatele, došel k názoru, že radiace má cosi společného s gynekologickou klinikou, ale teď, s detektorem v ruce, se jeho odhodlání začínalo vytrácet. Neměl nejmenší zdání, co by měl hledat.

Prošel hlavní čekárnou a zahrnul na fakultní kliniku. Její prostory zřejmě teprve čekaly na úklidovou četbu, protože všechny popelníky přetékały a po zemi se povalovaly papíry. V konejšivém, tlumeném osvětlení vypadalo všechno

normálně a nevinně.

Vyzkoušel zásuvky za přijímací přepážkou, ale všechny byly zajištěné. Snažil se otevřít dvoje dveře za přepážkou, ale oboje byly zamčené. Zámky byly naštěstí docela obyčejné, stačilo zasunout klíč do otvoru v dveřním knoflíku. Pomocí plastikové karty, kterou našel na přijímacím pultu, se mu podařilo jedny dveře otevřít. Vešel dovnitř, zavřel za sebou a rozsvítil.

Ocitl se v hale, kde se setkal s doktorem Harperem. Nalevo byly dvoje dveře vedoucí do vyšetřoven a napravo laboratoř. Martin se rozhodl podrobit prohlídce nejprve vyšetřovny. Se zrakem upřeným na stupnici prošel velice pečlivě obě místnosti, zasouval detektor do každé skříně a otvoru a nevynechal ani samotné vyšetřovací stoly. Nic. Všechno bylo čisté. Stejně postupoval v laboratoři. Začal s prosklenými skřínkami na pracovním pultu, zotvíral všechny zásuvky, nahlížel do schránek. Nakonec zevrubně zkontroloval velkou kovovou skříň s nástroji. Výsledek byl negativní.

První reakci získal nad nádobami s odpady. Radiace byla velmi slabá a naprosto neškodná, ale přece jen to byla radiace. Když se podíval na hodinky, zjistil, že čas plyne přímo závratným tempem.

Do půl hodiny bude muset zavolat k Denise do bytu. Rozhodl se, že se tam dostaví pouze tehdy, až si bude stoprocentně jistý, že ji Sansone už nedrží v zajetí.

Po zjištění pozitivního výsledku u odpadkových košů se rozhodl, že projde laboratoř ještě jednou. Nenašel nic, pouze u skříně se ručička přístroje nepatrně vychýlila. Na spodních policích byla složená prostěradla a nemocniční košile, v horních policích objevil

181

směs různých laboratorních a kancelářských potřeb. Pod policemi byl koš s víkem na špinavé prádlo a když do něj zabořil konec detektoru až téměř k podlaze, vykazoval nezanedbatelnou dávku radiace.

Martin vyházel použité prádlo a pohyboval nad ním detektorem.

Nic. Když přiložil detektor ke dnu prázdného koše, přístroj znovu slabě zareagoval. Sklonil se a vsunul ruku dovnitř. Stěny a dno koše byly ze dřeva a připadaly mu pevné. Pěstí udeřil o dno a ucítil chvění. Systematicky začal bušit kolem dokola po obvodu dna.

Když došel na druhý konec, deska se mírně vychýlila a zapadla zpátky na místo. Martin se silou opřel do stejného místa, odstranil dno koše a nahlédl pod něj. Ve skryši našel dvě schránky s oloveným ochranným krytem a známým logem varujícím před radiací.

Obě schránky byly opatřeny štítky, podle nichž zjistil, že pocházejí z Brookhavenových laboratoří, které dodávaly různé druhy izotopů. Jen jeden štítek zůstal neporušený a dobře čitelný. Stálo na něm: 2-[18F]fluoro-2 deoxy-D-glukóza. Přestože druhý štítek byl částečně seškrábaný, bylo zřejmé, že nesl název jiného izotopu deoxy-D-glukózy.

Martin rychle otevřel krabice. První, s čitelným nápisem, vykazovala poměrně nízkou radioaktivitu. A byla to schránka se znatelně silnějším oloveným krytem, která způsobila, že se radiační detektor mohl strhat. Ať to bylo cokoli, každopádně šlo o vysoce radioaktivní záležitost. Zavřel schránku a přelepil ji páskou. Potom naházal prádlo zpátky do koše a zavřel dveře.

Martin dosud neslyšel nic ani o jedné z těchto látek, ale pouhá skutečnost, že se nacházejí na půdě gynekologické kliniky, byla dostatečným důvodem, aby je považoval za silně podezřelé. Co se týkalo radioaktivního materiálu používaného při radioterapii, jistých diagnostických procedurách a sledovaném výzkumu, prováděla nemocnice velice přísné kontroly. Ale žádná z těchto kategorií zřejmě neměla s gynekologickou klinikou nic společného. Nejprve musel zjistit, k čemu se radioaktivní deoxyglukóza používá.

S radiačním detektorem v ruce seběhl po schodech kliniky do suterénu. Když se ocitl v chodbách tunelu, musel zpomalit své tempo, aby na sebe zbytečně neupozornil skupiny mediků. Ale jakmile dorazil do nové budovy lékařské fakulty, přidal opět do kroku a do knihovny vrazil skoro bez dechu.

"Deoxyglukóza," vypravil ze sebe. "Potřebuju si o tom něco přečíst. Kde?"

"Já nevím," odpověděla překvapená knihovnice.

"Do prdele!" zaklel a obrátil se k lístkovému katalogu.

182

"Zkuste to tamhle u odborné referentky," volala za ním žena.

Změnil směr chůze a vydal se do oddělení periodik. Za pultem seděla dívka, která vypadala na patnáct let. Zaslechla knihovnici a sledovala blížícího se Martina.

"Honem. . .," vydechl. "Deoxyglukóza. Kde to najdu?"

Co to je?" zeptala se dívka poplašeně.

"Musí to být nějaký druh cukru, který vzniká z glukózy. Podívejte, já nevím, co to je. Právě proto bych si o tom chtěl něco přečíst."

"Nejspíš byste měl začít s Přehledem chemie a pak zkuste lékařský rejstřík, potom. . ."

"Přehled chemie! Kde to máte?"

Dívka ukázala k dlouhému stolu, za nímž stály police s knihami.

Philips se vrhl naznačeným směrem a vzal do ruky rejstřík. Na hodinky se neodvažoval ani pohlédnout. Odkaz na látku našel pod heslem glukóza včetně čísla svazku a stránky. Když našel knihu a hledaný článek, pustil se do čtení, ale díky

jeho zuřivé posedlosti se slova změnila v nic neříkající znět. Musel se přinutit k plnému soustředění. Za okamžik byl schopen pokračovat. Dověděl se, že deoxyglukóza je natolik podobná glukóze, která slouží jako biologické palivo mozku, že je transportována přes hematoencefalickou bariéru, jež odděluje krev a mozkovou tkáň a brání vstupu některých látek do mozku, a je zachycována aktivními nervovými buňkami. Ale když se dostane do nervových buněk, nelze ji přeměnit na energii jako glukózu, a hromadí se v nich. Docela na konci krátkého článku stálo: "... radioaktivní izotop deoxyglukózy prokázal slibné výsledky při výzkumu činnosti mozku."

Třesoucíma se rukama sklapl knihu. Teď mu celý případ dával smysl. Někdo v nemocnici prováděl pokusy s výzkumem mozku a využil k tomu nic netušící pacientky! Mannerheim! napadlo Martina. Byl tak rozrušený, že doslova cítil příchut' nenávisti na jazyku.

Nebyl sice chemik, ale pamatoval si tolik, aby mu došlo, že získá-

-li látka, jakou je deoxyglukóza, dostatečnou radioaktivitu, lze ji injekcí vpravit do lidského organismu a zkoumat její vstřebání mozkem. A pokud je silně radioaktivní - o čemž v případě obsahu schránek na gynekologii nelze pochybovat -, pak způsobí zánik mozkových buněk, které ji absorbují. Jestliže měl někdo v úmyslu sledovat dráhy nervových buněk v mozku, mohl tímto způsobem nervové buňky selektivně likvidovat. Je známo, že podobné ničení nervových drah v mozcích zvířat položilo základy ke vzniku vědy zvané neuroanatomie. Dostatečně otrlému vědci by stačil jen krok uplatnit podobné metody na lidech. Philips se otřásl. Jen někdo tak

183

egoistický jako Mannerheim by byl schopný překročit hranice lékařské etiky.

Martina odhalená skutečnost zdrtila. Nedokázal odhadnout, jak Mannerheim přiměl gynekologickou kliniku ke spolupráci, ale bylo zřejmé, že se na výzkumu podílela. A správce nemocnice o tom také musí něco vědět. Proč by jinak Drake bránil tu neurochirurgickou primadonu, toho poloboha Mannerheima? Martinovi se pod tíhou hrůzného zjištění podlomila kolena.

Věděl, že Mannerheima intenzivně podporuje vláda jeho výzkum pohltí miliony a miliony dolarů z národní pokladny. Že by tohle bylo důvodem zásahu FBI? A on byl obviněn z ohrožování významného vědeckého objevu dotovaného vládou? Ale FBI vůbec nemusí vědět, že výzkum zahrnuje i pokusy na lidech. Když došlo na organizační chaos, nebyl Martin žádný nováček, dobře věděl, že může nastat situace, kdy pravá ruka neví, co dělá levá. Ale bylo tragickým omylem, že zneužití lidských obětí v lékařském výzkumu mohla nevědomky zaštitit vláda.

Pomalu otočil zápěstím, aby mohl zkontrolovat čas. Do uplynutí lhůty dané mu Sansonem zbývalo pět minut. Nebyl si jistý, jestli ji agenti mohou ublížit, ale vzhledem k tomu, jak naložili s tuláky, nesměl ponechat nic náhodě. Přemýšlel, co podnikne dál. O tom, co se kolem něj děje, sice něco věděl. . . něco, ale ne všechno. Kdyby se mu podařilo získat některou vysoce postavenou osobnost, stačila by jeho výpověď k tomu, aby celé spiknutí zkrachovalo. Ale na koho se může spolehnout? Musí to být někdo, kdo s děním uvnitř nemocnice nemá nic společného, ale kdo zároveň zná její poměry a strukturu moci. Ministr zdravotnictví? Někdo z kanceláře starosty? Vrchní policejní komisař? Martin se obával, že všichni tito lidé o něm už dávno byli informováni a že jeho varování nedopadnou na úrodnou půdu.

Náhle si vzpomněl na Michaelse, toho zázračného chlapce. Ten by se přece mohl dostat k děkanovi lékařské fakulty! Jeho slovo může být pádným důvodem, aby se začalo s vyšetřováním. To by mohlo vyjít. Martin se rozběhl k nejbližšímu telefonu a nechal se přepojit na vnější linku. Když vytáčet Michaelsovo číslo, modlil se, aby ho zastihl doma. Když se počítačový expert ohlásil, Martin radostí zajásal.

"Michaelsi, jsem v hrozném průšvihy. "Co se děje? Kde jseš?"

"Nemám čas nic vysvětlovat. Odhalil jsem jistý hrůzný rozsáhlý výzkum tady v nemocnici, který očividně kryje FBI. Neptej se mě proč."

184

"Co mám dělat já?"

"Zavolej děkanovi. Řekni mu, že se jedná o aféru týkající se pokusů na lidech. To by mělo stačit, pokud do toho děkan není taky zapletený. A jestli je, pak nám všem budiž nebe milostivo.

Ale nejdřív se musíme postarat o Denisu. FBI ji drží u ní v bytě.

Požádej děkana, ať zavolá do Washingtonu, aby tam vydali příkaz k jejímu propuštění."

"A co bude s tebou?"

"O mě se neboj. Jsem v pořádku. Jsem totiž v nemocnici."

"Nechceš přijít ke mně domů?"

"To nejde. Teď jdu nahoru do neurochirurgické laboratoře. Za čtvrt hodiny se sejdeme u tebe ve staré budově fakulty. Pospěš si!"

Zavěsil a vytočil číslo Denisa bytu. Někdo zvedl sluchátko, ale neohlásil se.

"Sansone!" vykřikl Martin. "To jsem já, Philips."

"Kde jste, Philipsi? Mám nepříjemné tušení, že celou situaci neberete dostatečně vážně."

"Tak to není! Teď jsem severně od centra. Jedu za vámi, ale potřebuju víc času. Dejte mi dvacet minut!"

"Patnáct minut," řekl Sansone. A zavěsil. S nepříjemným pocitem vyběhl Martin z knihovny. Teď si byl stoprocentně jistý, že Sansone drží Denisu jako rukojmí, aby ho přinutil vzdát se. Chtějí ho zabít a pravděpodobně jsou schopni zabít i ji, jen aby dostali jeho.

Všechno záviselo na Michaelsovi. Musel získat nezúčastněnou osobu. Ale Martin si byl vědom, že k posílení svého

obvinění potřebuje víc informací. Mannerheim bezpochyby vyrukuje s nějakým zastíracím manévrem. Martin chtěl zjistit, kolik exemplářů mozku v neurochirurgické sbírce je radioaktivních.

Vběhl do budovy výzkumného ústavu a na neurochirurgii vyjel prázdným výtahem. Cestou se zbavil chirurgické čepice a teď si nervózně projížděl prsty v rozčuchaných vlasech. Zbývají mu jen minuty.

Dveře do Mannerheimovy laboratoře byly zamčené. Rychle se rozhlížel po něčem, čím by mohl rozbít sklo. Jeho pozornost upoutal malý hasicí přístroj. Strhl jej ze zdi a prohodil skleněným panelem dveří. Nohou vykopl větší úlomky v rámu, protáhl dovnitř ruku a otočil dveřním knoflíkem.

Právě v tom okamžiku se rozlétly dveře na opačném konci haly a do chodby vpadli dva muži, oba s pistolemi. Nebyla to nemocniční ochranka: muži měli na sobě černé polyesterové obleky.

Jeden z mužů se přikrčil, uchopil pistoli do obou rukou a jeho společník křikl: "Stůj, Philipsi!"

185

Martin padl dopředu na rozbité sklo na podlaze laboratoře, z dohledu - a jak doufal i z dostřelu útočníků. Pak už jen slyšel tupý výstřel dušený tlumičem a odraz kulky od kovového rámu dveří. Vyškral se na nohy a zabouchl dveře. Nárazem se uvolnily poslední kousky skla.

Chodbou se blížily rychlé těžké kroky. Martin se otočil čelem do místnosti. Laboratoř tonula ve tmě, ale on si pamatoval rozmístění nábytku a vrhl se mezi dva dlouhé stoly. Doběhl ke dveřím vedoucím do zvířecí laboratoře. V téže chvíli vpadli dovnitř i oba střelci.

Jeden z nich udeřil do vypínače a místnost zalilo syrové světlo zářivek.

Martin jednal v pudu sebezáchovy. Oběma rukama uchopil klec s opicí, jež měla do mozku implantované elektrody, které ji proměnily v běsnící přízrak. Zvíře se ho snažilo chytit za ruku a kousnout skrz drátěné pletivo. Opřel se vši silou do klece a posunul ji až ke dveřím. Jeho pronásledovatelé už minuli nejbližší pult. Martin zadržel dech a otevřel dvířka klece.

Se zavřísknutím, které otřásl skleněným vybavením laboratoře, vyrazila opice ze svého vězení. Jedním skokem se vymrštila na police pod stolem a začala rozhazovat nástroje na všechny strany.

Oba muži, zděšení vzezřením zvířete zachváceného vztekem a táhnoucího za sebou dráty od elektrod, zaváhali. A právě to opici stačilo. Posílená zadržovanou zuřivostí se odrazila od police a skočila na rameno Martinova bližšího pronásledovatele. Mocné prsty mu zabořila do masa a zuby vnořila do hrdla. Druhý muž přispěchal svému druhovi na pomoc, ale opice byla rychlejší.

Martin nečekal na výsledek zápasu. Rozběhl se přes zvířecí laboratoř, minul dlouhou řadu válců s mozky naloženými ve formaldehydu, a už byl ve schodišťové šachtě. Vrhł se dolů a jak nejrychleji uměl, sbíhal po schodech, seskakoval na odpočívadla, zatáčel a v závratném tempu se znovu řítit dolů.

Když uslyšel, jak se vysoko nad ním s třesnutím rozlétly dveře do šachty, držel se těsně u zdi, ale rychlost sestupu nezvolnil. Nevěděl, jestli může být seshora vidět, ale nezastavil se, aby se o tom přesvědčil. Mohl tušit, že Mannerheimova laboratoř bude střežená.

Uslyšel, jak mnoho pater nad ním začal někdo hlučně zdolávat schodiště. Konečně dospěl do suterénu a vběhl do tunelu. Žádné výstřely už nezaslechl.

Když rozrazil dvoudílné dveře vedoucí do staré budovy lékařské fakulty, jejich letité panty bolestně zaskřípaly. Vyřítíl se vzhůru po točitých mramorových schodech, proběhl částečně pobořenou chodbou a ocitl se u vstupu do posluchárny. Tam se zarazil. Uvnitř byla

186

tma, a to znamenalo, že Michaels dosud nedorazil. Za jeho zády bylo ticho. Ale teď už úřady věděly, že se skrývá někde v komplexu lékařského střediska, a byla jen otázka času, kdy ho najdou.

Martin se snažil popadnout dech. Jestli se Michaels neobjeví během několika minut, bude se muset vydat do Denisina bytu, ačkoli si připadal naprosto bezmocný. Plný úzkosti se opřel do dveří posluchárny. K jeho překvapení se otevřely. Vstoupil dovnitř. Okamžitě ho obklopila chladná temnota.

Ticho přerušilo hluboké zabzučení elektrického proudu, Philipsovi tak důvěrně známé z dob jeho studentských let. Ten zvuk vydávala aktivovaná osvětlovací tělesa. A stejně jako tenkrát zalilo místnost světlo. Martin zahlédl koutkem oka pohyb v přizemí a podíval se dolů. Mával na něj Michaels: "Martine! To se mi ulevilo, že tě vidím."

Philips se chytil zábradlí před sebou, prudce se k němu přitáhl a rozběhl se tak kupředu uličkou, jež v době, kdy se posluchárna využívala jako přednášková síň, vedla mezi dvěma řadami sedadel.

Michaels došel k patě schodiště a tam na něj čekal.

"Sehnal jsi děkana?" křičel Martin. Po všech těch nekonečných hodinách nejistoty pro něj Michaels představoval první jiskřičku naděje.

"Všechno je v pořádku," křikl Michaels v odpověď. "Pojď dolů."

Martin se pustil dolů po úzkých schodech, které ještě ke všemu křížovalo množství elektrických kabelů vedoucích k různým přístrojům, jež stály na místě, kde kdysi bývala sedadla. S Michaelsem čekali další tři muži. Zřejmě už sehnal pomoc. "Musíme okamžitě něco udělat pro Denisu, oni. . ."

"Už jsem to zařídil," ujistil ho Michaels.

"Je v pořádku?" zjišťoval Martin a na chvíli se zastavil.

"Je v pořádku a v bezpečí. Tak pojď dolů."

Jak se Martin blížil, přibývalo součástek a zařízení a bylo čím dál obtížnější vyhýbat se drátům. "Jen taktak jsem utekl dvěma chlápům, co po mně stříleli v laboratoři neurochirurgie." Ještě stěží popadal dech a mluvil přerývaně. "Tady jseš v bezpečí," řekl Michaels a sledoval, jak jeho přítel schází po schodech. Když se Philips ocitl na posledním schodu, zastavil se a konečně mohl zvednout zrak od země a pohlédnout Michaelsovi do tváře. "Na neurochirurgii jsem neměl příležitost něco hledat," řekl. Teď si mohl všechny tři muže lépe prohlédnout. Jedním z nich byl při-

187

jemný mladý student Carl Rudman, s nímž se setkal při své první návštěvě laboratoře. Druhé dva muže neznal měli na sobě černé kombinézy. Michaels nevěnoval poslednímu Martinovu komentáři pozornost a otočil se k jednomu z cizinců: "Už jste spokojeni? Říkal jsem vám že ho sem dostanu." Promluvil muž, který nespouštěl z Philipse oči: "Sem jste ho dostal, ale budete ho taky schopni kontrolovat?" "Myslím, že ano," přikývl Michaels. Martin nevěděl, co si o tom rozhovoru má myslet, a zmateně těkal pohledem z Michaelse na cizince v kombinéze, který promluvil jako první. Jeho tvář odněkud znal. Byl to muž, který zabil Werna! "Martine," řekl jemně, téměř otcovsky Michaels, "musím ti něco ukázat." Cizinec ho přerušil: "Doktore Michelsi, ručím za to, že FBI nepodnikne žádné unáhlené kroky, ale co provede CIA, není v mé moci ovlivnit. Doufám, že to chápete." Michaels se otočil: "Pane Sansone, jsem si vědom, že CIA nespadá pod vaši pravomoc. Teď si potřebuju promluvit s doktorem Philipsem." Obrátil se zpět k Martinovi a řekl: "Martine, chci ti něco ukázat. Pojď se mnou." Vykročil ke dveřím vedoucím do sousední posluchárny. Martin zůstal jako ochromený. Rukama křečovitě svíral mosazné zábradlí, které lemovalo prostor v přízemí. Úleva se změnila ve zmatek a zmatek v nutkavý strach. "Co se tady děje?" zeptal se a hrůza mu svazovala nohy. Pomalu artikuloval každé slovo. "To ti právě chci ukázat. Pojď za mnou," pobídl ho Michaels. "Kde je Denisa?" Philips se ani nepohnul. "Je v naprostém bezpečí. Věř mi. Tak pojď." Michaels se pro něj vrátil a uchopil ho za zápěstí, aby ho přiměl sestoupit na podlahu posluchárny. "Ukážu ti nějaké zajímavé věcičky. Uklidni se. Denisu uvidíš za pár minut." Philips se nechal vést kolem Sansonea do vedlejší posluchárny. Mladý student šel napřed a rozsvětlil zářivky. Martin se ocitl v další přednáškové místnosti, jejíž sedadla byla odstraněna. Na ploše, kde stál, byla obrazovka obrovských rozměrů tvořená miliony fotocitlivých elektronických článků, jejichž dráty vedly do centrální jednotky. Odtud vycházelo podstatně méně drátů, tvořících dvě větve spojovacího vedení, z nichž každá vedla do jednoho počítače. Ka-

188

bely z těchto počítačů vedly do dalších počítačů, které byly zapojeny střídavě. Zařízení zabíralo plochu celé místnosti. " Jestlipak tě napadá, na co se díváš?" zeptal se Michaels. Martin zavrtěl hlavou. "Před tebou je první počítačový model zrkovového ústrojí člověka. Je poněkud větších rozměrů, na současné poměry primitivní, ale překvapivě funkční. Obraz se promítá na monitor a ostatní počítače k němu přiřadí informaci." Michaels se hrdě rozhlédl kolem sebe. "Martine, právě se díváš na obdobu prvního atomového reaktoru v Princetonu. Bude to jeden z nejvýznamnějších vědeckých objevů v dějinách lidstva." Martin na něj nedůvěřivě pohlédl. Ten člověk se snad zbláznil. " Vytvořili jsme počítač čtvrté generace!" pokračoval Michaels a poplácal ho po zádech. "Teď mě dobře poslouvej. K první generaci patří přístroje, které byly něco víc než pouhé počítačky. Druhá generace měla navíc tranzistory. Třetí generace přišla s mikročipy. My jsme přivedli na svět čtvrtou generaci a ta mašinka u tebe v kanceláři je jedním z našich prvních potomků. Už chápeš, co jsme dokázali?" Philips potřásl hlavou. Ale Michaels hořel nadšením. "Vytvořili jsme skutečnou umělou inteligenci! Vytvořili jsme počítače, které myslí. Učí se a pochybují. Jednou to muselo přijít, a dokázali jsme to právě my!" Vzal Martina za paži a táhl ho do chodby spojující obě místnosti. Tam, mezi dvěma bývalými přednáškovými sálami, byly dveře vedoucí do starých laboratoří fyziologie a mikrobiologie. Když je Michaels otevřel, Martin spatřil, že z vnitřní strany jsou vyztužené ocelovou deskou. Za nimi byly další dveře. Také ty byly zpevněné a opatřené bezpečnostním zámekem. Michaels je odemkl speciálním klíčem a šuknutím otevřel. Jako by vstupovali do trezoru. Martin doslova zavravoral pod dojmem toho, co spatřil. Staré laboratoře s přilehlými prostorami a pracovními pulty s břídicovým povrchem byly vybourány. Ocitl se v prostorné, asi třicet metrů dlouhé místnosti bez oken. Středem se táhla řada ohromných skleněných válců naplněných průzračnou tekutinou.

"Tady je náš nejcennější a nejvýkonnější preparát," prohlásil Michaels a poklepal na stěnu prvního válce. "Je mi jasné, že tvůj první dojem bude čistě emocionální. Tak jsme dopadli všichni. Ale věř mi, výsledky za tu oběť stojí." Martin začal zvolna obcházet válec. Byl nejméně dva metry vysoký a měl metr v průměru. Uvnitř, v mozkomíšním moku, jak se Martin později dověděl, byly ponořeny živoucí ostatky Katherine

189

Collinsové. Vznášela se v poloze v sedě s pažemi upevněnými nad hlavou. Že byla skutečně živá, potvrzovala zapojená respirační jednotka. Její mozek byl zcela odhalený, bez jediného kousku lebeční kosti. Většina obličeje chyběla, zachovány zůstaly jen oči, jež kryly kontaktní čočky. Z krku vystupovala endotracheální trubice. Také ruce Katherine Collinsové byly pečlivě vypreparovány, aby zůstala odkryta zakončení senzorických nervů. Tato nervová zakončení vytvářela smyčky jako vlákna pavučiny a byla spojena s elektrodami zabudovanými do mozku. Philips pomalu dokončil obchůzku kolem válce. V celém těle ucítil nesmírnou slabost a hrozilo, že mu nohy vypovědí službu.

"Pravděpodobně," pokračoval Michaels, "že mnoho významných pokroků v oboru počítačových věd, jako například zpětná vazba, bylo umožněno pouze studiem biologických systémů. Na tom je přece založena kybernetika. Nezvolili jsme metodu psychologie, která na mozek pohlíží jako na záhadnou černou schránku, ale přirozený postup, při němž jsme pronikli do samotného mozku člověka." Najednou si Philips vzpomněl na okamžik, kdy mu Michaels předával kazetu s programem. Tehdy použil též nepochopitelný termín. Ted' mu porozuměl. "Mozek jsme studovali jako kterýkoli vysoce komplikovaný přístroj. A úspěch byl takový, že se nám o něm ani nesnilo. Podařilo se nám zjistit, jak mozek uchovává informace, jak provádí jejich paralelní zpracování, které je mnohem dokonalejší, než nevýkonné sériové zpracování zastaralých počítačů, a jak je mozek organizovaný ve funkčním hierarchickém systému. A to nejlepší nakonec - naučili jsme se vyprojektovat a sestavit mechanický systém, který je zrcadlovou podobou mozku a má i stejné funkce. A ono to funguje, Martine! Funguje to jako v tom nejdokonalším snu!"

Michaels ho musel pobídnout, aby pokračoval v exkurzi kolem řady válců a prohlédl si obnažené mozky mladých žen, každý v jiném stadiu vivisekce. U posledního válce se Philips zastavil. Tělo bylo v počátečním stupni preparace. Philips rozeznal zbytky obličeje byla to Kristin Lindquistová.

"Ted' poslouchej," řekl Michaels. "Vím, že napoprvé je to šokující. Ale vědecký význam je tak nesmírný, že je nemyslitelné uvažovat o bezprostředním užítku. Jen v samotné medicíně to způsobí zásadní převrat v každém oboru. Sám jsi na vlastní oči viděl, co takový program dokáže s rentgenovým snímkem lebky. Martine, byl bych nerad, abys dělal nějaké unáhlené závěry, rozumíš?"

Dokončili obchůzku po místnosti, jež byla jakýmsi křížencem mezi nemocničním a počítačovým pracovištěm. V rohu stál jakýsi přístroj

190

připomínající složité oživovací zařízení, podobné jednotce intenzivní péče. Před jeho obrazovkami seděl člověk v dlouhém bílém plášti.

Příchod obou mužů jeho soustředěnou činnost nijak nenarušil.

Když znovu stanuli před Katherine Collinsovou, Philips poprvé promluvil: "Co vychází z mozku tohoto jedince?" Jeho hlas zněl bezbarvě a nezúčastněně.

"To jsou smyslové nervy," odpověděl Michaels ochotně. "Protože mozek je ironicky necitlivý k vlastnímu stavu, spojili jsme Katherininy periferní smyslové nervy s elektrodami, takže nám může říct, které oddíly mozku v daném okamžiku pracují. Sestrojili jsme systém zpětné vazby pro mozek."

"Chceš tvrdit, že ten preparát s tebou komunikuje?" Philips byl upřímně překvapený.

"Ovšem. To je právě půvab celého projektu. Využili jsme lidský mozek, aby studoval sám sebe. Hned ti to předvedu."

Vně válce s Katherine Collinsovou, ale v úrovni jejích očí bylo zařízení připomínající terminál počítače. Sestávalo z velké svislé obrazovky a klávesnice, jež byly připojeny jednak k subjektu ve válci a jednak k centrálnímu počítači v místnosti. Michaels natákal dotaz, který se objevil na obrazovce. Jak se máš, Katherine?

Dotaz zmizel a na jeho místě se objevilo: Prima. Už se těším, až začneme. Stimulujte mě, prosím.

Michaels se usmál a podíval se na Martina: "Tahle holka nemá nikdy dost. Taky proto je tak dobrá."

"Co myslíš tím 'stimuluj mě'?"

"Zavedli jsme elektrodu do jejího centra rozkoše. Tak ji odměňujeme a pobízíme ke spolupráci. Když ji stimulujeme, prožívá pocit stonásobně zesíleného orgasmu. Musí to být senzační, protože to pořád vyžaduje."

Michaels napsal: Ale jen jednou, Katherine. Musíš mít trpělivost.

Potom stiskl červené tlačítko na boku klávesnice. Philips spatřil, jak se Katherinino tělo lehce prohnulo a zachvělo.

Michaels pokračoval: "Viš, že se ukázalo, že systém odměňování je nejúčinnější motivační silou? Je dokonce silnější než pud sebezáchovy. Podařilo se nám do našeho nového procesoru zabudovat jednotku založenou na tomto principu, a celý přístroj pracuje mnohem efektivněji."

"Kdo má tohle všechno na svědomí?" zeptal se Philips, který si pořád nebyl jistý, jestli se mu to nezdá.

"Nedá se obvinít nebo velebit jeden člověk," řekl Michaels.

"Vznikalo to postupně. Jedna věc nás přivedla k další. Ale největší zodpovědnost nesou dva lidé: já a ty."

191

"Já. . .," vypravil ze sebe Martin. Tvářil se, jako by dostal políček.

"Ano," potvrdil Michaels. "Dobře víš, že mě odjakživa zajímala umělá inteligence. Proto jsem taky začal zpočátku pracovat s tebou.

Obtíže, které jsi uváděl při čtení rentgenových snímků, vtiskly podobu celému základnímu problému zvanému „rozeznání schémat.

Lidé dokáží rozeznat schémata, ale i ty nejdokonalejší počítače s tím mají nemalé potíže. Tím, že jsi podrobil metodu, kterou používáš při hodnocení rentgenových snímků, pečlivé analýze, se nám podařilo společně vyčlenit logické kroky, které musely být řešeny elektronicky, pokud jsme měli v úmyslu nahradit práci člověka počítačem.

Zní to složitě, ale skutečnost je jiná. Potřebovali jsme získat jisté informace o tom, jak lidský mozek rozeznává známé objekty. Spojil jsem se s několika fyziology, kteří projevíli zájem o neurologii, a vyvinuli jsme velice jednoduchou metodu použití radioaktivní deoxyglukózy, již lze vpravit injekcí do těla pacientů, kteří byli konfrontováni s určitým schématem. Zvolili jsme tabule s různými polohami písmene E, často používané očnima lékaři. Radioaktivní obdoba glukózy vytvořila mikroskopické léze v mozcích pacientů likvidací buněk zapojených do rozeznání a asociace schématu písmene E. Odhalit, jak mozek pracuje, byla už jen otázka zmapování vzniklých lézí. Technika selektivní destrukce se používá na mozcích pokusných zvířat už spoustu let. Rozdíl byl v tom, že když jsme ji použili na lidech, dověděli jsme se během krátké doby tolik, že nás to podnítilo k ještě většímu úsilí."

"Proč právě mladé ženy?" zeptal se Martin. Příznak se stával skutečností.

"Čistě pro usnadnění. Potřebovali jsme věkovou kategorii zdravých jedinců, které můžeme zavolat, kdykoli bude třeba. Nejlépe vyhovovaly mladé ženy, které chodí na gynekologii. Většinou se příliš nestarají o to, co se s nimi provádí.

Pouhým pozměněním výsledků cytologického testu jsme je mohli podle potřeby zvát na kontrolu. Moje žena vedla léta fakultní gynekologickou kliniku.

Vybírala vhodné pacientky, a když jim odebírala vzorky krve pro běžné laboratorní rozbor, vstříkla radioaktivní materiál do krevního oběhu. Bylo to docela snadné." Martinovi se náhle vybavila přísná černovlasá žena z gynekologické kliniky. Nedovedl si představit, že by měla něco společného s Michaelsem, ale pak si uvědomil, že to není zdaleka tak nepředstavitelné, jako to, co viděl kolem sebe.

Obrazovka před očima Katherine Collinsové znovu ožila: Stimulujte mě, prosím.

Michaels vyřukal odpověď: Znáš pravidla. Později, až začneme s výzkumem.

192

Obrátil se k Martinovi a řekl: "Program byl jednoduchý a fungoval natolik úspěšně, že nás podnítil k rozšíření výzkumného cíle. Ale k tomu došlo postupně, až po několika letech. Odvážili jsme se podávat obrovské dávky radiace, abychom byli schopni podrobně zobrazit konečné asociativní oblasti mozku. To bohužel způsobilo u některých pacientek jisté příznaky, které se zhoršovaly, když jsme začali pracovat na propojení se spánkovým lalokem. Tento úsek výzkumu byl velmi ošidný, protože jsme museli vhodně vyvážit míru destrukce, již jsme způsobili, s příznaky snesitelnými pro jedince. Když se u pacientek projevovaly příliš silné příznaky, museli jsme je vzít sem, a tak vlastně odstartoval tento výzkum." Michaels ukázal na řadu skleněných válců. "A byla to tato místnost v níž spatřily světlo světa všechny zásadní objevy. Ovšem tohle zpočátku nikdo z nás nepředvídal."

"A co ty poslední pacientky, Marinová, Lucasová a Lindquistová?"

"Ach, ano. . . Ty nám trochu zamotaly hlavu. Patřily mezi skupinu, která dostávala nejvyšší dávky radioaktivního materiálu. Symptomy se u nich projevíly tak brzy, že některé vyhledaly lékaře dřív, než jsme jim v tom mohli zabránit. Ale doktoři se do skutečné diagnózy nikdy nestrefili. A Mannerheim už vůbec ne."

"Chceš říct, že on v tom nejede?" zeptal se Martin překvapeně.

"Mannerheim? Děláš si legraci? Podobné egoistické pitomce nemůžeme při výzkumu takového rozsahu a významu potřebovat.

Přisvojoval by si zásluhy za sebemenší úspěch."

Philips se rozhlédl po místnosti. Byl naplněn děsem, a zároveň ho to ohromovalo. Pripadalo mu nemožné, aby se něco takového vůbec kdy uskutečnilo. A navíc v samém lůně Fakultního léčebného centra!

"Nejvíce mě na tom udivuje jedna věc," zakroutil hlavou. "Jak ti tohle všechno může projít? Tamhle se nějaký chudák farmaceut křivě podívá na krysu, a celá Liga na ochranu zvířat je na nohou."

"Dostalo se nám pomoci z různých stran. Možná sis všiml, že ti pánové za dveřmi jsou agenti FBI."

Philips na něho pohlédl: "To mi nemusíš připomínat. Pokoušeli se mě zabít."

"To mě mrzí. Dokud jsi mi nezavolal, nevěděl jsem, co se děje.

Asi přes rok jsi byl pod dohledem. Ale bylo mi řečeno, že je to v zájmu tvého bezpečí."

"Já že jsem byl pod dohledem?" Martin nevěřicně potřásl hlavou.

"Všichni jsme byli pod dohledem. Martine, něco ti povím. Výsledky tohoto výzkumu změní celou společnost. A to vůbec nepře-

193

háním. Když jsme s tím začali, byl to jen malý projekt, ale hned zpočátku jsme dosáhli nečekaných výsledků, které jsme dali patentovat. To způsobilo, že nás velké počítačové společnosti zahrnuly penězi na další výzkum a podaly nám pomocnou ruku. Nestaraly se o to, jak dosáhneme cíle. Zajímal je jen výsledek a předháněly se navzájem v poskytování

přízně. Ale pak přišlo nevyhnutelné. První velká zakázka na náš počítač čtvrté generace přišla z ministerstva obrany. Změnilo to od základu pojetí zbrojní techniky. Vyprojektovali a sestrojili jsme první skutečně inteligentní systém řízení střel použili jsme k tomu malé jednotky s umělou inteligencí spolu s holografickým molekulárním akumulátorem paměti. Teď už má armáda prototyp ,inteligentní střely. Od objevu atomové energie je to největší krok kupředu v obranném systému. A vládu už vůbec nezajímá zdroj našich objevů. Ať se nám to líbilo, nebo ne, přidělili našemu výzkumu nejvyšší možný stupeň utajení, jaký kdy byl použitý. Údajně ještě vyšší než při Projektu Manhattan, kdy šlo o sestrojení atomové bomby. Dokonce ani sám prezident sem nemohl vstoupit. Takže jsme všichni byli pod přísným dohledem. A řeknu ti, že ti chlápkové jsou pořádně úchylná banda. Každý den očekávali, že do laboratoře vtrhnou Rusové. A včera večer prohlásili, že jsi zešilel a ohrožuješ bezpečnost celého projektu. Dokážu je usměřňovat jen do jisté míry. Teď záleží hodně na tobě. Budeš se muset rozhodnout."

"Co tím myslíš?" zeptal se Martin unaveně.

"Budeš se muset rozhodnout, jestli s tímhle dokážeš žít. Vím, že je to pro tebe šok. Přiznávám, že jsem ti nehodlal prozradit, jak jsme dospěli k výsledkům. Ale protože jsi sám vypátral tolik, že to stačilo, aby tě zlikvidovali, musel ses dozvědět pravdu. Poslyš, Martine.

Jsem si vědomý, že technika pokusů na lidech bez jejich souhlasu, zvláště když mají být obětovány jejich životy, se vzpírá tradičnímu pojetí lékařské etiky. Ale já věřím, že výsledky ospravedlní použité prostředky. Sedmnáct mladých žen nevědomky obětovalo své životy. To je pravda. Ale stalo se tak ve jménu dokonalejší společnosti a budoucí spolehlivosti obranného systému Spojených států.

Z hlediska jednotlivce je to nesmírná oběť. Ale z hlediska dvou set milionů Američanů je to zanedbatelné. Uvědom si, kolik mladých žen si ročně svévolně vezme život nebo kolik lidí se zabije na dálnicích. A zbytečně. Těchto sedmnáct žen vlastně prospělo celé společnosti. Přitom jsme s nimi zacházeli uctivě a příkladně se o ně starali. Nikdy nepocítily žádnou bolest, naopak, prožívaly nejvyšší slast."

"S tímhle nemůžu souhlasit. Proč jsi mě nenechal zabít?" řekl

194

Philips otráveně. "Pak by sis nemusel dělat starost s mým rozhodnutím."

"Přirostl jsi mi k srdci, Martine. Pracovali jsme společně čtyři roky. Jsi inteligentní člověk. A tvůj přínos rozvoji umělé inteligence byl a mohl by být nesmírný. Využití v lékařství - a v radiologii obzvláště - je zástěrkou pro celý projekt. Potřebujeme tě. To ovšem neznamená, že bychom se bez tebe neobešli. Nikdo z nás není nenahraditelný, ale tebe skutečně potřebujeme."

"Nepotřebujete mě," odporoval Philips.

"Nehodlám se s tebou hádat. Ale pravda je, že tě skutečně potřebujeme. Snad tě uklidní moje ujištění, že další lidské oběti už nebudou potřeba. Ve skutečnosti se experimenty s biologickým materiálem chýlí ke konci. Potřebné informace jsme už získali a teď přišel čas dotáhnout celou záležitost po elektronické stránce. Pokusy na lidech skončily."

"Kolik lidí se na celém projektu podílelo?" zeptal se Philips.

"V tom právě spočívá jeden z půvabů celého programu," prohlásil hrdě Michaels. "Ve vztahu k jeho nesmírnému významu a obtížnosti je počet zúčastněných nepatrný. Pracovali jsme s týmem fyziologů, skupinou počítačových odborníků a s několika diplomovanými sestrami."

"A co doktoři?" nadhodil Philips.

"Ani jeden," řekl Michaels s úsměvem. "Vlastně počkej To není tak docela přesné. Jeden z neurofyziologů je doktor lékařských věd."

Na okamžik se rozhostilo ticho. Oba muži si vzájemně hleděli do očí.

"A ještě něco," pokračoval Michaels. "Ty zcela pochopitelně a zaslouženě získáš plnou zásluhu za rozvoj medicíny, k němuž dojde v okamžiku zavedení této převratné počítačové technologie."

"To má být úplatek?" pohoršil se Philips.

"Ne. To je fakt. Díky našemu projektu se staneš jedním z nejslavnějších lékařských výzkumníků v celých Spojených státech. Pomocí programu budeš schopný převést do počítačové formy celou radiologii a stroje budou provádět veškerou diagnostiku se stoprocentní výkonností. To je nesmírný přínos celému lidstvu. Sám jsi mi jednou řekl, že i ti nejlepší radiologové odvádějí bezchybnou práci z pouhých pětasedmdesáti procent. A ještě jedna věc...," Michaels sklopil zrak a přešlápl na místě, jako by byl náhle na rozpacích. "Jak jsem řekl, FBI mohu usměřňovat jen do jisté míry. Když o někom prohlásí, že je nespolehlivý, nic jejich rozhodnutí nezmění. Naneštěstí je do toho zapletená i Denisa Sangerová. Nezná sice podrob-

195

nosti výzkumu, ale ví toho dost, aby nás všechny ohrozila. Jinými slovy, pokud se rozhodneš moji nabídku neakceptovat, pak budeš zlikvidován nejen ty, ale i ona. Tohle nemohu nijak ovlivnit."

Při zmínce o nebezpečí, jež hrozí Denise, přemohl Philipsovo morální rozhořčení silný pocit nenávisti. Jen s největšími obtížemi se ovládl, aby kolem sebe nezačal v záchvatu slepé zuřivosti bezhlavě bušit. Byl na pokraji vyčerpání. Nervy mu jen hrály a jejich napětí dosahovalo kritického bodu. Musel zapojit veškeré zbytky vůle, aby začal znovu střízlivě uvažovat. Když se uklidnil, zaplavil ho pocit marnosti tváří v tvář pouhé moci. Nezávisle na něm byl program dávno v pohybu. Snad by byl schopný obětovat sebe, ale Denisu takovému riziku vystavit nedokázal. Pocit bezmocnosti ho zahálil jako oblak dusivého kouře.

Michaels mu položil ruku na rameno.

"Tak co, Martine? Myslím, že já už jsem ti řekl všechno. Co mi povíš ty?"

"Neřekl bych, že mám na vybranou," vypravil ze sebe pomalu.

"Ovšemže máš," odporoval Michaels. "I když možností není mnoho. Pochopitelně že oba zůstanete pod přísným dohledem. Nebudeš mít příležitost vyklopit celou záležitost ani tisku, ani Kongresu. Věř mi, že existují plány po všechny případy. Můžeš zvolit buď život pro sebe a pro Denisu, nebo nesmyslnou okamžitou smrt. Příčí se mi hovořit tak neomaleně. Zvolíš-li první možnost - a já v to pevně doufám -, řekneme Denise jen to, že naše výzkumná práce byla v podstatě zakázkou ministerstva obrany, o čemž jsi ty neměl ani tušení, a že tě agenti FBI omylem považovali za nespolehlivého jedince. Denisa se zaváže k mlčení a tím to skončí. Pak už bude jen na tobě, aby se nedověděla o použitém biologickém materiálu."

Philips se zhluboka nadechl a odvrátil se od řady skleněných válců: "Kde je Denisa?"

Michaels se usmál: "Pojď se mnou."

Vraceli se ve svých stopách trezorovými dveřmi a přes posluchárny, prošli chodbou kolem trosek zdí a nábytku a zahrnuli do , bývalé kanceláře staré lékařské fakulty.

"Martine!" vykřikla Denisa. Vyskočila ze skládací židle, proběhla mezi dvěma muži, vrhla se mu kolem krku a rozplakala se. "Co se to s námi dělo?" vzlykala.

; Martin nebyl schopen slova. Zalykal se štěstím, že ji vidí zdravou a že je zase v bezpečí. Jak by si mohl vzít na svědomí její smrt?

"FBI se mě snažilo přesvědčit, že jseš nebezpečný zrádce," vysvětlovala Denisa. "Ani na chvíli jsem tomu nevěřila, ale řekni mi, že je I to nesmysl. Řekni mi, že tohle celé je nějaký zlý sen!"

196

Martin zavřel oči. Když je znovu otevřel, vrátil se mu ztracený hlas. Hovořil zvolna a velice pečlivě volil slova, protože si byl vědom, že má v rukou Denisin život. Na nějakou dobu ho sice umlčeli, ale i kdyby to mělo trvat celé roky, jednou najde způsob, jak se jim vymanit z moci.

"Ano," konejšil ji. "Všechno to byl jen zlý sen. A velký omyl. Ale už je to za námi."

Pozvedl k sobě Denisinu tvář a políbil ji na rty. Ona mu polibek opětovala s jistotou, že o něm smýšlela správně a s vědomím, že když mu bude důvěřovat, bude v bezpečí. Na okamžik zabořil tvář do jejích vlasů. Jestliže je život jednotlivce důležitý, pak to o jejím platí dvojnásobně. A pro něho má tu nejvyšší cenu.

"Už je to za námi," opakovala.

Martin pohlédl přes Denisino rameno na Michaelse a odborník přes počítače souhlasně přikývl. Ale Martin věděl, že to nikdy neskončí. . .

THE NEW YORK TIMES

VĚDEC ŠOKUJE VĚDECKOU VEŘEJNOST: HLEDÁ POLITICKÝ AZYL VE ŠVÉDSKU

STOCKHOLM (AP) Dr. Martin Philips, lékař, jemuž jeho výzkumná práce nedávno vynesla mezinárodně uznávané vědecké postavení, zmizel včera odpoledne ve Švédsku za záhadných okolností. Ve 13.00 jej očekával nabitý přednáškový sál věhlasného Královského institutu, ale neuroradiolog se nedostavil. Společně se známým vědcem zmizela i dr. Denisa Sangerová, která se před čtyřmi měsíci stala jeho ženou.

Počáteční dohady naznačovaly, že dvojice lékařů se uchýlila do soukromí před zájmem veřejnosti, jemuž se těší již půl roku, od okamžiku, kdy dr. Philips seznámil veřejnost s řadou překvapivých lékařských objevů a inovací. Avšak od těchto úvah bylo upuštěno po zjištění, že manželský pár chránila překvapivě silná skupina agentů tajné služby a že jejich zmizení určitě vyžadovalo spolupráci švédských úřadů.

Dotazy směřované na ministerstvo zahraničí narazily na upjaté mlčení, jež získalo ještě podivnější nádech, když vyšlo najevo, že událost rozpoutala na různých úrovních vládního aparátu Spojených států horečnou aktivitu, podle všeho neúměrnou proporcím uvedeného případu. Zvědavost celého světa, již tak podnícená na maximum, dosáhla krajní meze po uveřejnění následujícího prohlášení vypracovaného švédskými zplnomocněnými úřady:

197

Dr. Martin Philips požádal ve Švédsku o politický azyl a jeho žádosti bylo vyhověno. Společně se svou manželkou byli převezeni do politické izolace. Během čtyřiařiceti hodin předložil dr. Philips vlastnoručně sepsaný dokument adresovaný mezinárodní veřejnosti pojednávající o hrubém porušení lidských práv spáchaném pod záštitou lékařského výzkumu. Až dosud bránil dr. Philipsovi ve svobodném projevu soubor nezadatelných zájmů týkajících se vlády Spojených států. Dr. Philips uspořádá po vydání dokumentu , pod ochranou Švédské televize tiskovou konferenci zprostředkovanou pomocí telemostu.

Zatím není známo, co ono ,hrubé porušení lidských práv` představuje, přesto podivný sled událostí kolem zmizení dr.

Philipse podnítl závažné spekulace. Výzkum, jímž se dr. Philips zabýval, zahrnuje počítačovou interpretaci optických obrazů v medicíně, tedy oblast, kterou lze jen stěží spojovat s hrubým zneužíváním experimentální etiky. Pověst dr. Philipse (letošní udělení Nobelovy ceny v lékařství považuje většina uznávaných vědců za nevyhnutelné) každopádně zaručuje jejímu nositeli pozorné a mohutné publikum. Případ musel zřejmě hluboce zasáhnout morální hodnoty pana Philipse, je-li schopen tímto drastickým a dramatickým krokem riskovat svoji kariéru. Aféra rovněž svědčí o tom, že ani medicína není imunní vůči vlastním případu Watergate.

198

Autorova poznámka Po druhé světové válce vyvolaly pokusy na lidech některé sporné otázky týkající se stále častějšího použití pacientů jako pokusných subjektů v případech, kdy bylo jednoznačně zřejmé, že by k tomu nikdy nesvolili, kdyby byli informováni o skutečném účelu, k němuž mají sloužit.

Na tuto skutečnost upozornil profesor Beecher z Harvardské lékařské fakulty a odborník ve výzkumu v oblasti anesteziologie na začátku článku, v němž uváděl dvaadvacet případů, při nichž podle něho došlo k porušení lékařské etiky. Tyto případy vybral z celkového počtu padesáti podobných, přičemž citoval anglického profesora Pappwortha, který shromáždil na pět set takových příkladů.

Nejde však o ojedinělý jev či vzácnou příhodu. Tento problém je jako endemická choroba šířící se ze základního systému hodnot, tkví v celkové prezentaci lékaře - pokusníka zplozeného současnou lékařskou veřejností zaměřenou na výzkum.

Zamyslete se nad následujícími příklady.

O jednom z takových pokusů se během posledních let zmínil tisk a týž případ se stal tématem televizního pořadu produkční společnosti Sixty Minutes. Týkal se několika různých agentur na úrovni vlády Spojených států, které experimentovaly s účinkem halucinogenních drog na nic netušící příslušníky branných sil. Mnohem více zneklidňuje pokus, který je patrně bližší dějové osnově Mozku a při němž byly živé rakovinné buňky vstříkovány věkově starším pacientům bez jejich předchozího souhlasu a vědomí. V jeho průběhu badatelé nevěděli, zda pokusní jedinci rakovině podlehnou, či nikoli. Zřejmě vycházeli z úvahy, že pacienti jsou už příliš staří, takže na nich stejně nezáleží!

Potvrzena je i řada případů, kdy byl do organismů nic netušících a důvěřivých lidí vpraven radioaktivní materiál. Výzkum se přednostně soustředil na mentálně postižené jedince žijící v ústavech, ale ušetřena nebyla ani novorozeňata. Neexistuje způsob, jak tyto pokusy ospravedlnit jako prospěšné oněm lidem, a není pochyb, že ti bezelstní jedinci byli vystaveni nebezpečí onemocnění a zranění, o bolesti a nepříjemných stavech ani nemluvě. Není nutno dodávat, že výsledky studií podobného druhu nemají valný význam a slouží spíše pro rozšíření publikační činnosti příslušných badatelů než rozvoji lékařské vědy. Mnoho takových studií bylo vědomě podporováno vládou Spojených států.

Další pokus se týkal sedmi až osmi set duševně zaostalých dětí,

199

kterým bylo záměrně vstříknuto infikované sérum, jež u nich mělo vyvolat zánět jater. Tato studie byla zřejmě schválená a podporovaná mimo jiné i epidemiologickou radou ozbrojených sil. Padla zmínka, že byl získán souhlas rodičů postižených dětí, ale za daných okolností se naskytá otázka, jakým způsobem k tomu došlo a jaká byla předběžná informovanost rodičů. Každopádně je sporné, zda takový souhlas rodičů hájí práva postižených dětí. Zbývá následující otázka: dovolil by kterýkoli z vědců, aby se pokusu zúčastnil retardovaný člen jeho rodiny? Nebo aby v ostatních výše uvedených pokusech fungoval on nebo členové jeho rodiny jako pokusní králíci? Upřímně o tom pochybuji. Inteltuální elitářství, které pěstuje medicína a lékařský výzkum, dává vzniknout pocitu všemohoucnosti a spolu s tím dvojímu měřítku hodnot.

Bylo by nezodpovědné tvrdit, že většina výzkumu ve Spojených státech, při němž se provádějí experimenty na lidech, vychází z neetických měřítek, protože tomu tak rozhodně není. Avšak skutečnost, že existuje významná menšina, o níž se dá tvrdit opak, je děsivá a zaslouží si pozornost veřejnosti. Nátlak na provádění výzkumných studií v našich akademických lékařských střediscích je stejně silný jako dřív a badatelské nadšení a ovzduší profesionálního soutěžení, které z toho plyne, může způsobit, že dojde k přehlédnutí negativních následků pro pacienty. Mimoto přesné vymezení vztahů mezi rizikem pokusného pacienta a možnými zásluhami pro lidstvo nebylo dosud jednoznačně stanoveno. A myšlenka, že souhlas pacienta zamezí zneužití, se ukázala jako mylná. Vezměme si za příklad jednapadesát žen, které se zúčastnily pokusné studie, při níž jim byl podáván lék navozující porod. Všechny potvrdily souhlas podpisem, ale patrně za podmínek, jež nelze považovat za ideální. Průzkum samotné studie prokázal, že mnohé podepsaly protokol až během přípravného období, kdy byly drženy v izolaci, nebo dokonce až na porodním sále. Po skončení pokusu byly pacientkám položeny některé dotazy a vyšlo najevo, že téměř čtyřicet procent žen netušilo, že se staly předmětem výzkumu, i když k tomu domněle udělily po předešlé osvětě souhlas. Jedním z rafinovaných způsobů, jimiž byl souhlas získán, je tvrzení, že studie se týká "nového léku," nikoli "léku "experimentálního." Lékař si byl plně vědom, že přídomek "nový" naznačuje, že experimentální lék je lepší než ten "starý."

K vynucení souhlasu není vždy nutné použít lsti. K nejběžnějším taktickým trikům patří jemné narážky naznačující, že pokud pacient nebude náležitě "spolupracovat", nebude mu poskytnuta slíbená maximální péče. Lékaři výzkumníci často vychytrale tvrdí, že výsledek pokusu by mohl být ku prospěchu zúčastněného, přestože tato možnost je vysoce nepravděpodobná. Konečně se používá metoda, kdy badatel zapomene informovat eventuální subjekt, že existují i jiné, dávno osvědčené způsoby léčby.

Ale tohle všechno není nic nového. Už více než dvacet let se v lékařských časopisech objevují nedoložené zmínky o porušení lékařské etiky v případech pokusů na lidech. Skutečnost, že k tomu dochází v takové míře, představuje tragédii obrovských rozměrů.

A nyní, v osmdesátých letech, kdy medicína koketuje s fyzikou stále častěji, nabízejí se ke zneužití nové a děsivé možnosti. Oltářem k uzavření sňatku mezi medicinou a fyzikou je vědecká neurologie, kde hlavním účastníkem bude lidský mozek, jež většina lékařů a vědců považuje za nejpodivuhodnější a nejzáhadnější výtvar přírody. Etické a morální otázky týkající se pokusů na lidech musí být vyřešeny dříve, než. . .

. . . než se fantazie a fikce stanou skutečností.

MUDr Robin Cook